

==MAGYAR==
=NYELVVÉDŐ=
==KÖNYV.==

KÖZREBOCSÁTOTTÁK:

PINTÉR JENŐ

ÉS MUNKATÁRSAI.

MÁSODIK KIADÁS.

BUDAPEST, 1938.

Ára két pengő.

—MAGYAR—
—NYELVVÉDŐ—
—KÖNYV.—

KÖZREBOCSÁTOTTÁK:

PINTÉR JENŐ

ÉS MUNKATÁRSAI.

MÁSODIK KIADÁS.

BUDAPEST, 1938.

A Magyar Nyelvvédő Könyv Pintér Jenő költségén jelent meg.
Felelős szerkesztő: Pintér Jenő. Budapest. II. Hunyadi János-út 1.
Felelős kiadó: Regényi Sándor. Budapest. VII. Barcsay-utca 5.
Sárkány Nyomda R. T. Budapest. VI. Horn Ede-utca 9. — 13529

AZ ELSŐ KIADÁSHOZ.

Ez a könyv az élet számára készült. Tanácsokat ad a magyar nyelvhelyesség kérdéseiben az iskolák, hivatalok, tudomány, irodalom, napisajtó és a művelt közönség használatára.

Igen sok ember — köztük nem egy tudományos munka szerzője is — szeretne világosan és magyarosan írni, de nem tudja, hol követ el hibát, mikor botránkoztatja meg ép nyelvérzékű olvasóit. A diák beszéde magyartalan, a hivatalnok homályosan fogalmaz, a tudós kutató bonyolult mondatokat sző, az író nem ismeri a nyelvhelyesség követelményeit, a napisajtó munkása idegen szavakkal tarkítja mondanivalóját. A művelt közönségnek eszébe sem jut Rákosi Jenő figyelmeztetése: „Művelt ember Magyarországon az, aki jól tud és jól ír magyarul. Aki tíz más nyelvet tud és nem tud szabatosan magyarul, az Magyarország számára hiányos műveltségű ember. A német és szláv veszedelem közé szorítva nekünk csak egy menedékünk van: a magyarságunk, ez pedig egyenlő a mi magyar nyelvünkkel. Tehát mindent a világon — még a legfontosabb érdeket is — a nyelv érdekének kell alája rendelnünk.”

A hibás kifejezések és idegen szavak romboló munkájára élesen rávilágít a következő két idézet.

A hibás kifejezések. — „Nyelvünknek legfőbb baja az idegen hatás befogadására való nagy készségünk. Nem a szavak meghonosítását értem, mert erre minden nyelvnek szüksége van. Azt a szellemi tunyaságunkat fájjalom, hogy sokszor nem a magunk nyelvén gondolkozunk, pedig ez rendkívül gazdag és a legnagyobb finomságok kifejezésére is alkalmas, hanem idegen nyelvből fordítunk, idegent utánzunk. Igazgyöngyök és gyémántok hevernek kincsházunkban, mégis üveggöngyöket és csehgyémántokat veszünk át a szomszédtól.” (Szinnyei József.)

Az idegen szavak. — „Nincs a világnak még egy művelt nemzete, amely annyi száz meg száz fogalom nevét váltogatná eredeti szavai mellett szükségtelen idegenekkel, amely oly kevésbé ragaszkodnék saját eredeti szókincséhez s amely oly közömbösen nézné ennek pusztulását, mint a magyar teszi. Hiszen ez a divat épen olyan, mintha a nyelvművészet mesterei, a franciák, német vagy angol szókkal váltogatnák a maguk eredeti szavait.” (Zolnai Gyula.)

Megdöbbentő igazságok ezek s gyors cselekvésre késztetnek.

Megfelelő gyakorlati útmutatót kell a közönség kezébe adni, mert nem lehet kívánnunk, hogy mindenki mestere legyen a prózai stílusnak, jártas legyen a nyelvhelyesség kérdéseiben és biztos érzékkel irtsa az idegen szavakat. Azt sem követelhetjük, hogy mindenki tudományos munkákat forgasson s nyelvészeti folyóiratok köteteiben lapozgasson. Szükség van tehát tanácsadó könyvre, hogy ennek segítségével könnyen megszabadíthassuk prózáinkat a legbosszantóbb nyelvi hibáktól.

Ezt a célt óhajtjuk megvalósítani a Magyar Nyelv-
védő Könyvvvel.

Nem törekszünk valamennyi hiba kiirtására, csak a legkiáltóbb helytelenségektől szeretnők mielőbb megszabadítani nyelvünket. A társalgásban, szónoki beszédben, tudományos folyóiratokban, hírlapirodalomban, hivatalos életben és az iskolában előforduló leggyakoribb idegen elemeket számszerű adatok alapján állítottuk össze. Több mint háromezer szót szemeltünk ki s adtunk helyettük — a szakirodalom felhasználásával — világos és kifejező magyar megfelelőket. Nem indítottunk háborút a teljesen meggyökeresedett kifejezések és a nemzetközi használatú szavak ellen. Épen elég, ha a vitathatatlanul káros idegenszerűségektől mentesíthetjük nyelvünket.

Ha javításainknak csak felét vagy harmadát fogadja is el a magyar társadalom, már abból is nagyon sok haszon háramlik a magyar beszédre és a magyar írásra.

Pintér Jenő.

A MÁSODIK KIADÁSHOZ.

A Magyar Nyelvvédő Könyv első kiadásának huszonötezer példánya néhány hónap alatt elkelt. A nemzeti öntudat nézőpontjából öröndetes jelenség ez: megnyugtató és fölemelő.

Az első kiadás inkább csak kísérlet volt, a munkát mégis nagy elismerés fogadta. A hírlapok és folyóiratok csaknem nyolcvan cikkben ismertették a könyvet, valamennyi bíráló szíves szavakkal emlékezett meg róla. Ez a méltánylás kötelességemmé tette, hogy az új kiadást gyökeresen átdolgozzam és még használhatóbbá tegyem.

A második kiadás átdolgozásában felhasználtam az egész eddigi szakirodalmat, beleértve a nyelvművelő folyóiratok cikkeit is. Azonkívül Batizi László, Bence István, Bodolótzky Júlia, Bosányi Franciska, Bónis Pálné Wallon Emma, Brunner Aurélné Decsy Erzsébet, Busák Béla, Demeter Margit, Halász László, Morvay Győző, Nagy J. Béla, Oberle József, Radó Antal, Sipos Lajos, Szabó István Andor, Szász Károly, Szinnyei József, Szöts Gyula, Ujvári Pál támogatott értékes adatokkal, javításokkal, kiegészítésekkel.

Sokat dolgoztam a Magyar Nyelvvédő Könyvön, de nem sajnálom sem időmet, sem fáradságomat. Úgy éreztem, hogy hazám ifjúságának teszek szolgálatot. Először is önekik! Öbelölük lesznek az ország irányítói, ők építik tovább a magyar műveltséget. Ha megnyertük elszánt akaratukat nyelvünk tudatos művelésének, megnyertük őket nemzeti eszményeinknek is.

Érezze át az ifjúság ezer esztendő nemes hagyományait, érezze át a költő feljajdulását:

E száz maszlagtól részegült világon
Bennem, hitvallón, egy érzés sajóg:
Magyar vagyok, a fajomat imádom
És nem leszek más, — inkább meghalok!

Pintér Jenő.

A MAGYAR NYELVVÉDŐ KÖNYV ELSŐ KIADÁSÁNAK MUNKATÁRSAI.

Áfra Nagy János iparos iskolai tanár.
Baránszky László kereskedelmi iskolai tanár.
Bariska Mihály kereskedelmi iskolai tanár.
Bánkúti Dezső gimnáziumi igazgató.
Bence István gimnáziumi tanár.
Busák Béla gimnáziumi tanár.
Dengl János egyetemi tanár.
Édes Jenő gimnáziumi igazgató.
Fekete Miklós kereskedelmi iskolai tanár.
Fógel Sándor gimnáziumi igazgató.
Hajdu János gimnáziumi tanár.
Halász László gimnáziumi igazgató.
Horváth Károly mezőgazdasági iskolai igazgató.
Jánosz Imre iparos iskolai igazgató.
Juhász Jenő polgári iskolai igazgató.
Kelemen József tanítóképző-intézeti tanár.
Márkus Jenő gimnáziumi tanár.
Pintér Jenő tankerületi főigazgató.
Putnoky Imre gimnáziumi tanár.
Rákosi Zoltán polgári iskolai igazgató.
Sipos Lajos gimnáziumi tanár.
Stolmár László elemi iskolai igazgató.
Ujvári Pál gimnáziumi tanár.
Vincze Sándor tanítóképző-intézeti tanár.
Zeller Tibor gimnáziumi tanár.

Mit tehet arról a drága hegy, ha kincseit belőle nem szedik ;
mit tehet róla a magyar nyelv is, ha fiai őt sem ékesíteni, sem
nagyítani, sem fölemelni nem akarják. Jegyezzük meg a nagy
igazságot: minden nemzet a maga anyanyelvén lett tudóssá, de
idegen nyelven sohasem.

Bessenyei György.

Amely nemzetnek nyelve nincs, annak nincs hazája, csak
szállása; nincs hazafisága, mert nincs hazája. És csak a szeren-
csés időknek tudhatni be, hogy az ilyen nem-nemzetet, hanem
csoportot, a másik nemzet el nem nyeli. Nem a föld, nem a
folyók tartják össze a nemzetet, hanem a nyelv.

Kisfaludy Sándor.

Ha nem születtem volna is magyarnak,
E néphez állanék ezennel én :
Mert elhagyott, mert a legelhagyottabb
Minden népek közt a föld kerekén.

Petőfi Sándor.

A MAGYAR STÍLUS.

1. Írjunk egyszerűen.

A magyar nyelv jobban szereti az egyszerű mondatot, mint az összetettet. Hosszabb mondatot csak szükség esetén írunk. A beszéd világossága nem tűri sem a bonyolult mondat szerkezetet, sem a közbevetett mellékmondatot.

Kezdőknek a legjobb tanács: írjanak két-három rövid mondatot, folytassák írásukat egy-egy hosszabb mondatral, azután ismét két-három rövid mondat következze, s így térjenek át megint egy-egy összetett mondatra.

Példák:

Keserűen csatlakozva abban a várakozásomban, hogy a fegyelem egyetemünkön állandósulni fog, saját érdekében figyelmeztetem a hallgatóságot, hogy az egyetem helyiségeiben kötelező csend megzavarásától annál is inkább tartózkodjék, mert kivételeket nem tűrő szilárd elhatározásom, hogy... — *Helyesen:* Keserűen csatlakoztam abban a várakozásomban, hogy egyetemünkön állandósulni fog a fegyelem. Saját érdekében figyelmeztetem a hallgatóságot: tartózkodjék az egyetem helyiségeiben kötelező csend megzavarásától. Kivételeket nem tűrő szilárd elhatározásom, hogy...

Katona Sándor szerencsi lakost, miután 18 éves még nincs, az 1884. évi XVII. törvénycikk alapján bádogosipar önálló üzemeléséhez iparhatósági igazolvány kiadása

iránti kérelmével elutasítom. — *Helyesen:* Katona Sándor szerencsi lakos azt kéri, hogy bádogosipar önálló folytatásához szükséges iparhatósági bizonyítványt adjak ki neki. Kérelmét az 1884. évi XVII. törvénycikk alapján elutasítom, mert a folyamodó még nincs 18 éves.

2. Csak akkor írjunk aki-t és amely-et, ha helyénvaló.

Az *aki*, *amely* vonatkozó névmással kezdődő mellékmondatokat lehetőleg kerüljük. Az *ahol*, *ahonnan* kezdetű mellékmondatokat is küszöböljük ki írásunkból.

Példák:

Mátyás király, aki nagyon szerette a népet, gyakran áruhában is bejárta az országot. — *Helyesen:* Mátyás király nagyon szerette a népet, gyakran áruhában is bejárta az országot. (A vonatkozó névmás elmaradt.)

A lakomán az első fölszólaló Nagy István volt, aki a főispánt köszöntötte. — *Helyesen:* A lakomán az első fölszólaló Nagy István volt. A főispánt köszöntötte. (A vonatkozó névmás elmaradt.)

A palota tulajdonosa a francia nagykövet volt, akinek egyetlen leánya Hadik András grófhhoz ment feleségül. — *Helyesen:* A palota tulajdonosa a francia nagykövet volt. Ennek egyetlen leánya Hadik András grófhhoz ment feleségül. (A vonatkozó névmás helyébe mutató névmás került.)

Kovács János titkár, aki kedden Szegedre utazott, pénteken jön vissza. — *Helyesen:* Kovács János titkár kedden Szegedre utazott és pénteken jön vissza. (A vonatkozó névmást az és kötőszóval helyettesítettük.)

Kocsit keresett, amelyen a városba mehessen. — *Helyesen:* Kocsit keresett, hogy a városba mehessen. (A vonatkozó névmást a *hogy* kötőszóval helyettesítettük.)

Bement a szobába, amelyben már ott volt a vásárhelyi hadnagy, aki a betyárokat kereste, akik az imént nyargaltak el Szeged felé, ahol eltűntek a tanyák között, miközben a bosszús hadnagy hiába szidta embereit. —

Helyesen: Bement a szobába. Már ott volt a vásárhelyi hadnagy, a betyárokat kereste, de azok az imént nyargaltak el Szeged felé, ott eltűntek a tanyák között. A bosszús hadnagy hiába szidta embereit. (A hosszú mondatból több kisebb mondat alakult; az *aki, amely* elmaradt.)

A francia követ megérkezett Budapestre, ahol a miniszterelnöki palotában rendeztek tiszteletére ünnepi fogadást. — *Helyesen:* A francia követ megérkezett Budapestre, itt a miniszterelnöki palotában rendeztek tiszteletére ünnepi fogadást. (*Ahol helyett itt.*)

A kiváló tudós Bécsbe ment, ahonnan két nap múlva továbbutazik Rómába. — *Helyesen:* A kiváló tudós Bécsbe ment, onnan két nap múlva továbbutazik Rómába. (*Ahonnán helyett onnan.*)

3. Figyeljünk az ígeragozás változatosságára.

Az egyformaság unalmat okoz. A mondatok kattognak, a stílus esetlen lesz. Váltogassuk az alanyi ígeragozást a tárgyias ígeragozással.

Példák:

A fiú a zsebkendőjét lengette, az öreg a könnyeit törülgette. — *Ügyesebben:* A fiú zsebkendőt lengetett, az öreg a könnyeit törülgette.

A jövővel nem gondolt, mindent eltékozolt. — *Ügyesebben:* Nem gondolt a jövővel, eltékozolta mindenét.

Az írást és olvasást Sárospatakon tanulta, gimnáziumi osztályait Debrecenben végezte. — *Ügyesebben:* Írni és olvasni Sárospatakon tanult, gimnáziumi osztályait Debrecenben végezte.

A szobát gondosan kitakarította, a különféle emléktárgyakat az asztalra rakta, a friss virágot a pohárba helyezte. — *Ügyesebben:* Gondosan kitakarította a szobát, az asztalra különféle emléktárgyakat rakott, friss virágot tett a pohárba.

4. Ne rímeltessük a mondatokat.

Kerüljük egyes szavak rímszerű használatát. Ne végződjen minden mondatunk azonos raggal vagy képzővel.

Példák:

Mindenki nehezen él: a kereskedő nem győzi el-sorolni küzdelmeit, az iparos mindennap elmondja panaszait, a hivatalnok nem tudja elvetni gondjait, a paraszt roskadozva viseli az élet terheit. — *Ügyesebben:* Mindenki nehezen él: a kereskedő élete csupa küzdelem, az iparos tele van panasszal, a hivatalnok súlyos gondokkal küzd, a paraszt roskadozik az élet terhei alatt.

Beszélt szülővárosáról, szólt küzdelmes ifjúságáról, kegyelettel emlékezett meg barátairól. — *Ügyesebben:* Beszélt szülővárosáról, felidézte küzdelmes ifjúságát, kegyelettel gondolt vissza barátaira.

Megnézte a várost, körüljárta a piacot, megkérdezte a gyümölcs árát. Beszélt az árusokkal, tárgyalt a rendőrrel, találkozott egy régi ismerősével. — *Ügyesebben:* Megnézte a várost, körüljárt a piacon, kérdezősködött a gyümölcs ára felől. Megszólította az árusokat, beszélt a rendőrrel, ráakadt egy régi ismerősére.

5. Kerüljük a volt folytonos ismétlését.

A *volt* állandó alkalmazásával vétünk a stílus változatossága ellen. Használjunk helyette színesebb igéket, stílusunk mindjárt mozgalmasabbá válik.

Példák:

A bajvívás helye a Margit-sziget volt. A parton zászló volt kitűzve, a nyeléhez csónak volt kötve. A part hosszában tömérdek néző volt. — *Ügyesebben:* A bajvívás helye a Margit-sziget volt. Zászlót tűztek ki a parton, nyeléhez csónakot kötöttek. A part hosszában tömérdek néző szorongott.

Estére a faluban voltam. A többiek még messze voltak. Köröskörül nagy csend volt, a házak némák voltak. — *Ügyesebben:* Estére a faluba értem. A többiek még messze jártak. Köröskörül nagy csend honolt, némán szenderegtek a házak.

Arcuk éktelen volt a sebestől, lovaik rogyófélben voltak, lehetetlen volt a sereget követniök. — *Ügyesebben:* Arcukat sebek borították, lovuk rogyófélben volt, a sereget nem tudták követni.

A falu ünneplőben volt. Az öreg harcos arca piros volt. A szeme félig be volt húnyva. Arany kitüntetések voltak a mellén. — *Ügyesebben:* A falu ünneplőben volt. Az öreg harcos arca kipirult. Félig behúnyta szemét. Mellén arany kitüntetések ragyogtak.

6. Ne kezdjük a mondatokat minduntalan névelővel.

Némely író állandóan az *a* vagy *az* határozott névelővel kezdi mondatait. Fogalmazzuk írásunkat úgy, hogy a határozott névelő lehetőleg eltűnjék a mondatok éléről.

Példák:

A katonák fősorakoztak, a tisztek élükre álltak, az ezred megindult. A távolból egyszerre csak zaj hallatszott, az ellenség föltűnt a látóhatáron. — *Ügyesebben:* A katonák fősorakoztak, tisztjeik élükre álltak, megindult az ezred. Egyszerre csak zaj hallatszott a távolból, az ellenség föltűnt a látóhatáron.

A tárogatók szomorúan harsogtak, a hajdúk kardja élesen verdeste a köveket. A hosszú kocsisor megindult, az emberek nyüzsögtek, tolongtak. — *Ügyesebben:* Szomorúan harsogtak a tárogatók, a hajdúk kardja élesen verdeste a köveket. Megindult a hosszú kocsisor, nyüzsögtek, tolongtak az emberek.

A szürkület leszállt, a madarak elnémultak, a fák árnyéka megnyúlt, a csillagok felragyogtak. — *Ügyeseb-*

ben: Leszállt a szürkület, elnémultak a madarak, a fák árnyéka megnyúlt, felragyogtak a csillagok.

7. Vigyázzunk a kötőszók alkalmazására.

Leggyakoribb kötőszó a magyarban a *hogy*. Ha több *hogy* kerül egymás közelébe, rosszul hangzik a mondat. Ilyenkor a *hogy* helyett más kötőszót használunk vagy kihagyjuk a *hogy*-ot. Esetleg két mondatra bontjuk a hosszabb mondatot.

Példák:

Látom, hogy nem érted, hogy mit akarok mondani. — *Ügyesebben:* Látom, hogy nem érted, mit akarok mondani.

Megállt, hogy tájékozódjék s midőn visszanézett a falu felé, látta, hogy messzire távozott már a nélkül, hogy visszatérésre gondolt volna. — *Ügyesebben:* Megállt, hogy tájékozódjék. Visszanézett a falu felé s látta: milyen messzire távozott már a nélkül, hogy visszatérésre gondolt volna.

Miután Toldi megölte a farkasokat, elindult Nagyfalu felé, hogy megmondja anyjának, hogy Budára megy. — *Ügyesebben:* Toldi megölte a farkasokat, azután elindult Nagyfalu felé. Meg akarta mondani anyjának, hogy Budára megy.

8. Ne használjunk hibás kifejezéseket.

Kifejezéseink ne legyenek idegenszerűek. A német nyelvből fordított kifejezés gyakori nyelvünkben. Vannak latin mintára szerkesztett szólásmódok is. A mondat-szerkezetekben és kifejezésekben megnyilvánuló hibák még az idegen szavak használatánál is jobban rontják a magyar beszédet.

Költészetünk kifogyhatatlan bőségű eredeti kifejezésekben. „És prózánk! Nincs az az elvont bölcsekedő fejtegetés, az a szakszerűen tudományos gondolatfolyamat, komoly értekezés, szemléltető leírás, élesen boncoló lélekelemzés, könnyedén csevegő társalgás, elmésen vagdalkozó párbeszéd, mely meg ne szólaljon nyelvünkön. Csak az panaszkodhatik szegénységről, aki nem ismeri nyelvünket, ezt a kiaknázhatatlan kincsesbányát.” (*Tolnai Vilmos.*)

Az idegenszerűségekről ma is elmondhatjuk *Arany Jánossal*: „Soha nagyobb szükségét nem érezte irodalmunk, mint most, hogy a magyar nyelvet éktelenítő s megrontó germanizmusok ellen valamely erős hang szünet nélkül kiáltsa a Carthaginem delendam-ot. Ami most csupa lustaságból, hebehurgyaságból s a magyar nyelvérzéknek idestova tökéletes kihalásából történik: az rettenetes.”

9. Irtsuk az idegen szavakat.

Nyelvünk rendkívül gazdag szavakban. A magyar szavak száma körülbelül százötvenezer, de a legműveltebb ember sem használ többet nyolcezer szónál. „Hogyne volna elég szín a festéktálcán, elég húr a hangszeren! Nem szegénységről kell beszélnünk, hanem szédítő bőségről, csak ismernünk kell a magunk gazdagságát s nem fitymálva lenéznünk.” (*Tolnai Vilmos.*)

Ha van elfogadható magyar szavunk, ne használjunk idegent. Az olvasóit megbecsülő író csak akkor fordul idegen szóhoz, ha meggyőződött róla, hogy az illető fogalomra nincsen megfelelő magyar szó.

Az idegen élösdiek elszaporodása a nemzeti öntudat fogyatékoságára s a nyelvi tanultság hiányára vall. *Kazinczy Ferenc*cel szólva: „Az idegen szó tarkít, el-

árulja szegénységünket s a nemzeti büszkeséget igazságtalanul megalázza."

10. Ügyeljünk még a következő tanácsokra.

Írásunk legyen világos, egyszerű, szabatos, természetes, választékos.

Világos a stilus akkor, ha az író könnyen megértjük. A tiszta fejjel gondolkodó író értelmesen önti mondatokba mondanivalóit.

Az *egyszerűségről* helyesen mondta Petőfi Sándor: „Föl nem érem ésszel, hogy vannak a nem-mindennapi emberek közt is olyanok, akik nem tudják: az egyszerűség az első és mindenekfölötti szabály. Akiben egyszerűség nincs, abban semmi sincs.”

Szabatos a kifejezés akkor, ha sem többet, sem kevesebbet nem mond, mint amennyi kell.

Természetes az írás, ha az író könnyedén szövi mondatait, kifejezéseit nem cifrázza, óvakodik a keresettségtől. A természetes előadás nagyobb hatású, mint a semmitmondó szólamok halmozása.

A világosság, egyszerűség, szabatoság, természeteség kitűnően megfér a *választékossággal*. Válasszuk meg gondosan a tárgyhoz illő hangot s közöljük mondanivalóinkat a művelt ember finom ízlésével.

Kerüljük a nyelvi *avultságokat*. (Kihalt szavak.) A szenvedő ígeragozás nem helytelen ugyan, de csak kivételesen alkalmazzuk. (A tréfás szabály szerint: -tatik, -tetik nem használtatik.) Elavult több más régies igealak is. (Eljövend, láta, kéré, lát vala, látott vala.)

Óvakodjunk a nehezen érthető *tájszavaktól*. Legyünk óvatosak az *új szavak* alkalmazásában.

Az író előtt mindig ott kell lennie valamelyik magyarító szótárnak és nyelvhelyességi munkának. Ne legyen kényelmes az író. Vizsgálja meg idegen szavait és gyanús kifejezéseit. Tisztelje gondolatainak eszközét: a nyelvet.

Néhány magyarító szótár, nyelvtisztító könyv, stílusjavító munka:

Tolnai Vilmos: Magyarító szótár. Második kiadás. Budapest, 1928.

Kosztolányi Dezső szerkesztésében: A Pesti Hírlap nyelvőre. Budapest, 1933.

Radó Antal: Idegen szavak szótára. Kilencedik kiadás. Budapest, 1933.

Horovitz Jenő: Idegen szavak magyarázata. Ötödik kiadás. Budapest, 1936.

Kelemen Béla: Idegen szavak és nevek szótára. Ötödik kiadás. Budapest, 1936.

Szécsi Ferenc: Idegen szavak nagy szótára. Budapest, 1936.

Dengl János: Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus. Budapest, 1937.

Pávó Elemér: Idegen-magyar műszaki szótár. Budapest, 1938.

Hány író panaszkodik, hogy gondolatait nem tudja kifejezni. Nem bámulatos-e, hogy ők a bajt gondolataik sokaságának a nagyszerűségének tulajdonítják a nem inkább azok zavartságának. Teljes meggyőződésem, hogy amire nézve gondolatban egészen tisztában vagyunk magunkkal, arra a helyes kifejezés sohasem hiányzik.

Eötvös József.

Könnyeddé, világossá, tömörre csak gond teheti az író. Minél jellemzőbben, minél elevebben írni: hosszú gyakorlat és folytonos fáradság gyümölcse.

Gyulai Pál.

Légy, ha bírsz, te világköltő!
Rázd fel a rest nyugatot:
Nekem áldott az a bölcső,
Mely magyarrá ringatott;
Onnan kezdve ezer szállal
Köt hazámhoz tartalék:
Fuzta elvont ideállal
Inkább nem is dallanék.

Arany János.

NYELVI SAJÁTSÁGOK.

1. Az illeszkedés.

A magyar szavakban többnyire vagy csupa magas hang (*e, é, i, í, ö, ő, ü, ű*) vagy csupa mély hang (*a, á, o, ó, u, ú*) fordul elő. Magashangú szóhoz magashangú ragot vagy képzőt illesztünk, mélyhangú szóhoz mélyhangú ragot vagy képzőt.

A vegyeshangú szavakhoz a ragok és képzők többnyire mélyhangú alakjukban járulnak. — *Például:* Kazinczynak, acélból, fazekak, szomszédság.

Az idegen eredetű vegyeshangú szavakban a szó utolsó magánhangzója dönt. Ha ez magashangú, a rag is általában magashangú; ha mélyhangú, a rag is nagyobbára mélyhangú. — Ha *é* vagy *i* van az utolsó szótagban, akkor a rag mélyhangú: *áprilisban, Fiuméből, Mussolinihoz.*

Az idegen tulajdonnevek magashangú vagy mélyhangú voltát kiejtésük dönti el, nem pedig írásuk. — *Például:* Shakespeare-rel (Sekszpírrel), George-zsal (Zsorzzsal).

2. A főnév.

Némely, néhány, minden, több, többi és sok után a főnév egyesszámban van. — *Például:* némely ember, a többi szakasz, sok ló.

Ha a mondatnak két vagy több egyesszámú alanya van, az állítmányt egyesszámba tesszük. — *Helytelen:* Miska és Pista kint játszanak a kertben. *Helyes:* Miska és Pista kint játszik a kertben. — *Helytelen:* Németország és Olaszország közös lépésre készülnek. *Helyes:* Németország és Olaszország közös lépésre készül. — *Helytelen:* a miniszterelnök és a külügyminiszter hétfőn ötven percig tanácskoztak. *Helyes:* a miniszterelnök és a külügyminiszter hétfőn ötven percig tanácskozott.

Példák a többesszám hibás használatára. — *Helytelen:* a nagy tudós a magyar és a lengyel Akadémiák tagja volt. *Helyes:* a nagy tudós a magyar és a lengyel Akadémia tagja volt. — *Helytelen:* a német, angol és francia nyelvekből származó magyar szók. *Helyes:* a német, angol és francia nyelvből származó magyar szók. — *Helytelen:* az a tíz író, akik az ifjú vezér köré csoportosultak. *Helyes:* az a tíz író, aki az ifjú vezér köré csoportosult. — *Helytelen:* könyvtári tájékoztatás délelőttönként 10 és 12 órák között. *Helyes:* könyvtári tájékoztatás délelőttönként 10 és 12 óra között. — *Helytelen:* különlenyomat a Budapesti Szemle 1938. évi kötetének 2—4. számaiból. *Helyes:* különlenyomat a Budapesti Szemle 1938. évi kötetének 2—4. számából.

Ha több birtokosnak egy-egy birtoka van, a birtokot kifejező szót egyesszámba tesszük. — *Helytelen:* a huszárok kirántották kardjaikat. *Helyes:* a huszárok kirántották kardjukat. — *Helytelen:* jelen voltak a kormány tagjai feleségeikkel. *Helyes:* jelen voltak a kormány tagjai feleségükkel.

A páros testrészeket a magyar egynek veszi, ezért egyesszámban beszél róluk. — *Például:* a szeme közé nézett, kezét csókolom. — Ha nem mindkét testrészről

van szó, így mondjuk: félszemére vak, félkézzel föl-emelte.

Ha több szót sorolunk föl, a ragot minden szóban ki kell tennünk. — *Helytelen:* a versenyen Kincsem, Regös és Vezérre fogadtak. *Helyes:* a versenyen Kincsemre, Regösre és Vezérre fogadtak.

3. A melléknév.

Ragos szavakhoz nem járulhat *-i* képző. — *Helytelen:* nagybani, kicsinybeni eladás, életfogytiglani börtön. *Helyes:* eladás nagyban, kicsinyben való eladás, életfogytig tartó börtön.

A *-háza*, *-háalma*, *-vására* összetételű helynevekből az *-i* képző előtt elmarad a szóvégi *a*. — *Helytelen:* félegyházai, pétervásárai, törökhalmi. *Helyes:* félegyházi, pétervásári, törökalmi.

Az *i* végű helynevek szóvégi *i*-jéhez ne tegyünk hozzá még egy *i*-t. — *Helytelen:* balatonalmádii állomás, piskii csata. *Helyes:* balatonalmádi állomás, piski csata.

4. A névmás.

A magyar mondatban jóval ritkábban használatos a névmás, mint például a németben. — Was machst du? Ich schreibe: *mondja a német*. Mit csinálsz? Írok: *mondja a magyar*.

A személyes névmást, a birtokos névmást és a mutató névmást csak akkor használjuk, ha nyomaték van rajtuk. Ezért *főlöszleges* a névmás az ilyen mondatokban: János vitéz nagyon szerette az ő Iluskáját.

A személyes névmások nemcsak személyre vonat-

kozhatnak. — *Helyes:* A kutya meg a macska bement a konyhába, de a szakácsné kikergette *őket*.

A vonatkozó névmások közül az *amely*-et és az *ami*-t nem cserélgethetjük tetszés szerint. Az *amely* a főmondatban megnevezett tárgyra vonatkozik, az *ami* meg nem nevezett tárgyra. — *Helytelen:* ez az a levél, amit tegnap írtam. *Helyes:* ez az a levél, amelyet tegnap írtam.

5. Az ige.

A *-t, -st, -szt* végű igék jelentő módja helyett ne használjunk fölszólító módot. — *Helytelen:* a fejezetet fölösszuk három részre. *Helyes:* a fejezetet fölosztjuk három részre.

Szükségtelenül ne használjunk föltételes módot. — *Helytelen:* mielőtt kimennétek, öltözzetek föl. *Helyes:* mielőtt kimentek, öltözzetek föl. — *Helytelen:* a vádlott megkért, hogy vállalnám el védelmét. *Helyes:* a vádlott megkért, hogy vállaljam el védelmét. — *Helytelen:* mielőtt a napirendre áttérnénk. *Helyes:* mielőtt áttérünk a napirendre. — *Helytelen:* mielőtt meghalt volna. *Helyes:* mielőtt meghalt.

A műveltető igének *hagy* igével való körülírása németes. — *Helytelen:* ruhát hagy csinálni. *Helyes:* ruhát varrat.

Főnévi igenévvel és főnévvel ne parancsoljunk. — *Helytelen:* fölállni, figyelem! *Helyes:* álljatok föl, tessék fölállni, figyeljenek, tessék figyelni!

A *fog* segédigét takarékosan alkalmazzuk. Nyelvünk a jelen idővel fejezi ki a jövőt is; ha pedig nyomatékos a jövő idő, akkor a *majd* szóval toldja meg az ígét. —

Például: el fogok menni, meg fogja banni. *Magyarosobban:* elmegyek, majd megbánja.

A *kell, szabad, van, nincs, lehet, lehetetlen* mellett álló főnévi igenévhez a magyar nyelv személyragot tesz: el kellennem, nincs mit ennie, nem szabad kimennünk.

A *-va, -ve* végű igenévhez sose tegyük a *lesz* és *lett* igét. — *Helytelen:* meg lesz neki mondva. *Helyes:* megmondjuk neki. — *Helytelen:* ki lett hirdetve. *Helyes:* kihirdették.

A melléknévi igenevet lehetőleg ne használjuk állítmányként, az igét ne alakítsuk át melléknévvé. — *Helytelen:* a gyár szövetei nagyon kedveltek. *Helyes:* a gyár szöveteit nagyon kedvelik. — *Helytelen:* az ügy megvizsgálendő. *Helyes:* az ügyet meg kell vizsgálni. — *Helytelen:* kérelme nem teljesíthető. — *Helyes:* kérelmét nem teljesíthetem, kérelmét nem teljesíthetjük.

Lehetőleg kerüljük a szenvedő igéket. A társalgásban előfordul a *méltóztassék*, de egyebütt nagyon is korlátozni kell a szenvedő ige használatát. Ez a latinosság ma már csak a régi vallásos kifejezésekben otthonos: Dicsértessék a Jézus Krisztus, Szenteltessék meg a Te neved.

Az *ikes igék* és az *iktelen igék* ragozása az irodalomban is, a mindennapi beszédben is többé-kevésbé összekuszálódott. Az *ikes igéknek* vannak *iktelen ragozások* alakjaik, az *iktelen igéket* pedig egyes alakjaikban az *ikesek módjára* ragozzuk. — *Ikes igék iktelen ragozással:* hazudsz, feküdj, ne okoskodj, hová bújsz. — *Iktelen igék ices ragozással:* hozzál, adjál. — Nem egyszer mind a két igealakot használjuk: aludj, babám, aludjál. — Az *iktelen alakok* egyre jobban szaporodnak, az *ikes ragozás* kiveszőben van.

Eléggé elmosódtak a *választanánk*-, *választanók*-féle igealakok használatának határvonalai is. A tárgyas ragozású igealakot (*választanók*) az alanyi ragozású igealak (*választanánk*) az élőbeszédből meglehetősen kiszorította. A *-nók*, *-nők* végződés helyébe már az irodalmi nyelvben is sok helyen a *-nánk*, *-nénk* végződés került.

6. A szórend.

Ha írás közben rendezgetjük gondolatainkat és egyet-mást törölünk fogalmazásunkból, a szavak helyes rendje könnyen fölbomolhat. Ilyenkor tanácsos a mondatoknak hangos fölolvassása: jól gördülnek-e a kifejezések, dallamos-e a mondat?

A magyar mondat szórendje nem olyan kötött, mint a németé. Mégis vigyázzunk az alábbiakra:

A kiemelt mondatrészt tegyük az állítmány elé. — *Például:* Péternek kerékpárt ígértem karácsonyra. Aszerint, hogy mit akarunk hangsúlyozni, így változtathatjuk a mondatot: *Karácsonyra* ígértem. (Mikorra ígértem?) *Kerékpárt* ígértem. (Mit ígértem?) *Péternek* ígértem. (Kinek ígértem?)

A mellékmondat állítmányát ne vessük a mondat végére. — *Helytelen:* Kérem a Tekintetes Igazgatóságot, hogy engem a tandíj fizetésének kötelezettsége alól fölmenteni kegyeskedjék. *Helyes:* Kérem a Tekintetes Igazgatóságot, kegyeskedjék engem a tandíj fizetésének kötelezettsége alól fölmenteni.

A birtokot ok nélkül ne tegyük a birtokos elé. — *Helytelen:* ez a hősies elszántsága katonáinknak. *Helyes:* katonáinknak ez a hősies elszántsága.

Az *-e* kérdőszócskát az állítmányhoz kell kapcsolni.

— *Helytelen:* Meg-e teszed? Nem-e láttad? *Helyes:* Megteszed-e? Nem láttad-e?

A *ha* kötőszóval kezdődő megengedő mondatban az *is* szócskának az állítmány után a helye. — *Helytelen:* ha ki is kergetsz. *Helyes:* ha kikergetsz is. — *Helytelen:* ha nem is látta. *Helyes:* ha nem látta is. — *Helytelen:* ha meg is szakad szívünk. *Helyes:* ha megszakad is szívünk.

A *csak, majd, már, még* hibás elhelyezése is a nyelv-érzék fogyatékoságára vall. — *Helytelen:* 1860-ban jött csak fel Pestre. *Helyes:* csak 1860-ban jött fel Pestre. — *Helytelen:* délután elviszi majd a füzetet. *Helyes:* majd délután elviszi a füzetet.

7. A helyesírás.

A kiejtés vidékenként változhatik, de az írásmódnak mindenütt egyeznie kell. Irányadók a Magyar Tudományos Akadémia helyesírási szabályai.

Az írásjelek elhanyagolásának értelmetlenség a következménye. Jelöljük pontosan a magánhangzókat. — *Poros falu* nem annyi, mint *poros falú*. — *János megörült* mást jelent, mint *János megörült*.

Leginkább a hosszú és rövid magánhangzók megjelölésével van baj. A hosszú *i, ú és ű* hang helyett nem szabad rövid *i, u és ü* hangot írni. Ne gyöngítsük ezzel is a helyes magyar kiejtést.

ü, ő betűt nem ismer a magyar írás; — *ököl, üveg:* a két pontot mindig ki kell tennünk írásunkban az *o* és *u* fölé s nem szabad helyettük vízszintes vonást alkalmaznunk.

Ha két szó egy fogalmat jelent, írjuk egybe. — Más

a *kis asszony*, mint a *kisasszony*. — Más az *ezer mester*, mint az *ezeremester*.

Kerüljük a rőfös összetételeket! — *Csomagszállító-részvénytársaság*. — Jó szolgálatot tesz ilyenkor a kötőjel: *csomagszállító-részvénytársaság*.

A meghonosodott idegen szavakat magyarosan írjuk (*gimnázium*). A meg nem honosodott szavakat az illető nyelv helyesírása szerint (*corpus delicti*). A kétféle írásmódot ne keverjük ugyanabban a szóban és ugyanabban a szövegben. (Hibás: *gymnázium*, *gimnásium*).

Az idegenből származott keresztnéveket ne írjuk idegen írásmód szerint. — Nem *Edith*, *Fanny*, *Clotild*, hanem: *Edit*, *Fanni*, *Klotild*.

Az igekötőt (*el*, *be*, *föl*, *le*, *meg*, *ki*, *oda*, *vissza*) csak akkor írjuk egybe az igével vagy igenévvel, ha közvetlenül az ige előtt áll. De külön írjuk, ha közte és az igéje között más szó van. — *Helytelen*: kiakarok menni. *Helyes*: ki akarok menni.

A *gróf*, *báró*, *vitéz*, *doktor* címet mondat elején nagy kezdőbetűvel, mondatban kis kezdőbetűvel írjuk (*Dr. báró Orczy Lászlóné gróf Teleki Anna*.) A *vitéz*-cím mindig a név előtt van, a mágánás-cím és a doktor-cím állhat a név után is.

A nemesi előnevet nemcsak a mondat elején, hanem a mondatban is nagy kezdőbetűvel írjuk. (Felsőbüki Nagy Pál.)

Külföldi helynevek írása. — A külföldi helyneveket eredeti írásuk szerint vegyük át s ne írjuk németesen. Az olasz Firenze, Genova, Mantova, Torino városokból nem szabad Flórencet, Genuát, Mantuát, Turint alakítani a német elnevezés nyomán.

Idegen személynevek írása. — Elöl a vezetéknev,

utána a keresztnév. A keresztnévet nem fordítjuk le magyarra, hanem meghagyjuk eredeti alakjában (Mus-solini Benito, Shakespeare William, Shaw Bernard, Vinci Leonardo.)

Ha egyes világtörténeti és egyháztörténeti személy-nevekben az eddigi szokás már évszázadok óta magyarrá tette az idegen nevet, a régi magyar hagyománnyal nem fordulunk szembe, a meghonosodást nem bántjuk. (Franklin Benjámín, VII. Gergely, Gutenberg János, Hódító Vilmos, Kálvin János, Luther Márton, Páduai Szent Antal, Stuart Mária.)

8. A kiejtés.

Rövid hangzók helyett ne ejtsünk hosszút, hosszú helyett ne mondjunk rövidet. (Körös folyó, de Nagy-körös városa.) — *Helytelen:* kör, körút, öv, forrás. *Helyes:* kör, körút, öv, forrás. — *Helytelen:* kelemes, elenkezőleg. *Helyes:* kellemes, ellenkezőleg.

Ne felejtjük el, hogy a hosszú *í, ú, ű* némely szó-nak ragos és képzős alakjában megrövidül: *tűz, tüzet, tüzek, tüzes, tüzel.*

A természetes beszéd-től eltérő tagolt kiejtés — *ad-ja, mond-ja, part-ja* — nagy hiba. Csak így mond-hatjuk: *aggya, mongya, partya.*

Divatos előkelősködés, ha idegen szavakban a ma-gyar *a* helyett rövid *á (á)* hangot ejtünk: *akadémia, park, kaszinó.* Mondjuk csak bátran: *akadémia, park, kaszinó.*

Az *á*-t ne nyomorítsuk meg azzal, hogy valami é-féle nyávogó hangot mondunk helyette. — *Például:* Magyarség, Újség.

A *h* a szó végén néma. Nem ejtjük. Azt mondjuk: *cse, ju, mé*; nem pedig: *cseh, juh, méh*. De ha a *h* után magánhangzó következik, a *h*-t rendesen kiejtjük: *csehek, juhok, méhek*. Idegen szavakban ki kell mondanunk a szóvégi *h*-t: *almanach*, kiejtése *almanah*.

Az idegen *ch* hangot a magyarban legtöbbször *h*-val ejtjük: *anarchia, technika, trahit*. Csak ritkán *k*-val.

A *fel* és a *föl* egyaránt jogosult, de mégis inkább *föl*, csakúgy, mint *ruhájuk* és *kedvük* s kevésbé *ruhájok* és *kedvök*. Ez a mai nyelvszokás.

A *hangsúly* a hangerő enyhe fokozásában, a *hanglejtés* a hangmagasság módosításában nyilvánul. A hangsúly és a hanglejtés hibái teljesen magyartalanná tehetik a kiejtést.

A magyar a szónak az első szótagját hangsúlyozza. Hangsúlyozzuk így a magyar mondatba beleszórt idegen tulajdonneveket is!

Jelzős kifejezésben a hangsúly rendesen a jelzőn van. A hangsúly nem mehet át a jelzőről a jelzett szóra. Ezért helytelen, ha így beszélünk: változó *hangulat*, gyönyörű *költemény*, kevés *termés*.

Visszatetsző szokás, hogy egyesek a mondat végén fölkapják a hangot. Ez az énekléshez hasonló hanglejtés bosszantóan kellemetlen minden magyar fülnek.

9. Új szavak, új kifejezések.

Új szavakat kétféleképen alkothatunk: szóösszetétel-lel és szóképzéssel.

Ha idegen szó helyébe új szót alkotunk, az világos értelmű, kellemes hangzású és rövid legyen. Ne sértse a jó nyelvérzéket, ne ütközzék bele a nyelvtan szabályaiba. Legyen alkalmas a továbbképzésre.

Egyes idegen szavak ma már kiirthatatlanul belegyökeresedtek nyelvünkbe. A *bank* és a *sport* helyébe bajosan fog bárki hasonló hatású, egytagú magyar szót alkotni.

A szóképzésben mutatkozó ingadozásokat a magyarosabb nyelvhasználat javára kell eldöntenünk. *Sizik* jobb a *síel*-nél, *telefonoz* magyarosabb a *telefonál*-nál.

A divatos szavak és kifejezések néha nagyon ízléstelenek. (*Benne vagyok*: veletek tartok. *Direkt szerencse*: valóságos szerencse. *Irtó szép*: nagyon szép. *Jó pofta*: érdekes ember. *Kész röhej*: nevetséges. *Leszögezem*: megállapítom. *Mire föl*: miért? *Pont akkor*: épen akkor. *Száz százalékig úri ember*: talpig úri ember. *Szépen*: hogyan. *Te jó Isten*: Uram Isten! *Úgy, ahogy mondod*: úgy van. Hasonló szólások: *mondd már, mi az hogy, ugye, x-szer*.)

Igen sok szavunknak fölcserélik a jelentését. Ez is nyelvrontás. (*Fáradtság* fáradozást jelent, *fáradtság* kimerültséget. *Cselekvénye* van a drámának, *bűncselekményt* követ el valaki. *Helység*: község, *helyiség*: a lakás része. *Különféle*: sokféle, *különböző*: eltérő. *Tanúság*: tanúskodás, *tanulság*: okulás.)

A magyartalan összetételek még mindig gyakoriak. A jelzős magyar kifejezéseket nem szabad németes összetételekkel pótolni. Az ilyen nyelvrontás merénylet nyelvünk szelleme ellen. — *Helytelen*: dalkör, ruhakosár, szemétláda, szénlapát, teakanna. *Helyes*: daloskör, ruháskosár, szemetesláda, szeneslapát, teáskanna.

10. Egyéb megjegyzések.

Sok külföldi városnak történeti multú magyar neve van. Használjuk ezeket az ősi magyar városneveket. Ne

mondjuk: Wien, Dresden, Venezia, hanem: Bécs, Drezda, Velence.

Kerüljük az idegenszerű fogalmazást. — *Helytelen:* a németek szívós nép. *Helyes:* a német szívós nép.

Helytelen, ha lakásunk címét így mondjuk meg: Tíz kerület, Füzér-utca öt, ajtó hat. *Helyes:* Tizedik kerület, Füzér-utca ötödik szám, hatodik ajtó.

A magyar szereti a kettős tagadást. — *Helytelen:* a magyar állam nem ismerheti el bármely idegen kormány-nak azt a jogát. *Helyes:* a magyar állam nem ismerheti el semmiféle idegen kormánynak azt a jogát. — *Helytelen:* az összegből egy fillér sem fordítható bármiféle más célra. *Helyes:* az összegből egy fillér sem fordítható semmiféle más célra. — *Helytelen:* bármely más jutalmat nyert színmű nem jön tekintetbe. *Helyes:* semmiféle más jutalmat nyert színmű nem jön tekintetbe.

A kérdésre *igen* szóval nem szívesen felel a magyar. — Láttad az üstököst? Láttam. Megteszed? Meg. Temp-lomba még? Oda.

Óvakodjunk a nyelvhigitástól, a semmitmondó szó-szaporítástól. A nyelv pongyolasága a stílus elevenjébe vág. — *Helytelen:* ez a találmány a magyar ész diadalát jelenti. *Helyes:* ez a találmány a magyar ész diadala. — *Helytelen:* az ünnepség keretén belül fellépett N. N. színművész is. *Helyes:* az ünnepségen fellépett N. N. színművész is.

Erdélyi nyelvszokás utánzása, divatos *kényeskedés:* el kell menjek, nyugodtan kell éljek.

Visszaélés a becéző nevekkal, hóbertos *előkelőskö-dés:* Babszy, Csiby, Csöppy, Médy, Móky, Pöszy és társaik. (Báli névsorok!)

Szabad-e beszédünket megfertőzni az *utca nyelv-*

vel, a csibésznyelv szavaival, a tolvajnyelv kifejezései-
vel? Előbb csak meggondolatlan tréfálkozásból csúszik
bele a „zsargon” társalgásunkba, utóbb észre sem vesz-
szük, hogy a *bedöglik*, *bedől*, *bukik rá*, *dohány*, *guba*,
hólyag, *kitol*, *megfőz*, *me glép*, *me glóg*, *megvág* és más
effélék már belopakodtak becsületes magyar szavaink
közé.

A nyelv nemzeti kincs. Elhanyagolása könnyelműség,
megrontása véték. Az idegen szavak megrontják a be-
széd és az írás tisztaságát, a hibás kifejezések megmér-
gczik a nyelv szellemét.

Mi értelme van annak, hogy így beszéljünk: *grandió-
zus fantáziát dokumentáló piktúrák*, amikor ezt mond-
hatjuk: *hatalmas képzelőerőről tanúskodó festmények*.
Miért írjuk: a *statáriális bíráskodás premierje*, amikor
világosabb: a *rögtönbíráskodás első napja, életbelépése*,
megkezdése. A tiszta magyarság nem tűri az idegen sza-
vakat, a helyes magyarság tiltakozik a németes és lati-
nos kifejezések ellen.

Akármilyen kiváló valamelyik írónk irodalmi és
irodalomtörténeti szempontból, nem következik, hogy a
nyelvtisztaság és nyelvhelyesség nézőpontjából is meg-
állja a helyét. Jókai Mór irodalomtörténeti nagyság,
jobban ír legtöbb elődénél, de nyelvében még igen
sok a németesség és a latinosság. Számos más nagy
írónk sem használható forrásul nyelvünk tisztasága és
helyessége kérdésében. A költőket még óvatosabban kell
forgatni, mert a verselés igen sokszor erőltetett kifeje-
zésekre, magyartalan fordulatokra csábítja a költőt.

A nyelv fontosabb az alkotmánynál is. Új alkotmányt szerezhet a nemzet, de új nyelvet nem, mert akkor már megszűnt magyarnak lenni.

Felsőbüki Nagy Pál.

Az angol hatalmát nem az gyarapította, számát nem az sokasította meg, hogy minden angol megtanult két-három nyelvet, hanem az, hogy a maga nyelvét kiművelte, ahhoz ragaszkodott, azon művelte a tudományt és irodalmat rendületlen hittel s ebből nyert nemzeti ereje ruházta fel csodás terjeszkedő és hódító hatalommal.

Rákosi Jenő.

Mi volt irodalmunk a múlt század elején? Kis kopár szigetcske. És ma? Hatalmas birodalom, amelynek égbenyúló Kárpátjai, végeérhetetlen alföldjei, hőmpőlygő folyamai, nefelejccsel szegett patakjai, aranyat rejtő bányái és aranykalásszal lengő rónái vannak.

Tolnai Vilmos.

HIBÁS SZAVAK.

Az itt következő szógyűjtemény a hibás kifejezésekről szóló fejezet bevezetője. Lehetne a címe ez is: *Magyartalan szóképzések, idegenszerű szóösszetételek. Vagy: Idegen szavak és szólások szolgai utánzása.*

A dültbetűs szedés a hibás szó vagy szólás jele. A kettőspont után következő rendes szedés helyreigazítja a magyartalanságot.

adandó alkalommal: alkalomadtán.

afölötti határozat: arról szóló határozat.

ágyat őriz: fekvő beteg.

ahogy ő eljön: dehogy jön el!

ajánlatba hoz: ajánl, javasol.

akar; — nem akarok elzárkózni az elől: nem zárkózom el attól.

akarattal: készakarva, szándékosan.

áldozatkész: áldozatra kész, áldozatos.

állás; — a dolgok ilyen állása mellett: ilyen körülmények között.

állít; — úgy állítja oda az esetet: úgy tünteti föl az esetet.

almarétes: almásrétes.

ápril: április.

aranyhegyeket ígér: eget-földet ígér.

arra; — *csak most eszmélt arra*: csak most eszmélt rá.
arra föl: azért, arra, arra azután.

arról; — *gondolkodott arról, hogyan cselekedjék*: gondolkodott róla, hogyan cselekedjék.

átütő erejű: döntő, teljes; — *átütő siker*: ragyogó siker.
az egyszer bizonyos: az már bizonyos.

babkávé: szemes kávé.

becses családja: mélyen tisztelt családja; — *becses levele*
lére válaszolva: levelére tisztelettel válaszolva.

beképzelt: önhitt, öntelt, elbizakodott.

beköltözhető lakás: elfoglalható lakás.

belátható időn belül: egyelőre, jó ideig.

belemegy valamibe: beleegyeznek valamibe.

bemenet: bejárás, bejárat.

benn volt a levélben: benne volt a levélben.

benyomást gyakorolt rá: hatást tett rá, hatással volt rá,
hatott rá.

bensőséges köszönettel: szívből fakadó köszönettel.

beszély: elbeszélés.

-beteg; — *elmebeteg*: elmebajos; — *idegbeteg*: idegbajos;

— *lázbeteg*: lázas beteg; — *tüdőbeteg*: tüdőbajos.

betekintést nyert valamibe: beletekinthetett valamibe.

betűhű: betűről-betűre való, pontos.

bevitelünk Angliából: behozatalunk Angliából.

bírvágy: kapzsiság; — *bírvágyó*: kapzsi.

bizonyos félelmet érzek: valami félelmet érzek.

biztos; — *bombabiztos*: bombaálló; — *tűzbiztos*: tűzálló.

biztos ott leszek, biztosan elmegyek: bizonyosan ott leszek, bizonyosan elmegyek.

bor; — *tiszta bort öntött a pohárba*: nyiltan beszélt, leplezetlenül föltárta a helyzetet.

-bő; — *halbő*: halban gazdag; — *vizbő*: bővizű.

bura: borító üveg.

cipők; — *fölhúzom a cipőim*: fölhúzom a cipőm.

cseresznyerétes: cseresznyés rétes.

dalárda: daloskör.

darab; — *három darab melléklet*: három melléklet; —
öt darab jegy: öt jegy.

de; — *nemcsak Bécsben voltam, de Berlinben is*: nem-
csak Bécsben voltam, hanem Berlinben is.

de azonban: de.

délelőtt, délután; — *hétfő délelőtt*: hétfőn délelőtt; —
kedd délután: kedden délután.

dicsfény: fénykör, fénykoszorú.

dicsvágyó: dicsőségre vágyó.

dugáru: csempésztet áru; — *dugárus*: csempész.

egész; — *a gyerek egész jól rajzol*: a gyerek egészen
jól rajzol.

egy és ugyanaz: teljesen ugyanaz.

egyben közölte: egyúttal közölte.

egyedül; — *egyedül is helyt állok*: magam is helyt állok;
— *egyedül mi tudjuk*: csak mi tudjuk.

egyenlőre: egyelőre.

egyetemleges felelősség: együttes felelősség.

egyfogatú: egylovas.

egyik; — *az egyik német tudós azt írja*: egy német tudós
azt írja; — *egyik este elmentünk sétálni*: egy este el-
mentünk sétálni.

elébe néz valaminek: vár valamit.

elég; — *elég szépen ír, elég szorgalmas*: eléggé szépen
ír, eléggé szorgalmas.

elfekvő melléklet: csatolt melléklet.

elhagyatott: elhagyott; — *elhagyatottság*: elhagyottság.

ellenérték: megfelelő érték, megfelelő ár.

ellenesetben: ellenkező esetben, ha pedig nem.

ellenszolgálat: vizontszolgálat; — *ellenszolgáltatás fejében:* vizontszolgálat fejében.

elnézés: tévedés, hiba.

elnyomatás: elnyomás.

előfizetési fölhívás: előfizetésre való fölhívás, fölhívás előfizetésre.

előírás: szabály, rendelet.

előrébb: előbbre.

előrehaladott korú: idősebb, éltesebb, korosabb.

első; — a három első lapon: az első három lapon.

első május: május elseje.

elvhű: elveihez hű, elveihez ragaszkodó, következetes.

emel; — panaszt emel: panaszt tesz.

engesztelékeny: engedelékeny, békülékeny.

enyimé: enyém.

erős; — ez már nekem is erős volt: ez már nekem is sok volt.

erre föl: ezért, erre, erre azután.

értelmében; — szabályaink értelmében: szabályaink szerint.

érütés: érverés.

észjárása: eszejárása.

eszméleténél van: eszméletén van, eszén van.

évszáz: század, évszázad.

ezáltal: ezzel.

íjadalom, úgy van: sajnos, úgy van.

fektet; — súlyt fektet valamire: súlyt vet valamire, fontosnak tart valamit.

fekvő; — az előttem fekvő kötet: az előttem levő kötet.

fel, lásd: föl.

fenn, fent, lásd: fönn, fönt

férjhez ment Kovács Jánoshoz: feleségül ment Kovács

Jánoshoz; — *de helyes: Mária már férjhez ment.*

fivér: fitestvér, valakinek testvérbátyja, testvéröccse.

fizetéképtelen: fizetőképtelen.

fizetést húz: fizetést kap.

fogadom, hogy nincs annyi: fogadok, hogy nincs annyi.

fogadtatás: fogadás.

foglaltatik; — mi foglaltatik a könyvben: mi van a

könyvben; — *öt a tízben kétszer foglaltatik:* öt a tízben kétszer van meg.

folytatólagosan: folytatólag.

forduló postával: postafordultával.

föltételezem róla: fölteszem róla.

föltétlen ott leszek: okvetlenül ott leszek.

föltétlenül megbízható: teljesen megbízható.

fölvág: nagyokat mond, henceg, nagyozol.

fönnálló; — a fönnálló rendeletek szerint: az érvényes rendeletek szerint.

főntnevezett terhelt: Nagy István terhelt.

fül; — csupa fül vagyok: nagyon figyelek; — *balfülével nehezen hall:* balfülére nagyot hall; — *fáznak a füleim:* fázik a fülem.

gondtelt: gondokkal telt, borús.

gondterhes: gondokkal terhelt.

gúnyáron: potom áron.

gyógyerejű: gyógyítóerejű; — *gyógyintézet:* gyógyító intézet; — *gyógykezelés:* gyógyítás; — *gyógyszer:* orvosság.

hadköteles: katonaköteles.

haját vágat: haját nyírat; — *hajvágás:* hajnyírás.

halálra dolgozza magát: agyondolgozza magát; — *halálra rémült:* halálosan megrémült.

hamis; — *hamis haj*: álhaj; — *hamis pénz*: rossz pénz;

— *hamis hír*: álhír, koholt hír.

harcképtelen: harcraképtelen.

harchész: harcrakész.

hatály: érvényesség.

határozatképtelen: határozatra képtelen, határozóképtelen.

hátsó gondolat: rejtett gondolat, titkos gondolat, mellékgondolat.

hegymenet: hegyre föl, hegyi menet, fölfelé menet.

helyzet; — *abban a helyzetben vagyok*: módomban van;

— *nem vagyok abban a helyzetben*: nincs módomban, nem tehetem.

hidegre tették: félrelökték.

hittérítő: hithirdető, hittedjesztő.

hízeleg magának azzal: azzal áztatja magát.

hóna alá nyúl valakinek: támogat, segít, gyámolít valakit, segítséget nyújt valakinek.

hosszúlélekzetű beszéd: hosszadalmas beszéd, terjengős beszéd.

hozam: hozadék.

hozzá még nem is tiltakozott: még csak nem is tiltakozott.

hölgyfodrász: női fodrász.

húzza fizetését: kapja fizetését.

hüdés: szélütés, bénulás, gutaütés.

hűen: híven.

idény: évad, évszak.

idezárva: mellékelve, csatolva; — *idezárva megküldöm*: mellékelve megküldöm.

igenlés: javallás.

-ik; — *Attila-utca hét szám, a törvény huszonnégy szá-*

kasza: Attila-utca hetedik szám, a törvény huszonnegyedik szakasza.

indíttatva érzem magam: szükségesnek látom.

indok: indító ok; — *indokol*: megokol; — *indokolás*: megokolás; — *indokolatlan*: megokolatlan, alaptalan.

írásbelileg: írásban.

iratok visszaküldése mellett: az iratok visszaküldésével, az iratokat visszaküldve.

irodista: irodás.

íródott: készült.

iskolát csinál: követőkre talál, utánzóí vannak.

itt van a kutya eltemetve: itt van a baj, itt a bökkenő.

izlap: hónaljlap.

jármű: járómű.

járszalag: póráz, jártatókötél, jártatószíj.

játszik; — *hegedűt játszik*: hegedűn játszik, hegedül.

játszódik; — *meséje képzelt világban játszódik*: meséje képzelt világban játszik.

jegyében; — *föllépése a siker jegyében történt*: föllépése sikeres volt.

jegyzőkönyvet fölvesz: jegyzőkönyvet ír, jegyzőkönyvet készít.

jelen!: itt vagyok!

jelenleg az a helyzet: most az a helyzet.

jogar: kormánypálca.

jósda: jóshely.

kapcsán; — *előbbi rendeletem kapcsán*: hivatkozva előbbi rendeletemre.

kebelbarát: testi-lelki jóbarát.

kétely: kételkedés, kétség.

kettő pengő: két pengő; — *kettőszáz boríték*: kétszáz boríték.

kezdődőleg: kezdve.

kézenfekvő: nyilvánvaló.

kiadós: bő, bőséges.

kibeszéd: kifogás, mentség.

kicsinált dolog: előre megbeszélt dolog, elintézett dolog.

kicsinybeni: kicsinyben való; — *kicsinybeni ára:* az ára kicsinyben.

kifejezetten: határozottan, kétségkívül, nyilvánvalóan.

kifolyólag: — *ebből kifolyólag meghagyom:* ezért meghagyom.

kikezdés: bekezdés.

kimenet: kijárás, kijárat.

kimenetele a dolognak: a dolog vége, a dolog eredménye.

kimondott: elismert, határozott; — *kimondottan jó szónok:* elismerten jó szónok.

kinézése: külseje.

kiút: kibúvó, menekvés, szabadulás.

kivitele a tervnek: a terv végrehajtása, a terv megvalósítása.

kívül van a veszélyen: túl van a veszélyen.

kívülről tanul: könyv nélkül tanul.

kívülről tud: könyv nélkül tud.

kizárólag: csak, csupán.

kizárt dolog: lehetetlen.

koronaherceg: trónörökös.

kosarat adott valakinek: kikoszarozott valakit.

koszorúsleány: nyoszolyóleány.

kölcshönszó: jövevényszó.

könyöradomány: alamizsna.

kötészer: kötőszó.

közeg: alkalmazott, tisztviselő.

- közel kétezer ember:* csaknem kétezer ember.
középfinom: közepes finomságú.
lakályos: barátságos, otthonos, kényelmes, kellemes.
látthatár: látóhatár, szemhatár.
látképes: képes.
látlelet: orvosi lelet.
látnok: jós.
leánynyelv: származéknyelv.
legfőbb ideje: itt a végső ideje.
legközelebb: nemsokára, rövid idő múlva.
lejtmenet: lefelé menet.
lényegesen szebb: jóval szebb.
lényegileg: lényegében, valójában.
lett; — sánta lett: megsántult; — *vak lett:* megvakult.
levélileg: levélben.
lob: gyulladás.
lőfegyver: lövőfegyver; — *lőpor:* puskapor; — *lőtávolság:* lövéstávolság.
maradék nélkül, maradéktalanul: teljesen, egészen, hiánytalanul.
más és más: más-más.
megdolgoz valakit: megpuhít, megnyer.
megelőzőleg: előbb.
megkeresés: átirat.
megnevezettnek az az állítása: Kis Pálnak az az állítása.
megnézem magamnak: jól megnézem.
megtiszteltetés: megtisztelés.
megtöri a csendet: megszakítja a csendet.
megválasztották bíróul: megválasztották bírónak.
mérget vehetsz rá: egész bizonyos.
mérv: mérték; — *mérvadó:* mértékadó, irányadó.
meztelen kard: kivont kard.

miért is: ezért.

mi megy ma a színházban: mit játszanak ma a színházban.

mindenekelőtt: először is.

minden további nélkül: azonnal, nyomban, minden késedelem nélkül.

minek folytán utasítom: ezért utasítom.

minek következtében meghagyom: ezért meghagyom.

minél fogva elrendelem: ezért elrendelem.

mondd tíz pengő: azaz tíz pengő.

nagybani ára: ára nagyban.

Nagy Mária férjezett Vas Pálné: Vas Pálné Nagy Mária.
nagymérvű: nagyfokú.

nap nap mellett: napról-napra; — *nap mint nap:* nap nap után.

nehezen hall: nagyot hall.

nehezményez; — *a számvevőség nehezményezi:* a számvevőség kifogásolja, a számvevőség hibáztatja.

netáni: esetleges.

nevezett azt kéri: Kis Pál azt kéri.

nővér: nőtestvér, valakinek testvérnénje, testvérhúga.

nyelvezet: nyelv, kifejezés mód.

nyomdahiba: sajtóhiba; — *nyomdakész:* nyomtatásra kész.
nyugággy: fekvőszék.

nyugdíjba vonul: nyugalmába vonul.

oktat; — *nyelvet oktat:* nyelvre tanít; — *nyelvoktatás:* nyelvtanítás.

oldal; — *az a gyöngye oldala:* az a gyöngéje; — *százoldalas könyv:* százlapos könyv; — *a tizedik oldalon:* a tizedik lapon.

oly; — *légy oly szíves:* légy szíves.

olyan nincs: abból nem lesz semmi.

orr; — hosszú orral távozott: leforrázva távozott, csalódottan távozott.

osztja nézetét: osztozik nézetében.

öltöny: öltözet.

öreg bútor, öreg ház, öreg ruha: régi bútor, régi ház, ócska ruha.

öröklékeny: öröklődő, átöröklődő.

örömet okoz: örömet szerez.

örvend; — jó hírévnek örvend: jó a híre; — *tiszteletnek örvend:* tisztelik.

örzi a szobáját: a szobában kell maradnia; — *örzi az ágyat:* fekvő beteg.

ősbemutató: első előadás, bemutató előadás, bemutató.

összbenyomás, összköltség, összsúly: általános benyomás, egész költség, teljes súly.

összismerőseim: valamennyi ismerősöm.

összkormány: egész kormány.

ötet: öt.

özönvíz: vízőzön.

pályanyertes: pályadíjnyertes.

példa; — jó példával jár elől: jó példát mutat.

pont öt órákor: pontosan öt órákor, éppen öt órákor.

postamunka: sürgős munka.

rangidős: rangban idősebb.

rossz vért szül: fölháborítja az embert, fölizgatja a lelküket.

rózsafüzér: olvasó.

rövid lesznek: röviden szólok.

röviddel azután: kevéssel azután.

semmint: mintsem; — *inkább károsodjunk, semmint:* inkább károsodjunk, mintsem.

sértve érzi magát: megsértődik.

sétány: sétatér.

sok kívánni valót hagy maga után: sok a hibája, sok hibája van, még sok a kívánni való.

súlyt fektet valamire: súlyt vet valamire, fontosnak tart valamit.

szédelgés: szélhámosság, csalás; — *szédelgő:* szélhámos, csaló.

szem; — *nagy szemeket csinál:* nagyot néz.

szemétláda: szemetesláda.

szerencse föl: jó szerencsét!

szinvak: szintévesztő; — *szinvakság:* szintévesztés.

szívélyes: szíves, szívből fakadó.

szíves; — *tessék szíves lenni:* szíveskedjék.

szívjóság: jószívűség, jólelkűség.

szobáját őrzi: a szobában kell maradnia.

szóbelileg: élőszóval, személyesen.

szófukar: szűkszávú, hallgatólag.

szolgálatkész: szíves, készséges, előzékeny.

szolgáltató; — *okot szolgáltatott a büntetésre:* okot adott a büntetésre.

szószoros; — *a szószoros értelemben:* a szó szoros értelmében.

szőnyegre kerül: szóba kerül.

szűkölködik valamiben: szűkölködik valami nélkül.

takaréktűzhely: vastűzhely.

támla: hát, karfa; — *támlásszék:* karosszék.

támpont: támaszpont.

tanköltemény: tanító költemény, oktató költemény.

tanonc: inas, iparos-tanuló, kereskedő-tanuló.

tanrend: órarend.

tápanyag: tápláló anyag.

tárgyaláshoz megidézni: tárgyalásra megidézni.

távcső: messzelátó.

távol attól, hogy: nemhogy.

távolról sem: korántsem.

teakanna: teáskanna.

téboly: örültség; — *tébolyda:* örültek háza.

tekintélyes rész: nagy rész, tetemes rész.

tekintettel arra, hogy: minthogy.

tényleg: csakugyan, valóban, igazán.

terveket kovácsol: tervezget, terveket sző.

tervünk vízbe esett: tervünk megghiúsult, tervünk nem sikerült.

tessenek a jegyeket fölmutatni: tessék a jegyeket fölmutatni.

telő alatt van: megvan, készen van, elkészült.

tetszhalál: álhalál; — *tetszhalott:* álhalott.

tévhit: álhit, balhit; — *tévtan:* eretnek tan, eretnek hit.

tisztában van valakivel: ismer valakit.

tisztában van valamivel: ért valamit, átlát valamin.

tisztára lehetetlen: merőben lehetetlen, teljesen lehetetlen.

tollkés: kés, zsebkés.

tömkeleg: útvesztő.

történik; — a gerenda kilyukasztása fúróval történik:
a gerendát fúróval lyukasztják ki.

túl; — regényein túl drámákat is írt: regényein kívül drámákat is írt.

tulajdonát képező: tulajdonában lévő.

tűnik; — úgy tűnik, mintha: úgy tűnik föl, mintha.

úgy állítja oda a dolgot: úgy tünteti föl a dolgot.

újból: újra, ismét, megint.

újdonsült: új.

ujjmutatás: figyelmeztetés.

úridivat, úriszabó: férfidivat, férfiszabó.

utólagosan: utólag.

ülőér: verőér.

üz; — *mesterséget üz:* mesterséget folytat.

válfa: fajta.

váll váll mellett: vállvetve.

van; — *mi van veled:* mi bajod van; — *mi van Kovácsékkal:* mi hír Kovácsékról?

Vas Pálné született Nagy Mária: Vas Pálné Nagy Mária.

védjegy: védőjegy; — *véderő:* katonaság; — *védköteles:* katonaköteles; — *védvám:* védővám.

végigcsinál: végigszenved, végigküzd, átél.

végtelenül sajnálom: rendkívül sajnálom.

vél; — *tudni véli:* úgy tudja.

velem viszem: magammal viszem.

vérfürdő: vérengzés, vérontás, öldöklés.

visszamaradt áru: megmaradt áru.

vízesés: zuhatag.

vízhatlan: vízálló.

víztartály: víztartó.

vonatkozó; — *a vonatkozó iratot megküldöm:* az ügyre vonatkozó iratot megküldöm.

vonzerő: vonzó erő.

völgymenet: hegyről le, lefelé menet.

zajt csinál: zajt csap.

záradék: befejezés, függelék.

zárszámadás: záró számadás.

zárszó: végszó.

A magyar nyelvben megvan a keleti nyelvek képes volta, mélyértelműsége, kifejező ereje, leleményessége, minden lelkesége és tehetsége, a török nyelv virágos pompája, az angolnak méltósága, a franciának folyékonyága, az olasznak édessége, a németnek komolysága, a szlávnek gazdagsága, a görögnek termékenysége, csinossága és ékesszólása, a latinnak díszes és fénye, a spártainak velős rövidsége: szóval bármit kíván a művelt gondolkodás, az mind megvan benne.

K a l m á r G y ö r g y,
európai hírű magyar nyelvtudós.

Melyik nyelvet tartom az olasz és a görög után minden más nyelv előtt leginkább dallamosnak és a verselés szempontjából fejlődésre leginkább képesnek? A magyart. Ebben a nemzetben egyszerre csak fel fog tűndökölni egy költői lángelme és felfogásmat igazolni fogja.

Mezzofanti olasz bíboros,
a világ legnagyobb nyelvtudós.

Vajjon mikor fogjuk leróni tartozásunkat ezen áldott nép,
a nyugat megmentője iránt?

Michelet — a magyarokról.

A magyar nyelvben olyan üde természeteszemlélet él, hogy előre nem is sejtethető fejlődés csírái rejtőznek benne. Egyaránt képes velős rövidsége és hatásos szónokiaságra, szóval a próza minden nemére. Gazdagsága a kifejezésekben és zengő hangjai viszont kiválóan alkalmassá teszik a költészet minden ágára.

Schott Vilmos berlini egyetemi tanár,
a hírneves német nyelvtudós.

Olyan ennek a nyelvnek a szerkezete, mintha nyelvészek gyülekezete alkotja volna meg, hogy meglegyen benne minden szabályosság, tömörség, összhang, világosság s ne legyen benne semmi közönységesség.

Ebersberg,
a kiváló bécsi tanár.

A magyar nyelv csupa erő. Nem ismerek ehhez fogható férfias nyelvet. Szenvedelmesen férfias. Szótagjaiban van valami az izmok kemény nekiduzzadásából.

Romains,
a nagy francia író.

HIBÁS KIFEJEZÉSEK.

Ez a gyűjtemény a köznapi beszéd, a szépirodalom, a közérdekű irodalom, a tudományos irodalom, a hírlap-irodalom és a hivatalos stílus idegenszerűségeit tartalmazza. Csak a legbántóbb és leggyakoribb magyartalan-ságokat szedtük össze. Mellőztük a kisebb botlásokat és a ritkábban előforduló hibás kifejezéseket.

A *Helytelen* megállapítás itt-ott talán erős meg-bélyegzés. Esetleg elég volna ennyi is: *Nem eléggé ma-gyaros*. Ilyen esetekben — amikor egyik-másik hibás kifejezést némiképp mentegetni lehet — a *Helyes* inkább csak azt jelenti, hogy: *Magyarosabb*.

a, az — amikor kell.

Helytelen: elnök megnyitja az ülést, folyamodó azt kéri, számvevőség jelentse, szónokot számosan üdvözlík. —

Helyes: az elnök megnyitja az ülést, a folyamodó azt kéri, a számvevőség jelentse, a szónokot számosan üdvözlík.

Helytelen: elnöklő igazgató rámutatott arra. — *Helyes*: az elnöklő igazgató rámutatott arra.

Helytelen: folyó évben, múlt évben. — *Helyes*: a folyó évben, a múlt évben.

Helytelen: szerző kiadása. — *Helyes*: a szerző kiadása.

a, az — amikor nem kell.

Helytelen: a Bethlen, a Blaháné, a Jászai. — *Helyes:* Bethlen, Blaháné, Jászai.

Helytelen: a külföldön. — *Helyes:* külföldön.

Helytelen: a legkevesebbet ő tud. — *Helyes:* legkevesebbet ő tud.

Helytelen: a többek között. — *Helyes:* egyebek közt.

Helytelen: fölemelte a botját. — *Helyes:* fölemelte botját.

Helytelen: ő tudja a legjobban. — *Helyes:* ő tudja legjobban.

-a, -e, -ja, -je.

Helytelen: a katonáknak nagy volt a bátorsága. — *Helyes:* a katonáknak nagy volt a bátorságuk.

Helytelen: ezeknek a növényeknek nagy gyökerei vannak. — *Helyes:* ezeknek a növényeknek nagy gyökereik vannak.

ad.

Helytelen: a kérésnek helyt adok. — *Helyes:* a kérést teljesítem.

Helytelen: előadta magát. — *Helyes:* megtörtént.

Helytelen: föl ad valakit. — *Helyes:* följelent valakit.

Helytelen: kifejezést ad. — *Helyes:* kifejez.

Helytelen: nem adott hangot. — *Helyes:* nem szólt.

Helytelen: pofont ad. — *Helyes:* pofonút.

Helytelen: sarkantyút ad. — *Helyes:* megsarkantyúz.

Helytelen: szint ad. — *Helyes:* színez.

Helytelen: tájékoztatást ad. — *Helyes:* tájékoztat.

Helytelen: tanácsot ad. — *Helyes:* tanácsol.

ahol, ahonnan.

Helytelen: bekísérték a rendőrségre, ahonnan kihallgatása után hazabocsátották. — *Helyes:* bekísérték a rendőrségre, onnan kihallgatása után hazabocsátották. — *Vagy:* bekísérték a rendőrségre, kihallgatása után hazabocsátották.

Helytelen: holnap indulok Pécsre, ahonnan Triesztbe utazom, ahol hajóra szállok, amelyen átkelek Amerikába. — *Helyes:* holnap indulok Pécsre, onnan Triesztbe utazom, ott hajóra szállok, átkelek Amerikába.

Helytelen: ismét börtönbe került, ahol azután befejezte életét. — *Helyes:* ismét börtönbe került, ott azután befejezte életét.

Helytelen: meghívtak egy fölolvasásra, ahonnan színházba megyek, amely után találkozom barátaimmal. — *Helyes:* meghívtak egy fölolvasásra, onnan színházba megyek, azután találkozom barátaimmal.

aki.

Helytelen: a bíróság szakértőt küldött ki, aki a könyveket átvizsgálja. — *Helyes:* a bíróság szakértőt küldött ki, hogy átvizsgálja a könyveket.

Helytelen: a kereskedő séta közben találkozott egyik haragosával, akire hirtelen rátámadt. — *Helyes:* a kereskedő séta közben találkozott egyik haragosával és hirtelen rátámadt.

Helytelen: a lovas nekiment a rendőrnek, akit elgázolt. — *Helyes:* a lovas nekiment a rendőrnek és elgázolta.

Helytelen: barátja, aki szeretett gyalogolni, különösen az erdőben sétált szívesen. — *Helyes:* barátja szeretett gyalogolni, különösen az erdőben sétált szívesen.

Helytelen: derék inasa van, aki még a mosást és vasalást is szívesen végzi. — *Helyes:* derék inasa van, még a mosást és vasalást is szívesen végzi.

Helytelen: katonaruhában bujkált egy kalandor, akit letartóztattak. — *Helyes:* katonaruhában bujkált egy kalandor; letartóztatták.

Helytelen: kedvesek ezek a néger gyerekek, szelídek és vígak, akik az idegenekkel is szívesen beszélgetnek. — *Helyes:* kedvesek ezek a néger gyerekek, szelídek és vígak, az idegenekkel is szívesen beszélgetnek.

Helytelen: ő volt az, aki fölfedezte a Szenegal forrásait és aki megállapította a Níger irányát. — *Helyes:* ő fedezte föl a Szenegal forrásait, ő állapította meg a Níger irányát.

Helytelen: telefonozott a rendőröknek, akik megérkeztek, elfogták a betörőt, akiről kiderült, hogy idegen állampolgár, aki foglalkozás nélkül csavargott a fővárosban. — *Helyes:* telefonozott a rendőröknek, azok megérkeztek, elfogták a betörőt; kiderült róla, hogy idegen állampolgár, foglalkozás nélkül csavargott a fővárosban.

alatt.

Helytelen: ez alatt azt értem. — *Helyes:* ezen azt értem.

Helytelen: váltó alatt olyan okíratot értünk. — *Helyes:* váltón olyan okíratot értünk, a váltó olyan okírat.

alá- és ige.

Helytelen: alátámaszt. — *Helyes:* támogat, megerősít.

Helytelen: aláveti magát. — *Helyes:* meghódol.

áll.

Helytelen: az áll az újságban. — *Helyes:* az van az újságban.

Helytelen: az árak magasan állnak. — *Helyes:* az árak nagyok.

Helytelen: ahogy jelenleg áll a dolog. — *Helyes:* ahogy most van a dolog.

Helytelen: jó hírben áll. — *Helyes:* jó híre van.

Helytelen: jól áll neki a kalap. — *Helyes:* jól illik neki a kalap.

Helytelen: jót állt érte. — *Helyes:* kezeskedett érte.

Helytelen: nem áll hatalmában. — *Helyes:* nincs hatalmában.

Helytelen: nem áll módomban. — *Helyes:* nincs módomban.

Helytelen: pontos adatok nem állnak rendelkezésre. — *Helyes:* pontos adatok nincsenek.

Helytelen: rosszul áll neked ez a színészkedés. — *Helyes:* nem illik hozzád ez a színészkedés.

Helytelen: távol áll tőlem. — *Helyes:* eszem ágában sincs, nem szándékozom.

által.

Helytelen: a Balog István által beadott föllebbezés. — *Helyes:* Balog István föllebbezése.

Helytelen: a gépek közvetlenül a gyár által szállítottak. — *Helyes:* a gépeket közvetlenül a gyár szállította.

Helytelen: a mezőgazdaság által termelt növények. — *Helyes:* a mezőgazdaság termelte növények.

Helytelen: a város az árvíz által elpusztított. — *Helyes:* a várost az árvíz elpusztította.

Helytelen: az általuk ajánlott út. — *Helyes:* a tőlük ajánlott út.

Helytelen: az utasok által benyújtott folyamodvány. — *Helyes:* az utasoktól benyújtott folyamodvány.

Helytelen: általa üzenem. — *Helyes:* vele üzenem.

Helytelen: mások által kérdeztette meg — *Helyes:* mássokkal kérdeztette meg.

Helytelen: minden ügyét helyettese által végezteti. —

Helyes: minden ügyét helyettesével végezteti.

ama, eme.

Helytelen: ama sérelmek. — *Helyes:* azok a sérelmek.

Helytelen: mindama kívánságok. — *Helyes:* mindazok a kívánságok.

Helytelen: eme ház. — *Helyes:* ez a ház.

Helytelen: mindeme panaszok. — *Helyes:* mindezek a panaszok.

amely, ami.

Helytelen: a minisztertanács elvégezte munkáját, amely után vacsorára ment. — *Helyes:* a minisztertanács elvégezte munkáját, azután vacsorára ment.

Helytelen: a sasok, amelyek zsákmányukat űzik. — *Helyes:* a zsákmányukat űző sasok.

Helytelen: a tanulási idő tartama két év, amely idő alatt a tanuló fizetést nem kap. — *Helyes:* a tanulás ideje két év, ez alatt az idő alatt a tanuló nem kap fizetést.

Helytelen: a tőzsdén nagy bizonytalanság kapott lábra, ami az egész gazdasági életre káros hatással volt. —

Helyes: a tőzsdén nagy bizonytalanság kapott lábra, ez az egész gazdasági életre káros hatással volt.

Helytelen: aminek hitelül kiadtuk a jelen okiratot. —

Helyes: ennek hitelül kiadtuk ezt az okiratot.

Helytelen: amiről a felek értesítendők. — *Helyes:* erről a feleket értesíteni kell.

Helytelen: ez a legbővebb magyar-francia szótár, amely-

nek első kötete most jelent meg. — *Helyes:* ez a legbővebb magyar-francia szótár; első kötete most jelent meg.

Helytelen: főkép stílusa az, ami figyelmet érdemel. —

Helyes: főkép stílusa érdemel figyelmet.

Helytelen: lázadás tört ki a váci fegyházban, amelyet sikerült elfojtani. — *Helyes:* a váci fegyházban lázadás tört ki; sikeresen elfojtották.

amennyiben.

Helytelen: a közgyűlés nem volt határozóképes, amennyiben csak tíz tag volt jelen. — *Helyes:* a közgyűlés nem volt határozóképes, mert csak tíz tag volt jelen.

Helytelen: amennyiben lehetséges. — *Helyes:* ha lehet.

Helytelen. amennyiben megtehetem. — *Helyes:* ha megtehetem.

Helytelen: amennyiben ártatlansága kiderül, úgy szabadon bocsátják. — *Helyes:* ha ártatlansága kiderül, szabadon bocsátják.

Helytelen: Szegeden megüresedett a latin nyelv tanári széke is, amennyiben Kovács Jánost meghívták a budapesti egyetemre. — *Helyes:* Szegeden megüresedett a latin nyelv tanári széke is, Kovács Jánost ugyanis meghívták a budapesti egyetemre.

amíg.

(Lásd: **míg.**)

-andó, -endő.

Helytelen: a hivatal által jelentés teendő. — *Helyes:* a hivatal jelentse.

Helytelen: a váltó aláírandó, a vizsgálat elrendelendő, okirataiban keresztülvezetendő. — *Helyes:* a váltót

alá kell írni, a vizsgálatot el kell rendelni, okirataiba bele kell írni.

Helytelen: az ügy sürgősen elintézendő. — *Helyes:* az ügyet sürgősen el kell intézni.

Helytelen: az ügyet elintézendő, tanácskozást kell összehívni. — *Helyes:* az ügy elintézésére tanácskozást kell összehívni.

-ási, -ési.

Helytelen: bizonyítási eljárás, tanácskozási terem. —

Helyes: bizonyító eljárás, tanácskozó terem.

Helytelen: biztosítási díj, születési hely. — *Helyes:* a biztosítás díja, szülőhely.

át- és ige.

Helytelen: átbeszéli a javaslatot. — *Helyes:* megbeszéli a javaslatot, megvitatja a javaslatot.

Helytelen: átment a vizsgálaton. — *Helyes:* vizsgálata sikerült, átesett a vizsgálaton, letette a vizsgát.

Helytelen: átszármaztatja az iratokat. — *Helyes:* elküldi az iratokat, megküldi az iratokat, eljuttatja az iratokat.

Helytelen: átveszi a nyelvtant. — *Helyes:* megtanulja a nyelvtant.

Helytelen: rothadásba megy át. — *Helyes:* rothadásnak indul, rothadni kezd, megrothad.

azon, ezen.

Helytelen: azon hit, azon körülmény. — *Helyes:* az a hit, az a körülmény.

Helytelen: ezen házban született. — *Helyes:* ebben a házban született.

Helytelen: ezen rendelet, ezen ügy. — *Helyes:* ez a rendelet, ez az ügy.

azzal.

Helytelen: iratait azzal küldöm meg. — *Helyes:* iratait azzal a kéréssel (utasítással) küldöm meg.

Helytelen: rendelkezését azzal hagyom jóvá. — *Helyes:* rendelkezését azzal a megjegyzéssel (intézkedéssel) hagyom jóvá.

-ban, -ben.

Helytelen: az igazgató jelentése a kályhák fütése tárgyában. — *Helyes:* az igazgató jelentése a kályhák fűtéséről.

Helytelen: nagy kivitelünk van gyümölcsben. — *Helyes:* nagy gyümölcskivitelünk van.

be- és ige.

Helytelen: beajánl. — *Helyes:* ajánl.

Helytelen: bebeszéli magának. — *Helyes:* elhíti magával.

Helytelen: becsatolja iratait. — *Helyes:* idecsatolja iratait.

Helytelen: beérte az előtte haladót. — *Helyes:* utolérte az előtte haladót.

Helytelen: behajózza az árut. — *Helyes:* hajóba rakja az árut.

Helytelen: behódoltak. — *Helyes:* meghódoltak.

Helytelen: behozza a mulasztást, behozza a késést. —

Helyes: pótolja a mulasztást, helyrehozza a késést.

Helytelen: beigazolta büntelenségét. — *Helyes:* igazolta büntelenségét.

Helytelen: beígért nyilatkozata nem jelent meg. — *Helyes:* megígért nyilatkozata nem jelent meg.

Helytelen: beismerte vétkét. — *Helyes:* megvallotta vétkét.

Helytelen: beképzelte magának. — *Helyes:* elhitette magával, azt képzelte.

Helytelen: bemondta magát délutánra. — *Helyes:* bejelentette magát délutánra.

Helytelen: bepótol. — *Helyes:* pótol.

Helytelen: beszűnik a lap. — *Helyes:* megszűnik a lap.

Helytelen: beszűnteti a munkát, beszűnteti a vizsgálatot. — *Helyes:* abbahagyja a munkát, megszünteti a vizsgálatot.

Helytelen: betartja a szabályt. — *Helyes:* megtartja a szabályt.

Helytelen: betiltotta a gyülekezést. — *Helyes:* megtiltotta a gyülekezést.

Helytelen: beveszi a várat. — *Helyes:* elfoglalja a várat.

Helytelen: bevezette a főkönyvbe, bevezette a vitát, bevezette a tankönyvet. — *Helyes:* bejegyezte a főkönyvbe, megindította a vitát, alkalmazta a tankönyvet.

Helytelen: bezárja levelét. — *Helyes:* befejezi levelét, bevégzi levelét.

belül.

Helytelen: egy hónapon belül. — *Helyes:* egy hónap alatt.

Helytelen: rövid időn belül. — *Helyes:* rövid idő alatt.

(A *belül* névutó csupán helyre vonatkozik. Időhatározóul nem szabad használni. Tehát helytelen: egy órán belül; ahelyett, hogy: egy óra alatt. De helyes:

az ország határain belül. Itt megvan a helyhatározói jelentése.)

-ben.

(Lásd: **-ban**, **-ben**.)

bír.

Helytelen: a mozgalom nagy jelentőséggel bír. — *Helyes:* a mozgalomnak nagy a jelentősége.

Helytelen: bírom a német nyelvet. — *Helyes:* tudok németül.

Helytelen: ez a kérdés nagy fontossággal bír. — *Helyes:* ez a kérdés nagyon fontos.

Helytelen: ez az állítás nem bír valószínűséggel. — *Helyes:* ez az állítás nem valószínű.

Helytelen: nem bír tudomással. — *Helyes:* nincs tudomása.

Helytelen: több nyelvet bír. — *Helyes:* több nyelvet tud.

Helytelen: tudomással bír. — *Helyes:* tudomása van.

cél.

Helytelen: a rendeletet intézkedés céljából megküldöm.

— *Helyes:* a rendeletet intézkedés végett megküldöm.

Helytelen: ez az eljárás azt célozza. — *Helyes:* ennek az eljárásnak az a célja.

cím.

Helytelen: erről a határozatról Cím értesítendő. — *Helyes:*

erről a határozatról Kis Jánost értesíteni kell.

Helytelen: fölhívom a tekintetes Címet. — *Helyes:* fölhívom a tekintetes Igazgatóságot.

Helytelen: fölkérem Címedet. — *Helyes:* fölkérem Tanár Urat.

Helytelen: Tisztelt Cím! — *Helyes:* Tisztelt Uram!

Helytelen: további intézkedés végett értesítem Címet. —

Helyes: további intézkedés végett értesítem az iskola igazgatóját.

csinál.

Helytelen: adósságot csinált. — *Helyes:* adósságba keveredett.

Helytelen: ágyat csinált. — *Helyes:* ágyat vetett.

Helytelen: arcot csinált. — *Helyes:* arcot vágott.

Helytelen: embert csinált belőle. — *Helyes:* embert faragott belőle, embert nevelt belőle.

Helytelen: főnyereményt csinált. — *Helyes:* megütötte a főnyereményt.

Helytelen: gondot csinált magának. — *Helyes:* gondot okozott magának.

Helytelen: hibát csinált. — *Helyes:* hibát ejtett.

Helytelen: hosszú képet csinált. — *Helyes:* leesett az álla.

Helytelen: jó pártit csinált. — *Helyes:* jól nősült, jól ment férjhez.

Helytelen: kerülőt csinált. — *Helyes:* kerülőt tett.

Helytelen: készre csinálta. — *Helyes:* befejezte.

Helytelen: lármát csinált. — *Helyes:* lármát csapott.

Helytelen: nagy szemeket csinált. — *Helyes:* nagyot nézett.

Helytelen: nem csinált titkot belőle. — *Helyes:* nem titkolta.

Helytelen: rendet csinált. — *Helyes:* rendet teremtett.

Helytelen: szemrehányást csinált. — *Helyes:* szemrehányást tett.

Helytelen: szerencsét csinált. — *Helyes:* szerencsésen járt.

Helytelen: titkot csinál valamiből. — *Helyes:* titkol valamit.

Helytelen: tőkebefektetést csinált. — *Helyes:* tőkét fektetett be.

Helytelen: tüzet csinált. — *Helyes:* tüzet rakott.

Helytelen: üzletet csinált. — *Helyes:* üzletet kötött.

Helytelen: végigcsinálta a háborút. — *Helyes:* végigküzdötte a háborút, végigszenvedte a háborút, átélte a háborút.

-da, -de.

Helytelen: áruda, járda, távirda, varroda. — *Helyes:* bolt, gyalogjáró, távíró hivatal, varróműhely.

Helytelen: étkezde, pénzverde, sütőde, szeszfőzde. — *Helyes:* étkező, pénzverő, sütőműhely, szeszfőző.

dacára,

Helytelen: a rossz viszonyok dacára sem vesztette el reményét. — *Helyes:* a rossz viszonyok ellenére sem vesztette el reményét.

Helytelen: dacára legjobb szándékának. — *Helyes:* legjobb szándéka ellenére.

Helytelen: rendelkezésem dacára. — *Helyes:* rendelkezésem ellenére.

dacára annak, hogy.

Helytelen: dacára annak, hogy megtiltottam. — *Helyes:* noha megtiltottam, ámbár megtiltottam, jóllehet megtiltottam.

Helytelen: dacára annak, hogy vigyázott magára. — *Helyes:* noha vigyázott magára, ámbár vigyázott magára, jóllehet vigyázott magára.

-dús.

Helytelen: érdemdús. — *Helyes:* nagyérdemű.

Helytelen: eredménydús. — *Helyes:* eredményes.

Helytelen: eseménydús. — *Helyes:* eseményben gazdag.

Helytelen: nedvdús. — *Helyes:* bőnedvű.

Helytelen: sikerdús. — *Helyes:* nagysikerű.

Helytelen: szellemdús. — *Helyes:* szellemes.

e.

Helytelen: e kifejezések magyartalanok. — *Helyes:* ezek a kifejezések magyartalanok.

Helytelen: töröld meg e poharat. — *Helyes:* töröld meg ezt a poharat.

-e.

Helytelen: el-e készült a munka? el-e utazott? — *Helyes:* elkészült-e a munka? elutazott-e?

Helytelen: nem-e volna jobb hazamenni? — *Helyes:* nem volna-e jobb hazamenni?

egész.

Helytelen: egész erejét összeszedte. — *Helyes:* minden erejét összeszedte.

Helytelen: egész lélekkel rajta volt. — *Helyes:* teljes lelkével rajta volt.

Helytelen: egészen igaz. — *Helyes:* teljesen igaz, színigaz.

egy — amikor kell.

Helytelen: darabig várt. — *Helyes:* egy darabig várt.

Helytelen: ezredes lett a szász akadémia elnöke. — *Helyes:* egy ezredes lett a szász akadémia elnöke.

Helytelen: gépkocsi elütött egy járókelőt. — *Helyes:* egy gépkocsi elütött egy járókelőt.

Helytelen: kis vizet kérek. — *Helyes:* egy kis vizet kérek.

Helytelen: pengő hús az ára. — *Helyes:* egy pengő hús az ára.

Helytelen: percet sem késett. — *Helyes:* egy percet sem késett.

Helytelen: pohár sört ittunk. — *Helyes:* egy pohár sört ittunk.

egy — amikor nem kell.

Helytelen: a ló egy házi állat. — *Helyes:* a ló házi állat.

Helytelen: egy ilyen ember nem fél semmitől. — *Helyes:* az ilyen ember nem fél semmitől.

Helytelen: egy katonának mindig állnia kell a szavát. — *Helyes:* a katonának mindig állnia kell a szavát.

Helytelen: ez egy kitűnő gondolat volt. — *Helyes:* ez kitűnő gondolat volt.

Helytelen: ez egy nagyon téves fölfogás. — *Helyes:* ez nagyon téves fölfogás.

Helytelen: ez egy rossz szokás. — *Helyes:* ez rossz szokás.

Helytelen: volt egy idő, amikor. — *Helyes:* volt idő, amikor.

(Az egy alkalmazásától általában jó óvakodni, de azért használatában nem szabad mindig németességet

látnunk. Némely esetben ki kell tennünk a határozatlan névelőt, például amikor elhagyása félreértésre adhat alkalmat.)

egyenesen.

Helytelen: egyenesen az ellenkezője igaz. — *Helyes:* éppen az ellenkezője igaz.

Helytelen: egyenesen bámulatos. — *Helyes:* igazán bámulatos.

Helytelen: egyenesen fölháborító. — *Helyes:* valósággal fölháborító.

Helytelen: egyenesen hihetetlen. — *Helyes:* teljesen hihetetlen.

Helytelen: egyenesen tagadja. — *Helyes:* kereken tagadja.

Helytelen: egyenesen tűrhetetlen. — *Helyes:* igazán tűrhetetlen.

egyszerűen.

Helytelen: ez egyszerűen lehetetlen. — *Helyes:* ez teljességgel lehetetlen.

Helytelen: ez egyszerűen megdöbbentő. — *Helyes:* ez valósággal megdöbbentő.

Helytelen: ez egyszerűen nevetséges. — *Helyes:* ez igazán nevetséges.

el- és ige.

Helytelen: elírta magát. — *Helyes:* tévedett az írásban, hibát követett el az írásban.

Helytelen: eljegyezték magukat. — *Helyes:* eljegyezték egymást.

Helytelen: elkési a vonatot. — *Helyes:* lekésik a vonatról.

Helytelen: ellátja hivatalát. — *Helyes:* végzi hivatalát.

Helytelen: ellopták neki. — *Helyes:* ellopták tőle.

Helytelen: elmagyarosodott. — *Helyes:* megmagyarosodott.

Helytelen: elnapol. — *Helyes:* elhalaszt.

Helytelen: elnézett néhány hibát. — *Helyes:* nem vett észre néhány hibát.

Helytelen: elnézte a számot. — *Helyes:* eltévesztette a számot.

Helytelen: elszámította magát. — *Helyes:* tévedett.

Helytelen: eltekintve attól, hogy. — *Helyes:* nem tekintve azt, hogy.

Helytelen: mozdulatai hatalmas erőt árultak el. — *Helyes:* mozdulatai hatalmas erőre vallottak.

Helytelen: szíves feleletét elvárva. — *Helyes:* szíves feleletét várva.

elfekvő.

Helytelen: a jegyzőkönyv mellett elfekvő nyilatkozatok. — *Helyes:* a jegyzőkönyvhöz csatolt nyilatkozatok.

Helytelen: a jelentés mellett elfekvő iratok. — *Helyes:* a jelentés mellett levő iratok.

ellenében.

Helytelen: készpénz ellenében vásárol. — *Helyes:* készpénzért vásárol.

Helytelen: nyugta ellenében kiadják. — *Helyes:* nyugtára kiadják.

elő-.

Helytelen: előérzet. — *Helyes:* sejtetem.

Helytelen: előhírnök. — *Helyes:* hírnök.

Helytelen: előidő. — *Helyes:* ösidő.

Helytelen: előírás. — *Helyes:* utasítás, szabályzat.

Helytelen: előítélet. — *Helyes:* balítélet, elfogultság.

Helytelen: előszeretet. — *Helyes:* különös szeretet.

Helytelen: elővigyázat. — *Helyes:* óvatosság.

elő- és ige.

Helytelen: a szabályzat előírja. — *Helyes:* a szabályzat megszabja, a szabályzat megköveteli.

Helytelen: előadja magát. — *Helyes:* megtörténik.

Helytelen: előállít valamit. — *Helyes:* valamit készít, termel, gyárt.

Helytelen: előfizeti a lapot. — *Helyes:* megrendeli a lapot, előfizet a lapra.

Helytelen: előjegyzésbe vesz. — *Helyes:* följegyez.

Helytelen: előjön valamivel. — *Helyes:* előhozakodik valamivel.

Helytelen: nagyon elővette a szívét. — *Helyes:* nagyon megviselte a szívét.

Helytelen: nekem úgy jön elő. — *Helyes:* nekem úgy tűnik föl, úgy látom, nekem úgy tetszik.

előtt.

Helytelen: öt hét előtt. — *Helyes:* öt héttel ezelőtt.

Helytelen: nehéz helyzet előtt áll. — *Helyes:* nehéz helyzetbe jutott.

eme.

(Lásd: ama, eme.)

-endő.

(Lásd: -andó, -endő.)

és.

Helytelen: a fenyőfa többféle és pedig. — *Helyes:* a fenyőfa többféle, mégpedig.

Helytelen: állásáról mondjon le és ha vonakodik. —

Helyes: állásáról mondjon le, ha pedig vonakodik.

Helytelen: és én? — *Helyes:* hát én?

Helytelen: ezért a hibáért ő felelős és nem én. —

Helyes: ezért a hibáért ő felelős, nem én.

Helytelen: négy és hat az tíz. — *Helyes:* négy meg hat az tíz.

Helytelen: sürgősen vonuljon vissza és mivel parancsot nem teljesítette, megrovom. — *Helyes:* sürgősen vonuljon vissza, mivel pedig parancsot nem teljesítette, megrovom.

-ési.

(Lásd: -ási, -ési.)

esik.

Helytelen: ennyi pénz esik rád. — *Helyes:* ennyi pénz jut neked.

Helytelen: esik az ára. — *Helyes:* csökken az ára, olcsóbb lesz.

Helytelen: terve kútba esett, terve vízbe esett. — *Helyes:* terve megghiúsult, terve füstbe ment.

eszközöl.

Helytelen: eszközölje a munkát. — *Helyes:* végezze a munkát.

Helytelen: eszközölje a rendelet végrehajtását. — *Helyes:* hajtsa végre a rendeletet.

Helytelen: fizetést eszközöl. — *Helyes:* fizet.

Helytelen: javításokat eszközöl. — *Helyes:* javításokat végez.

Helytelen: szállítást eszközöl. — *Helyes:* szállít.

ezen.

(Lásd: azon, ezen.)

fekszik.

Helytelen: a bor a pincében fekszik. — *Helyes:* a bor a pincében van.

Helytelen: célomon kívül fekszik. — *Helyes:* nem célo.

Helytelen: érdekében fekszik. — *Helyes:* érdeke.

Helytelen: közel fekszik a gondolat. — *Helyes:* önként kínálkozik az a gondolat.

Helytelen: szíven fekszik. — *Helyes:* szíven viseli.

Helytelen: valami mellett fekszik. — *Helyes:* valami mellett van, valami mellett elterül.

fel.

(Lásd: föl.)

felett.

(Lásd: fölött.)

foganatosít.

Helytelen: az ítélet foganatosított. — *Helyes:* az ítéletet végrehajtották.

Helytelen: foganatosítsa a tanú kihallgatását. — *Helyes:* hallgassa ki a tanút.

folyamat.

Helytelen: a vizsgálat folyamatban van. — *Helyes:* a vizsgálat folyik.

Helytelen: az eljárást tegye folyamatba. — *Helyes:* az eljárást indítsa meg.

folytán.

Helytelen: ajánlata folytán. — *Helyes:* ajánlatára.

Helytelen: rossz minősítése folytán. — *Helyes:* rossz minősítése miatt.

folytat.

Helytelen: beszélgetést folytat. — *Helyes:* beszélget.

Helytelen: tárgyalást folytat. — *Helyes:* tárgyal.

Helytelen: vitát folytat. — *Helyes:* vitatkozik.

föl- és ige.

Helytelen: alakot vesz föl. — *Helyes:* alakot ölt.

Helytelen: cselédet vesz föl. — *Helyes:* cselédet fogad.

Helytelen: föladja az állását, a küzdelmet, a reményt, az üzletet. — *Helyes:* otthagyja az állását, abbahagyja a küzdelmet, lemond a reményről, megszünteti az üzletet.

Helytelen: fölhúzta a barátját. — *Helyes:* megbosszantotta a barátját.

Helytelen: föllépett a kolera. — *Helyes:* kiütött a kolera.

Helytelen: fölszedett öt kilót. — *Helyes:* öt kilót hízott.

Helytelen: föltalálja magát. — *Helyes:* nem zavarodik meg, otthonosan érzi magát.

Helytelen: fölül valakinek. — *Helyes:* rászedi valaki, becsapja valaki.

Helytelen: fölültette a közönséget. — *Helyes:* rászedte a közönséget.

Helytelen: fölüti a könyvet. — *Helyes:* kinyitja a könyvet.

Helytelen: fölveszi a harcot. — *Helyes:* szembeszáll, harcra kel.

Helytelen: fölveszi a versenyt. — *Helyes:* versenyre kel.

Helytelen: hibául hoz föl valamit. — *Helyes:* hibáztat valamit.

Helytelen: lakást vesz föl. — *Helyes:* lakást bérel.

Helytelen: túlhajtott igényekkel lépett föl. — *Helyes:* fölcsigázott követelésekkel állott elő.

fölött.

Helytelen: aggódik valami fölött. — *Helyes:* aggódik valami miatt, aggódik valamin.

Helytelen: bánkódik valami fölött. — *Helyes:* bánkódik valami miatt, bánkódik valamin.

Helytelen: bosszankodik valami fölött. — *Helyes:* bosszankodik valami miatt, bosszankodik valamin.

Helytelen: csodálkozik valami fölött. — *Helyes:* csodálkozik valamin.

Helytelen: dönt valami fölött. — *Helyes:* dönt valamiről.

Helytelen: emlékbeszéd Vörösmarty Mihály fölött. — *Helyes:* emlékbeszéd Vörösmarty Mihályról.

Helytelen: gyászbeszéd Kossuth Lajos koporsója fölött. — *Helyes:* gyászbeszéd Kossuth Lajos koporsójánál.

Helytelen: győzelmet aratott valaki fölött. — *Helyes:* legyőzött valakit.

Helytelen: határoz valami fölött. — *Helyes:* határoz valamiről.

Helytelen: kételkedik valami fölött. — *Helyes:* kételkedik valamiben.

Helytelen: nevet valami fölött. — *Helyes:* nevet valamin.

Helytelen: örül valami fölött. — *Helyes:* örül valaminek.

Helytelen: rendelkezik valami fölött. — *Helyes:* rendelkezik valamivel.

Helytelen: sajnálkozik valami fölött. — *Helyes:* sajnálkozik valamin.

Helytelen: szomorkodik valami fölött. — *Helyes:* szomorkodik valamin.

Helytelen: tanácskozik valami fölött. — *Helyes:* tanácskozik valamiről.

Helytelen: tünődik valami fölött. — *Helyes:* tünődik valamin.

Helytelen: uralkodik valami fölött. — *Helyes:* uralkodik valamin.

gyakorol.

Helytelen: befolyást gyakorol. — *Helyes:* befolyással van.

Helytelen: bírálatot gyakorol. — *Helyes:* bírálatot mond, megbírál.

Helytelen: hatást gyakorol. — *Helyes:* hatással van, hat.

Helytelen: külföldön gyakorolt. — *Helyes:* külföldön működött.

gyanánt.

Helytelen: kísérő gyanánt ment vele. — *Helyes:* kísérőül ment vele.

Helytelen: oroszlán gyanánt harcolt. — *Helyes:* oroszlánként harcolt.

hagy.

Helytelen: figyelmen kívül hagy. — *Helyes:* nem ügyel rá.

Helytelen: futni hagy. — *Helyes:* elereszt.

Helytelen: hidegen hagy. — *Helyes:* nem érdekel, nem érint.

Helytelen: időt hagy. — *Helyes:* időt enged.

Helytelen: jól hagyja magát mosni. — *Helyes:* jól lehet mosni.

Helytelen: kérni hagyja magát. — *Helyes:* kéreti magát.

Helytelen: nem hagyja magát zavartatni. — *Helyes:* nem zavartatja magát.

Helytelen: semmi kívánni valót sem hagy maga után. —

Helyes: teljesen rendben van, nincs hibája, tökéletes.

ha még olyan.

Helytelen: ha még olyan nagy úr is. — *Helyes:* akár-milyen nagy úr.

Helytelen: ha még olyan sürgős is a dolog. — *Helyes:* bármennyire sürgős a dolog.

hatály.

Helytelen: hatályban marad. — *Helyes:* tovább is érvényes.

Helytelen: hatályon kívül helyez. — *Helyes:* érvénytelenít.

helyez.

Helytelen: kilátásba helyez. — *Helyes:* megígér.

Helytelen: súlyt helyez rá. — *Helyes:* súlyt vet rá, fontosnak tart valamit.

Helytelen: szabadlábra helyez. — *Helyes:* szabadon bocsát.

helyt ad.

Helytelen: a kérésnek helyt adok. — *Helyes:* a kérést teljesítem.

Helytelen: a panasznak helyt adok. — *Helyes:* a panaszt figyelembe veszem.

-hez.

(Lásd: -hoz, -hez, -höz.)

hivatkozott, hivatkozással.

Helytelen: a hivatkozott rendelet. — *Helyes:* az idézett rendelet, az említett rendelet.

Helytelen: hivatkozással a Vízművek 1938. évi 1500. számú átiratára, a következőket közlöm. — *Helyes:* a Vízműveknek 1938. évi 1500. számú átiratára a következőket közlöm.

hol, honnan.

(Lásd: ahol, ahonnan.)

hoz.

Helytelen: födél alá hoz. — *Helyes:* megvalósít.

Helytelen: javaslatba hoz. — *Helyes:* javasol.

Helytelen: levonásba hoz. — *Helyes:* levon.

Helytelen: szőnyegre hoz. — *Helyes:* szóba hoz.

Helytelen: tető alá hoz. — *Helyes:* megvalósít.

Helytelen: tisztába hoz. — *Helyes:* tisztáz.

Helytelen: tudomására hoz. — *Helyes:* értesít, tudtára ad.

-hoz, -hez, -höz.

Helytelen: jegyet váltottam a Bánk Bánhoz. — *Helyes:* jegyet váltottam a Bánk Bán előadására, jegyet váltottam a Bánk Bánba.

Helytelen: az egyik huszárezredtől a másikhoz helyezték át. — *Helyes:* az egyik huszárezredből a másikba helyezték át.

-höz.

(Lásd: -hoz, -hez, -höz.)

igény.

Helytelen: igénybe vesz valamit. — *Helyes:* használ valamit, él valamivel.

Helytelen: igényt tart az előléptetésre. — *Helyes:* számot tart az előléptetésre.

illetékes, illetékesség.

Helytelen: az iratokat illetékességből áteszem. — *Helyes:* az iratokat illetékesség okából áteszem.

Helytelen: illetékes jutalmukat megkapták. — *Helyes:* a nekik járó jutalmat megkapták.

illetőleg, illetve.

Helytelen: a bizonyítványt vegye át, illetve küldje tovább. — *Helyes:* a bizonyítványt vegye át és küldje tovább.

Helytelen: a kérelmezők, illetőleg a folyamodvány benyújtói. — *Helyes:* a kérelmezők azaz a folyamodvány benyújtói.

Helytelen: bizonyos adatoknak gazdagsága, illetőleg szűk volta. — *Helyes:* egyes adatok gazdagsága, másfelől szűk volta.

indokol.

Helytelen: a hivatalos indokolás fölületes. — *Helyes:* a hivatalos megokolás fölületes.

Helytelen: a panasz indokolatlan. — *Helyes:* a panasz megokolatlan.

Helytelen: javaslatát indokolja meg. — *Helyes:* javaslatát okolja meg.

ismer.

Helytelen: ismerni tanultam az embereket. — *Helyes:* megismertem az embereket.

Helytelen: könnyelműsége nem ismer határt. — *Helyes:* könnyelműsége határtalan.

-ja, -je.

(Lásd: -a, -e, -ja, -je.)

jegyzőkönyv.

Helytelen: a jegyzőkönyvet Kovács János vette föl. —

Helyes: a jegyzőkönyvet Kovács János írta.

Helytelen: Jegyzőkönyv, mely fölvetetett. — *Helyes:* Jegyzőkönyv. Készült...

Helytelen: jegyzőkönyvet vezet. — *Helyes:* jegyzőkönyvet ír.

Helytelen: jegyzőkönyvvezető. — *Helyes:* jegyzőkönyv-író, jegyző.

jelen.

Helytelen: ez az intézkedés jelen naptól érvényes. —

Helyes: ez az intézkedés a mai naptól kezdve érvényes.

Helytelen: jelen körrendelet. — *Helyes:* ez a körrendelet.

jön.

Helytelen: ez onnan jön. — *Helyes:* ez onnan ered.

Helytelen: ez sokba jön. — *Helyes:* ez sokba kerül.

Helytelen: hívásra jövök. — *Helyes:* hívásra megyek.

Helytelen: hogy jövök én ahhoz? — *Helyes:* mivel szolgáltam rá? milyen módon? milyen címen?

Helytelen: jól jött nekünk ez a szünet. — *Helyes:* kapóra jött nekünk ez a szünet.

Helytelen: jöjj már! jövőki — *Helyes:* jöjj már! megyek!

Helytelen: kedve jön rá. — *Helyes:* kedve kerekedik.

Helytelen: magához jön. — *Helyes:* magához tér, föl-
ocsúdik.

Helytelen: méregbe jön. — *Helyes:* megharagszik.

Helytelen: most jön az alany. — *Helyes:* most követke-
zik az alany.

Helytelen: most jön Kovács József. — *Helyes:* Kovács
Józsefen a sor.

Helytelen: mozgásba jön. — *Helyes:* mozogni kezd, meg-
indul.

Helytelen: nehéz a fizetésből kijönni. — *Helyes:* nehéz
a fizetésből megélni.

Helytelen: rájön a sor. — *Helyes:* rákerül a sor.

Helytelen: rájön valamire. — *Helyes:* ráeszmél valamire.

Helytelen: sokba jön. — *Helyes:* sokba kerül.

Helytelen: tisztába jön valamivel. — *Helyes:* megért va-
lamit, világosan lát valamit.

Helytelen: tíz pengőbe jön. — *Helyes:* tíz pengőbe kerül.

jut, juttat.

Helytelen: juttassa kifejezésre elismerésemet. — *Helyes:*
fejezze ki elismerésemet.

Helytelen: nem jutottam hozzá. — *Helyes:* nem értem rá.

Helytelen: ritkán jutok hozzá. — *Helyes:* ritkán van
benne részem.

Helytelen: tárgyalásait juttassa befejezésre. — *Helyes:*
tárgyalásait fejezze be.

kell.

Helytelen: a most észlelt események jövőnkben való hi-
tünkét kell visszaadják. — *Helyes:* a most észlelt

eseményeknek vissza kell adniok a jövőnkbe vetett hitünket.

Helytelen: ez a cselekedet biztatóan kell hasson. —

Helyes: ennek a cselekedetnek biztatóan kell hatnia, ez a cselekedet biztatóan kell, hogy hasson.

képes.

Helytelen: nem képes a szöveget lefordítani. — *Helyes:* nem tudja a szöveget lefordítani.

Helytelen: nem vagyok képes fölemelni. — *Helyes:* nem bírom fölemelni.

-képes, -képtelen.

Helytelen: életképes, fejlődésképes, fizetéseképes, harc-képes, határozatképes, munkaképes, versenyképes. —

Helyes: életrevaló, fejlődésre képes, fizetőképes, harcra kész, határozóképes, munkabíró, versenyzőképes.

Helytelen: életképtelen, fejlődésképtelen, fizetéseképtelen, harcképtelen, határozatképtelen, munkaképtelen, versenyképtelen. — *Helyes:* életre képtelen, fejlődésre képtelen, fizetőképtelen, harcra képtelen, határozatra képtelen, munkára képtelen, versenyre képtelen.

képez.

Helytelen: a birtok a város tulajdonát képezi. — *Helyes:* a birtok a város tulajdona.

Helytelen: alku tárgyát képezi, megbeszélés tárgyát képezi, megfontolás tárgyát képezi. — *Helyes:* alku tárgya, megbeszélés tárgya, megfontolás tárgya.

Helytelen: kivételt képez. — *Helyes:* kivétel.

Helytelen: Magyarország és Horvátország határát a Dráva képezi. — *Helyes:* Magyarország és Horvátország határa a Dráva.

keresztül.

Helytelen: egész héten keresztül. — *Helyes:* egész héten át.

Helytelen: évszázadokon keresztül. — *Helyes:* évszázadokig.

keresztül- és ige.

Helytelen: keresztülhúzza számítását. — *Helyes:* megíúsítja számítását.

Helytelen: keresztülviszi a tervet. — *Helyes:* megvalósítja a tervet.

Helytelen: keresztülvitelét elrendelem. — *Helyes:* végrehajtását elrendelem.

kész.

Helytelen: kész botrány, kész csapás. — *Helyes:* valóságos botrány, valóságos csapás.

Helytelen: kész van. — *Helyes:* készen van, elkészült, megvan.

Helytelen: készre csinál valamit. — *Helyes:* elkészít valamit, befejez valamit, megcsinál valamit.

Helytelen: nincs kész. — *Helyes:* nincs készen, nem készült el, nem kész.

ki, mely, mi.

(Lásd: aki, amely, ami.)

ki- és ige.

Helytelen: a dolog úgy néz ki. — *Helyes:* a dolog olyan, a dolognak olyan a látszata.

Helytelen: a parancs már kijött. — *Helyes:* a parancsot már kiadták.

Helytelen: a rendeletet kézbesitse ki. — *Helyes:* kézbesítse a rendeletet.

Helytelen: ez kifizette magát. — *Helyes:* ez meghozta a hasznát, ez megérte.

Helytelen: ez ki volt csinálva. — *Helyes:* ezt előre megbeszélték.

Helytelen: hatást váltott ki. — *Helyes:* hatást keltett.

Helytelen: jól nézett ki. — *Helyes:* jó színben volt.

Helytelen: kiadja magát valaminek. — *Helyes:* valaminek mondja magát, valaminek hazudja magát.

Helytelen: kiállította a bizonyítványt, kiállította a nyugtát. — *Helyes:* megírta a bizonyítványt, megírta a nyugtát.

Helytelen: kibeszélte magát mulasztásából. — *Helyes:* mentegette mulasztását.

Helytelen: kiépítették a vasutat. — *Helyes:* megépítették a vasutat.

Helytelen: kihangsúlyoz. — *Helyes:* hangsúlyoz.

Helytelen: kiírja a pályázatot. — *Helyes:* pályázatot hirdet.

Helytelen: kiismeri magát. — *Helyes:* jártas valamiben, ért valamihez.

Helytelen: kijön a fizetéséből. — *Helyes:* megél a fizetéséből.

Helytelen: kijött a gyakorlatból. — *Helyes:* kizökkent a gyakorlatból.

Helytelen: kikér magának valamit. — *Helyes:* tiltakozik valami ellen.

Helytelen: ki nem állhatom. — *Helyes:* nem szívelem.

Helytelen: kiolvasta a könyvet. — *Helyes:* elolvasta a könyvet, végigolvasta a könyvet.

Helytelen: ki van zárva. — *Helyes:* lehetetlen.

Helytelen: kivitte tervét. — *Helyes:* megvalósította tervét.

Helytelen: kivizsgál. — *Helyes:* megvizsgál.

Helytelen: működésének nagy részét közjóléti tevékenysége tette ki. — *Helyes:* működésének nagy része közjóléti tevékenysége volt.

Helytelen: száz pengőt tesz ki. — *Helyes:* száz pengő.

Helytelen: szépen nézünk ki. — *Helyes:* szépen vagyunk.

Helytelen: tetszést váltott ki. — *Helyes:* tetszést keltett, tetszést aratott.

kíván.

Helytelen: meg kívánom jegyezni. — *Helyes:* csak azt szeretném megjegyezni.

Helytelen: még sok kívánnivalót hagy maga után. —

Helyes: még sok hibája van, még nem tökéletes.

kölcsönöz.

Helytelen: érdekességet kölcsönöz, erőt kölcsönöz, fontosságot kölcsönöz. — *Helyes:* érdekességet ad, erőt ad, fontosságot ad.

Helytelen: ezen hegység nagy érdekességet kölcsönöz a vidéknek. — *Helyes:* ez a hegység a vidéknek nagy érdekessége.

körül.

Helytelen: a jegyzőkönyvben körülírt tények. — *Helyes:* a jegyzőkönyvben megállapított tények.

Helytelen: érdeme van a vagyon megmentése körül. —

Helyes: érdeme van a vagyon megmentésében.

Helytelen: öt óra körül érkezett. — *Helyes:* öt óra tájban érkezett.

követel.

Helytelen: az árvíz számos áldozatot követelt. — *Helyes:* az árvíznek számos áldozata volt.

Helytelen: ez meggondolást követel. — *Helyes:* ezt meg kell gondolni.

közel.

Helytelen: közel három méter hosszú. — *Helyes:* csaknem három méter hosszú.

Helytelen: közel száz esetben. — *Helyes:* majdnem száz esetben.

Helytelen: közelfekvő az a gondolat. — *Helyes:* önként kínálkozik az a gondolat.

különböző.

Helytelen: a minisztertanács különböző tárgyakkal foglalkozott. — *Helyes:* a minisztertanács különféle tárgyakkal foglalkozott.

Helytelen: különböző vádakkal keserítették. — *Helyes:* sokféle váddal keserítették.

Helytelen: pályáján különböző emberekkel volt dolga. — *Helyes:* pályáján különféle emberekkel volt dolga.

(A *különböző* jelentése: egymástól eltérő; a *különféle* jelentése: sokféle. Az előbbit akkor használjuk, ha nyomatékosan ki akarjuk emelni, hogy a személyek vagy tárgyak különböznek egymástól.)

-lag, -leg.

Helytelen: alkalmmilag elküldöm. — *Helyes:* alkalomadtán elküldöm.

Helytelen: átiratilag tudatta, hátiratilag közölte, leirati-lag figyelmeztette, levélileg értesítette, táviratilag kérte.

— *Helyes:* átiratban tudatta, hátiratban közölte, leiratban figyelmeztette, levélben értesítette, táviratban kérte.

(Az *-ilag*, *-ileg* végű szavakat kerüljük, de *i* nélkül nem helytelen a *-lag*, *-leg*. Állítólag, futólag, lehetőleg, remélhetőleg, valószínűleg: kifogástalan szavak.)

le- és *ige*.

Helytelen: leadja a hírt. — *Helyes:* közli a hírt.

Helytelen: leadja az órát. — *Helyes:* megtartja az órát.

Helytelen: leadott öt kilót. — *Helyes:* öt kilót fogyott.

Helytelen: leáll a gép. — *Helyes:* megáll a gép.

Helytelen: lecsökkent. — *Helyes:* csökkent.

Helytelen: leegyszerűsít. — *Helyes:* egyszerűsít.

Helytelen: leépít. — *Helyes:* lebont, fokról-fokra megszüntet, létszámot csökkent, elbocsát.

Helytelen: lefekteti a határozatokat. — *Helyes:* írásba foglalja a határozatokat.

Helytelen: lefogadom, hogy. — *Helyes:* fogadok, hogy.

Helytelen: lehúzza a bort. — *Helyes:* lefejtí a bort.

Helytelen: leigazoltat. — *Helyes:* igazoltat.

Helytelen: leírja az adósságot. — *Helyes:* törli az adósságot.

Helytelen: lekési a vonatot. — *Helyes:* lekésik a vonatról.

Helytelen: leközöl. — *Helyes:* közöl.

Helytelen: lelevelez. — *Helyes:* levélben elintéz.

Helytelen: lemondja az előadást. — *Helyes:* az előadást nem tartja meg.

Helytelen: lemondja részvételét. — *Helyes:* lemond részvételéről.

Helytelen: lenyomoz. — *Helyes:* kinyomoz.

Helytelen: leosztályoz. — *Helyes:* megosztályoz.

Helytelen: lerögzít. — *Helyes:* megrögzít.

Helytelen: lerövidít. — *Helyes:* megrövidít.

Helytelen: leszerződik. — *Helyes:* szerződik, elszerződik.

Helytelen: leszólit. — *Helyes:* megszólít.

Helytelen: leszögez. — *Helyes:* megállapít, kijelent.

Helytelen: leüli a büntetést. — *Helyes:* kitölti a büntetést, kiállja a büntetést.

Helytelen: levált. — *Helyes:* fölvált.

Helytelen: lezárja a tárgyalást. — *Helyes:* befejezi a tárgyalást.

-leg.

(Lásd: -lag, -leg.)

legyen.

Helytelen: bármit tett legyen is. — *Helyes:* bármit tett is.

Helytelen: mindenkit egyformán szeretek, legyen az gazdag vagy szegény. — *Helyes:* mindenkit egyformán szeretek, akár gazdag, akár szegény.

lenne.

Helytelen: ha nem lenne ilyen meleg, rögtön munkához fognék. — *Helyes:* ha nem volna ilyen meleg, rögtön munkához fognék.

Helytelen: ha pénzem lenne, most mindjárt megvenném a házat. — *Helyes:* ha pénzem volna, most mindjárt megvenném a házat.

(A *volna* a jelenre vonatkozik, a *lenne* a jövőre mutat. A nyelvhasználat az élőbeszédben ritkán különbözteti meg a két föltételes módot.)

lesz-es, lett-es szenvedő alak.

Helytelen: a város fallal lesz megerősítve. — *Helyes:* a várost fallal erősítik meg.

Helytelen: az ügy a hatóság által kedvezően lesz elintézve. — *Helyes:* az ügyet a hatóság kedvezően intézi el.

Helytelen: el lett határozva, ki lett hirdetve. — *Helyes:* elhatározták, kihirdették.

Helytelen: május elején a minisztériumba lettem berendelve. — *Helyes:* május elején a minisztériumba rendelték be.

Helytelen: meg lesz csinálva. — *Helyes:* megcsinálom.

Helytelen: meg lett neki mondva. — *Helyes:* megmondtuk neki, megmondták neki.

létére.

Helytelen: bíró létére becsülte az igazságot. — *Helyes:* mint bíró becsülte az igazságot.

Helytelen: gazdag ember létére segített a szegényeken. — *Helyes:* mint gazdag ember segített a szegényeken.

(A *létére* szó ellentét kifejezésére való; az *ámbár, habár, noha* lappang benne. Gazdag ember létére nem segített a szegényeken: itt helyes a használata, mert az ellentét nyilvánvaló.)

létezik.

Helytelen: a házban olyan lakás is létezik. — *Helyes:* a házban olyan lakás is van.

Helytelen: az nem létezik. — *Helyes:* olyan nincs, abból semmi sincs.

Helytelen: sohasem létezett árak. — *Helyes:* hallatlan árak.

magas.

Helytelen: magas ár. — *Helyes:* nagy ár.

Helytelen: magas kamat. — *Helyes:* nagy kamat.

Helytelen: magas kor. — *Helyes:* nagy kor.

Helytelen: magas kormány. — *Helyes:* nagyméltóságú kormány.

Helytelen: magas lóról beszél. — *Helyes:* lóhátról beszél.

Helytelen: magas óraszám. — *Helyes:* nagy óraszám.

Helytelen: magas vendég. — *Helyes:* előkelő vendég.

Helytelen: magasabb iskolák. — *Helyes:* felsőbb iskolák.

magát és ige.

Helytelen: előadja magát. — *Helyes:* megeskik, megtörténik.

Helytelen: nem tudja magát elhatározni. — *Helyes:* nem tudja elhatározni.

marad.

Helytelen: hol marad az ígért ajándék? — *Helyes:* hol van az ígért ajándék?

Helytelen: maradok tisztelettel. — *Helyes:* tisztelettel.

meg- és ige.

Helytelen: megérdeklődte az ügy állását. — *Helyes:* megtudakolta az ügy állását, érdeklődött az ügy állása iránt.

Helytelen: megfolyamodta az állást. — *Helyes:* folyamodott az állásért.

Helytelen: meg kell adni, meg kell hagyni. — *Helyes:* el kell ismerni.

Helytelen: megkeresem a hivatalt. — *Helyes:* arra kérem a hivatalt, fölszólítom a hivatalt.

Helytelen: megóvja a versenyt. — *Helyes:* óvást emel a verseny ellen.

Helytelen: megválaszolta a levelet. — *Helyes:* válaszolt a levélre.

megy.

Helytelen: csödbe megy. — *Helyes:* csödbe kerül, csődöt mond.

Helytelen: ez már az idegekre megy. — *Helyes:* ez már idegesít, ez már fölháborít.

Helytelen: jól megy neki. — *Helyes:* jó dolga van.

Helytelen: teljesedésbe megy. — *Helyes:* teljesül.

mellett.

Helytelen: árak mellett. — *Helyes:* áron.

Helytelen: föltételek mellett, kötelezettség mellett. — *Helyes:* föltételekkel, kötelezettséggel.

Helytelen: jótállása mellett. — *Helyes:* kezességére.

Helytelen: nap nap mellett. — *Helyes:* napról-napra.

Helytelen: váll váll mellett. — *Helyes:* vállvetve.

Helytelen: végrehajtás terhe mellett. — *Helyes:* végrehajtás terhe alatt.

Helytelen: vezetése mellett. — *Helyes:* vezetése alatt.

Helytelen: zárt ajtók mellett. — *Helyes:* zárt ajtók mögött.

mely, mi.

(Lásd: aki, amely, ami.)

-mentes.

Helytelen: díjmentes, lázmentes, pormentes. — *Helyes:* díjtalan, láztalan, portalan.

Helytelen: tűzmentes, vízmentes. — *Helyes:* tűzálló, vízálló.

miatt.

Helytelen: betegségem gyógyítása miatt kórházba mentem. — *Helyes:* betegségem gyógyítása végett kórházba mentem.

Helytelen: tanulás miatt beiratkoztam az iskolába. — *Helyes:* tanulás végett beiratkoztam az iskolába.

(Az okhatározót ne zavarjuk össze a célhatározóval. A *miatt* okot jelent, a *végett* célt.)

mielőtt.

Helytelen: ne beszélj, mielőtt nem tudod az igazságot. — *Helyes:* ne beszélj, amíg nem tudod az igazságot.

Helytelen: nem nyilatkozom, mielőtt nem látom világosan a dolgot. — *Helyes:* nem nyilatkozom, amíg nem látom világosan a dolgot.

míg.

Helytelen: a főszerepekben neves színészek játszottak, míg az előadást a színház igazgatója rendezte. — *Helyes:* a főszerepekben neves színészek játszottak, az előadást a színház igazgatója rendezte.

Helytelen: a tanács elnöke Kovács lett, míg alelnökké Takácsot választották meg. — *Helyes:* a tanács elnöke Kovács lett, alelnökké Takácsot választották meg.

Helytelen: míg hazánk régi határai kitűnőek voltak, addig a mostaniak gyöngék. — *Helyes:* hazánk régi határai kitűnőek voltak, a mostaniak gyöngék.

mint.

Helytelen: a váltó mint olyan. — *Helyes:* a váltó a maga voltaképpen értelmében.

Helytelen: Gárdonyi Géza mint költő is kiváló. — *Helyes:* Gárdonyi Géza költőnek is kiváló.

Helytelen: nap mint nap. — *Helyes:* nap nap után, napról-napra.

Helytelen: olyan árut küldött, mint amilyent rendeltek. — *Helyes:* olyan árut küldött, amilyent rendeltek.

Helytelen: Rákosi Jenő mint hírlapíró. — *Helyes:* Rákosi Jenő, a hírlapíró.

miszerint.

Helytelen: értesítjük, miszerint kérését nem teljesíthetjük. — *Helyes:* értesítjük, hogy kérését nem teljesíthetjük.

Helytelen: valószínű, hogy nem csatlakozom abban a föltevésében, miszerint tanulni fogtok. — *Helyes:* valószínűleg nem csatlakozom abban a föltevésében, hogy tanulni fogtok.

miután.

Helytelen: miután a törvény azt rendeli. — *Helyes:* minthogy a törvény azt rendeli.

Helytelen: miután nem ismerték a gazdasági bajok okait, nem tudtak segíteni. — *Helyes:* mivel nem ismerték a gazdasági bajok okait, nem tudtak segíteni.

mutat.

Helytelen: ezen állatok nagy elterjedést mutatnak. — *Helyes:* ezek az állatok nagyon elterjedtek.

Helytelen: az iskolázás ügye erős fejlődést mutatott. — *Helyes:* az iskolázás ügye erősen fejlődött.

-nak, -nek.

Helytelen: a szótár ezen részéből kitűnik. — *Helyes:* a szótárnak ebből a részéből kitűnik.

Helytelen: barátomnak házában történt. — *Helyes:* barátom házában történt.

(A birtokos jelző *-nak, -nek* ragját nem lehet tetzés szerint elhagyni, de nem is tanácsos mindig kitenni. A felületes elhagyás megnehezíti a mondat megértését, a fölösleges kitétel darabossá teszi a szöveget.)

-nál, -nél.

Helytelen: a betegnél vérmérgezés lépett föl. — *Helyes:* a beteg vérmérgezést kapott.

Helytelen: a cselédnek zenénél jobban esik a munka. —

Helyes: a cselédnek zene mellett jobban esik a munka.

Helytelen: a dolgozat írásánál nem voltam itt. — *Helyes:* a dolgozat írásakor nem voltam itt.

Helytelen: a gyűlés megnyitásánál jelen volt a nagy író is. — *Helyes:* a gyűlés megnyitásán jelen volt a nagy író is.

Helytelen: a kérdés tárgyalásánál hangsúlyoznom kell. —

Helyes: a kérdés tárgyalása alkalmával hangsúlyoznom kell.

Helytelen: a könyv olvasásánál könnyezünk és nevetünk.

— *Helyes:* a könyv olvasása közben könnyezünk és nevetünk.

Helytelen: a Lánchíd építésénél történt. — *Helyes:* a Lánchíd építésekor történt.

Helytelen: az ásványoknál észleltük. — *Helyes:* az ásványokon észleltük.

Helytelen: ennél az intézetnél. — *Helyes:* ebben az intézetben.

Helytelen: készpénzfizetésnél engedményt adunk. — *Helyes:* készpénzfizetésből engedményt adunk.

Helytelen: koszorút helyeztek el a szobornál. — *Helyes:* koszorút tettek a szoborra.

Helytelen: nevénél szólította. — *Helyes:* nevén szólította.

Helytelen: pénzét a banknál helyezte el. — *Helyes:* pénzét a bankban helyezte el.

Helytelen: súlyosabb eseteknél megtörténik. — *Helyes:* súlyosabb esetekben megtörténik.

Helytelen: szerencsétlenség kazalrakásnál. — *Helyes:* szerencsétlenség kazalrakás közben.

Helytelen: voltam a Bánk Bánnál. — *Helyes:* voltam a Bánk Bán előadásán, voltam a Bánk Bánban.

nehogy.

Helytelen: figyelmeztetlek, nehogy lépre menj. — *Helyes:* figyelmeztetlek, hogy lépre ne menj.

Helytelen: vigyázott, nehogy rosszul számoljon. — *Helyes:* vigyázott, hogy rosszul ne számoljon.

-nek.

(Lásd: -nak, -nek.)

-nél.

(Lásd: -nál, -nél.)

nélkülöz.

Helytelen: minden alapot nélkülöz. — *Helyes:* semmi alapja sincs.

Helytelen: nagyon nélkülözöm a kényelmet. — *Helyes:* nagyon érzem a kényelem hiányát.

nemcsak... hanem... is.

Helytelen: nemcsak pénzt vesztette el, hanem iratait. —

Helyes: nemcsak pénzt vesztette el, hanem iratait is.

Helytelen: nemcsak pénzt vesztette el, de iratait is. —

Helyes: nemcsak pénzt vesztette el, hanem iratait is.

névnap és társai.

Helytelen: ma van a névnapja. — *Helyes:* ma van a névenapja.

Helytelen: névnapomon jó kedvem volt. — *Helyes:* névnapján jó kedvem volt.

(Hasonló módon: születésennapja, szemedfénye, eszejárása.)

-ni.

Helytelen: a titkár azzal kéri kiegészíteni az elnök indítványát, hogy. — *Helyes:* a titkár azt kéri, hogy az elnök indítványát egészítsék ki a következővel.

Helytelen: az ajtót becsukni! — *Helyes:* tessék az ajtót becsukni!

Helytelen: elhatároztam mindent jóvá tenni. — *Helyes:* elhatároztam, hogy mindent jóvá teszek.

Helytelen: első dolga volt megvizsgálni a zárat. — *Helyes:* első dolga az volt, hogy megvizsgálja a zárat.

Helytelen: érzem az érettségit közeledni. — *Helyes:* érzem az érettségi közeledését.

Helytelen: fizetni! — *Helyes:* fizetek!

Helytelen: fölállni! leülni! — *Helyes:* álljatok föl! üljetelek le!

Helytelen: kérem a testgyakorlás alól engem fölmenteni. — *Helyes:* kérem, tessék engem a testgyakorlás alól fölmenteni.

Helytelen: kérjük az előfizetés díját beküldeni. — *Helyes:* az előfizetés díjának megküldését kérjük.

Helytelen: leányok, a kabátot fölvenni és indulni! —

Helyes: leányok, vegyék föl a kabátjukat és induljanak!

Helytelen: tisztelettel kérjük a mellékelt jegyeket visszaküldeni. — *Helyes:* tisztelettel kérjük a mellékelt jegyek visszaküldését.

nyer.

Helytelen: alkalmazást nyert. — *Helyes:* alkalmazták.

Helytelen: befejezést nyert. — *Helyes:* véget ért, befejezték.

Helytelen: elégtelen osztályzatot nyert. — *Helyes:* elégtelen osztályzatot kapott.

Helytelen: elintézést nyert. — *Helyes:* elintézték.

Helytelen: fölvilágosítást nyert. — *Helyes:* fölvilágosítást kapott.

Helytelen: kiegyenlítést nyert. — *Helyes:* kiegyenlítették.

Helytelen: megerősítést nyert. — *Helyes:* megerősítették.

nyújt.

Helytelen: alkalmat nyújt. — *Helyes:* alkalmat ad.

Helytelen: módot nyújt. — *Helyes:* módot ad.

Helytelen: reményt nyújt. — *Helyes:* reményre jogosít.

nyúl.

Helytelen: fegyverhez nyúl. — *Helyes:* fegyvert fog, fegyvert ragad.

Helytelen: rendszabályhoz nyúl. — *Helyes:* rendszabályhoz folyamodik.

oda.

Helytelen: a javaslat oda megy ki. — *Helyes:* a javaslatnak az a célja.

Helytelen: hasson oda. — *Helyes:* törekedjék arra.

Helytelen: oda célzott indítványával. — *Helyes:* arra célzott indítványával.

Helytelen: oda nyilatkozik. — *Helyes:* úgy nyilatkozik.

Helytelen: oda törekszik. — *Helyes:* arra törekszik.

összes.

Helytelen: az összes államférfiak, az összes iparosok. —

Helyes: valamennyi államférfi, valamennyi iparos.

Helytelen: az összes hivatalok szünetelnek. — *Helyes:*

minden hivatal szünetel, valamennyi hivatal szünetel.

Helytelen: összes gondjaim arra irányulnak. — *Helyes:* minden gondom arra irányul.

részemről.

Helytelen: részemről mondhat, ami jól esik. — *Helyes:* felőlem mondhat, amit akar.

Helytelen: részemről nem helyeslem. — *Helyes:* én nem helyeslem.

részére.

Helytelen: a nézőtér részére szükséges berendezés. —

Helyes: a nézőtér számára szükséges berendezés.

Helytelen: üzletem részére megrendelem. — *Helyes:* üzletem számára megrendelem.

(A *részére* szót személyre vonatkozólag használjuk. Egyébként az író nem egyszer tévovázik, mi illik jobban szövegébe: a *sámára-e* vagy a *részére*? A kettő között nagyon finom árnyalati különbség van. Alkal-

mazásuk helyességét nehéz szabályba foglalni, inkább csak érezni lehet. Legtöbbször mindegy, akármelyiket használjuk.)

révén.

Helytelen: az újságok révén értesültem róla. — *Helyes:* az újságokból értesültem róla.

Helytelen: néhány feddő szó révén megmenekült a nagyobb bajtól. — *Helyes:* néhány feddő szó árán megmenekült a nagyobb bajtól.

Helytelen: tehetsége révén nagy sikert aratott. — *Helyes:* tehetségével nagy sikert aratott.

szabad.

Helytelen: szabadjon. — *Helyes:* legyen szabad.

Helytelen: szabadna. — *Helyes:* szabad volna.

Helytelen: szabadott. — *Helyes:* szabad volt.

számára.

Helytelen: fontos számára. — *Helyes:* fontos neki.

Helytelen: kínos volt mindenki számára. — *Helyes:* kínos volt mindenkinek.

(Lásd a részére címszóhoz írt megjegyzést.)

számomra.

Helytelen: fájdalmas számomra. — *Helyes:* fájdalmas rám nézve.

Helytelen: örömet szerzett számomra. — *Helyes:* örömet szerzett nekem.

Helytelen: számomra és mindazok számára, akik. — *Helyes:* nekem és mindazoknak, akik.

szemben.

Helytelen: elzárkózik az érvekkel szemben. — *Helyes:* elzárkózik az érvek elől.

Helytelen: jóakaratot mutatott vele szemben. — *Helyes:* jóakaratot mutatott iránta.

Helytelen: kifogást emelnek velem szemben. — *Helyes:* kifogást tesznek ellenem.

Helytelen: kötelesség a családdal szemben. — *Helyes:* kötelesség a család iránt.

Helytelen: légy barátságos velem szemben. — *Helyes:* légy barátságos hozzám.

Helytelen: nem szabad szemet hunynunk a veszedelmekkel szemben. — *Helyes:* nem szabad szemet hunynunk a veszedelmek előtt.

Helytelen: nem voltak őszinték egymással szemben. —
— *Helyes:* nem voltak őszinték egymáshoz.

Helytelen: reménytelen küzdelem volt a végzet hatalmával szemben. — *Helyes:* reménytelen küzdelem volt a végzet hatalmával.

Helytelen: új javaslata eltérést mutat az eredeti tervvel szemben. — *Helyes:* új javaslata eltér az eredeti tervtől.

szenved.

Helytelen: fennakadást szenved. — *Helyes:* fennakad.

Helytelen: kárt szenved. — *Helyes:* kár éri, károsodik

Helytelen: késedelmet szenved. — *Helyes:* késik.

Helytelen: kétséget nem szenved. — *Helyes:* nem kétséges, bizonyos.

szerepel.

Helytelen: az áldozatok közt szerepel. — *Helyes:* az áldozatok közt van.

Helytelen: nem szerepelnek a tanúk között. — *Helyes:* nincsenek a tanúk között.

születésnap és társai.

(Lásd: **névnap** és társai.)

talál.

Helytelen: alkalmazást talált. — *Helyes:* alkalmazták.

Helytelen: jól találja magát. — *Helyes:* jól érzi magát.

Helytelen: megtalálja számítását. — *Helyes:* megvan a haszna rajta.

Helytelen: nem találod? — *Helyes:* nem gondolod?

Helytelen: úgy találom, hogy. — *Helyes:* úgy látom, hogy.

táplál.

Helytelen: gyanút táplál. — *Helyes:* gyanakszik.

Helytelen: haragot táplál. — *Helyes:* haragszik.

Helytelen: reményt táplál. — *Helyes:* reménykedik.

Helytelen: valaki ellen gyűlöletet táplál. — *Helyes:* valaki iránt gyűlöletet érez, gyűlöl valakit.

tart.

Helytelen: a hír tartja magát. — *Helyes:* még most is járja a hír.

Helytelen: beszédet tart. — *Helyes:* beszédet mond.

Helytelen: hol tartunk? — *Helyes:* hol vagyunk?

-tatik, -tetik.

Helytelen: a parancs végrehajtatott. — *Helyes:* a parancsot végrehajtották, a parancsot a rendőrség végrehajtotta.

Helytelen: elrendeltetik, hogy. — *Helyes:* a hatóság elrendeli, hogy.

Helytelen: értesítettik az árvaszék. — *Helyes:* értesítjük az árvaszéket.

Helytelen: hitelesítettett. — *Helyes:* hitelesítjük.

Helytelen: jól főző szakács kerestetik. — *Helyes:* jól főző szakácsot keresek.

Helytelen: kéretik az ajtót bezárni. — *Helyes:* tessék az ajtót bezárni.

Helytelen: tanuló felvétetik Nagy András kereskedésébe. — *Helyes:* tanulót keres Nagy András kereskedő.

Helytelen: utasítatik a számfejtő hivatal. — *Helyes:* utasítom a számfejtő hivatalt.

tekintettel, tekintve.

Helytelen: tekintettel arra, hogy nevezett panaszos nem mondott igazat. — *Helyes:* mivel Nagy János panaszos nem mondott igazat.

Helytelen: tekintve, hogy az ügyet nem ismertük eléggé. — *Helyes:* minthogy az ügyet nem ismertük eléggé.

-teljes.

Helytelen: erőteljes, örömteljes. — *Helyes:* erővel teljes, örömmel teljes.

Helytelen: gondteljes, jelentőségteljes, reményteljes, szeretetteljes, tiszteletteljes. — *Helyes:* aggodó, jelentős, nagyreményű, szeretettől áthatott, tisztelő.

tesz.

Helytelen: a földdel egyenlővé tette a várost. — *Helyes:* földig lerombolta a várost.

Helytelen: bírálat tárgyává tesz. — *Helyes:* megbírál.

Helytelen: intézkedést tesz. — *Helyes:* intézkedik.

Helytelen: kérdést tesz. — *Helyes:* megkérdez.

Helytelen: látogatást tesz. — *Helyes:* meglátogat.

Helytelen: lépést tesz. — *Helyes:* fáradozik, eljár.

Helytelen: megfigyelés tárgyává tettem. — *Helyes:* megfigyeltem.

Helytelen: megfontolás tárgyává tettem. — *Helyes:* megfontoltam.

Helytelen: megtette a szükséges lépéseket. — *Helyes:* intézkedett.

Helytelen: módosítást tesz. — *Helyes:* módosít.

Helytelen: nem tesz semmit. — *Helyes:* nem baj, sebj.

Helytelen: teszi magát. — *Helyes:* tetteti magát.

-tetik.

(Lásd: -tatik, -tetik.)

-től, -től.

Helytelen: az egyik középiskolától a másikhoz helyezték át. — *Helyes:* az egyik középiskolából a másikba helyezték át.

Helytelen: 1910-től Budapesten lakott. — *Helyes:* 1910-től kezdve Budapesten lakott.

tudat, tudomás.

Helytelen: tudasson engem. — *Helyes:* tudassa velem, értesítsen engem.

Helytelen: tudatában van. — *Helyes:* tudja.

Helytelen: tudomására hozom. — *Helyes:* tudatom, közlöm.

Helytelen: tudomással bír. — *Helyes:* tudomása van.

túl.

Helytelen: túlboldog, túlbuzgó, túlédés, túlerős, túlfiatal, túlfinom, túljó, túlkeves, túlnagy, túlokos, túlsok, túlszigorú. — *Helyes:* nagyon boldog, nagyon buzgó, nagyon édes, nagyon erős, nagyon fiatal, nagyon finom, nagyon jó, nagyon kevés, nagyon nagy, nagyon okos, nagyon sok, nagyon szigorú.

Helytelen: túlkínálat, túlnyomó rész, túloldal, túlsúly, túltermelés. — *Helyes:* fölös kínálat, legnagyobb rész, tulsó oldal, súlytöbblet, fölös termelés.

Helytelen: tehetségével túlhaladta kortársait. — *Helyes:* tehetségével meghaladta kortársait, tehetségével fölül-múlta kortársait.

Helytelen: túlhajtja a követelményeket. — *Helyes:* túlozza a követelményeket.

Helytelen: túllépi hatáskörét. — *Helyes:* áthágja hatáskörét.

Helytelen: túlsúlyra jut. — *Helyes:* fölülkerekedik.

Helytelen: túlteszi magát a rendeleteken — *Helyes:* nem törődik a rendeletekkel.

Helytelen: túlterhelte alkalmazottait. — *Helyes:* túlságosan megterhelte alkalmazottait.

úgy.

Helytelen: ha az igazgató nincs itt, úgy helyettese intézkedik. — *Helyes:* ha az igazgató nincs itt, a helyettese intézkedik.

Helytelen: ha megfogadod tanácsomat, úgy jól fogsz járni. — *Helyes:* ha megfogadod tanácsomat, jól fogsz járni.

Helytelen: ha valamennyien elmentek, úgy én is távozzom. — *Helyes:* ha valamennyien elmentek, én is távozzom.

úgy — mint.

Helytelen: úgy a nyelvtudomány, mint az irodalomtörténet. — *Helyes:* a nyelvtudomány is, az irodalomtörténet is.

Helytelen: úgy az ipar, mint a kereskedelem megsínyli a válságot. — *Helyes:* mind az ipar, mind a kereskedelem megsínyli a válságot.

utalással, utalva.

Helytelen: utalással a Vízművek 1938. évi 1500. számú átiratára a következőket közlöm. — *Helyes:* a Vízműveknek 1938. évi 1500. számú átiratára a következőket közlöm.

Helytelen: utalással előbbi rendeletemre. — *Helyes:* hivatkozva előbbi rendeletemre.

után.

Helytelen: dicsőség után törekszik. — *Helyes:* dicsőségre törekszik.

Helytelen: Jókai után készült szöveg. — *Helyes:* Jókai nyomán készült szöveg.

Helytelen: közvetlen szemlélet után írt dolgozat. — *Helyes:* közvetlen szemlélet alapján írt dolgozat.

Helytelen: mérték után készült ruha. — *Helyes:* mérték szerint készült ruha.

Helytelen: öt hét után. — *Helyes:* öt hét múlva.

Helytelen: Petőfi után elnevezett utca. — *Helyes:* Petőfiről elnevezett utca.

Helytelen: vágyódott a boldogság után. — *Helyes:* vágyódott a boldogságra.

utolsó.

Helytelen: az utolsó időben már nem járt hozzánk. —

Helyes: újabban már nem járt hozzánk, mostanában már nem járt hozzánk.

Helytelen: utolsó decemberben. — *Helyes:* december utolsó napján.

Helytelen: utolsó divat. — *Helyes:* legújabb divat.

Helytelen: utolsó farsangkor. — *Helyes:* farsang utólján.

-va, -ve.

(Lásd: lesz-es, lett-es szenvedő alak.)

-val, -vel.

Helytelen: Győr 50.000 lakosú város, gimnáziummal, hajóállomással. — *Helyes:* Győr 50.000 lakosú város, van gimnáziuma, hajóállomása.

Helytelen: hajóval utazik, vonattal utazik. — *Helyes:* hajón utazik, vonaton utazik.

Helytelen: joggal mondhatjuk. — *Helyes:* jogosan mondhatjuk.

Helytelen: postával küldi. — *Helyes:* postán küldi.

-ván, -vén.

Helytelen: az elnök megnyitván az ülést, bejelentette. —

Helyes: az elnök megnyitotta az ülést és bejelentette.

Helytelen: megebédelvén bejárta a várost. — *Helyes:* megebédelt és bejárta a várost.

Helytelen: több tárgy nem lévén, a gyűlés föloszlott. —

Helyes: több tárgy nem volt, a gyűlés föloszlott.

-ve.

(Lásd: lesz-es, lett-es szenvedő alak.)

végett.

Helytelen: az üzletet haláleset végett bezártuk. — *Helyes:* haláleset miatt bezártuk az üzletet.

Helytelen: hanyagságod végett megbuktál. — *Helyes:* hanyagságod miatt megbuktál.

(Az okhatározó névutót különböztessük meg a célhatározó névutótól. *Miatt:* okhatározó; *véggett:* célhatározó.)

-vel.

(Lásd: -val, -vel.)

-vén.

(Lásd: -văn, -vén.)

vesz.

Helytelen: bátorságot vesz magának. — *Helyes:* bátorodik.

Helytelen: bérkocsit vesz. — *Helyes:* bérkocsit fogad, bérkocsit rendel.

Helytelen: előjegyzésbe vesz. — *Helyes:* előjegyez.

Helytelen: eredetét veszi. — *Helyes:* ered, származik.

Helytelen: fáradságot vesz magának. — *Helyes:* nem sajnálja a fáradságot.

Helytelen: felelősséget vesz magára. — *Helyes:* felelősséget vállal.

Helytelen: jól veszi ki magát. — *Helyes:* jól hat, odaillő, szép.

Helytelen: kezdetét veszi. — *Helyes:* megkezdődik.

Helytelen: kézhez vesz. — *Helyes:* megkap, átvesz.

Helytelen: másolatot vesz. — *Helyes:* lemásol.

Helytelen: mérget vehet rá. — *Helyes:* egészen bizonyos.

Helytelen: mérlegelés alá vesz. — *Helyes:* mérlegel, megfontol.

Helytelen: mozgalmunk új fordulatot vett. — *Helyes:* mozgalmunkban új fordulat állott be.

Helytelen: rosszul veszi ki magát. — *Helyes:* rosszul hat, nem odaillő, nem szép.

Helytelen: tagadásba vesz. — *Helyes:* tagad.

Helytelen: táplálékot vesz magához. — *Helyes:* táplálkozik.

Helytelen: vegyünk egy kocsit. — *Helyes:* ülünk kocsiba.

Helytelen: vegyünk egy példát. — *Helyes:* mondjunk egy példát.

Helytelen: vettem levelét. — *Helyes:* megkaptam levelét.

vezet.

Helytelen: ez nem vezet jóra. — *Helyes:* ennek nem lesz jó vége.

Helytelen: hová vezet ez az út? — *Helyes:* hová visz ez az út?

Helytelen: tévútra vezet. — *Helyes:* megtéveszt.

vissza- és ige.

Helytelen: visszaadja a látogatást. — *Helyes:* viszonzozza a látogatást.

Helytelen: visszaír. — *Helyes:* válaszol.

Helytelen: visszamaradt a csapattól. — *Helyes:* elmaradt a csapattól.

Helytelen: visszament az eljegyzés. — *Helyes:* fölbonították az eljegyzést.

Helytelen: visszaszármaztat. — *Helyes:* visszaküld, visszajuttat.

Helytelen: visszatartja magát. — *Helyes:* türtőzteti magát, uralkodik magán, tartózkodik valamitől.

volna.

Helytelen: ha összetűznénk, ennek az volna a következménye. — *Helyes:* ha összetűznénk, ennek az lenne a következménye.

Helytelen: szeretném, ha holnap nem volna ilyen meleg. — *Helyes:* szeretném, ha holnap nem lenne ilyen meleg.

(A *volna* jelen időt jelöl, a *lenne* jövő időt. A későbbben bekövetkező eseményre nem utalhatunk *volná-val*.)

vonatkozással.

Helytelen: vonatkozással a Vízművek 1938. évi 1500. számú átiratára, a következőket közlöm. — *Helyes:* a Vízműveknek 1938. évi 1500. számú átiratára a következőket közlöm.

Helytelen: vonatkozással előbbi rendeletemre. — *Helyes:* hivatkozva előbbi rendeletemre.

Nyelvünk férfias ereje tartotta fenn eddig létünket. Az a nagy csoda, hogy a magyar annyi tenger viszontagság közt sem olvadt össze más nemzetekkel, nem egyéb, mint legtermészetesebb következése nyelve erejének, amelyet idegen halandó elgázolni nem képes.

Széchenyi István.

Nyelvünk tömérdek idegen anyagot szedett föl, de oly logikus erő lakik benne, hogy a fölszedett anyagot jobban a maga képére teremtette, mint bármely nyugati nemzet. Az idegen nyelvekben meglátszik a szavak idegen eredete, nálunk az idegen eredetű magyar szavak kilenctizet részét magyarnak lehet nézni. A magyar ember nem is sejti, hogy ez vagy az a magyar szó idegen eredetű. Ilyen a mi nyelvünk, ilyen erő lakozik benne.

Rákosi Jenő.

Vedd el a nemzet nyelvét s a nemzet megszűnt az lenni, ami volt; nyom nélkül elenyészik, beleolvad, belehal az őt környező népek tengerébe.

Tolnai Vilmos.

A nyelv a tudósnek ereklje, az írónak hangszer, a hírlap-írónak foggyver. Vajjon nem közös érdekünk-e, hogy ez az ereklje minél tisztább, ez a hangszer minél zengőbb, ez a foggyver minél fényesebb és élésebb legyen?

Kosztolányi Dezső.

A nyugati művelt nemzetek felfogása szerint nem az a fokmérője a műveltségnek, hogy hány idegen nyelvben van kisebb vagy nagyobb jártasságunk, hanem igazán művelt ember csak az, aki jól és szépen tud anyanyelvén beszélni és írni. Egy ma is élő jeles amerikai tudós — Butler, a newyorki Columbia-Egyetem és a Carnegie-Alapítvány elnöke — őt jellemző jegyét állapítja meg a műveltségnek s ezek között első helyre teszi az anyanyelvnek helyes és szabatos használatát.

Nagy J. Béla.

Az Európában élő 120 nyelv közül nagyságra a 11. helyen állunk, megelőzve például a portugált, a csehét, a szerbet, a horvátot, a svédet, a bolgárt, a dánt, a finnnt, a norvéget, a litvánt stb., az egész világon beszélt 2296 nyelv sorában pedig a 29. helyen vagyunk. A germán és szláv nyelvtengerhez képest sziget a magyarság, kitéve a duzzadó ár erejének és veszélyének, de a sziget nagyobb, keményebb, mint egyesek látják s már egy évezrede veri vissza a hullámokat. Ez a tudat pedig nem csüggeteg lemondásra, hanem önbizalomra, bátorságra és hitre készítet bennünket.

Zsirai Miklós.

Vagyunk még magyarok,
Szomorún, titkon álmodók . . .

Sajó Sándor.

IDEGEN SZAVAK.

Az idegen szavak homályossá teszik beszédünket s a nyelvi szegénység megalázó érzését keltik bennünk. Az idegen élősdí diadalt arat, a helyes magyar szó vere-séget szenved.

Minden önérzetes nemzet igyekszik megtisztítani nyelvét az idegen szavaktól és a hibás kifejezésektől. Néhol — például a francia, olasz, spanyol nyelvben — kevés a kiküszöbölhető idegen szó, itt inkább a nyelv-tani hibák ellen folyik a harc. Tervszerű tevékenység és szívós kitartás sok nyelvet megmentett már az idegen-szerűségektől.

Fontos elv a magyarításban, hogy az új szó könnyen érthető, jóhangzású és rövid legyen. Alkalmasnak kell lennie a továbbképzésre és az összetételre is. Nem sike-rült a magyarítás, ha az új szó homályos értelmű, kel-lemetlen hangzású vagy ha több szóból álló körülírással fejezi ki az idegen szó értelmét.

Szókészletünk gazdagságán kívül az új szavak al-kotásának végtelen lehetősége arról győz meg bennün-ket, hogy külföldi segítségre nincs szükségünk. A nem-zetközi szavakat — főkép a tudományos nyelvben — meghagyhatjuk, a többi idegen átvételtől könnyűszerrel megszabadulhatunk.

Hogy a társalgás, közélet, hírlapírás nyelvébe milyen nagy számmal furakodtak bele a szükségtelen idegen szavak, azt ez a gyűjtemény szembetűnően mutatja. Állandó jegyezgetéssel háromezernél több latin, német, francia, olasz, angol és egyéb szót szedtünk össze az előbeszéből és a közérdekű sajtóból. A ritkábban használt idegen szavakat mellőztük, a szaksajtót számba se vettük. A szakszerű elnevezések összegyűjtése és magyarártása külön feladat.

Az itt következő szójegyzékben az idegen szavakat a társalgó nyelv magyaros kiejtése szerint írtuk. A magyarást az idegen szavaknak a közhasználatban leggyakoribb megfelelőit mutatják. Alkalmi jelentésekre csak szükség esetén utalunk.

Minden szót olyan kezdőbetű alatt kell keresni, ahogyan kiejtjük.

A betűrendben az *a* és *á* betűket nem különítettük el. Ezek a betűk egymással váltakoznak. Ugyanígy az *e* és *é*, *i* és *í*, *o* és *ó*, *ö* és *ő*, *u* és *ú*, *ü* és *ű* betűk.

ch, *sch*, *w* nincs a magyar betűsorban, nincsen magyarázó szótárunkban sem, írásuk és kiejtésük: *h*, *s*, *v*.

A.

abcúg: vesszen! pusztuljon! le vele! — *abcúgol:* lehurrog.

aberráció: eltérés, elhajlás, megtévelyedés, fonákság.

abnormis: rendellenes, természetellenes.

abonál: bérel, előfizet, megrendel; — *abonens:* bérlő, előfizető, megrendelő.

abszencia: távollét.

abszolút: teljes, korlátlan, általános; — *abszolúte:* teljesen, korlátlanul, egyáltalán.

abszolúció: bűnbocsánat, fölloldozás; — *abszolutórium:* végbizonyítvány, fölmentvény; — *abszolvál:* fölloldoz, fölment, elvégez, végigtanul.

abszolutisztikus: önkényes, korlátlan uralmú, zsarnoki; — *abszolutizmus:* önkényuralom, zsarnokság.

abszorbeál: elnyel, fölszív, fölemészt.

absztinencia: önmegtartóztatás, önmérséklet, tartózkodás; — *absztinens:* valamitől tartózkodó, önmegtartóztató.

absztrahál: elvon; — *asztrakció:* elvonás, elmélet; — *absztrakti:* elvont.

abszurd: képtelen, hihetetlen, lehetetlen, esztelen; — *abszurdum:* képtelenség, hihetatlenség, lehetatlenség, esztelenség.

abúzus: visszaélés, jogtalanság.

ad akta: irattárba.

adaptáció, adaptálás: alkalmassá tétel, hozzáigazítás, átalakítás, hozzáillesztés; — *adaptál:* alkalmassá tesz, hozzáigazít, átalakít, hozzáilleszt.

adhézió: tapadás.

adhortáció: intés, buzdítás.

adjunktus: segédtanár.

adjusztál: fölszerel, megigazít, átalakít; — *adjusztálás:* fölszerelés, átalakítás, rendbehozás; — *adjusztirung:* fölszerelés.

adjutáns: segédtest.

adminisztráció, adminisztrálás: igazgatás, ügyvitel, ügykezelés, közigazgatás; — *adminisztrál:* igazgat, kezel; — *adminisztratív:* ügyirányító, ügyvezető, ügykezeléshez tartozó; — *adminisztrátor:* ügyvezető, gondnok.

admirális: tengernagy.

adoptáció, adoptálás: örökbefogadás; — *adoptál:* örökbe fogad.

- adorál:** embert imád, istenít, rajongva ünnepel.
- adressz:** cím, címzés; — **adresszál:** címez, intéz valakihez.
- affektáció, affektálás:** tetszelgés, mesterkéeltség, kényeskedés; — **affektál:** tetszeleg, kényeskedik, színészkedik, szenvedleg, finomkodik; — **affektált:** mesterkelt, kényeskedő, színlelt.
- affektus:** érzés, szenvedély, hév.
- affér:** lovagias ügy, összetűzés, kellemetlenség.
- affinitás:** rokonság, vegyi hasonlóság.
- aforizma:** elmés mondás, velős mondás, gondolattöredék, gondolatszikra.
- aírik:** tengeri fű.
- ágál:** hadonázik, handabandázik, jártatja a száját.
- agenda:** elintézendők, följegyzések, szertartáskönyv.
- ágens:** ügynök, ügyvivő, üzletközvetítő.
- agilis:** serény, fürge, tevékeny, mozgékony, életrevaló; — **agilitás:** serénység, fürgeség, tevékenység, mozgékonyság, életrevalóság.
- agít ad:** fölbátorít valakit, alkalmat ad valamire, kikezd valakivel.
- agitáció, agitálás:** izgatás, bujtogatás; — **agitál:** izgat, buzgólkodik; — **agitátor:** izgató, lázító, szóharcos.
- agnoszkál:** fölismer, azonosít, személyazonosságot megállapít; — **agnoszkálás:** fölismerés, azonosítás, személyazonosság megállapítása.
- agónia:** haláltusa, haldoklás; — **agonizál:** haldoklik, halállal vívódik, a végét járja.
- agrár, agrárius:** mezőgazda, földművelő, mezőgazdasági; — **agrárpolitika:** mezőgazdasági irányítás, mezőgazdasági ügyvezetés; — **agrikultúra:** földművelés; — **agrogeológia:** talajtan; — **agrokémia:** talajvegytan, mező-

gazdasági vegytan; — *agrometeorológia*: mezőgazdasági időjárásstan.

agresszív: támadó, sértő, tolakodó, szemtelen, erőszakos.

agyő: Isten vele! Isten hozzád!

akceleráció: gyorsulás.

akcentus: hangsúly, nyomaték, kiejtés, beszéd mód.

akceptábilis: elfogadható; — *akceptál*: elfogad, jóváhagy; — *akceptálás*: elfogadás, jóváhagyás.

akció: tevékenység, működés, mozgalom, cselekvés, cselekvény; — *akcióba lép*: cselekedni kezd, dologhoz lát, beleavatkozik; — *akciót indít*: mozgalmat indít; — *akcióképes*: tettekre kész, cselekvőképes; — *akcióképeség*: cselekvőképesesség.

akklamáció: közfelkiáltás, tetszésnyilvánítás.

akklimatizáció: meghonosítás, hozzászoktatás; — *akklimatizál*: meghonosít, hozzászoktat; — *akklimatizáló-dik*: meghonosul, hozzáidomul, megszokik, alkalmazkodik.

akkord: zenei összhang, darabmunka; — *akkord-munkás*: szakmányos.

akkumuláció, akkumulálás: halmozás, fölhalmozódás; — *akkumulál*: halmoz, gyűjt; — *akkumulátor*: gyűjtő, fölhalmozó, áramtároló.

akkurát, akkuráte: rendesen, gondosan, pontosan; — *akkurátus*: rendes, gondos, pontos, szörszálhasogató, aprólékoskodó.

ákontó: törlesztésül, elszámolásra.

akreditál: meghatalmaz, elismer, hitelesít; — *akreditált*: meghatalmazott, megbízott, elismert.

akrobata: erőművész, kötél tánccs, tornász.

akszán: ékezet.

akta: irat, ügyirat.

aktív: működő, cselekvő, valóságos, tényleges, tevékeny;
 — *aktíva:* vagyon, követelés; — *aktívál:* ténylegesít;
 — *aktivitás:* tevékenység, elevenség; — *aktivizmus:*
 cselekvőképesség.

aktuális: alkalomszerű, időszerű, friss; — *aktualitás:* alkalomszerűség, időszerűség, újdonság.

aktus: eljárás, művelet, cselekedet, ténykedés, cselekmény.

akusztika: hangvisszaverés, hangtan; — *akusztikus:* hangtani.

akút: heveny, válságos, égető.

akvarell: vízfestés, vízfestmény.

akvárium: vízmedence, víztartó.

akvizíció: szerzemény, vétel, nyereség; — *akvizitőr:* vevő-szerző.

alarm: riadó; — *alarmíroz:* föllármáz, fölriaszt, riadót fúj.

album: emlékkönyv; — *fényképalbum:* fényképgyűjtemény.

alfabétikus sorrendű: betűrendes; — *alfabétum:* betűrend.

algebra: betűszámтан; — *algebrai:* betűszám-tani.

áliász: máskép, más néven.

alibi: máshollét.

alkímia: aranycsinálás; — *alkimista:* aranycsináló.

alkohol: borszesz; — *alkoholista:* iszákos, részeges; —
alkoholizmus: iszákosság.

alkóv: hálófülke.

allás: köménypálinka.

allé: fasor.

allegória: képes beszéd, példázat; — *allegorice:* képletesen, példázatosan; — *allegorikus:* képes, példázatos;
 — *allegorizál:* példáz, képbe öltöztet, jelképez.

alliánsz: szövetség, egyesség, szerződés, egyesülés, szövetségzés.

allokúció: ünneplő beszéd.

alludál: céloz, utal; — **allúzió:** célzás, példálódzás, utalás.

allűr: magatartás, modor, föllépés, szokás.

almanah: zsebkönyv, évkönyv.

almárium: szekrény.

alteráció: izgalom, rosszullét; — **alterál:** izgat, zavar, bánt, bosszant.

alteregő: hasonmás.

alternatív: kettős megoldású, kétféle lehetőségű, vagylagos; — **alternativa:** kettős választás, két lehetőség, kényszerhelyzet, vagylagosság.

altruista: önzetlen, emberszerető, másokon segítő, közhasznú; — **altruizmus:** önzetlenség, emberszeretet.

alvé: törökméz.

amalgám: foncsor, keverék; — **amalgamizál:** összeolvaszt, beolvaszt; — **amalgamizálódik:** összevegyül, áthasonul, beolvad; — **amalgámozás:** foncsorozás.

amatőr: műkedvelő, nem hivatásos.

ambíció: buzgalom, becsvágý, lelkesedés, igyekezet, törekvés; — **ambicionál:** törekszik; — **ambíciózus:** lelkes, törekvő, nagyravágýó, becsvágýó.

ambitus: folyosó, tornác.

ambó: kettős.

ambulancia: bejáró rendelés, ingyen rendelés, nyilvános rendelés; — **ambuláns:** bejáró, mozgó.

amfora: kétfülű korsó.

amíce: barátom!

amnesztia: közbocsánat, közkegyelem.

amorális: erkölcsnélküli, erkölcsi érzék nélküli, fogya-
tékos erkölcsű.

amori: alaktalan.

amorózó: hősszerelmes, udvarló.

amortizáció: tőketörlesztés; — *amortizációs:* törleszté-
ses; — *amortizál:* törleszt.

ampelológia: szőlészet, a szőlőtermelés tudománya; —
ampelológus: a szőlészet tudósa.

ampolna: függőlámpa.

amputál: levág, csonkít; — *amputálás:* csonkítás; — *am-
putált:* csonkított.

amulett: bűvös ereklye, bűvös szer.

anagramm: betűcsere.

anakronisztikus: korszerűtlen, korelles; — *anakroniz-
mus:* korszerűtlenség, kortévesztés.

analfabéta: írástudatlan, járatlan, tudatlan.

analitika: elemző mértan; — *analitikai, analitikus:* elemző,
boncolgató; — *analizál:* elemmez, boncol, taglal, szét-
bont; — *analízis:* elemzés, részekre bontás, fölbontás,
taglalás.

analóg: megfelelő, hasonló, azonos; — *analógia:* hason-
lóság, azonosság.

anarchia: fejtelenség, fölfordulás, zűrzavar, törvénynélkü-
liség; — *anarchikus:* fejeveszett, zabolátlan; — *anar-
hista:* fölforgató.

anatéma: egyházi kiközösítés.

anatómia: bonctan, boncolástudomány; — *anatómus:* bon-
coló-orvos.

anblokk: mindenestül, együttvéve.

ancúg: öltözet, ruha.

andetáj: kicsinyben.

ándung: sejtelem, szimat.

- anémia:** vérszegénység; — *anémikus:* vérszegény.
- anemométer:** szélmérő; — *anemoszkóp:* szélmutató.
- aneroid barométer:** rúgós légnyomásmérő.
- angard:** állás.
- angazsál:** szerződött, alkalmaz, leköt, fölfogad; — *angazsált:* érdekelt, elígérkezett; — *angazsmán:* szerződte-tés, kötelezettség, alkalmazás.
- anglománia:** angolimádat.
- angró:** nagyban.
- animál:** ösztönöz, sarkal, biztat, buzdít, lelkesít; — *animális:* állati.
- anímózítás:** ingerültség, elfogultság, rosszakarat; — *animózus:* ingerült, elfogult, rosszindulatú.
- ánizett:** ánizspálinka.
- ankét:** tanácskozás, szakértekezlet.
- annektál:** bekebelez, megszáll, hozzácsatol; — *annektálás:* bekebelezés, megszállás, hozzácsatolás.
- anno:** esztendőben; — *anno dacumál:* annak idején, hajdan.
- annuitás:** évjáradék, törlesztés, évi részlet.
- anomália:** törvénytelenység, szabálytalanság, visszaélés, rendellenesség.
- anoním:** névtelen, ismeretlen.
- anorganikus:** szervetlen.
- anormális:** szabálytalan, rendellenes.
- anslussz:** csatlakozás, egyesülés, bekebelezés.
- anszaml:** együttes játék, összeműködés.
- ansziennitás:** korrend, rangsor.
- antagonista:** ellenfél; — *antagonizmus:* ellentét, versengés, ellenségeskedés.
- antant:** szövetség, megegyezés; — *antanthatalmak:* szövetséges hatalmak.

- antarktis:** déli sarkvidék.
- anteakta:** előirat, előzmények.
- antedatál:** előbből keltez.
- antenna:** hullámfogó.
- antialkoholista:** szeszgyűlölő, bornemisza.
- antibarbarus:** nyelvtisztító, idegen szavak irtója, helytelen kifejezések üldözője.
- antik:** ókori, ódon, ósdi, régi; — *antikvárice:* ódon állapotban; — *antikvárium:* régiségkereskedés; — *antikvárius:* régiségkereskedő; — *antikvitás:* ódonság, ócskaság, régiség.
- antiklerikális:** egyházellenes.
- antikritika:** ellenbírálóat.
- antimilitarista:** katonaellenes, katonagyűlölő; — *antimilitarizmus:* katonaellenesség, katonagyűlölet.
- antipátia:** idegenkedés, ellenszenv; — *antipatikus:* ellenszenves, kiállhatatlan, visszataszító, visszatetsző.
- antisambríroz:** előszobázik, kilincsel, házal.
- antiszemita:** zsidógyűlölő, zsidóellenes; — *antiszemitizmus:* zsidógyűlölet, zsidóellenesség.
- antiszeptikus:** fertőzéstől mentes, fertőzést megakadályozó; — *antiszeptikum:* fertőtlenítő.
- antiszociális:** társadalomellenes, társadalmat veszélyeztető.
- antitalentum:** tehetségtelen.
- antitézis:** ellentét, ellentétel, ellenérv.
- antitoxin:** ellenmérég.
- antológia:** versgyűjtemény.
- antré:** bejárat, belépti díj.
- antropológia:** embertan; — *antropológus:* az embertan tudósa.
- anzágot:** füllent, nagyzol.
- anzix:** képeslevelezőlap, képeslap.

apanázs: járadék, családi segélypénz.

apart: különleges, előkelő.

apartmán: lakosztály, lakás.

apátia: fásultság, érzéketlenség, egykedvűség, közömbös-ség, tompultság; — *apatikus:* fásult, érzéketlen, egykedvű, közömbös, eltompult.

apelláció, apelláta: föllebbezés, föllebbvitel; — *apellál:* föllebbez, hivatkozik.

aperítif: étvágygerjesztő.

aperszű: észrevétel, megjegyzés, ötlet, szellemes mondas.

aperte: nyíltan.

aplikáció, aplikálás: rátét, rádolgozás, illesztés, alkalmazás; — *aplikál:* illeszt, hozzáilleszt, alkalmaz.

aplomb: biztos föllépés, méltóságos magatartás; — *nagy aplombbal:* nagy önérzettel, nagy garral.

apodiktikus: ellentmondást nem tűrő, megcáfolhatatlan, kétségtelen.

apokrif: nem hiteles, hamisított, koholt.

apologetika: hitvédelem; — *apologetikus:* védő, dicsőítő; — *apológia:* védőirat, védőbeszéd.

aposztata: hitehagyott, kitért; — *aposztázia:* hitehagyás, kitérés.

aposztrofál: megszólít, hozzáfordul, idéz.

apoteózis: istenítés, dicsőítés, megdicsőülés.

apparátus: készülék, fölszerelés, fölkészültség, műszer.

appendicitis: vakbélgyulladás; — *appendix:* függelék, toldalék, féregnyúlvány.

appercepció, appercípiálás: megértés, fölfogás; — *apper-cipál:* megért, fölfog.

appetítórium: étvágygerjesztő; — *appetitus:* étvágy.

appreciál: értékkel, méltányol, megbecsül.

approbál: jóváhagy, engedélyez.

aprehendál: megsértődik, neheztel, megorrol, zokon vesz;
— *aprehenzió:* neheztelés, sértődés; — *aprehenzió:* érzékeny, könnyen sértődő.

apropó: most jut eszembe, igaz!

appropriáció: fölhatalmazás, följogosítás; — *appropriációs:* fölhatalmazó.

aproximatív: hozzávető, megközelítő; — *aproximative:* hozzávetőleg, megközelítőleg, körülbelül.

apszis: oltárfülke.

aréna: küzdőtér, színpad, nyári színház.

árenda: bér, haszonbér, bérlet; — *árendál:* bérel, haszonbérbe vesz.

areométer: sűrűségmérő.

areopág: ítélőszék.

argó: tolvajnyelv, csibésznyelv.

argumentáció, argumentálás: érvelés, bizonyítás; — *argumentál:* érvel, bizonyít; — *argumentum:* érv, bizonyíték.

arhaikus: régi, ódon, őskori; — *arhaisztikus:* régies, régieskedő; — *arhaizmus:* régiesség, ódonság; — *arheológia:* régiségtan, régészet; — *arheológus:* régiségtudós, régész.

architektúra: építészet, építőművészet, fölépítés.

archívum: levéltár.

arisztokrácia: főnemesség, főúri rend, előkelőség; — *arisztokrata:* főúr, főnemes, előkelő; — *arisztokratikus:* főúri, előkelő.

aritmetika: mennyiségtan, számtan; — *aritmetikus:* szám-tantudós, számtani.

arkád: oszlopív, boltív.

arkánus: csodaszer, titkos szer.

arktikus: sarkvidéki; — *arktis:* északi sarkvidék.

árkus: ív.

ármádia: hadsereg.

armatúra: fegyverzet, szerelvény.

aróma: zamat, íz, illat; — *aromatikus:* zamatos, illatos.

arranzsál, arranzsíroz: elrendez, elintéz, rendbe szed; — *arranzsmán:* elrendezés, intézkedés; — *arranzsőr:* rendező.

arrivál: beérkezik, sikert ér el; — *arrivált, arrivé:* beérkezett, elismert.

arrogancia: pöffeszkedés, hányavetiség, fönnhéjazás, szemtelenség, önhittség; — *arrogáns:* pöffeszkedő, pökhendi, hányaveti, kihívó, szemtelen.

artéria: verőér.

artikuláció: tagolás, szótagolás; — *artikulál:* tagol; — *artikulált:* tagolt, érthető; — *artikulálatlan:* tagolatlan, érthetetlen.

artisztikum: művésziesség, művészi dolog; — *artisztikus:* művészi.

arzenál: fegyvertár, hadi szertár.

aspiráció: vágy, törekvés, szándék; — *aspirál:* vágyik, pályázik valamire, törekszik; — *aspiráns:* pályázó, jelölt.

asszimiláció, asszimilálás: áthasonítás, beolvadás, átalakulás; — *asszimilál:* áthasonít, magába olvaszt; — *asszimilálódik:* áthasonul, beolvad.

asszisztál: segédkezik, résztvesz; — *asszisztencia:* segédkezés, részvétel, kíséret; — *asszisztens:* tanársegéd.

asszociáció: eszmeüzés, eszmetársulás, gondolattársítás; — *asszociál:* társít, fölidéz.

aszekuráció, aszekurálás: biztosítás; — *aszekurál:* biztosít.

aszimetria: aránytalanság; — *aszimetrikus:* aránytalan.

aszkéta: önsanyargató, vezeklő; — *aszketikus:* önsanyargató, lemondó; — *aszketizmus, aszkézis:* önsanyargatás, vezeklés.

aszpik: kocsonya.

asztma: nehézlélekzés, mellszorulás; — *asztmatikus:* nehézlélekzésű.

asztrológus: csillagjós; — *asztrológia:* csillagjóslás; — *aszttronómus:* csillagász, csillagvizsgáló; — *aszttronómia:* csillagászat.

atak: roham, támadás; — *atakíroz:* megrohan, megtámad.

atavisztikus: öröklött, ősi, családi; — *atavizmus:* visszaütés, örökletesség, átöröklés.

ateista: istentagadó, istentelen, hitetlen; — *ateizmus:* istentagadás.

atelié: műterem, műhely.

atlasz: térképkönyv.

átlavíroz: átvergődik; — *átlavírozás:* átvergődés.

atmoszféra: légkör; — *atmoszférikus:* légköri.

ától cettig: elejétől végig.

atrocitás: erőszakoskodás, kegyetlenkedés.

attasé: követségi titkár.

attentátum: merénylet, támadás.

attitűd: magatartás, föllépés, megjelenés, modor, testtartás, szerep.

attrakció: vonzóerő, érdekesség, látványosság, főszám.

attribútum: jelző, ismertetőjel, tulajdonság.

audiencia: kihallgatás, fogadás; — *auditórium:* hallgatóság, előadóterem.

auflág: föltét, hozzávaló hús.

aufsneider: hencegő, nagyzó, hazudozó, szájhős; — *auf-snejdol:* henceg, lódít.

aufzac: talpastál.

- aukció:** árverés, vásár, nyilvános eladás.
auktor: szerző, író.
auktoritás: tekintély, szakteknitély.
aula: diszterem, udvar, csarnok; — *aulikus:* udvari ember, szolgálalkú, csúszó-mászó.
aureóla: fénykoszorú, fénykör.
auspicium: előjel, remény.
autarkia: önellátás, öncélúság.
autenticitás: hitelesség, megbizhatóság; — *autentikus:* hiteles, megbízható, illetékes, szavahihető.
autó, automobil: gépkocsi; — *autóbusz, autókár:* társas gépkocsi; — *autógarázs:* gépkocsiszín; — *autóstráda:* gépkocsipálya.
autobiográfia: önéletrajz.
autodidakta: magatanult.
autogejzer: önhevítő.
autogramm: kézjegy, névaláírás.
autohton: őslakos, bennszülött.
autokrata: kényúr; — *autokratikus:* önkénykedő, zsarnokoskodó.
automata: önműködő gép, báb; — *automatice:* önmagától, önműködőleg; — *automatikus:* gépies, gépszerű, önműködő; — *automata-büffé:* gépesített étkező; — *automata-mérleg:* pénzbedobós mérleg.
autonóm: önkormányzatú; — *autonómia:* önkormányzat.
autoszuggesztio: önsugallás.
autszeider: kívülálló, nem számító, váratlan győztes.
auzgerehnet, auzgetíppelt: éppenséggel, szántszándékkal.
auzgusz: kiöntő.
auzlág: kirakat.
avantí: előre; — *avangárda:* előcsapat; — *avangárdista:* élharcos, úttörő.

avanzsál: előlép, emelkedik.
averzió: idegenkedés, undor.
aviatika: repüléstan, repülés; — *aviatikus:* repülő.
avizál: értesít, jelez, tudósít; — *avizó:* értesítés.
axióma: sarkigazság, alapelv.
azilum: menedékhely, rejtekhely.
azúr: ég szín.
ázsio: értéktöbblet; — *nagy ázsioja van:* nagy a keletje.
azsúr van: lépést tart; — *azsúros:* áttört; — *azsúroz:* áttört varrást készít; — *azsúrvarrás:* áttört varrás.

B.

bacillus: szálacska.
bagatel: csekélység, semmiség, potomság; — *bagatel-ügy:* apró-cseprő ügy, jelentéktelen ügy.
bagázs, bagázsí: poggyász, málha, csöcselék, söpredék.
bahanália: tivornya, dorbézolás, kicsapongás, dözölés.
bajadzó: bohóc, pojáca.
bajonet: szurony.
bakfis: csitri, serdülő leány, süldőleány, fruska.
baksis: borra való, jutalék, sáp.
baktérium: csira.
bála: göngyöleg.
balansz: egyensúly; — *balanszíroz:* egyensúlyoz, ingadozik.
baldahin: mennyezet, sátor; — *baldahinos:* mennyezetes.
balek: hiszékeny ember, tökfilkó, áldozat.
balkón: erkély; — *balkonos:* erkélyes.
ballaszt: nehezék, teher, fölösteher, holt súly.
ballerina: táncművésznő.
ballón: léggömb, gömb.

balneológia: a gyógyító fürdők tudománya, fürdőtan; — *balneológus:* fürdőtudós.

balüsztrád: erkélykorlát.

bambínó: kisgyerek.

banális: elcsépelet, köznapi, lapos, semmitmondó, útszéli; — *banalitás:* közhely, elkoptatott dolog.

bandázs: védőkötés, kötelék.

bandita: haramia, rabló, zshivány.

bandó: pánt.

bankett: társas ebéd, társas vacsora, diszebed, díszvacsora, ünnepi lakoma, áldomás; — *bankettezik:* díszlakomán, díszében, díszvacsorán vesz részt.

bankrót: tönkrement, csődbejutott.

barak: deszkaépület.

barbár: vad, műveletlen, nyers, kegyetlen; — *barbarizmus:* kegyetlenség, műveletlenség, idegen szó használata.

barelief: mély dombormű.

barikád: torlasz, gát; — *elbarikádozza magát:* eltorlaszolja magát.

barométer: légnyomásmérő; — *aneroid barométer:* rúgós légnyomásmérő.

baronesz: bárókisasszony.

bartvis: kefeseprű, szőrseprű.

batajon: zászlóalj.

batéria: telep.

bazén: vízmedence, vízgyűjtő.

bazíroz: épít valamire; — *bázis:* alap, talapzat, alj.

beamter: hivatalnok, tisztviselő.

bébi: baba, csöppség, kisgyermek.

becitál: megidéz, berendel, behivat; — *becitálás:* megidézés, berendelés, behívás.

bédeker: útikönyv.

bejgli: dióspatkó, mákospatkó.

bek: hátvéd.

bekonferál: bejelent, bevezet.

bekrahol: megbukik, elakad.

belistáz: jegyzékbe foglal; — *belistázás:* jegyzékbe foglalás.

belletrista: szépíró, szépirodalmi író; — *belletrisztika:* szépirodalom; — *belletrisztikus:* szépirodalmi.

bemózerol: beárul, besűg.

benefícium: javadalom.

berukkol: bevonul; — *berukkolás:* bevonulás.

bessz: áresés, árzuhanás, ársüllyedés, árromlás, árhanatlan.

bestia: vadállat; — *bestiális:* állatias, kegyetlen, embertelen; — *bestialitás:* állatiasság, kegyetlenség, embertelenség.

bezecc: beszegés.

bezect: foglalt.

biankó: fehér, tiszta, üres, kitöltetlen.

bibliofil: könyvkedvelő, könyvbarát; — *bibliofília:* könyvszeretet, könyvkedvelés; — *bibliográfia:* könyvészet, irodalom; — *bibliográfus:* könyvtudós; — *bibliotéka:* könyvtár; — *bibliotekárius:* könyvtáros.

bicikli: kerékpár; — *biciklista:* kerékpáros; — *biciklizik:* kerékpározik.

bihsztek: bélszín, vesepecsenye.

bifurkáció: kettéválasztás, elágazás, kétfelé ágazás; — *bifurkál:* kettéválaszt; — *bifurkálódik:* elágazik, kettéágazik.

bigámia: kétnejűség, kettős házasság; — *bigámista:* kétnejű.

bigott: vakbuzgó, túlzottan vallásos, szenteskedő; — *bigottéria*, *bigottság:* vakbuzgóság.

bilánsz: mérleg.

biléta: jegy.

bilingvis: kétnyelvű.

binokli: kettős messzelátó.

biográfia: életrajz, életleírás; — *biográfikus:* életrajzi; — *biográfus:* életrajzíró.

biológia: élettan; — *biológiai:* élettani; — *biológus:* az élettan tudósa.

biplán: kétfedelű.

bisszig: csípős, harapós, élesnyelvű.

biszkvít: kétszersült, piskóta.

bizantinizmus: csúszás-mászás, hízelgés, szolgálalkúság, talpnyalás, alázatoskodás.

bizarr: furcsa, különös, szokatlan; — *bizarrság:* furcsaság, különcködés.

biznisz: üzlet.

bizsu: ékszer, csecsebecse, drágaság.

blama, blamázs: szégyen, felsülés, kudarc, baklövés; — *blamál:* szégyenbe hoz, szégyenben hagy, megszégyenít, nevetségessé tesz, rápirít; — *blamálja magát:* felsül, nevetségessé válik.

blank: tiszta, üres, fehér, kitöltetlen.

blanketta: nyomtatvány, ürlap.

blaszfémia: istenkáromlás.

blatt: kártya, arc; — *jó blatt:* jó alak!

blazirt: fásult, kiélt, unott, egykedvű, kelletlen; — *blazirtság:* fásultság, egykedvűség, kelletlenség.

bliccel: megugrik, mulaszt; — *bliccelés:* megugrás, mulasztás.

bliktri: semmiség, potomság, haszontalanság.

blindre: vaktában, találomra, látatlanban.

blokád: ostromzár.

blokk: tömb, csoport.

blöd: bárgyú, hülye, bamba.

blöff: maszlag, porhintés; — *blöfföl:* maszlagol; — *blöffölés:* maszlagolás, szemfényvesztés, porhintés.

blúz: zubbony, ujjas.

bodega: borozó, falatozó.

bógni: ív, hajlás; — *bógnizik:* köröz.

bohém: művészelkü, könnyelmű.

boj: futárgyerek, kihordó, kifutó, kisas.

bojkott, bojkottálás: kizárás, kirekesztés, kiközösítés; — *bojkottál:* kizár, kirekeszt, kiközösít.

bólé: gyümölcsle.

bolero: rövid kabátka.

boletta: jegy, bárca.

bombaszt: dagály, puffogás, üres szólam, sallangos beszéd; — *bombasztikus:* dagályos, fellengzős, sallangos.

bon: elismervény, kötelezvény, utalvány.

bonbon: cukorka, nyalánkság, édesség; — *bonbonier:* cukorkásdoboz.

bonmó: ötlet, elmés mondás, élc.

bonn: nevelőnő, nevelőleány.

bonomia: kedélyesség, jólelkűség, nyájasság, jámborság.

bontón: jó ízlés, finom modor, illem, jónevelés.

bonvíván: világfi, könnyűvérű.

bordűr: szegély, széle valaminek, keret, paszomány; — *bordűrös:* szegélyezett.

bornírt: korlátolt, együgyű, bárgyú, rövideszű, tyúkeszű; — *bornírtság:* korlátoltság, együgyűség, bárgyúság, butaság.

borovicska: fenyőpálinka.

bortni: szegély, szegőzsinór.

botanika: növénytan; — *botanikus:* növényismerő, a növénytan tudósa; — *botanikus kert:* fűvészkert; — *botanizál:* fűvészkedik, növényt gyűjt.

bóvli: silány, selejtes, ócska, szemét.

box: ökölvívás, rekesz; — *boxer:* öklözővas, öklöző; — *boxol:* öklöz; — *boxolás:* ökölvívás.

börze: tőzsde; — *börziáner:* tőzsdés.

brácsa: mélyhegedű.

brans: szakma, munkakör, iparág, üzletág, csoport.

bravó: éljen! helyes! úgy van!

bravúr: hőstett, remeklés, vitézség; — *bravúros:* hősies, káprázatos, sikeres, elszánt, bátor; — *bravúroskodik:* hősködik, vitézkedik, legénykedik.

bretli: dalcsarnok, tarka színpad.

breviárium: zsolozsmás könyv, szemelvények könyve, idézetek, igék.

bricsesz: lovaglónadrág, térdnadrág.

bríftasni: pénztárca.

brigád: dandár; — *brigadéros:* dandárparancsnok.

brigantí: útonálló, rabló, fosztogató, pártütő.

brikett: sajtolt szén, tojásszén.

briliáns: csillogó, remek, ragyogó, fényes, csiszolt gyémánt; — *brilliroz:* tündököl, remekel, elkápráztat.

bronhítisz: légcsőhurut, hörghurut.

bross: melltű, mellcsat.

brosúra: röpirat, füzet.

brúdert iszik: összetegeződik, te-poharat iszik.

brutális: állatias, kegyetlen, durva, erőszakos, nyers; — *brutalitás:* állatiasság, kegyetlenség, embertelenség, durvaság, erőszakosság; — *brutalizál:* durván bánik valakivel, rettegésben tart, basáskodik, erőszakoskodik.

- bruttó súly:** teljes súly; — *bruttó bevétel:* egész bevétel.
brüszk: durva, nyers, rideg, kíméletlen, goromba; —
brüszkiroz: ráförmed, durván támad.
bubífrizura: fiúshaj.
budoár: női öltöző, nőiszoba.
bujjón: húslé, húsleves.
buké: zamat, illat.
bukéta: virágsokor.
buksza: erszény, persely.
bulvár: körút; — *bulvárlapok:* körúti lapok, hírhajhászó lapok.
bumliz: kószál, csatangol, döcög; — *bumlizás:* kószálás, csatangolás, döcögés.
bunyó: verés, ütleg; — *bunyózni:* megverni, ütlegelni.
burleszk: mókás, bohózatos, nevetséges; — *burleszk darab:* mókás játék.
bursensaft: diákegyesület; — *bursikóz:* legénykedő, diákos, nyers.
burzsoá: polgár; — *burzsoázia:* polgári osztály.
butélia: palack, üveg.
butik: lebúj, kiskocsmá.
butón: drágaköves fülbevaló.
büdzsé: költségvetés, előirányzat.
büfé: étkező, falatozó, tálaló, hideg ételek.
büro: hivatalszoba, iroda; — *bürokrácia, bürokratizmus:* hivatali szellem, hivatalos gépezet, hivatalnokuralom, hivatali hatalmaskodás; — *bürokrata:* betűragó, kicsinyeskedő, rideg hivatalnok; — *bürokratikus:* hivatalosan fontoskodó, irodai.
büszk: mellszobor.

C.

- cakkní:** csipkézett szél; — **cakkos:** csipkézett, csipkés, fogasszélű; — **cakkoz:** csipkéz.
- cakumpak:** mindenestül, összesen.
- capliz:** evickél, fickándozik, izgul.
- cárt:** finom, gyöngéd, törékeny, légies.
- cedál:** engedményez, átenged, átruház.
- cefetül:** gyalázatosan, csúnyán, rosszul.
- ceh:** számla.
- cekker:** táska, szatyor.
- celebrál:** szertartást végez, ünnepi misét mond; — **celebritás:** híresség, nevezetesség.
- celeritás:** gyorsaság, sebesség.
- cella:** zárka, fülke, szobácska.
- cellofán:** üveghártya.
- cellulóze:** sejtanyag, farost.
- centenárium:** százados ünnep, százados évforduló, századévi ünnep.
- center:** középcsatár; — **centerhalf:** középfedezet.
- centrálé:** központ; — **centrális:** központi; — **centralisztikus:** központosító; — **centralizál:** központosít; — **centralizálás:** központosítás; — **centrifugális:** központ-hagyó, széthulló; — **centripetális:** középretartó; — **centrum:** középpont, gócpont.
- cenzor:** vizsgálóbizottsági tag, fölülvizsgáló, sajtóellenőrző, könyvbíráló; — **cenzúra:** sajtóellenőrzés, sajtórendőrség, könyvellenőrzés.
- ceremónia:** szertartás, ünnepélyesség; — **ceremóniális:** szertartásos, ünnepélyes.
- certifikál:** bizonyít; — **certifikátum:** igazolvány, bizonyítvány.

cesszió: engedmény, átruházás.

cetli: cédula, papírszelet.

cezúra: sormetszet.

cikk-cakk: zeg-zug; — *cikk-cakkos:* zegzugos.

ciklus: sorozat, csoport, időszak, ülészak; — *ciklikus:* sorozatos.

cilinder: henger, lámpaüveg, kürtőkalap, köcsögkalap.

címet: fahéj.

cínikus: gúnyoros, sívárlelkű, semmit sem tisztelő, kegyetlen, elfásult; — *cinizmus:* fásultság, metsző gúny, formák megvetése, értékek gúnyolása, sívárlelkűség.

cink: horgany.

cinn: ón.

cípzár: villámzár, kötőzár, húzózár.

ciráda: cikornya, díszitmény, sallang.

cirka: körülbelül, hozzávetőleg.

cirkál: körüljár, körben jár, kikutat, kikémlel; — *cirkáló:* földérintő hajó.

cirkulál: kering, körüljár, forgalomban van; — *cirkuláció:* körforgás, keringés, forgalom, áramlás; — *cirkulusz:* kör; — *cirkulusz viciózus:* körbenfutó okoskodás, körfolyamat.

cirkli: körző.

cirkumstancia: körülmény.

ciszterna: vízgyűjtő, víztartó, vízfogó.

citadella: fellegvár.

citál: idéz; — *becitál:* megidéz, berendel, behivat; — *citátum:* idézet.

citi: belváros, üzletváros.

civil: polgári; — *civilizáció:* polgárosodás, művelődés; — *civilizált:* művelt, rendezett; — *cívís:* polgár.

cizellál: finoman kivés; — **cizellálás:** kivésés; — **cizellált:** gondosan vésett, finoman kidolgozott.

collstokk: mérőléc, méteres, mérővessző.

copí: hajfonat, maradiság, vaskalaposság.

cölibátus: papi nőtlenség.

cúg: huzat; — **jó cúgja van:** jó torka van; — **cúgos:** huzatos.

cugehőr: hozzávaló.

cukkedli: cukorka, nyalánkság.

cupfol: tépdes, megtép.

cupringer: helyszerző.

curukk: hátra! — **curukkol:** hátrál; — **curukkoltat:** hátrafelé hajt.

cuspájz: főzelék.

cvekedli, cvekerli: kocka.

cvibak: kétszersült.

cvikker: orrcsíptető.

cvikli: ék, ereszték, betoldás.

csaklíz: lop, elcsen.

cselló: gordonka.

csór: lop, csen.

csekk: fizetőlap, pénzutalvány.

csicseróne: idegenvezető.

csuszpájz: főzelék.

D.

daktiloszkópia: ujjnyom-vizsgálat; — **daktiloszkópus:** ujjnyom-szakértő.

daltonizmus: szintévesztés.

dáma: hölgy, úrhölgy.

danszing: táncos mulató, mulató.

danubia: szegőszalag.

darista: koldus, kéregető; — *darizik:* koldul, kér.

darling: kedves.

datál: keltez, számít; — *datálódik:* ered, kezdődik; — *dátum:* kelet, keltezés.

dauervelle: tartós hullám; — *dauerol:* tartósan hullámo-
sít; — *daueroltat:* tartós hullámot csináltat.

daxli: tacsó.

debatt: szóharc, vita; — *debattál:* vitatkozik; — *debat-
ter:* vitatkozó szónok.

debü: első föllépés, beköszöntő; — *debütál:* először sze-
repel; — *debütáns:* kezdő, próbálkozó, bemutatkozó.

decennium: évtized.

decens: tisztességtudó, tapintatos, fiuom.

decentralizáció, decentralizálás: központiség megszünte-
tése, széthelyezés, szétosztás; — *decentralizál:* közpon-
tiságot megszüntet, szétoszt, széthelyez.

dedikáció, dedikálás: ajánlás; — *dedikál:* ajánl.

dedukál: levezet, következtet, származtat, bizonyít; —
dedukció: levezetés, következtetés, bizonyítás; — *de-
duktív:* levezető, következtető, származtató; — *deduk-
tíve:* levezetéssel, következtetve.

defaktó: valójában, igazán, csakugyan.

defektus: fogyatékoság, hiány, sérülés, géphiba; — *de-
fektet kap:* megsérül.

defenzív: védekező, védelmi; — *defenzíva:* védelem, vé-
dekező állapot, védelmi harc.

defetista: csüggeteg, ernyesztő, bomlasztó, kishitű; —
defetizmus: csüggetegség, lelkesedéshiány, fásultság,
kishitűség, züllés.

deferál: enged, meghajlik.

deficit: hiány, veszteség, kiadástöbblet.

defilírozás: díszmenet, tisztelgő elvonulás; — *defilíroz:* elvonul.

definíál: meghatároz, megállapít, értelmez; — *definíció:* meghatározás, értelmezés; — *definitív:* végleges, végérvényes; — *definitive:* véglegesen.

defláció: pénzapasztás, bankjegycsökkentés.

deformáció: alakváltozás, torzulás, eltorzítás; — *deformál:* alaktalanít, eltorzít; — *deformált:* torzult, alaktalan.

degeneráció: elfajzás, elsatnyulás, elkorcsosulás; — *degenerálódik:* elfajzik, elsatnyul, elkorcsosodik; — *degenerált:* elfajzott, satnya, korcs.

degradál: lefokoz, kisebbít; — *degradálás:* lefokozás, kisebbítés; — *degradált:* lefokozott.

degusztál: undorít, megutáltat; — *degusztálás:* utálat, undorkeltés.

dehonesztál: becsmérel, lealacsonyít, gyaláz; — *dehonesztáló:* meggyalázó, megszégyenítő.

dejüre: jog szerint, jogosan.

dekadencia: hanyatlás, romlás, elernyedés, bomlás, züllesztés; — *dekadens:* hanyatló, ernyedő.

dekaton: tizes mérkőzés.

dekkung: fedezék.

deklamáció, deklamálás: szavalás, szavaltat; — *deklamál:* szaval, szónokiasan beszél.

deklaráció: nyilatkozat, kijelentés; — *deklarál:* nyilatkozik, kihirdet, kijelent.

deklasszifikál: lefokoz.

dekli: fedél, lemez.

deklináció: elhajlás, névragozás; — *deklinál:* elhajlik, ragoz.

dekoltált: kivágott ruhájú; — *dekoltázs:* kivágás.

dekonjunktúra: gazdasági pangás, kedvezőtlen viszonyok.

dekoráció: díszítés, kitüntetés, díszlet; — *dekorál:* díszít, kitüntet; — *dekoratív:* díszítő, díszes; — *dekorum:* dísz, díszítés, tisztesség.

dekrétum: rendelet, kinevező okirat, végzés.

deleál: törül; — *deleátur:* törüljük!

delegáció: küldöttség, kirendeltség; — *delegál:* kiküld, kirendel, kijelöl; — *delegátus:* kiküldött, megbízott.

delikát: finom, gyöngéd, kényes, kellemes; — *delikatesz:* csemege, izes falat.

delikvens: tettes, bűnös, vádlott, elítélt.

delírium: láz, félrebeszélés.

demagóg: népbujtogató, néplázító, népámító; — *demagógia:* népbujtogatás, néplázítás, népámítás.

demarkációs vonal: elválasztó vonal, határvonal.

demars: erélyes fölszólítás.

demaszkiroz: leleplez; — *demaszkirozás:* leleplezés.

demencia: gyöngélméjűség, butaság, bárgyúság, esztelenség, örültség.

dementál: megcáfol, letagad, alaptalannak jelent ki; — *dementi:* cáfolat, meghazudtolás.

demizson: üveges kosár, fonatos üveg, fonott korsó.

demobilizáció: leszerelés.

demográfia: népességleírás.

demokrácia: népuralom; — *demokrata:* népbarát, népuralom híve, népies érzületű; — *demokratikus:* népruralmi, népies; — *demokratizál:* népiessé tesz, népruralmat létesít.

démon: gonosz szellem, sátán; — *démoni:* ördögi, pokoli; — *démonizmus:* bűbájosság.

demonstráció: bemutatás, szemléltetés, bizonyítás, tünte-

- tés; — *demonstrál*: kimutat, bebizonyít, szemléltet, tüntet; — *demonstratív*: szemléltető, tüntető.
- demoralizál**: megront, szétszülleszt, megtántorít, mételeyez, fegyelmet bont; — *demoralizálás*: megrontás, szétszüllesztés, fölbomlasztás; — *demoralizáló*: erkölcsrontó, fegyelembontó; — *demoralizált*: romlott erkölcsű, züllött, fegyelmezetlen.
- denaturált szesz**: ipari szesz.
- dendí**: divathős, divatmajom, ficsúr, piperkőc.
- denikve**: végül, elvégre, szóval, tehát.
- denunciál**: besűg, följelent, árulkodik; — *denunciáns*: besűgő, följelentő, árulkodó.
- depandánsz**: melléképület, fióküzlet.
- deplasziroz**: rossz helyen alkalmaz, helyéből kimozdít; — *deplaszirozott*, *deplaszirot*: rossz helyen alkalmazott, nem helyén lévő.
- depó**: raktár, tárház.
- deponál**: megőrzésre átad, letétbe helyez.
- deportáció, deportálás**: száműzetés, számkivetés; — *deportál*: száműz, számkivet; — *deportált*: száműzött, számkivetett.
- depresszió**: süllyedés, csökkenés, ár hanyatlás, pangás, levertség.
- deprimál**: lehangol, lesujt, lever, elcsüggeszt; — *deprimáló*: lehangoló, lesujtó, leverő; — *deprimált*: nyomott, lehangolt, levert.
- deputáció**: küldöttség, követség, bizottság.
- derbi**: rangadó, lóverseny, nagydíj.
- deriváció, deriválás**: származás, eredet, levezetés; — *derivál*: származtat, levezet; — *deriválódik*: származik, ered.

derogál: áttal, nincs így, lebecsülőnek tart, meg-
alázónak érez.

deskriptív: leírás; — *deskriptív:* leíró.

desperált: kétségbeesett, reménytelen, csüggedt.

despota: kényúr; — *despotikus:* zsarnoki, kényúri; —
despotizmus: zsarnokság, kényuraság, önkényuralom.

desszert: csemege, nyalánkság, utóétel.

destruál: bomlaszt, rombol, zülleszt; — *destrukció:* bom-
lasztás, rombolás, züllesztés; — *destruktív:* bomlasztó,
fölgörgető.

desztilláció, desztillálás: párolás; — *desztillál:* párol; —
desztillált: párolt.

detáj: részlet, mozzanat; — *detájkereskedő:* kiskeres-
kedő.

detektív: titkosrendőr, polgári rendőr; — *detektívregény:*
bűnügyi regény.

determináció: meghatározás; — *determinál:* meghatároz,
megszab, pontosan körülír; — *determinált:* meghatáro-
zott, kötött, korlátozott.

detonáció: durranás, robbanás, robaj.

detronizál: trónjától megfoszt; — *detronizálás:* trón-
fosztás.

detto: ugyanaz, szintén.

devalváció, devalválás: értékcsökkentés, elértéktelenedés,
pénzromlás, pénzválság; — *devalvál:* értéket csökkent,
leszállít; — *devalválódik:* elértéktelenedik, értékét
veszti.

deviza: külföldi váltó.

dezavual: meghazudtol, megtagad, megcáfol.

dezertál: cserbenhagy, megszökik; — *dezertőr:* katona-
szökevény, szökött katona, szökevény; — *dezertálás:*
szökés.

deznál: kijelöl, kizemel; — *deználás:* kijelölés, kizemelés; — *deznált:* kijelölt, kizemelt.

dezilluzió: csalódás, kiábrándulás; — *dezilluzionál:* kiábrándít.

dezinfekeió, dezinficiálás: fertőtlenítés; — *dezinficiál:* fertőtlenít; — *dezinficiált:* fertőtlenített.

dezolált: zilált, elhanyagolt.

dezorganizáció: bomlás, züllés, fegyelmezetlenség; — *dezorganizált:* szétbomlott, szétzüllött, fegyelmezetlen.

dezsőné: villásreggeli.

diabolikus: ördögi, sátáni, pokoli.

diadém: fejdísz, homlokdísz, homlokék.

diafragma: fényrekesz.

diagnosztál: megállapít, meghatároz; — *diagnózis:* kör-meghatározás, fölismerés.

diagonális: átló, átlós, rézsútos, átellenes.

diakonissza: betegápoló nővér.

dialektika: vitatkozó ügyesség, vitatkozó mód, okfejtés.

dialektus: tájnyelv, tájszólás, nyelvjárás.

dialógikus: párbeszédes; — *dialógus:* párbeszéd.

diaméter: átmérő.

diárium: napló, jegyzet, mindenés füzet.

diapozitív: üvegekép.

diatermés: hősugárzó.

didaktika: tanítás, oktatás, tanítástan; — *didaktikus:* tanító, oktató.

diéta: országgyűlés, szabott étrend, életmód; — *diétázik:* étrendet tart.

diffamál: rossz hírbe kever, megrágalmaz; — *diffamáló:* becsületbeavágó, becsületsértő, szégyenletes.

differál: különbözik, eltér; — *differencia:* különbség, különbözet, ellentét, eltérés; — *differenciálódás:* elkü-

lönülés, szétágazás, megoszlás; — *differenciálódik*: elkülönül, megoszlik, szétválík; — *differenciált*: különálló, kifinomult, egyéni.

diffikultás: nehézség.

diffúzió: átszivárgás.

diftongus: kettős magánhangzó.

dikció: szónoklat, előadásmód; — *dikciózik*: szónokol.

diktál: tollbamond, parancsol; — *diktálás*: tollbamondás; — *diktátum*: jegyzet, parancs.

diktátor: teljeshatalmú parancsnok, korlátlan úr; — *diktátori hatalom*: korlátlan hatalom; — *diktatúra*: parancsuralom.

dilemma: szorult helyzet, válaszút, kétélű okoskodás; — *dilemmában van*: válaszúton van, zavarban van, kényszerhelyzetben van.

dilettáns: műkedvelő, nem szakember, avatatlan, kontár; — *dilettantizmus*: műkedvelés, kontárkodás.

dimenzió: méret, arány, terjedelem.

dinamika: mozgástan; — *dinamikus*: robbanó erejű, mozgástani; — *dinamó*: áramfejlesztő.

dinasztia: uralkodóház, uralkodócsalád; — *dinasztikus*: uralkodócsaládi.

diné: ebéd, esti ebéd.

dinsztel: párol, gőzöl, puhít; — *dinsztelés*: párolás, puhítás; — *dinsztelt*: párolt.

diplóma: oklevél, okirat; — *diplomás*: okleveles.

diplomácia: külügyi képviselő, alkalmazkodó képesség; — *diplomata*: államférfi, fondorkodó; — *diplomatikuss*: óvatos, cselszövő.

direkt: közvetlen, egyenes, egyenesen, szándékosan.

direktíva: utasítás, irányelv.

direktor: igazgató; — *direktrisz*: főnöknő, üzletvezető; —

dirigál: igazgat, irányít, parancsol; — **dirigálás:** igazgatás, irányítás, parancsolás; — **dirigens:** karmester, vezető.

dirndli: tiroli ruha.

diskurál: beszélget, társalog; — **diskurzus:** beszélgetés, társalgás.

disputa: vitatkozás, szóharc; — **disputál:** vitatkozik, felel; — **rádisputál:** rábeszél, ráerőszakol.

disszertáció: értekezés.

disszidens: különvált, kilépett, pártütő.

disszimuláció: elkülönülés, széthasonulás, szétesés, kiválás; — **disszimilálódik:** elkülönül, széthasonul.

disszonancia: hangzavar, egyenetlenség, viszálykodás; — **disszonáns:** zavaró, fülsértő, viszálykodó.

distancia: térköz, hézag, távolság.

diszciplína: fegyelem, fegyelmezettség, tudományág; — **diszciplínál:** fegyelmez, rendben tart; — **diszciplínált:** fegyelmezett; — **diszciplínáris:** fegyelmi.

diszharmónia: rosszhangzás, hangzavar, surlódás, viszály; — **diszharmónikus:** zavaros, össze nem illő, össze nem férő.

diszkont: leszámítás, levont kamat; — **diszkontál:** váltót leszámít.

diszkosz: hajítókorong.

diszkréció: titoktartás, tapintat, bizalmasság; — **diszkrét:** titoktartó, tapintatos, bizalmas; — **diszkrecionális:** tet szésszerinti, belátására bízott, titkos.

diszkreditál: hitelét rontja, tekintélyét rontja, rossz hírért költi, gyanússá tesz; — **diszkreditált:** hitelevesztett, rossz hírű, hírhedt.

diszkusszió: megbeszélés, megvitatás, tárgyalás; — **diszkutál:** megbeszél, megvitat.

diszkvalifikáció, diszkvalifikálás: versenyből kizárás, eltiltás, törlés; — *diszkvalifikál:* versenyből kizár, töröl, párbajra méltatlannak ítél; — *diszkvalifikált:* becsületvesztett, eltiltott.

diszpenzáció: fölmentés, engedély.

diszponál: rendelkezik, intézkedik; — *diszponált:* kedve van, hangulata van, ráhangolt; — *diszponens:* intézkedő, üzletvezető, megbízott; — *diszponibilis:* rendelkezésre álló; — *diszpozíció:* elrendezés, intézkedés, helyzet, hajlandóság, készség, hangulat.

disztingvál: különböztet, különbséget tesz, tisztázza a helyzetet; — *disztingvált:* választékos, előkelő, ízléses; — *disztinkció:* megkülönböztetés, megkülönböztető jel.

ditirambikus: lelkesült, magasztaló.

díva: első színésznő, híres színésznő.

divergál: szétágazik, elhajol, eltér, megoszlik; — *divergencia:* elágazás, elhajlás, széthajlás, eltérés; — *divergens:* elágazó, elhajló, széttartó, széthúzó.

divízió: fölosztás, hadosztály; — *divizionárius:* hadosztályparancsnok.

dizgusztál: étvágyát veszi, undorít, csömört okoz, elkedvetlenít.

doájen: legidősebb, korelnök.

dócens: egyetemi magántanár; — *docentúra:* magántanárság.

dogma: hittétel, tantétel; — *dogmatika:* a hittételek tudománya; — *dogmatikus:* tételes, merev, szabályokhoz kötött.

dokk: hajómedence.

doktrína: tan, elmélet, rendszer; — *doktrinárius, doktrinér:* elméleti ember, tudós, iskolás; — *doktrinerizmus:* elfogultság, elvont tudás.

dokumentál: tanúsít, bizonyít; — *dokumentum:* bizonyíték, okirat.

dóm: székesegyház.

dominál: uralkodik valamin, kitűnik, vezet; — *domináló,* *domináns:* uralkodó, vezető, kimagasló; — *dominium:* uradalom.

dominó: álarcos jelmez, csuklyás köpönyeg.

dopping, doppingolás: mesterséges fölszítás, ösztökélés, erősítés; — *doppingol:* mesterségesen fölszít, ösztökél, erősít.

dosszié: iratcsomó, irattartó, iratgyűjtő.

doszt, dosztig: elég, bőven, rogyásig.

dotáció, dotálás: javadalom, díjazás, fizetés, illetmény, ellátás; — *dotál:* díjaz, fizet, megajándékoz.

dózis: adag, mennyiség.

dömping: árutámadás, áron alul eladás, árak leszorítása, piacradozás; — *dömpingár:* rohamár, termelői áron alul; — *dömpingáru:* rohamáru.

drabális: tenyeres-talpas, nagytestű, esetlen.

dramatizál: színre alkalmaz.

drapéria: függönydís, redőzet, díszlepel.

drapp: világosbarna, mogyorószínű.

drasztikus: vaskos, bárdolatlan, durva, otromba.

dressz: mez, jelmez, öltözék, tornaruha, fürdőruha.

dresszíroz: idomít, betanít, szoktat, begyakorol; — *dresszúra:* idomítás, betanítás, szoktatás, begyakorlás.

dribli, driblizés: cselezés, fondorkodás, kijátszás; — *dribliz:* cselt vet, kicselez, fondorkodik.

drill: idomítás, szigorú fegyelem, gépies begyakorlás.

drukk, drukkolás: szorongás, szurkolás; — *drukker:* szurkoló, ijedős; — *drukkol:* szorong, szurkol, tart valamitől, mintát nyom.

- dualisztikus:** kettős, kételvű, kettős rendszerű; — *duализmus:* kettősség, a kettősség elve, kettős rendszer.
- dublé:** álarany.
- dublóz:** hasonmás.
- duellál:** párbajozik; — *duellum:* párbaj.
- duett, duó:** kettős; — *duettben:* párosan, kettesben.
- dukál:** illet valakit, jár valakinek.
- duma:** fecsegés, locsogás; — *dumál:* fecseg, locsog, szalmázik, jár a szája.
- dunszt:** gőz, pára, gőzölés, párolás, sörét; — *dunsztja sincs:* fogalma sincs, nem is konyít hozzá; — *dunszt-kötés:* pára-kötés; — *dunsztol:* fölgőzöl, kigőzöl; — *dunsztos üveg:* befőttes üveg.
- dupla:** kettős, kétszeres; — *duplikátum:* másodpéldány; — *duplum:* kettős példány, két darab.
- durmol:** alszik; — *durmolás:* alvás.
- dzsem:** gyümölcsíz.
- dzsembori:** cserkész-nagytábor, világtábor.
- dzsentlmen:** úriember, úr, gavallér.
- dzsentrí:** köznemes, köznemesség.
- dzsömper:** kötött kabát, ujjas.
- dzsungel:** őserdő.

E.

- éca, écesz:** ötlet, gondolat, eszme; — *éceszgéber:* tanácsadó.
- ediktum:** rendelet, parancs, kiáltvány.
- efemer:** rövidéletű, ideiglenes, mulékony, tűnő.
- effektív:** valóságos, tényleges; — *effektíve:* valójában, ténylegesen.
- effektuál:** megköt, teljesít, végrehajt.

effektus: hatás, eredmény, teljesítmény; — *világítási effektus:* fényhatás.

effeminálódik: elpuhul, elnőiesedik; — *effeminált:* elpuhult, elnőiesedett.

egál: egyenlő, egyforma, mindegy; — *egalizál:* egyenlővé tesz, egyformává tesz, kiegyenlít.

égisz: pártfogás, védelem, védőpajzs; — *égisze alatt:* védelme alatt.

egoista, egoisztikus: önző, haszonleső; — *egoizmus:* önzés, haszonlesés.

eht: valódi.

ekcéma: kiütés, bőrbaj.

ekhó: visszhang.

eklatáns: csattanós, kézzelfogható, föltűnő, világos, szembeötlő.

eklekticizmus: válogatás; — *eklektikus:* válogató.

eklézsia: gyülekezet, egyház, hitközség.

ekliptika: nappálya.

ekrü: nyersszínű.

ekvátor: egyenlítő.

ekvilibrista: kötélháncos, egyensúlyozó művész.

ekvipázs: fogat, hintó.

ekvivalencia: egyértékűség; — *ekvivalens:* egyértékű.

elaborál: kidolgoz; — *elaborátum:* tervezet.

elán: lendület, hév, nekiiramodás.

elaszticitás: rugalmasság; — *elasztikus:* rugalmas.

elcsakliz: lop, elcsen.

elcsór: lop, csen.

elegancia: ízlésesség, előkelőség, választékosság; — *elegáns:* ízléses, előkelő, választékos.

elégikus: bánatos, mélabús, szomorú, gyászos, panaszos.

elektricitás, elektromosság: villamosság; — *elektrifiká-*

- ció, elektrifikálás:** villamosítás; — **elektrifikál:** villamosít, villanyossá tesz; — **elektrikus, elektromos:** villamos, villanyos; — **elektrizáció:** villamosítás, villanyozás; — **elektrokémia:** villamosvegytan; — **elektrolízis:** villamosbontás; — **elektromágnes:** villamosdelej; — **elektromechanika:** villamos erőtan; — **elektrométer:** villamoságmérő; — **elektromos centrálé:** villamos erőmű; — **elektromotor:** villamos erőgép; — **elektroszkóp:** villamoságmutató; — **elektrotechnika:** villamosipar.
- elementáris:** elemi, hatalmas, ijesztő; — **elementum:** elem.
- elevátor:** fölvonókészülék, gabonaraktár, tárház.
- elfuserál:** elront, elpuskáz.
- elhappol:** ellop, elragad, megkaparint valamit más elől.
- elimináció, eliminálás:** kiküszöbölés, kirekesztés; — **eliminál:** kiküszöböl, kirekeszt.
- elit:** színe-java valaminek, előkelőség.
- elixír:** varázsital, életnedv, gyógyító ital, csodaszer.
- elokvencia:** ékesszólás; — **elokvens:** ékesen szóló, ékes beszédű.
- elparentál:** elbúcsúztat.
- elpasszol:** elmulaszt, elszalaszt.
- elpucol:** elszelel, pénzt elveri.
- eltussol:** takargat, palástol, leplez, elsimít, agyonhallgat.
- emáj:** zománc; — **emájíroz:** zománcoz.
- emanáció:** kisugárzás, kiáramlás; — **emanál:** kisugároz, kibocsát, kiömlik.
- emancipáció:** egyenjogúsítás, önállóság; — **emancipál:** egyenjogúsít, önállósít, függetlenít, fölszabadít; — **emancipált:** egyenjogú, szabad, független.
- emfatikus:** nyomatékos, hatásos, emelkedett, lendületes; — **emfázis:** nyomaték, lendület, hev, erő.

emigráció: kivándorlás, bujdosás, menekülés; — *emigrál:* kivándorol, kibujdosik, menekül; — *emigráns:* bujdosó, menekült.

eminens: kitűnő, jeles.

emisszárius: kiküldött, kém; — *emisszió:* kibocsátás.

emóció: izgalom, fölindulás, érzelem.

empíria: tapasztalat, tapasztalás, gyakorlat; — *empirikus:* tapasztalati, gyakorlati.

emprimé: mintás.

enciklika: pápai körlevél, pásztorlevél.

enciklopédia: ismerettár, tudománytár; — *enciklopédikus:* egyetemes, mindent felölelő.

endlizés: élvarrás, szélvarrás.

energia: erő, hatóerő, munkaképesség; — *energiátlan:* erőtlen, erélytelen, lanya, határozatlan, tehetetlen; — *energikus:* erélyes, vaskezű, határozott.

enervált: ernyedtt, elsatnyult, elcsigázott, kiélt; — *enerváltság:* ernyedtség, kiéltség.

énigma: rejtvény, talány; — *enigmatikus:* rejtélyes, talányos.

enteriőr: meghitt szoba, otthon, belső világ.

entomológia: rovartan.

entuziaszta: rajongó, hevülni tudó; — *entuziasztikus:* lelkesült, szenvedélyes; — *entuziazmus:* lelkesedés, hev, tűz, rajongás.

enumeráció, enumerálás: fölsorolás, seregszemle; — *enumerál:* fölsorol, elszámál.

enunciál: kijelent, kihirdet.

epidémia: járvány, ragály; — *epidémikus:* járványos, ragályos.

epidermisz: hámréteg, felsőbőr.

epigon: utánzó, tanítvány, követő, utód.

epilepszia: nyavalyatörés, nehézkör; — *epileptikus:* nyavalyatörős, nehézkóros.

epilógus: utóhang, végszó, befejezés.

episztola: levél, költői levél.

epizód: mellékesemény, mozzanat, kis történet, közbeeső történet, közbeszótt esemény; — *epizodikus:* mellékes, kisebb fontosságú.

epoha: korszak, időszak; — *epohális:* korszakos, korszakalkotó.

epolett: vállrojt, vállfodor.

epruvetta: kémlelőcső.

éra: idő, korszak.

erárium: kincstár, közvagyon; — *eráris:* állami, kincstári.

ergő: tehát, ennélfogva.

éró: légi; — *érodrom:* repülőtér; — *érofóbia:* légiszony; — *éromechanika:* légerőtan; — *éronautika:* léghajózás; — *éroplán:* repülőgép; — *érotehnika:* repülőipar.

erotikum: érzékiség, érzéki elem; — *erotikus:* szerelmi, érzéki, buja.

erudíció: képzettség, tanultság.

erupció: kitörés, kirobbanás.

esárp: vállkendő, szalag, nyakkendő.

esofálja, esofírozza magát: hevül, fölizgul, megharagszik, kikel magából, fölháborodik.

esszé: művészi tanulmány.

esszencia: lényeg, kivonat, veleje valaminek; — *esszenciális:* lényeges, sarkalatos.

eszcejg: evőeszköz.

eszplanád: vársétány, vízparti sétány, előtér.

eszpri: szellemesség, elmesség.

établirozza magát: letelepszik, berendezkedik, üzletet nyit.

etap: szakasz, állomás, fejlődési fok.

etázs: emelet.

etazser: állvány, polc.

etcetera: és a többi.

éter: égbolt, illanó folyadék; — *éteri:* lenge, légies, könnyű, égi; — *éterikus:* illanó.

etika: erkölcsan; — *etikai:* erkölcsi, erkölcstani; — *etikus:* erkölcsös.

etikett: udvariasság, illem, illemszabályok, címke, fölírat.

etimológia: szószármaztatás, a szófejtés tudománya; — *etimologikus:* szófejtő, szóelemző; — *etimologikus írás:* szószármaztató írás.

etnográfia: néprajz; — *etnográfiai, etnográfikus:* néprajzi; — *etnografus:* népleíró; — *etnológia:* népismeret; — *etnológiai:* néptudományi; — *etnológus:* népkutató.

etüd: tanulmány, zenegyakorlat.

etüi: tok, doboz, szelence, tartó.

eufémia, eufémizmus: enyhítés, szépítés, szépítő beszéd; — *eufemisztikus:* enyhítő, szépítő.

eufónia: jóhangzás.

eugenetika: fajnemesítés, fajegészségtan; — *eugenetikus:* fajnemesítő.

eukarisztia: oltáriszentség; — *eukarisztikus:* oltáriszentségi.

eventuális: esetleges, alkalmi; — *eventualitás:* esetlegesség, eshetőség; — *eventualiter:* esetleg, alkalmilag, szükség esetén.

evidencia: nyilvántartás; — *evidenciában tart:* nyilván tart; — *evidens:* nyilvánvaló.

- evolúció:** fejlődés, kibontakozás, haladás.
- exakt:** szabatos, határozott, pontos, tökéletes, alapos; — *exaktság:* szabatosság, pontosság, tökéletesség.
- exaltált:** rajongó, izgatott, szertelen; — *exaltáltság:* rajongás, szertelenség.
- exámen:** vizsga, vizsgálat; — *examinál:* vizsgáztat, megvizsgál, kihallgat, kikérdez; — *examinátor:* vizsgál-tató, vizsgáló.
- excellál:** kitűnik, kiválik, jeleskedik; — *excellenciád:* nagyméltóságod; — *excellenciás:* kegyelmes, nagyméltóságú; — *excellens:* kitűnő, kiváló; — *őexcellenciája:* őnagyméltósága.
- excentricitás:** különcködés; — *excentrikus:* külön, bo-garas.
- excesszus:** kihágás, rendzavarás.
- exekúció:** végrehajtás, foglalás; — *exekutív:* végrehajtó; — *exekvál:* végrehajt.
- exercíroz:** gyakorlatozik, gyakoroltat; — *exercírozás:* gyakorlatozás.
- exhibicionizmus:** kitárás, magamutogatás.
- exhumál:** kihantol, kiföldel; — *exhumálás:* kihantolás, kiföldelés.
- exílium:** számkivetés, száműzés, bujdosás, hontalanság.
- exisztál:** él, megvan, fönnáll; — *exisztencia:* lét, megélhetés, kereset, foglalkozás; — *kis egzisztenciák:* kisemberek; — *exisztenciális érdeke:* létérdeke, életérdeke.
- exkluzív:** zártkörű, válogatott; — *exkluzíve:* kizárólag; — *exkluzivitás:* kizárólagosság.
- exkommunikáció, exkommunikálás:** kiközösítés; — *exkommunikál:* kiközösít.
- exkuzál:** kiment; — *exkuzálja magát:* kimentí magát,

- mentetetődzik, bocsánatot kér; — *exkuzálás*: mentegetődzés, bocsánatkérés.
- exlex**: törvényen kívüli, törvény nélkül való.
- exlibrisz**: könyvjegy.
- exotikum**: különlegesség, ritkaság, furcsaság, szokatlan dolog; — *exotikus*: különleges, ritka, szokatlan, idegen, délszaki.
- expanzió**: kiterjedés, tágulás, feszülés; — *expanzív*: terjeszkedő, feszítő.
- expediál**: elküld, szállít, meneszt, továbbít; — *expediálás*: szállítás, továbbítás; — *expedíció*: szállítás, továbbítás, kiadóhivatal, kutató raj.
- experimentáció, experimentálás**: kísérletezés, próbálgatás; — *experimentál*: kísérletezik, próbálgat; — *experimentális*: kísérleti, tapasztalati, kísérletező; — *experimentum*: kísérlet, próba.
- expiál**: kiengesztel, vezekel, jóvátesz; — *expiálás*: kiengesztelés, vezeklés.
- explicite**: nyilván, világosan, érthetően, határozottan.
- explikáció, explikálás**: kifejtés, magyarázat, értelmezés; — *explikál*: fejteget, magyaráz, értelmez, megfejt.
- explodál**: fölrobban, kitör; — *explózió*: robbanás, kitörés; — *explozív*: robbanó, robbanékony.
- exponál**: veszélyeztet, előad; — *exponálja magát*: latbaveti tekintélyét, kiáll valakiért, síkra száll; — *exponált*: veszélyes, felelősséggel járó.
- export**: kivitel; — *exportál*: kiszállít, kivisz.
- expoze**: előterjesztés.
- expressz**: sürgős, gyors, fokozott sebességű.
- expresszió**: kifejezés; — *expresszíve*: határozottan.
- extázis**: elragadtatás, rajongás, mámoros lelkesedés.

- extemporálé:** rögtönzött fogalmazvány; — *extemporizál:* rögtönöz.
exteriőr: megjelenés, valaminek a külseje.
externista: künnlakó, bejáró.
extra: külön, különös, sajátos, rendkívüli.
extrahál: kivon, kivonatot készít; — *extrahálás, extrakció:* kivonás, kihúzás; — *extraktum:* kivonat.
extravagancia: különcködés, hóbort, szertelenség; — *extravagáns:* különc, hóbortos, furcsa.
extrém: szélsőséges, szertelen, túlzó.

F.

- fabrikál:** készít, gyárt; — *fabrikálás:* készítés, gyártás.
fabula: állatmese, tanítómese.
fád: unalmas, fásult, ízetlen.
fah: polc, rekesz, szakma, működési kör.
fajánsz: csempe.
fakszimile: hasonmás, utánzat.
faktor: tényező, művezető, intéző; — *faktótum:* minden, jobbkeze valakinek; — *faktum:* tény, valóság, megtörtént dolog.
faktúra: árujegyzék, áruszámla.
fakultás: egyetemi kar.
fakultatív: nem kötelező.
fals: hamis, ál, utánzott; — *falzum:* koholt dolog, hamisítvány.
fáma: hír, szóbeszéd, pletyka; — *a fáma azt mondja:* úgy hírlik, azt beszélík; — *famózus:* híres, hírhedt, rosszhírű.
família: család, háznép; — *familiáris:* otthonias, család-

dias, bizalmas, meghitt; — *familiariter*: otthonosan, családiasan, bizalmasan.

famulus: segéd, szolga.

fanatikus: rajongó, vakbuzgó, elvakult; — *fanatizál*: föl-tüzel, nekivadít, uszít; — *fanatizmus*: rajongás, vak-hit, vakbuzgóság.

fantasztá: képzelődő, ábrándozó, felhőkben járó; — *fantasztikum*: ábrándkép; — *fantasztikus*: álomszerű, mesés, kalandos, káprázatos, varázslatos; — *fantázia*: képzelet, képzelőerő, ábránd; — *fantaziál*: képzelődik, félrebeszél; — *fantazmagória*: ábrándkép, rögeszme, agyrém, rémlátás; — *fantóm*: kísértet, rémkép, rémlátomás.

farmer: telepes, ültetvényes.

fasé: neheztelés, harag; — *faséban vannak*: neheztelnek egymásra, haragban vannak.

fasírozott, **fasírt**: vagdalt hús.

fásli: pólya.

faszcínálás: igézet, bűbáj, megbabonázás; — *faszcínál*: megigéz, megbűvöl, megbabonáz; — *faszcínáló*: igézetes, elbűvölő.

fatális: végzetes, áldatlan, szerencsétlen; — *fatalista*: végzethívő; — *fatalizmus*: végzethívés; — *fátum*: balvégzet, balsors.

fatig: kimerült.

fauna: állatvilág.

favorit: kedvenc, kegyelt, kitüntetett; — *favorizál*: kegyel, kitüntet, fölkarol, előnyben részesít.

faxni: móka, szeszély; — *faxnis*: szeszélyes, kiszámíthatatlan.

fázis: állapot, fejlődési fok, szabályos váltakozás.

fazon: alak, minta, szabás, varrás, kabáthajtóka.

fecni: rongy.

féder: rúgó; — *féderes:* rúgós, rugózott.

fédervejsz: síkpor.

feminin: asszonyos, nőies.

fenomén: jelenség, tünemény; — *fenomenális:* rendkívüli, tüneményes.

fer: becsületes, úri, nyilt, tisztességes.

ferslóg: láda.

fertály: negyed.

fess: helyes, csinos, divatos.

fett: kövér.

feudális: hűbéri, hűbéres; — *feudalizmus:* hűbériség; — *feudum:* hűbérbirtok.

fezör: üzérkedő, szélhámos, mesterkedő.

fiáker: kétlovas bérkocsi.

fiaskó: kudarc, fölsülés; — *fiaskót vall:* kudarcot vall, fölsül.

ficli: darabka.

fiika: furfang, fortély, csalafintaság; — *fiikus:* furfangos, fortélyos, csalafinta, ravasz, agyafúrt.

figura: alak, rajz, ábra, nevetséges alak; — *figurális:* alakábrázoló, testrajzos; — *figurázik:* mókázik, bolondozik.

fikció: képzelgés, koholmány, föltevés; — *fiktív:* képzelt, koholt, költött.

filagória: lugas.

filantróp: emberbarát; — *filantrópia:* emberszeretet; — *filantropikus:* emberbaráti.

filatélia: bélyeggyűjtés; — *filatelista:* bélyeggyűjtő.

filc: nemez, szőrposztó.

filé: recemunka, hirtelensült.

filigrán: finom, törékeny, apró.

filiszter: nyárspolgár, köznapi alak.

filológia: nyelvészet, irodalomtudomány; — *filológus:* nyelvész, irodalomtudós.

filoszemita: zsidóbarát; — *filoszemitizmus:* zsidókedvelés.

filozófus: bölcsész, bölcselő, gondolkodó; — *filozófál:* bölcselkedik, elmélkedik, okoskodik; — *filozófia:* bölcsészet, bölcsélet, bölcselkedés; — *filozofikus:* bölcsészeti, bölcselkedő, bölcshez illő; — *filozopter:* bölcsészettudományi hallgató.

filtráció, filtrálás: szűrés, derítés; — *filtrál:* szűr, derít.

finálé: befejezés, vég.

finánc: pénzügyör; — *financia:* pénzügy, vagyon; — *financiális:* pénzügyi, anyagi, vagyoni; — *finanszíroz:* pénzel, viseli a költségeket.

finesz: fortély, csalafintaság, ravaszság, körmönfontosság.

finis: befejezés, végcél, végső küzdelem; — *finisel:* hajrába kezd, hajráz.

fiola: üvegecske, üvegcső.

firhang: függöny.

firma: vállalat, cég, cégjelzés; — *jó firma:* jómadár, mák-
virág.

firmamentum: égbolt.

fiskális: ügyvéd; — *fiskus:* államkincstár, állampénztár.

fix: szilárd, mozdulatlan, rögzített, szabott, végleges; — *fixa idea:* rögeszme; — *fixál:* megerősít, rögzít; — *fixír:* rögzítő; — *fixíroz:* kihívóan néz, rögzít; — *fixírozás:* kihívó nézés, rögzítés; — *fixum:* szabott fizetés.

fizika: természettan; — *fizikai:* természettani, természeti, testi; — *fizikum:* testalkat, szervezet, testi erő; — *fizikus:* természettudós.

fiziognómia: arckifejezés, arculat; — *fiziognómus:* arcismerő.

fiziológia: élettan; — *fiziológus:* élettannal foglalkozó.

flagelláció: önostorozás, önkorbácsolás; — *flagelláns:* önostorozó, magát korbácsoló.

flagráns: meggyőző, csattanós, kétségtelen; — *in flagranti ér:* tettenér, rajtakap.

flakon: illatszeres üvegecske.

flanc: cifrázkodás, hivalkodás, nagyizolás; — *flancol:* cifrázkodik, hivalkodik, nagyizol, rázza a rongyot; — *flancos:* cifrázkodó, nagyizoló, hivalkodó.

flangál, flangíroz: ödöng, kóborol, lödörög, lopja a napot.

flaska, flaskó: üveg, palack.

flastrom: tapaszt.

flaszter: kövezet, útburkolat; — *flaszteroz:* kövez; — *flaszterkoptató:* naplopó.

flegma: egykedvűség, hidegvér, közöny; — *flegmatikus:* egykedvű, hidegvérű, közönyös.

flekk, flekni: folt; — *flekkes:* foltos.

flemm: pofon, nyakleves, ütés.

flitter: csillám, fémpikkely.

flóra: növényvilág, növényzet.

flott: gondtalan, vidám, könnyed, könnyelmű; — *flottul él:* vígan, könnyelműen, szabadon él.

flotta: hajóraj, hajóhad.

flört: kacérkodás, enyelgés, udvarlás, kaland; — *flörtöl:* kacérkodik, enyeleg, udvarolgat.

fluidum: folyadék, kiáramló anyag.

fluktuál: hullámszik, ingadozik; — *fluktuálás:* hullámszás, ingadozás; — *fluktuáló:* hullámszó, ingadozó.

fluszpapír: selyempapír.

foajé: előcsarnok, társalgó.

fóbia: iszonyat, félelem, gyűlölet.

fókusz: gyújtópont, gócpont.

foliáns: ívrétű könyv, nagy könyv; — *folió:* ívrétű, ívrét-alakú.

folklór: néptudomány.

fonetika: hangtan; — *fonetikus:* hangtani, hangtannal foglalkozó; — *fonetikus írás:* kiejtéses írás.

fon hauz ausz: származásánál fogva.

fonográf: beszélőgép.

fonten lüminóz: színes szökökút, világító szökökút.

fór: előny.

forma: alak; — *jó formában van:* jó erőben van; — *formáció:* alakulat, képződés; — *formál:* alakít, idomít; — *formális:* alaki, valóságos; — *formálisan, formaliter:* valósággal, annak rendje és módja szerint; — *formalisztikus:* külsőségekhez ragaszkodó; — *formalitás:* külsőség, alakiság; — *formátum:* nagyság, alak.

formula: minta, szabály; — *formuláz:* megszövegez, megszab.

fórriфт: szabály.

forsz: erős oldala, fogása, nyitja, fortélya valaminek; — *forszíroz:* erőltet, szorgalmaz, siettet; — *forszírozás:* siettetés, erőszakolás.

fortuna: szerencse.

fórum: piac, nyilvánosság, ítélkezési fok.

fosszília: kövület; — *fosszilis:* kövült.

foszforeszkál: villódzik, sötétben világít; — *foszforeszkálás:* villódzás, sötétben világítás.

fotel: karosszék.

fotografál: fényképez; — *fotográfia:* fénykép, fényképészet; — *fotografus:* fényképész; — *fotoriporter:* hírlapi fényképész.

föderáció: szövetség, szövetkezés; — *föderális, föderatív:* szövetséges, szövetkezett; — *föderalizmus:* szövetséges rendszer.

fragilis: törékeny; — *fragmentum:* töredék, maradvány, befejezetlen.

frajlejn: nevelőnő, német kisasszony.

frakció: csoport, párttöredék.

frankó: bérmentve.

frappáns: meglepő, csattanós, váratlan; — *frappíroz:* meglep, elképeszt, meghökkent; — *frappírozva van:* meglepődik, elképed, megdöbben.

frász: pofon, nyakleves.

fráter: testvér, barát, szerzetes; — *fraternizál:* bizalmaskodik, pajtáskodik, cimborál, komázik; — *haszontalan fráter:* semmirekellő.

frazeológia: szólásgyűjtemény; — *frázis:* üres szólam, elcsépeelt szólás, szóvirág, sallang.

fregoli: ruhaszáritó.

freh: kihívó, szemtelen, pimasz.

frekvencia: sokaság, gyülekezet, látogatottság; — *frekventálás:* sűrű látogatás; — *frekventál:* látogat, eljár; — *frekventált:* látogatott, népes, forgalmas.

frenetikus: lelkes, tomboló, zajos, falrengető, viharos.

freskó: falfestmény.

fréz: eperszínű.

frigid: hideg, szívtelen.

frikandó: sült szelet.

frivol: léha, sikamlós, ledér; — *frivolitás:* léhaság, ledérség, könnyelműség.

fríz: falszalag, képszalag.

frizör: fodrász; — *frizura:* hajviselet, hajfésülés.

frizsider: fagyasztógép.

frocliz: bosszant, mérgesít, csúfot űz, ingerkedik, ugrat;
— *froclizás:* bosszantás, ingerkedés, ugratás.

front: homlokzat, tűzvonal, arcvonal; — *frontot változtat:* nézetet változtat, elvet cserél; — *frontális:* homlokzati, szembe való; — *frontharcos:* tűzharcos.

frottíroz: dörzsöl; — *frottírozás:* dörzsölés; — *frottírszövet:* bolyhos szövet; — *frottírtörülköző:* bolyhos törülköző.

frufu: homlokfűrt, hajcsigák.

fuccs: vége van, oda van, elveszett.

fulmináns: dörgedelmes, villámló, tomboló.

fumigál: fitymál, lenéz, kicsinyel; — *fumigálás:* fitymálás, lenézés, kicsinylés.

fundamentális: sarkalatos, alapvető; — *fundamentum:* alap, alapzat.

funér, furnír: borítólemez, falap; — *furníroz:* falemezzel borít.

funkció: működés, tevékenység, hatáskör; — *funkcionál:* működik, tisztében eljár; — *funkcionális:* működési; — *funkcionárius:* tisztviselő, alkalmazott, hivatalnok.

furgon: halottszállító.

fúria: dühöngő néember, őrjöngő nő; — *furiózus:* dühöngő, bős, fékezhetetlen; — *furóre:* tomboló lelkesedés, viharos tetszés, óriási föltűnés.

furt: folyton.

furunkulus: kelés, kelevény, daganat.

fuser: kontár; — *elfuserál:* elront, elpuskáz; — *fuserálás:* kontárkodás, elpuskázás.

fuszekli: rövid harisnya, félharisnya.

futbal: labdarugás; — *futbalista:* labdarugó.

fúzió: egybeolvadás, egyesülés; — *fuzionál:* egybeolvad, egyesül.

für alle felle: minden eshetőségre.

G.

gála: dísz, ünnepi ruha; — *gálában van:* teljes díszben van; — *gálaest:* ünnepi est; — *gálaruha:* díszruha, ünneplő.

gáláns: lovagias, előzékeny, bőkezű; — *galantéria:* udvariasság, előzékenység, bőkezűség.

galéria: karzat, kakasülő, folyosó, képtár, művészi gyűjtemény.

gallicizmus: franciás kifejezés, franciásság.

gallimatiász: zagyva beszéd, badarság.

galocsni: sárcipő.

galopp, galoppozás: vágatás; — *galoppíroz, galoppoz:* vágat; — *elgaloppírozza magát:* elszólja magát, elveti a súlykot.

galvanizál: mesterségesen életre kelt, fémmel bevon, fölvillanyoz; — *galvanizálás:* fémmel bevonás, fölvillanyozás; — *galvanizált:* fémmel bevont, fölvillanyozott; — *galvanométer:* árammérő; — *galvanoszkóp:* árammutató, áramjelző.

gamásli: bokavédő, lábszárvédő.

ganef: léhűtő, széltoló, semmirekellő.

gang: folyosó.

garancia: biztosíték, kezesség; — *garantál:* kezekszik, szavatol; — *garantált:* valódi, szavatolt.

garázs: kocsiszín, gépkocsiszín.

gárda: testőrség, őrség, csapat.

gardedám: kísérő; — *gardíroz:* kísér.

garden-parti: kerti ünnep.

gardrob: ruhatár, öltöző.

gargarizál: öblögeti a torkát; — **gargarizálás:** toroköblögetés.

garníroz: körít, díszít; — **garnírozott:** körített; — **garnirung:** köret, körítés, díszítés, hozzávaló.

garnitúra: bútorzat, felszerelés, készlet, személyzet.

garnizon: helyőrség.

garszon: legényember; — **garszon-lakás:** legénylakás.

gasztronóm, gasztronómus: inyenc, ételhez értő; — **gasztronómia:** szakácsművészet, inyesmesterség.

gaudium: öröm, mulatság, vígság.

gázsí: fizetés, járandóság.

gazsulál, gazsulíroz: hízeleg, kedveskedik, édeskedik, udvarol.

gejl: émelyítő, csömörletes.

gemaht: rendben van.

gemma: vésett drágakő.

genealógia: leszármazás, családfa, nemzetségrend, nemzetségtudomány; — **genealógikus:** származás szerint való; — **genealógus:** származáskutató.

generáció: nemzedék, emberöltő.

generális: általános, egyetemes, sarkalatos, tábornok.

generátor: fejlesztő.

generozitás: nagylelkűség, bőkezűség; — **generózus:** nagylelkű, bőkezű, adakozó.

genezis: származás, eredet, fejlődéstörténet, keletkezés.

géniusz: szellem, védőszellem, lángész.

geodézia: földméréstan.

geofizika: földtermészettan.

geográfia: földrajz; — **geográfiai:** földrajzi; — **geográfus:** földrajztudós, földrajzzal foglalkozó.

geológia: földtan; — *geológiai:* földtani; -- *geológus:* földtudós, földtannal foglalkozó.

geometria: mértan; — *geometriai, geometrikus:* mértani.

germanizál: németesít; — *germanizmus:* németesség, németes kifejezés mód.

gersli: árpakása.

gesztikulál: hadonázik; — *gesztió:* viselkedés; — *gesztus:* taglejtés, magatartás, mozdulat; — *nemes gesztus:* nemes cselekedet.

gettó: zsidónegyed.

gezemice: keverék, zaggyalék.

gezéresz: zaj, lárma.

giccs: kontármunka, mázsolmány.

gígászi: óriási, rendkívüli.

gígerli: ficsúr, piperkőc.

gíjotin: nyaktiló.

gílt: rendben, érvényes.

gimnasztika: torna, testedzés, testgyakorlat.

gimpli: tökfilkó.

girland: fűzér.

gítt: ragacs, tömitő; — *gittelés:* ragacsolás, tömités.

gíxer: hiba, hangtévesztés, hamis hang, botlás.

glancos: fényes.

glazúr: zománc, máz.

gleccser: jégár, jégfolyó.

gléda: sor; — *glédába áll:* sorba áll.

glejhsaltol: egységesít; — *glejhsaltolás:* egységesítés, átalakítás, eggyéhangolás; — *glejhsaltolt:* eggyé hangolt.

gloár: dicsőség, hírnév.

glóbtrotter: világjáró.

glóbusz: földgömb.

glokni: harangszabás; — *gloknis:* harangszabású.

glória: fénykoszorú, dicsfény; — *glorifikáció, glorifikálás:* dicsőítés; — *glorifikál:* dicsőít.

glossza: széljegyzet, megjegyzés, szómagyarázat; — *glossz-szárium:* magyarázó szótár.

gnóm: manó, törpe.

goblen: szövött kép, faliszőnyeg, szőnyegkép.

gókler: szemfényvesztő, bűvész.

goniométer: szögmérő; — *goniometria:* szögmértan.

gönnöl: kíván, nekiszan.

grácia: báj, kellem, kedvesség, hála; — *graciózus:* bájos, kecses, kedves.

graduále: egyházi énekeskönyv; — *grádus:* fok, rang, lépcső.

grafika: rajzművészet, vonalművészet; — *grafikon:* vonalas ábrázolás, szemléltető ábra; — *grafikus:* rajzoló, sokszorosító.

grammatice: nyelvtani szempontból; — *grammatika:* nyelvtan; — *grammatikus:* nyelvész.

grammofon: beszélőgép; — *grammofonlemez:* hanglemez.

grandiózus: nagyszerű, fönséges.

granginyol: rémdráma, rémdrámák színháza.

granprí: nagydíj.

grasszál: garázdálkodik, henceg, pusztít, dúl; — *grassz-szálás:* garázdálkodás, hencegés, pusztítás, dúlás.

grátis: ingyen, díjtanul, potyán.

gratuláció, gratulálás: szerencsekívánat, üdvözlés; — *gratulál:* szerencsét kíván, üdvözöl, köszönt.

gravíroz: vés, metsz; — *gravírozás:* vésés, metszés.

gravitáció: nehézkedés; — *gravítál:* hajlik, igyekszik, nehézkedik, törekszik; — *gravitálás:* törekvés.

grejzler: szatócs, kisboltos.

grell: rikító, kirívó, bántó.

grémium: testület.

grenadír mars: gránátos kocka.

griff: fogás, markolat.

grill: rostély, tánchelyiség; — *grillázs:* roston sütés, égetett mandula; — *grillíroz:* roston süt.

grimász: fintor, arcfintorítás.

grimbusz: fölfordulás, kavarodás; — *grimbuszt csinál:* jelenetet rendez, nagy feneket kerít valaminek.

gríz: dara; — *grízes tészta:* darás tészta.

gróbián: durva ember, goromba alak.

groteszk: különös, furcsa, torz, esetlen, nevetséges.

grotta: barlang, üreg, odu.

grund: alap, telek; — *grundolás:* alapozás.

grupp: csoport, virágágy; — *gruppiroz:* csoportosít, elrendez.

gründol: alapít; — *gründolás:* alapítás.

grünspán: rézrozsa, zöldrozsa.

gseft: üzlet; — *gseftel:* üzérkedik, kereskedik.

guba: pénz; — *gubál:* fizet; — *guberál:* a szemétben kotor; — *kiguberál:* előkeres, kiizzadja a pénzt.

gubernátor: kormányzó; — *gubernium:* kormány, helytartósági tanács.

gukker: látócső, messzelátó.

gurmand: ingyenc, nyalánk, torkos.

gurtni: öv, heveder.

gusztá, guzi: helyes, ízléses; — *gusztál:* ízlel, válogat; — *gusztus:* ízlés, étvágy; — *gusztusa van rá:* megkívánta; — *gusztusos:* ízletes, étvágygerjesztő, kíváncsi; — *gusztustalan:* étvágyrontó, utálatos, undorkeltő.

guvernánt: nevelőnő.

gürtli: öv.

gvárdián: házfőnök.

H.

habilitáció: magántanári képesítés; — *habilitál:* képesít.

habitus: külső megjelenés, ruházkodás, magatartás.

habitüé: törzsvendég, bennfentes, állandó színházlátogató.

halandzsa: hasalás, zagyva beszéd, badarság; — *halandzsázik:* össze-vissza fecseg, értelmetlenül locsog.

half: fedezet.

hall: előcsarnok, előterem; — *hallos:* előteres.

hallucináció, hallucinálás: káprázat, rémlátás, érzéki csalódás; — *hallucinál:* rémeket lát, képzelődik.

handlő: ószeres, házaló kereskedő.

hangár: repülőgépszín.

happol: lop, elragad, megkaparint valamit más elől.

harmónia: összhang, egyetértés, barátság; — *harmonikus:* összhangzó, arányos, egyetértő, zavartalan; — *harmonizál:* egyetért, megfér, összehangol.

hárpia: házi sárkány, házsártos nő.

hasé: húsvagdalék, darált hús, húsos pogácsa.

haver: társ, barát, cimbora.

hazard: kockázatos, vakmerő, véletlen; — *hazardjáték:* szerencsejáték; — *hazardíroz:* vakmerően cselekszik, kockáztat.

héber: emelő, szívócső, lopó.

hecc, heccelés: ugratás, bosszantás, móka; — *heccel:* ugrat, bosszant, uszít.

hecsedli: csipkebogyó.

hedonikus, hedonista: élvezethajhászó.

hegemónia: vezérszerep, hatalmi fölény, fensőbbiség; — *hegemonikus:* vezető szerepű.

hektika: tüdővész, sorvadás; — *hektikás:* tüdővésztes.

hektográf: sokszorosító.

helóta: rabszolga.

hemendeksz: tojásos sonka, sonka szemes tojással.

hemmung: gátlás.

hendikep: előnyverseny, hátrány.

heppiend: szerencsés vég, jó befejeződés.

heraldika: címertan; — *heraldikus:* címertudós.

herbárium: növénygyűjtemény; — *herbatea:* gyógyító tea.

hercig: bájos, helyes, ennivaló.

hercpinkedli: szíve szerelme, kedvenc.

hermetice: légmentesen; — *hermetikusan:* légmentes, szorosan elzárt, hozzáférhetetlen.

heroikus: hősi, bátor, önfeláldozó; — *heroizmus:* hősiesség, önfeláldozás; — *hérosz:* hős.

herold: hírnök.

heterogén: különnemű, elütő, össze nem illő.

hexensusz: derékidegzsába.

hezítál: ingadozik, habozik.

hiátus: hézag, rés, hangűr.

hibrid: keverék, felemás, korcs.

hidraulika: vízműtan; — *hidrodinamika:* vízmozgástan; — *hidrofóbia:* víziszony; — *hidrogépek:* vízigépek; — *hidrográfia:* vízrajz; — *hidrológia:* víztan; — *hidroplán:* vízi repülőgép; — *hidroszféra:* vízburok; — *hidrosztatika:* víznyugvástan; — *hidrosztatikus nyomás:* folyadéknyomás; — *hidrotehnika:* vízi építés; — *hidrotehnikusan:* vízimérnök; — *hidroterápia:* vízgógyítás.

hierarhia: papi uralom, egyházi rangszervezet; — *hierarhikus:* papuralmi, rangsoros.

higiéné, higiénia: egészség, egészségügy, egészségtan; — *higiénikus:* egészségügyi, egészségi.

higrométer: nedvességmérő; — *higroszkóp:* nedvesség-mutató.

hinterland: mögöttes országrész.

hipermodern: túlzottan újszerű, túlzottan divathajhászó.

hipnotikus: igéző, delejes; — *hipnotizál:* igéz, hatalmába kerít; — *hipnózis:* igézet, igézés, delejes álom.

hipohonder: képzelődő, képzelt beteg; — *hipohondria:* képzelődés, képzelt betegség; — *hipohondrikus:* képzelődő.

hipokrita: képmutató, szenteskedő, álszent; — *hipokrizis:* képmutatás, szemforgatás, szenteskedés.

hipotetikus: föltételes; — *hipotézis:* föltevés.

hirig: verekedés; — *hirigel:* ver.

história: történelem, történet, történetírás; — *historikum:* megtörtént dolog, történeti tény; — *historikus:* történettudós.

hiszterika: idegbajos nő; — *hiszterikus:* ingerlékeny, idegbajos.

hívli: csípőfartő.

hohstapler: szélhámos, szédelő.

hokedli: zsámolyszék.

holfaltni: berakás, szemberánc.

holipni: csöves ostya.

hólozás: láthatatlan fölvarrás.

homogén: egynemű, egyféle.

honorál: elismer, meghálál, megjutalmaz, díjaz; — *honorárium:* tiszteletdíj, illetmény, jutalom; — *honőr:* tisztelet, tiszteletnyilvánítás.

horizont: látóhatár; — *horizontális:* vízszintes.

horribilis: szörnyű, iszonyú, borzalmas.

hospitál: látogat, bejár; — *hospitálás:* látogatás.

hossz: árszökkenés, áremelkedés.

hotel: szálló, vendégfogadó.

hózentráger: nadrágtartó.

huligán: durva, nyers, erőszakos ember.

humanitás, humanizmus: emberiesség, emberszeretet, jótékonyosság; — *humánus:* emberi, emberbaráti, jóságos.

humbug: szemfényvesztés, léprecsalás, szélhámosság.

humusz: termőföld, televényföld.

hülzni: hüvely, tok.

I.

idea: fogalom, eszme, gondolat; — *ideál:* eszmény, mintakép; — *ideális:* eszményi, magasztos, példás; — *idealista:* eszményekben hívő, eszményekért rajongó; — *idealizál:* eszményít, szépít; — *idealizmus:* eszményiség; — *ideológia:* eszmekeőr, eszmevilág.

idegsoikk: idegrázkódás.

identifikálás: azonosítás; — *identifikál:* azonosít; — *identikus:* azonos; — *identitás:* azonosság.

idill: enyelgés, kedves helyzet, szerelmi kettős; — *idillikus:* falusias, ártatlan, pásztori.

idióma: beszédmód, nyelvjárás, tájnyelv.

idioszinkrázia: beteges ellenszenv, idegenkedés.

idióta: hülye, félkegyelmű, tökéletlen, bárgyú.

ignorál: nem ismer, nem tud, mellőz; — *ignorancia:* tudatlanság, járatlanság.

illegális: törvénytelen, törvénytársértő.

illegitim: törvénytelen, jogtalan, jogosulatlan.

illogikus: következetlen.

illojális: törvénytelen, igazságtalan, hűtlen, méltánytalan; — *illojalitás:* hűtlenség, méltánytalanság.

illumináció: kivilágítás; — *illuminál:* kivilágít; — *illuminált állapotban van:* berúgott, becsípett, ittas.

illusztráció, illusztrálás: szövegrajz, szövegkép, magyarázó rajz, szemléletető ábra; — *illusztrál:* megvilágít, ábrázol; — *illusztrált:* ábrázolt, képes; — *illusztrátor:* rajzoló.

illusztris: kiváló, jeles, előkelő, nagyhírű.

illúzió: csalódás, káprázat, ábránd, képzelgés; — *illuzórius:* csalóka, kétes, látszólagos, délibábos.

imagináció: képzelődés, képzelőtehetség; — *imaginárius:* képzelt, képzetes.

imbecillis: buta, bárgyú, gyöngé; — *imbecillitás:* gyöngélméjűség, butaság, bárgyúság.

imbisz: hideg fölvágott.

imitáció: utánzás, hamisítás; — *imitál:* utánoz, hamisít; — *imitátor:* utánzó.

immanens: bennerejlő.

immateriális: anyagtalan, testetlen; — *immaterialitás:* anyagtalanság.

imminens: küszöbön levő, fenyegető, sürgős.

immorális: erkölcstelen, becstelen; — *immoralitás:* erkölcstelenség, becstelenség.

immortális: halhatatlan; — *immortalitás:* halhatatlanság.

immúnis: mentes, sérthetetlen, nem fogékony; — *immunitás:* mentesség, mentelmi jog; — *immunizál:* mentesít, megvéd.

imparlamentáris: országházba nem való, méltatlan, illetlen, utcai.

imperatív: parancsoló, kényszerítő, szükségszerű; — *imperative:* parancsolóan, parancsszerűen; — *imperativus:* parancsoló mód, fölszólító mód; — *imperátor:* hadvezér, császár, uralkodó; — *imperializmus:* nagyhatalmi törekvés; — *impérium:* uralom, hatalom, birodalom.

impertinencia: szemtelenség, neveletlenség, tolakodás, arcátlanság, vakmerőség; — *impertinens:* szemtelen, tolakodó, arcátlan, vakmerő.

implicite: beleértve, belefoglalva.

imponál: tiszteletet parancsol, csodálatra készítet; — *imponáló:* lenyűgöző, tiszteletet parancsoló.

imponderábilis: súlytalan, nem mérhető.

import: behozatal, külföldi áru; — *importál:* behoz.

imposztor: csaló, kópé, gazfickó, huncut.

impozáns: megragadó, nagyszerű, nagyhatású, bámulatot keltő.

impregnál: telít, átitat, beáztat; — *impregnálás:* telítés; — *impregnált:* vízálló.

impresszió: benyomás, hatás, élmény, érzés.

impreszárió: ügyvivő, vállalkozó.

imprimál: nyomtatásra engedélyt ad; — *imprimátur:* nyomható.

improduktív: terméketlen, meddő, eredménytelen; — *improduktivitás:* terméketlenség, meddőség, eredménytelenség.

improvizál: rögtönöz, hevenyész; — *improvizátor:* rögtönző.

impulzív: ösztönző, hirtelenkedő, lendítő; — *impulzus:* ösztönzés, kezdeményezés, lökés.

impúrum: fogalmazvány.

inaugurál: fölavat, beiktat, kezd.

incidens: zavar, baleset, kellemetlenség, véletlen eset.

indemnítás: pénzügyi fölhatalmazás, költségvetési fölhatalmazás.

index: tárgymutató, leckekönyv; — *indexszám:* arányszám, mutatószám.

indiáner: szerezsenfánk.

- indifferens:** semleges, közömbös.
- indigéna:** belföldi, honosított; — *indigenátus:* honossági jog, polgárjog.
- indignáció, indignálódás:** méltatlankodás, neheztelés, fölháborodás; — *indignálódik:* méltatlankodik, neheztel, megbotránkozik.
- indikáció:** javallat; — *indikál:* tanácsol, javall; — *indikált:* javallott, ajánlott; — *indikativusz:* jelentő mód.
- indirekt:** közvetett, mellékes, burkolt; — *indirekte:* közvetve, kerülő úton.
- indiszkreció:** titokszegés, fecsegés, tapintatlanság; — *indiszkkrét:* titokszegő, fecsegő, tapintatlan.
- indisziponált:** kedvetlen, rossz napja van; — *indisziponált-ság, indiszipozíció:* rossz hangulat, rosszullét.
- individuális:** egyéni, sajátos; — *individualitás:* egyéniség; — *individualizál:* egyénít; — *individuálpeszihológia:* egyénlélektan; — *individuum:* egyén, egyes lény.
- indolencia:** közömbösség, tunyaság, hanyagság, nemtörődömség; — *indolens:* közömbös, tunya, hanyag, renyhe.
- indukció, indukálás:** következtetés, rávezetés, áramindítás; — *indukál:* következtet, rávezet, áramot indít; — *induktív:* következtető, rávezető.
- indusztria:** ipar; — *indusztriális:* ipart űző, ipari; — *indusztrializál:* iparosít, fejleszti az ipart; — *indusztrializálás:* iparosítás, iparfejlesztés; — *indusztrializmus:* iparuralom.
- inesztétikus:** ízléstelen, ízléssértő.
- infámia:** becstelenség, aljasság; — *infámis:* becstelen, aljas, galád, alávaló.
- infantilis:** gyermekes, fejletlen; — *infantilizmus:* gyermekesség, fejletlenség.

infekció: fertőzés, ragály, métely; — *inficiál:* megfertőz, megbetegít, mételyez.

inferiőr: alantasabb, alacsonyabb rendű.

infernális: pokoli; — *infernó:* pokol, alvilág.

infláció: pénzduzzasztás, pénzjegyzőn, bankjegyszaporítás.

influenza: náthaláz; — *influenzás:* náthalázás.

információ, informálás: tájékoztatás, értesítés, fölvilágosítás; — *informál:* tájékoztat, értesít, fölvilágosít; — *informálódik:* értesülést szerez, tudomást szerez, tájékozik; — *informátor:* tájékoztató, fölvilágosító, tudósító.

ingerencia: irányítás, befolyás, beleszólás, beleavatkozás; — *ingerenciát gyakorol:* irányít, befolyása van.

inhaláció, inhalálás: gőzölés, belélekzés; — *inhalál:* gőzöl, belélekzik, belehel.

iniciatíva: kezdés, kezdeményezés; — *saját iniciatívájából:* saját elhatározásából, saját jószántából.

injekció: befecskendezés; — *injekciós tű:* befecskendő tű.

injúria: jogtalanság, méltatlanság, sérelem, bántalom.

inkarnáció: megtestesülés; — *inkarnátus:* megtestesült, megrögzött, javíthatatlan, konok.

inkasszál: beszéd, behajt; — *inkasszálás, inkasszó:* pénzbeszedés, pénzbehajtás.

inklináció, inklinálás: hajlamosság, hajlás; — *inklinál:* hajlamos, fogékony, hajlik.

inkluzíve: beleszámítva, beleértve, bezárólag.

inkognitó: rangrejtve, névrejtve, ismeretlenül, álnéven.

inkollegiális: kartársi érzést sértő; — *inkollegialitás:* nem kartársi eljárás.

inkommodál: alkalmatlan, terhére van, háborgat; — *inkommodálás:* alkalmatlankodás, háborgatás.

inkompatibilis: összeférhetetlen, össze nem egyeztethető;
— *inkompatibilitás:* összeférhetetlenség.

inkompetencia: illetéktelenség; — *inkompetens:* illetéktelen.

inkonzekvencia: következetlenség; — *inkonzekvens:* következetlen.

inkorrekt: helytelen, tisztességtelen, méltatlan, szabálytalan; — *inkorrekttség:* helytelenség, tisztességtelenség, megbízhatatlanság, szabálytalanság.

inkrimináció, inkriminálás: bevádolás, gáncsolás, kifogásolás; — *inkriminál:* bevádol, gáncsol, kifogásol, roszszal; — *inkriminált:* hibáztatott, vád alá fogott.

inspekció: ügyelet, szolgálat, fölügyelet; — *inspekció:* ügyeletes, soros, napos, szolgálatban lévő; — *inspektor:* fölügyelő; — *inspiciál:* megszemlél, fölülvizsgál.

inspiráció, inspirálás: sugalmazás, ihlet, ösztönzés; — *inspirál:* sugalmaz, ihlet, ösztönöz.

installáció, installálás: beiktatás, fölavatás; — *installál:* beiktat, fölavat.

instancia: folyamodás, kérelem; — *instanciázik:* folyamodik, kérelmez.

intituál: létesít, fölállít, szervez, alapít; — *intitúció:* alapítás, intézmény, rendtartás; — *intitútum:* intézet, rendszabály.

instruál: fölszerel, tanít, útbaigazít; — *instrukció:* fölszerelés, utasítás, tanítás; — *instruktor:* házitanító; — *instruktív:* tanulságos, hasznos.

instrumentum: eszköz, szerszám, hangszer, műszer, készülék; — *instrumentál:* hangszerel.

inszenál: előidéz, rendez, színre hoz.

inszinuáció, inszinuálás: gyanúsítás, ráfogás, föltevés; — *inszinuál:* gyanúsít, ráfog, föltételez.

inszoláció: napsugárzás.

inszolvencia: fizetőképtelenség; — *inszolvens:* fizetőképtelen, tönkrement.

insurgens: fölkelő, lázadó; — *insurrekció:* fölkelés, lázadás.

intakt: érintetlen, feddhetetlen, becsületes; — *intaktság:* érintetlenség, feddhetetlenség, tisztesség.

intarzia: berakott famunka, faberakás; — *intarziás:* faberakásos.

integer: ép, sértetlen, teljes, feddhetetlen; — *integráns:* kiegészítő, szerves, lényeges; — *integritás:* épség, sértetlenség, teljesség, feddhetetlenség.

intellektuális: értelmi, fogalmi; — *intellektus:* értelem; — *intellektüel:* értelmiségi; — *intelligencia:* értelmiség, eszesség, műveltség; — *intelligens:* értelmes, eszes, művelt.

intenció: szándék, gondolat, célzat; — *intencionál:* valamire törekszik, valamit céloz.

intendáns: főfelügyelő, főigazgató, hadbiztos; — *intendatúra:* főfelügyelőség, hadbiztosság.

intenzív: beható, alapos, tüzetes; — *intenzíve:* behatóan, alaposan, tüzetesen; — *intenzitás:* határfok, erősség.

interdiktum: egyházi tilalom.

interjú: beszélgetés.

interkaláris: időközi.

interkontinentális: földrészközi.

intermezzo: közjáték, megszakítás.

intern: belső.

internacionális: nemzetközi; — *internacionalizmus:* nemzetköziség.

internál: elkülönít, fogságba vet; — *internálás:* fogvatartás.

internátus: nevelőintézet, bennlakás, diákokthoz.

interpelláció, interpellálás: kérdés, megkérdezés; — *interpellál:* megkérdez.

interpoláció, interpolálás: betoldás, közbeiktatás; — *interpolál:* betold, közbeiktat; — *interpolált:* közbeiktatott, közbeszúrt, későbbi keletű.

interpretáció, interpretálás: magyarázat, értelmezés, tolmácsolás; — *interpretál:* magyaráz, értelmez, tolmácsol; — *interpretátor:* magyarázó, értelmező.

interpunkció: írásjelek alkalmazása.

interurbán: városközi, helyközi.

intervallum: köz, időköz, hangköz.

intervenció, interveniálás: közbenjárás, közbelépés, beavatkozás; — *interveniál:* közbenjár, közbelép, beavatkozik.

intím: meghitt, bizalmas, bennfentes; — *intimitás:* bizalmasság, meghittség, közvetlenség.

intolerancia: türelmetlenség; — *intoleráns:* türelmetlen.

intonálás: hangadás; — *intonál:* megadja a hangot.

intráda: első föllépés, belépő jelenet; — *első intrádára:* mindjárt kezdetben.

intranszigiens: engesztelhetetlen, hajthatatlan, tántoríthatatlan, kérlelhetetlen.

intrika: cselszövény, fondorlat, ármány; — *intrikál:* áskálódik, fondorkodik, ármánykodik; — *intrikus:* cselszölvő, fondorkodó, ármánykodó.

intuício: megérzés, megsejtés, sugallat, ihlet; — *intuitív:* megérző, sugallatszerű, ösztönös, ihletes.

invalidus: rokkant.

invázió: bevándorlás, betörés.

invektíva: sértegetés, bántalom, megvádolás.

invenció: lelemény, találékonyság; — *invenciózus:* leleményes, találékony.

inverzió: szokatlan szórend, fordított szórend.

investál: beruház, befektet; — *investitúra:* fölavatás, beiktatás.

invitáció, invitálás: meghívás; — *invítál:* meghív.

involvál: magában foglal, tartalmaz, vele jár.

inzultál: rátámad, bántalmaz; — *inzultálás, inzultus:* támadás, tettelegesség.

íríz: szivárványhártya.

írónia: gúny; — *íronikus:* gúnyos; — *ironizál:* gúnyolódik.

irracionális: észszerűtlen, észfölötti, végszerűtlen.

irreális: valószerűtlen, valószínűtlen, bizonytalan; — *irrealitás:* valószerűtlenség, valószínűtlenség, bizonytalanság.

irredenta: föl nem szabadított, vissza nem szerzett; — *irredentizmus:* fölszabadító törekvés.

irreguláris: rendetlen, rendellenes, szabályellenes; — *irregularitás:* rendetlenség, rendellenesség, szabályellenesség; — *irreguláris csapatok:* szabadcsapatok.

irreleváns: lényegtelen, mellékes.

irritáció, irritálás: izgatás, ingerlés; — *irritál:* izgat, nyugtalanít; — *irritált:* izgatott, nyugtalan.

isiász: ülőidegzsába.

itinerárium: útleírás, útikönyv, útinapló, útmutató.

ivoár: elefántcsontszínű.

izolálás: elszigetelés; — *izolál:* elszigetel, elkülönít, elhatárol; — *izolálja magát:* elzárkózik, félrevonul; — *izolált:* elszigetelt, magányos; — *izolátor:* szigetelő.

J.

jáger: vadász, erdőkerülő.

jaht: vitorláshajó.

jampec: ficsúr, himpellér.

jassz: csibész, csavargó.

jeremiád: siralomének, jajgatás.

joviális: kedélyes, tréfás; — *jovialitás:* kedélyesség, vídamság.

jubilál: ünnepel, évfordulót ül; — *jubiláns:* ünnepelt, ünneplő; — *jubiláris:* ünnepi; — *jubileum:* emlékünnepe, évforduló.

judicium: ítélőtehetség, ítélőképesség, éles elme.

junior: ifjabb.

junktum: kapcsolat, összefüggés.

jurátus: joggyakornok.

juszt is: csak azért is; — *juszt se:* csak azért se.

jux: tréfa, bohóság, csíny.

K.

kabala: varázstárgy, bűvös ige; — *kabalás:* babonás; — *kabalisztikus:* varázslatos, titokzatos.

kábel: vezeték, kötél.

kabin: fülke, öltözőfülke, utasfülke.

kabinet: kormány, elnöki osztály, szobácska; — *kabinet-alakítás:* mesteri alakítás; — *kabinetiroda:* államfői iroda; — *kabinet-kérdés:* bizalmi kérdés.

kaccenjammer: korhelyláz, borcsömör, tegnapi mámor.

kádencia: rím, rávágó mondás, visszavágás.

kadét: hadapród.

kaja: ennivaló; — *kajál:* eszik.

kajút: hajókamra, hajószoba, hajófülke.

kakofónia: rosszhangzás.

kalamajka: zürzavar, baj, kellemetlenség.

kalamáris: tintatartó; — *kalamus:* írónád, tollszár.

kalamítás: kellemetlenség, baj.

kalendárium: naptár.

kaliber: nyílásbőség, átmérő; — *kiskaliberű:* kisátmérőjű, szűklátóköri; — *nagykaliberű:* széleslátóköri, nagyszabású.

kalkuláció, kalkulálás: számvetés, árvetés, számítgatás, értékszámítás, kiszámítás; — *kalkulál:* kiszámít; — *kalkulátor:* számvető; — *kalkulus:* osztályzat.

kalligráfia: szépírás; — *kalligrafikus:* szépen írott, díszesen írott; — *kalligráfus:* szépírómester.

kalocsni: sárcipő.

kalória: hőegység.

kamásli, kamásni: bokavédő, lábszárvédő.

kámea: vésett drágakő.

kamerád: bajtárs, pajtás.

kamin: kémény.

kampány: munkaévad, küzdelem, hadjárat.

kanális: csatorna; — *kanalizáció, kanalizálás:* csatornázás; — *kanalizál:* csatornázt.

kanapé: pamlag.

kancellár: miniszterelnök; — *kancellária:* iroda, kormánysház; — *kancellista:* irnok.

kandeláber: karos gyertyatartó, lámpaoszlop.

kandidáció, kandidálás: jelölés; — *kandidál:* állásra jelöl; — *kandidátus:* jelölt, pályázó.

kandíroz: cukorral bevon, becukroz; — *kandírozás:* cukorral bevonás; — *kandírozott:* cukrozott.

kánikula: hőség.

kannibál: emberevő; — *kannibáli:* vérszomjas, vadállati;
— *kannibalizmus:* emberevés.

kánon: zsinórmérték, szabály; — *kánonjog:* egyházjog;
— *kanonizáció, kanonizálás:* szenttéavatás; — *kanonizál:* szentté avat.

kantín: ivó, katonai kocsmá, ipartelepi kocsmá.

kanül: fémcső.

kaosz: zűrzavar, fölfordulás; — *kaotikus:* zavaros, rendezetlen.

kapacitál: rábeszél, meggyőz, rávesz; — *kapacitálás:* rábeszélés; — *kapacitás:* befogadóképesség, térfogat, tekintély, tehetség.

kapilláris: hajszálcsőves, hajszálvékonyágú; — *kapillaritás:* szálcsővesség.

kapiskál: fölfogja, megérti; — *kapiskálás:* fölfogás, megértés.

kapitalista: tőkés, tőkepénzes, vagyonos; — *kapitalizmus:* tőkeuralom, pénzuralom.

kapituláció, kapitulálás: megadás, meghódolás; — *kapitulál:* megadja magát, meghódol.

kapli: orrboríték.

kapricirozza magát: makacskodik, akaratoskodik, fejeskedik, megköti magát; — *kaprisz:* fejesség, nyakasság, kis vánkös.

kapszli: gyutacs, hüvely.

kapszula: tokocská.

kapucni: csuklya.

karakter: jellem, jelleg; — *karakterisztikum:* ismertető jel, megkülönböztető vonás; — *karakterisztikus:* jellemző, jellegzetes; — *karakterizál:* jellemez, leír; — *karakterizálás:* jellemzés, leírás.

karambol: összeütközés.

karamel: pörkölt cukor, égetett cukor.

karbon-papír: szénpapír.

karburátor: porlasztó.

karcer: fogház, iskolai börtön.

kardinális: biboros; — *kardinális erények:* sarkalatos erények.

karfiol: kelvirág.

karikatúra: gúnyrajz, torzkép, torzalak; — *karikaturista:* torzképrajzoló; — *karikiroz:* torzít, torzítva rajzol.

karitás: emberszeretet, jótékonyság; — *karitativ:* jótékonysági, emberbaráti, jóléti.

karmenádli: karaj.

kármin: bíborvörös.

karneolszínű: hússzínű.

karnevál: farsang.

karnis: függönytartó.

karosszéria: kas, kocsiszekrény, föléptítmény, autófelsőváz, kocsifelsőrész.

karrier: pályafutás, pályasiker, előmenetel; — *karriert csinál:* sokra viszi, sikert ér el.

kartell: üzleti egyezmény.

kartográfia: térképészet; — *kartográfus:* térképész, térképíró.

kartoték: adatgyűjtő, nyilvántartó.

karuszel: lovasjáték, körhinta.

kasíroz: borít, burkol, elleplez, ragaszt, bevon.

kassza: pénztár; — *bekasszál:* behajt; — *kasszírnő:* főlfrónő; — *kasszírozás:* pénzbeszedés.

kaszkád: mesterséges zuhatag.

kaszt: néposztály, társadalmi osztály; — *kaszt-szellem:* osztálygőg; — *kaszt-uralom:* osztályuralom.

kasztai: szekrény.

kasztrol: serpenyő.

katafalk: ravatal.

kataklizma: világfölfordulás, világrengés, végromlás, zür-zavar.

katalogizál: jegyzékbe szed; — *katalógus:* jegyzék, névsor.

katarakt: zuhatag.

katarus: hurut.

kataszter: nyilvántartás, telekkönyv, földosztályozás.

katasztrófa: szerencsétlenség, összeomlás, bukás; — *katasztrófális:* szerencsétlen, végzetes, vészes, gyászos.

katedra: dobogó, tanári asztal, szószék, tanszék.

katedrális: székesegyház.

kategória: osztály, csoport, faj; — *kategórice:* határozottan, kereken, röviden; — *kategórikus:* határozott, föltétlen; — *kategórizál:* csoportokba oszt.

kaució: óvadék, biztosíték.

kautéla: kikötés.

kauzális: okszerű, okozati; — *kauzalitás:* okozati összefüggés, okság.

kaverna: üreg, barlang.

kaviár: halikra.

kazak: orosz zubbony.

kazamáta: bástyabeltozat, várbörtön.

kazetta: doboz, ládika.

kázus: eset, ügy, történet.

kecseszkecsken: szabadfogású.

kek: szemtelen, tiszteletlen, hetyke.

kémia: vegytan; — *kémiai:* vegytani; — *kémiai technológia:* vegyi anyagfeldolgozás; — *kemikáliák:* vegyszerek; — *kémikus:* vegyész.

kenterben: könnyen, játszva.

kepp: belépő, körgallér.

kerámia, keramika: agyagművesség, agyagipar; — *keramikus:* agyagműves.

kifiguráz: kicsúfol, kigúnyol; — *kifigurázás:* kicsúfolás, kigúnyolás.

kifiruncvancigol: kisemmiz; — *kifiruncvancigolás:* kisemmizés.

kifundál: kiagyal, kigondol.

kiguberál: előkeres, kiizzadja a pénzt.

kinematika, kinetika: mozgástan; — *kinematikai, kinematikus:* mozgási; — *kinométer:* mozgásmérő.

kinematográf, kóno: mozi, mozgószínház.

kinulláz: kisemmiz; — *kinullázás:* kisemmizés.

kioszk: kerti lak, kerti ház, kertés kávéház.

kiromancia: tenyérjósítás.

kirukkol: kivonul, előáll.

kirurgia: sebészet; — *kirurgus:* sebész.

kispekulál: kieszél, kitalál.

kisztíhand: csókolom a kezét.

kisztzni: láda.

kiszuperál: kiselejtez, elbocsát.

kivurcniz: kihasznál.

klakk: bértaps, rugós kalap; — *klakőr:* fizetett tapsoló, bértapsoló.

klapec: gyerkőc, fiú.

klappol: összevág, egyezik.

klassz: elsőrendű, kitűnő.

klasszifikáció, klasszifikálás: osztályozás, osztályzat, rendezés; — *klasszifikál:* osztályoz, rendez; — *klasszis:* osztály, minőség, érték.

- klasszikus:** ókori, mintaszerű; — *klasszikus alkotás:* tökéletes alkotás; — *klasszikus író:* remekíró.
- klaun:** bohóc.
- klauzula:** záradék, kikötés.
- klaviatúra:** billentyűzet, billentyűrendszer.
- klenódium:** kincs, drágaság.
- kleptománia:** lopásvágy, lopási rögeszme, beteges lopkodás.
- klerikális:** papi, egyházi; — *klerikalizmus:* papi uralom, egyházas irány; — *klerikus:* papnövendék, kispap; — *klérus:* papság, egyházi rend.
- kliens:** ügyfél, vevő; — *klientéla:* ügykör, megbízók, vevőközönség.
- klikk:** érdekcsoport, érdekszövetség.
- klima:** éghajlat, égöv; — *klimatikus:* éghajlati; — *klimatológia:* éghajlattan.
- klipsz:** befogó, csat.
- klíring:** bank-elszámolás, bank-követelés, átutalási forgalom.
- klisé:** képdúc, minta, nyomólemez; — *klisíroz:* dúcot készít, dúcoz.
- kloáka:** szennyvízcsatorna, szenny, sár.
- klopfol:** porol; — *klopfolás:* porolás.
- klorofil:** levélzöld.
- klotür:** vitazárás, a vita korlátozása.
- klöpli:** vertcsipke.
- klú:** főérdekeség, a dolog csattanója, fénypont.
- klub:** társaskör, pártkör.
- knapp:** szoros, szűk, testhezálló; — *knapp jó:* éppen jó.
- knokautol:** leüt, leterít.
- koalíció:** pártközi szövetség.
- kobold:** hegyi manó.

- kódex:** kéziratos könyv, törvénygyűjtemény.
kodifikáció, kodifikálás: törvényszerkesztés; — *kodifikál:* törvénybe iktat, törvényt szerkeszt; — *kodifikátor:* törvényszerkesztő.
koedukáció: együttnevelés.
koeficiens: együttható, állandó szorzó.
koffer: útitáska.
kóh: fölfűjt.
kohézió: összetartás, összefüggés, tapadás.
koincidál: összevág; — *koincidencia:* összevágás, találkozás; — *koincidens:* összevágó.
kokárda: szalagrózsza, jelvény.
kokett: kacér; — *kokettéria:* kacérkodás; — *kokettál:* kacérkodik.
kókler: szemfényvesztő, bűvész.
koktél: gyöngyital.
kolerikus: ingerlékeny, lobbanékony, epés.
kolié: nyaklánc.
kollaboráció, kollaborálás: együttműködés, együttműködés; — *kollaborál:* együtt dolgozik, összedolgozik; — *kollaborátor:* munkatárs, dolgozótárs.
kollapszus: összeesés.
kolléga: kartárs, pályatárs; — *kollegiális:* kartársi, testületi; — *kollegialitás:* kartársi érzés, testületi szellem; — *kollégium:* testület, diákotthon, latin iskola, egyetemi előadás.
kollekció: gyűjtemény, sorozat; — *kollektív:* gyűjteményes, együttes, közösségi.
kollízió: összeütközés.
kollokvál: felel, vizsgázik; — *kollokvium:* felelés, vizsgálat, tudományos beszélgetés.
kolmizás: hullámvasalás; — *kolmizó vas:* sütővas.

kolofónium: hegedűgyanta.

kolónia: gyarmat, telep; — *koloniális:* gyarmati; — *kolonizáció, kolonizálás:* gyarmatosítás; — *kolonizál:* gyarmatosít.

kolorít: színezet, színezés, hangárnyalat, színhatás.

kolosszális: óriási, nagyméretű, nagyszerű, emberfölötti; — *kolosszus:* óriás.

kolportál: házal, terjeszt, kihord; — *azt a hírt kolportálják:* azt beszélnek; — *kolportázs:* könyvterjesztés, újságterjesztés.

kolumna: hasáb, oszlop.

komandíroz: vezényel, parancsol; — *komandáns:* parancsnok; — *komandó:* parancsnokság, vezényszó.

kombináció, kombinálás: kapcsolás, vélekedés, összeállítás, találgatás, föltevés; — *kombinál:* kapcsol, vélekedik, összeállít, találgat, gyanít; — *kombinált:* kapcsolt, összeállított, vegyített, kevert, bonyolult.

kombiné: ing szoknya, ingnadrág; — *kombinéfűző:* egész fűző.

komendáció, komendálás: ajánlás, javasolás; — *komendál:* ajánl, javasol.

komfort: kényelem, teljes berendezés; — *komfortos:* kényelmes, teljes berendezésű.

komfortáblí, konflis: egylovas bérkocsi.

komikus: nevetséges, mulatságos, bohókás.

komissió: bizottság, megbízás; — *komissiózás:* boltjárás; — *komissiózik:* megbízásokat intéz el, bevásárol.

komité: bizottság, választmány, küldöttség.

komma: vessző.

kommentál: fejteget, értelmez, magyaráz; — *kommentár:* magyarázat, fejtegetés; — *kommentátor:* magyarázó, fejtegető.

kommerciális: kereskedelmi.

kommerszjáték: szórakoztató játék.

kommunizál: kisajátít, eltulajdonít, jogtalanul elvesz; —
kommunizmus: vagyonközösség.

kommuniké: nyilatkozat, híradás.

komód: fiókos szekrény.

komótos: kényelmes; — *komótszekrény:* fiókos szekrény;
 — *komótizál:* lustálkodik, tétlenkedik, heverészik.

kompakt: tömör, szilárd, sűrű.

kompánia: társaság, banda; — *kompanista:* üzlettárs.

kompasz: iránytű.

kompendium: kivonat, összefoglalás, kézikönyv.

kompenzáció, kompenzálás: kiegyenlítés, kárpótlás, beszámítás; — *kompenzál:* kiegyenlít, kártalanít, beszámít; — *kompenzálódik:* kiegyenlítődik.

kompetencia: illetékesség, jogosultság; — *kompetens:* illetékes, hiteles, irányadó, jogosult.

kompiláció, kompilálás: összeállítás, összeollózás, tákolmány; — *kompilál:* összeállít, összeollóz, összetákol; —
kompilátor: összeállító, összeollózó, összetákoló.

komplé: kabátosruha.

komplet: teljes, hiánytalan.

komplex: összefoglalt, összetett, csoportos; — *komplexum:* összesség, teljesség, telektömb.

komplikáció: bonyodalom, rendellenesség; — *komplikál:* bonyodalmassá tesz, összezavar; — *komplikált:* bonyolult, zavaros.

kompliment: bók; — *komplimentíroz:* bókol.

komplot: összeesküvés, bűnszövetség, fondorlat.

komponál: szerkeszt, alkot; — *komponens:* összetevő, alkotó; — *komponista:* zeneszerző; — *kompozíció:*

szerkezet, csoportkép, zenemű, összetétel, alkotás, elrendezés.

kompót: főtt gyümölcs.

kompressz: tömött, sűrű, összenyomott; — *kompresszor:* légsűrítő.

komprimál: összenyom, összesajtolt, sűrít; — *komprimált:* összesajtolt, sűrített, tömör.

kompromisszum: meg egyezés, egyezmény, megalkuvás.

kompromittál: hírbe kever, szégyent hoz nevére, gyanúba kever; — *kompromittáló:* gyanút keltő, megbélyegző; — *kompromittált:* rossz hírű, megbélyegzett, rovott multú; — *kompromittálja magát:* szégyent vall, becsületét kockáztatja.

koncedál: megenged; — *koncesszió:* engedély, engedmény.

koncentráció: központosítás, összevonás, egyesítés; — *koncentrál:* központosít, összevon, töményít, egy pontra irányít, egyesít; — *koncentrált:* központosított, összpontosított, egy pontra irányított, tömény; — *koncentrikus:* együttes, egy pontra irányuló, közös középpontú, egyközepű.

koncepció: megfogalmazás, elgondolás, terv; — *nagy koncepciójú:* nagyszabású, nagy terveket alkotó, nagyarányú; — *conceptus:* fogalmazvány; — *koncipiál:* fogalmaz, tervez, elgondol.

koncern: üzletcsoport, vállalati csoport.

koncert: hangverseny.

konciliáns: engedelkeny, kiegyenlítő, békeszerető, mérsékelt.

kondenzál: sűrít, összevon; — *kondenzálás:* sűrítés, összevonás; — *kondenzált:* sűrített, összevont; — *kondenzátor:* sűrítő.

kondíció: állapot, állás; — *jó kondícióban van:* jó erőben van, jól érzi magát.

kondoleál: kifejezi részvétét.

konduktor: vezető, kalauz.

konfekció: készruha-üzlet, készáru; — *konfekciós ruha:* készenvett ruha.

konfekt: csemege, nyalánkság.

konferál: bevezetőt mond, cseveg, tanácskozik; — *konferansz:* csevegés; — *konferanszié:* bejelentő, magyarázó; — *konferencia:* értekezlet, tanácskozás, ülés; — *konferenciázik:* tanácskozik

konfesszió: vallomás, hitvallás, gyónás, vallásfelekezet.

konfidencia: bizalmaskodás, tolakodás; — *konfidens:* bizalmaskodó, tolakodó; — *konfidenskedik:* bizalmaskodik, tolakodik.

konfiskál: lefoglal, elkoboz; — *konfiskálás:* lefoglalás, elkobzás.

konfliktus: összeütközés, viszály, ellentét, nézeteltérés.

konföderáció: szövetséges államok, államszövetség.

konfundál: összezavar; — *konfúzió:* zavar, fejetlenség; — *konfúzus:* fejvesztett, zavarosfejű.

kongeniális: rokonszellemű, egymáshoz méltó.

konglomeráció: fölhalmozódás; — *konglomerál:* fölhalmoz, halomra hord; — *konglomerátum:* halmozat, keverék, törmelékközet.

kongregáció: gyülekezet, egyesülés, vallásos társulat; — *kongreganista:* hitbuzgó ember, vallásos társulat tagja.

kongresszus: nagygyűlés.

kongruál: egybevág, összevág, egybeillik; — *kongruencia:* egybevágóság; — *kongruens:* egybevágó, összeillő.

konjugáció, konjugálás: igeragozás; — *konjugál:* igét ragoz.

konjunktúra: kedvező viszonyok, jó alkalom, föllendülés.

konkáv: homorú, vájt.

konkludál: következtet, eredményre jut; — *konklúzió:* következtetés, eredmény, döntés.

konkordátum: megegyezés, egyezmény, megállapodás; — *konkordia:* egyetértés.

konkrét: kézzelfogható, való; — *konkretizál:* szabatosan megjelöl, világosan megfogalmaz; — *konkrétum:* valóság.

konkurrál: versenyez, pályázik; — *konkurrens:* versenytárs, pályázó; — *konkurrencia:* verseny, versengés.

konnektor: dugóaljzat, csatlakozó dugó, kapcsoló.

konspiráció, konspirálás: összeesküvés; — *konspirál:* összeesküszik.

konstans: állandó.

konstatál: megállapít; — *konstatált tény:* megállapított, bebizonyított, kétségtelen tény.

konstelláció: állás, csoportosulás, alakulás, helyzet, körülmények.

konsternáció: megdöbbenés, meghökkenés, riadalom, elképedés, zavar; — *konsternál:* megdöbbsent, zavarba ejt.

konstituál: megalkot, megállapít, megszerkeszt; — *konstitúció:* alkotmány, szervezet, testalkat.

konstruál: szerkeszt, kieszel, összeállít, épít; — *konstrukció:* szerkesztés, szerkezet, alkat, elgondolás; — *konstruktív:* szerkesztő, tervező, alkotó; — *konstruktor:* tervező, alkotó.

konszideráció: megfontolás.

konszignáció: jegyzék, összeírás; — *konszignál:* följegyez, összeír.

konszolidáció: rend, megszilárdulás; — *konszolidál:* ren-

dez, megszilárdít; — *konszolidált*: rendezett, megállapodott.

konszomé: húsleves.

konszonánia: egybehangzás, összehangzás; — *konszónáns*: egybehangzó, mássalhangzó.

kontaktus: érintkezés, csatlakozás, összeköttetés, kapcsolat.

kontempláció: szemlélődés, fontolgatás; — *kontemplál*: szemlélődik, elmélkedik; — *kontemplatív*: szemlélődő, elmélyedő.

kontesz: grófkisasszony.

kontinens: szárazföld; — *kontinentális*: szárazföldi.

kontingens: hányad, mennyiség; — *kontingentál*: szétoszt, megállapítja a mennyiséget.

kontinuitás: folytonosság, összefüggés.

kontó: számla; — *ákontó* vagy *kontóra*: törlesztésre.

kontönansz: hidegvér, önuralom, béketűrés, nyugalom, mérséklet.

kontra: ellen, vissza neki!

kontradikció: ellentmondás.

kontrakaríroz: megakadályoz, meggátol, elgáncsol, meg hiúsít, keresztez.

kontraktus: szerződés.

kontraszt: ellentét, kirívó különbség.

kontremin: ellenjátszma.

kontrol: ellenőrzés, fölügyelet; — *kontrolál*: ellenőriz, fölügyel.

kontroverz: vitás, kérdéses; — *kontroverzia*: vitás ügy, ellentét, surlódás, civódás.

kontúr: körvonal, váz; — *kontúroz*: körvonalaz, vázol.

konvaleszcencia: lábadozás; — *konvaleszcens*: lábadozó.

konvenció: egyezmény, szerződés, szokás, természetbeli

járandóság; — *konvencionális*: szokásos, elcsépett, mindennapi, megszokott, hagyományos; — *konveniál*: megfelel.

konvergál: összehajlik, összetart; — *konvergencia*: összehajlás, összetartás; — *konvergens*: összehajló, összetartó.

konvertál: áttér, átvált; — *konvertita*: áttért, új hívő; — *konverzió*: áttérés, átváltás.

konverzáció: társalgás, beszélgetés, csevegés; — *konverzál*: társalog, beszélget, cseveg.

konvex: domború.

konviktus: diákokthoz.

konvulzió: vonaglás, vívódás, görcs.

konyak: párlat.

konzekvencia: következetesség, következmény; — *konzekvens*: következetes.

konzervál: megóv, tartóssá tesz, jó karban tart, megőriz; — *konzervatív*: hagyományörző, maradi; — *konzervatívizmus*: hagyományok őrzése, fontolva haladás.

konzervatórium: zeneiskola.

konzilium, konzultáció, konzultálás: orvosi tanácskozás.

konzol: tükrös asztal.

konzorcium: érdekszövetkezet, érdekcsoport, kereskedelmi társaság.

konzum: fogyasztás, fogyasztó szövetkezet.

kooperáció, kooperálás: együttműködés, kölcsönös támogatás; — *kooperál*: együttműködik; — *kooperatív*: együttműködő.

koordináció, koordinálás: egymás mellé rendelés, mellérendelés; — *koordinál*: egymás mellé rendel, mellérendel; — *koordinált*: egymás mellé rendelt, mellérendelt

koperta: levélboríték.

kópia: másolat, utánzat; — *kopíroz:* másol, utánoz.

kopírpapír: másolópapír.

korál: templomi ének, karének.

kordialis: szíves, barátságos, meghitt, bensőséges; — *kordialitás:* szívesség, barátságosság, meghittség, bensőség.

kordon: sorfal, rendőrlánc, örvonal, korlátkötél.

koreográfia: táncművészet, táncstudomány, táncleírás; — *koreográfus:* táncszakértő, táncíró.

korifeus: főember, vezéregyéniség, pártvezér.

kórista: karénekes, kardalos.

korner: szöglet.

korporáció: testület; — *korporativ:* testületi; — *korporative:* testületileg.

corpulencia: testesség, kövérség; — *corpulens:* testes, kövér.

korrekció: javítás, helyreigazítás; — *korrekt:* kifogástalan, hibátlan, szabatos, becsületes; — *korrektor:* szerkesztő; — *korrektség:* hibátlanság, szabatosság, becsületesség; — *korrektúra:* kefelevonat, javítás; — *korrigál:* kijavít, helyesbít.

korreláció: kölcsönösség, vonatkozás; — *korrelativ:* kölcsönös, egymásra vonatkozó.

korrepetál: együtt ismétél, ismételtetéssel tanít; — *korrepetálás, korrepetáció:* magánoktatás, ismétlés; — *korrepetitor:* házitanító.

korrespondeál: levelez, összeköttetésben van; — *korrespondencia:* levelezés, összeköttetés.

korridor: folyosó, átjáró.

korrumpál: megront, megmételtyez; — *korrupció:* romlottság, megvesztegethetőség; — *korrup:* züllött, romlott, erkölcstelen, megvesztegethető.

kortina: szinpadí függöny, kárpit.

kórus: énekkar.

korzó: sétaút, sétatér; — *korzózik:* sétál.

koszt: étkezés, étel-ital, ellátás; — *kosztol:* étkezik; —
kosztpénz: konyhapénz, főzőpénz; — *koszt vasz koszt:*
 bármi áron.

kosztúm: jelmez, öltözet, viselet, szoknya és kabát.

kotlet: bordássült, karaj.

koturnusos: fellengző.

koverta: levélboríték.

kozmetika: szépségápolás; — *kozmetikus:* szépségápoló.

kozmikus: világegyetemre vonatkozó, világűrhez tartozó;
 — *kozmosz:* világegyetem.

kozmopolita: világpolgár, világpolgáriás; — *kozmopoliti-*
tizmus: világpolgáriasság.

kozör: csevegő, mulattató, társalgó.

köpper: sávós vászon.

krágli: gallér.

krah: pénzügyi válság, összeomlás, bukás.

krajzleros: szatócs, kisboltos.

krakéler: kötekedő, hősködő, garázda; — *krakélereske-*
dik: kötekedik, hősködik, garázdálkodik.

krampusz: mumus, ördög.

kráter: tölcsér, katlan.

kravall: csődület, botrány.

kravátli: nyakkendő, nyakraváló.

kreáció: alkotás, tervezés, alakítás; — *kreál:* alkot, ala-
 kít, csinál, létesít; — *kreatúra:* teremtmény, báb.

kredenc: szekrény, pohárszék.

kredit: hitel.

krejcli: kereszt.

krém: pép, kenőcs, vajszín, színe-java.

krematórium: halottégető kemence, halotthamvasztó.

- krenkolja magát:** töri, fárasztja magát.
krepdesin: kínai selyem.
kreten: bárgyú.
krézli: fodor.
krigli: korsó.
kriminális: bűnügyi, büntetőjogi, kegyetlen, cudar; —
kriminalista: büntetőjogász.
krinolin: abroncsos szoknya.
kripli: nyomorék, sánta.
kripta: sírbolt.
kriszkindli: Jézuska, karácsonyi ajándék.
kritérium: megkülönböztető jegy, ismertetőjel, jellemző tulajdonság, próbakő.
kritika: bírálat, megítélés; — *kritikus:* bíráló; — *kritikus helyzet:* válságos helyzet, veszedelmes helyzet; — *kritizál:* bírál, megítél, kifogásol.
kríx-krax: irkafirka, ákombákom.
krízis: válság, fordulópont.
kroki: vázlat, karcolat, elmefuttatás.
krónikus: tartós, makacs, megrögzött, idült.
kronológia: időszámítás, kortan, időrend; — *kronológiai, kronológikus:* időrendi; — *kronométer:* időmérő.
krudélis: kegyetlen, komisz, rossz.
krumplinúdli: burgonyás metélt.
krupié: játékbankár.
kseft: üzlet; — *kseftel:* üzérkedik, kereskedik.
kubikos: földmunkás.
kugli: teke; — *kuglizik:* tekézik; — *kuglizás:* tekézés.
kukker: látócső, messzelátó.
kuláns: előzékeny, készséges, méltányos.
kulináris: parlagi, konyhai.
kulissza: színfal, háttér.

kulmináció: tetőpont, csúcspont, legmagasabb fok; — *kulminál:* tetőzik, eléri a tetőpontját, csúcspontját, legmagasabb fokát.

kultivál: űz, gyakorol, művel, tisztel; — *kultúr-:* közművelődési; — *kultúra:* műveltség, ültetvény; — *kultúrátlan:* műveletlen; — *kulturális:* művelődési, közművelődési; — *kulturált:* művelt, fejlett; — *kulturmérnök:* talajmérnök; — *kultusz:* tisztelet, szertartás, dicsőítés; — *kultuszminiszter:* vallás- és közoktatásügyi miniszter; — *kultuszminisztérium:* vallás- és közoktatásügyi minisztérium.

kumulál: halmoz.

kuncsaft: rendelő, vevő.

kunszt: fogás, ügyesség, mesterség, bűvészet.

kupé: vasúti fülke.

kuplé: dalocska.

kupon: szelvény, kamatszelvény.

kúra: gyógyító mód, kezelés, orvoslás; — *kúrál:* gyógyít, kezel.

kurázi: bátorság.

kurbli: indítókar, hajtókar, indító, forgató.

kuriózum: különlegesség, furcsaság, ritkaság.

kurír: futár.

kurizál: udvarol, csapja a szelet, teszi a szépet.

kurrens ügyek: folyó ügyek.

kurzív: folyó, dült; — *kurzive:* folyó írásban, dült betűvel.

kurzus: tanfolyam, árfolyam, irányzat.

kuvert: levélboríték.

kübli: vödör, csöbör.

kvadrál: összeillik, összevág; — *kvadrát:* négyzet, négyzetméter.

- kvalifikáció:** képesítés; — *kvalifikál:* képesít, minősít; — *kvalifikálhatatlan:* minősíthetetlen, alávaló; — *kvalifikált:* képesített, rátermett, hivatott; — *kvalitás:* minőség, tulajdonság, érték; — *kvalitativ:* minőségi.
- kvantitás:** mennyiség; — *kvantitativ:* mennyiségi; — *kvantitative:* mennyiség dolgában; — *kvantum:* mennyiség; — *kvantum szátisz:* bővében, nyakig, rogyásig.
- kvártély:** szállás, lakás; — *kvártélyoz:* elszállásol.
- kvart:** negyed; — *kvartett:* négyes, vonósnégyes.
- kvázi:** mintegy, szinte.
- kveszor:** pénztáros; — *kvesztúra:* pénztár.
- kvietál:** nyugalomba vonul; — *kvietált:* nyugalmazott.
- kvint:** ötöd, csavarmenet; — *kvintett:* ötös.
- kvintesszencia:** lényege, magja, legjava, veleje.
- kvitt:** rendben, vége, nincs tovább; — *kvittek vagyunk:* leszámoltunk egymással, végeztünk; — *kvittel:* kiegyenlít, megfizet.
- kvóciens:** hányados.
- kvóta:** hányad, részesedés aránya, hozzájárulás aránya.

L.

- labilis:** ingatag, ingadozó, bizonytalan.
- labirintus:** útvesztő.
- laboráns:** segéd, altiszt; — *laboratórium:* vegyiműhely, kísérletező.
- láger:** tábor; — *lágerez:* táboroz.
- laikus:** tájékozatlan, járatlan, avatatlan, nem szakértő.
- lajbli:** mellény.
- lajstrom:** jegyzék; — *lajstromoz:* jegyzékbe foglal.
- lakli:** kamasz.
- lakonikus:** rövid, velős, szűkszavú.

- lamentáció, lamentálás:** siránkozás, sopánkodás, jajveszékelés, panaszkodás; — *lamentál:* siránkozik, sopánkodik, jajgat, panaszkodik.
- lampasz:** vörös csík, posztósáv.
- lampion:** papírlámpa.
- landauer:** négyülékes hintó.
- landol:** kiköt, leszáll, földet ér.
- lanszíroz:** elhíresztel, megpendít, kiröpít, dob, forgalomba hoz.
- lapidáris:** rövid, velős, tömör.
- lappália:** semmiség, csekélység, haszontalanság, jelentéktelen dolog.
- lapszus:** tévedés, hiba, elszólás, csuszamlás.
- lárva:** álarc, kukac, pondró.
- lasszó:** hurok, pánya.
- latejner:** értelmiségi, latin műveltségű, tanult.
- látens:** rejtett, lappangó, kötött.
- laterális:** oldalsó.
- latifundium:** nagybirtok, óriásbirtok.
- latitúd:** szabad tér, szabad mozgás.
- lautspreher:** hangszóró.
- lavina:** hógörgeteg.
- lavíroz:** tétovázik, ingadozik, habozik; — *átlavíroz:* átvergődik; — *lavírozás:* tétovázás, ingadozás, habozás.
- lavór:** mosdótál.
- lazsál:** amerikázik, tessék-lássék dolgozik, húzza a dolgot; — *lazsálás:* amerikázás, látszatomunka.
- lébecol, lébol:** jól él, éli világát.
- legális:** törvényes, jogos; — *legalizáció:* törvényesítés, hitelesítés; — *legalizál:* törvényesít, hitelesít.
- legió:** sereg; — *egész légio:* roppant sok.
- legitim:** törvényes, jogos; — *legitimáció, legitimálás:* iga-

- zolás, törvényesítés; — *legitimál*: igazol, törvényesít;
 — *legitimista*: királypárti; — *legitimitás*: törvényszerűség.
lejbli: melltartó.
lejder: sajnós.
lejsztni: léc, pánt.
lejsztol: teljesít, végez; — *leisztung*: teljesítmény.
lektor: egyetemi tanító, irodalmi tanácsadó.
lénia: vonalzó.
lepra: belpoklosság; — *leprás*: belpoklos.
lestoppol: lefoglal, megállít, elcsíp.
letargia: kábulat, érzéketlenség, álomkór, aléltság, kö-
 zöny; — *letargikus*: kábult, kábító, érzéketlen, kö-
 zömbös.
letromfol: letorkol.
lezser: könnyű, kényelmes, fesztelen.
libella: vízszintező, szintmutató, szintmérő.
liberális: szabadelvű, elnéző; — *liberalizmus*: szabadelvű-
 ság, engedékenység.
libéria: inasruha, cselédruha, szolgálati ruha.
libling: kedvenc, dédelgetett.
librettista: szövegíró; — *librettó*: zenemű szövege, szö-
 vegkönyv.
licitáció, **licitálás**: árverés; — *licitál*: árverez; — *túl-
 licitál*: többet ígér, túltesz valakin.
liferál: szállít; — *liferálás*: szállítás; — *liferáns*: szállító.
lift: felvonó.
liga: szövetség.
ligestúl: fekvőszék, heverő; — *ligézik*: hever, pihen.
lihthóf: világító-udvar, légudvar, vakudvar.
likvidáció, **likvidálás**: fölszámolás, elintézés; — *likvidál*:
 fölszámol, lebonyolít, megszüntet, föloszlat.

límesz: határ, határkő, határérték.

limitáció, limitálás: árszabás, elhatárolás, korlátozás; — *limitál:* árt szab, határt szab, meghatároz, korlátol.

limonádé: citromszörp; — *limonádé ember:* lagymatag, halvérű.

lincs, lincselés: népítélet, agyonverés; — *lincsel:* agyonver, önhatalmúlag kivégez.

linea: vonal, sor; — *lineáris:* elsőfokú, vonalas, egyvonalú.

lingvista: nyelvész, nyelvtudós; — *lingvisztika:* nyelvészet, nyelvtudomány; — *lingvisztikus:* nyelvészeti, nyelvtudományi.

link: megbízhatatlan, föllentő, hamis, silány; — *link alak:* értéktelen alak, gyanús ember; — *linkel:* hazudozik.

lista: névsor, kimutatás, jegyzék; — *listáz, belistáz:* jegyzékbe foglal.

literátor: író, tollforgató; — *literatúra:* irodalom; — *literátus:* tanult, írástudó, író, tudós.

litografál: köre metsz, kövel nyomtat, könyomómunkát végez; — *litografált, litografikus:* könyomatos; — *litográfia:* könyomat, könyomás, kömetszés; — *litografus:* könyomó, kömetsző.

liturgia: egyházi szertartás; — *liturgika:* szertartástan; — *liturgikus:* szertartástani.

lodzsa: íves tornác, földött erkély, kiugró.

logarléc: számológép.

logice: okosan, észszerűen, következetesen; — *logika:* gondolkodástan; — *logikátlan:* oktalan, értelmetlen, következetlen; — *logikus:* észszerű, következetes.

lojális: hűséges, felsőbbiségtisztelő, engedelkeny, udvarias, méltányos; — *lojalitás:* alattvalói hűség, előzékenység, udvariasság, méltányosság.

lokál: mulató; — *lokális:* helyi, helyi érdekű; — *lokalizál:* helyhez köt, elszigetel, megfékez, elfojt; — *lokálmemória:* helyi emlékezet; — *lokálpatriotizmus:* szűk-körű hazafiság, helyi hazafiság, helyi kegyelet.

lokni: hajfűrt, tincs; — *loknis:* fűrtös, hullámos; — *lok-niz:* göndörít, fűrtbe csavar.

lókó: helyben.

lokomotív: mozdony.

londíner: szolgál.

lonzs: futtatókötel; — *lonzsol:* kötélén futtat

lornyett, lornyon: nyeles szemüveg.

lottéria, lottó: szerencsejáték, lutri, sorsjáték.

löncs: villásreggeli.

lucidus: világos, okos, értelmes.

luft: levegő.

luftballon: léggömb.

lukratív: jövedelmező, hasznothajtó, gyümölcsöző.

lukulluszi: pazar, pompás, fényes.

lúmen: fényes tehetség, csodás ész, kitűnő fej.

lump: korhely; — *lumpol:* mulat, dorbézol; — *ellumpol:* elmulat, elpazarol; — *lumpolás:* dáridó, muri.

lunatikus: holdkóros; — *lunatizmus:* holdkórosság.

lupa, lupe: kézi nagyító.

luszter: csillár.

lusztrum: ötéves időszak.

luxuriózus: fényűző, pazar, pompás; — *luxus:* fényűzés, pazarlás, pompa; — *luxuscikk:* fényűzési cikk.

M.

macerál: gyötör, bosszant, zaklat; — **macerálás:** gyötrés, bosszantás, zaklatás.

madmazell, mamzell: kisasszony.

maesztró: mester.

maffia: bűnszövetség.

magazin: raktár, tárház, folyóirat.

mágia: bűvészet, bűbájosság, varázslás, ördögös mester-ség; — **mágikus:** bűvös, ördögös; — **mágus:** bűvész, varázsló.

magiszter: tanító, tanár, mester; — **magisztrátus:** tanács, elöljáróság, közigazgatási hatóság.

mágnás: főnemes, főrend.

mágnes: delej; — **mágnesség:** delejesség; — **magnetikus:** delejes, bűvös, vonzó; — **magnetizál:** delejez, elbűvöl; — **magnetizmus:** delejesség, bűvös erő.

mahináció, mahinálás: fondorkodás, ravaszkodás; — **ma-hinál:** fondorkodik, ravaszkodik.

majesztás: méltóság, fönség; — **majesztétikus:** méltósággal teljes, fönséges, fejedelmi.

majorátus: elsőszülöttségi jog, elsőszülöttségi birtok; — **majoreszkó:** hitbizományos, elsőszülött.

majoritás: többség; — **majorizál:** leszavaz.

makula: folt, szeplő; — **makulátlan:** szeplőtlen, mocsok-talan, tiszta, érintetlen.

makulatúra: selejtpapír, hulladékpapír.

malária: mocsárláz, váltóláz; — **maláriás:** mocsárlázzal fertőzött.

malícia: gonosznyelvűség, rossznyelvűség, rosszmájúság, kajánság; — **maliciózus:** gonosznyelvű, rossznyelvű, rosszmájú, kaján.

- malőr:** kellemetlenség, szerencsétlenség, baleset.
malter: vakolat, habarcs; — *malteroz:* vakol.
mandátum: megbízás, megbízó levél.
mandzsetta: kezelő, hajtóka.
mánia: rögeszme, hóbort, örület, kényszerképzet; — az a *mániája:* az a rögeszméje, az a bogara; — *maniákus:* hóbortos, eszelős.
manifesztáció, manifesztálás: kinyilatkoztatás, tüntetés, nyilatkozat; — *manifesztál:* tüntet, nyilvánít, tanúsít, kijelent; — *manifesztum:* nyilatkozat, kiáltvány.
manikűrös: kézápoló; — *manikürözés:* kézápolás.
manipuláció, manipulálás: mesterkedés, üzemek; — *manipulál:* bánik valamivel, mesterkedik; — *manipuláns:* kezelő, számvivő.
manír: modor, modorosság, sajátság; — *maníros:* modoros, keresett, mesterkélt.
manken: divatbemutató nő, próbakisasszony.
manométer: nyomásmérő, feszültségmérő.
manőver: hadgyakorlat, pénzművelet, mesterkedés, csel; — *manőverez, manővüroz:* hadműveletet végez, mesterkedik.
mantissza: töredék, tört rész.
manuális: kézi; — *manuprópria:* sajátkezü aláírás, sajátkezüleg; — *manuszkriptum:* kézirat.
manzárd: tetőemelet, tetőszoba, padlásszoba, padláslakás.
manzsetta: kezelő.
mappa: térkép, irattartó.
margarin: művaj.
margó: lapszél, szegély.
mariníroz: pácol; — *marinírozott:* pácolt.
marionett: báb.
márka: gyári jel, védőjegy, minőség; — *márkás:* jóminő-

ségű, elsőrendű, védőjegyes; — *márkáz*: védőjeggyel ellát; — *márkázott*: védőjegyes.

markáns: határozott, jellegzetes, föltűnő.

markíroz: tettet, színlel.

marmelád: gyümölcsíz, gyümölcskocsonya.

maródi: beteg, gyöngélkedő, kimerült.

marokén: szattyán, gyűrött selyem.

maróni: fajgesztenye.

mars: menet, menetelés, indulózene, indulj! takarodj! —

marsol: menetel; — *marsruta*: útlevel, utasítások.

mártír: vértanú, áldozat; — *mártírium*: vértanúság, kinszenvedés.

masamód: kalaposkisasszony, kalapkészítő leány.

masina: gép; — *masinéria*: gépezet; — *masinista*: gépész, mozdonyvezető.

masíroz: vonul, menetel; — *masírozás*: vonulás, menetelés.

maskara: jelmez.

másli, másni: csokor.

massza: anyag, keverék, tömeg; — *masszív*: tömör.

masszázs: kenés, gyúrás; — *masször*: kenő, gyúró.

maszi: hazugság.

maszk: álarc, jelmez; — *maszkíroz*: álarc alá rejt, leplez, burkol; — *halotti maszk*: gipszlevonat.

matador: bikaölő, főember, kolompos.

matematice: mennyiségtani szempontból, mennyiségtani pontossággal; — *matematika*, *matézis*: mennyiségtan; — *matematikai*: mennyiségtani; — *matematikus*: mennyiségtantudós.

matéria: anyag; — *materiális*, *materialisztikus*: anyagi, anyagiás; — *materialista*: anyagiás gondolkodású; —

materializálódik: testet ölt; — *materializmus*: anyag-
elvűség.

matiné: délelőtti előadás, délelőtti hangverseny.

matrác: ágybetét.

matrica: lehúzó kép, öntőminta, alakmás.

matrikula: anyakönyv; — *matrikulál*: anyakönyvbe beleír.

matróna: éltes hölgy, idős úriasszony.

matt: fénytelen, fényezetlen, fakó, elgyöngült, bágyadt;
— *mattíroz*: fénytelenre tesz; — *mattírozás*: homályo-
sítás, fénytelenítés.

matúra: érettségi; — *maturál*, *maturázik*: érettségizik; —
maturáns: érettségiző; — *matúrusz*: érett.

mauzóleum: sírcsarnok.

maxíma: életelv, életszabály, jelmondat; — *maximál*:
korlátoz, felső határt szab; — *maximális*: legfőlső,
legnagyobb, leghosszabb; — *maximum*: legföljebb, leg-
több; — *maximuma valaminek*: legfőlső foka, legna-
gyobb mennyisége, határa, száma valaminek, tetőpont.

mázli: szerencse; — *mázlista*: szerencsés.

meccs: mérkőzés, verseny, játék.

mecénás: pártfogó, műbarát; — *mecénáskodik*: pártol,
segít.

medájon, *medália*: emlékérem, nyakérem.

médi: kisleány.

medicina: orvosság, gyógyítószer; — *medika*: orvostan-
hallgatónő; — *medikus*: orvostanhallgató.

meditáció, *meditálás*: elmélkedés, szemlélődés, töprengés;
— *meditál*: elmélkedik, szemlélődik, töpreng.

megafon: hangerősítő, hangszóró.

megalománia: nagyzási hóbort.

megbunyóz: ütleget, helybenhagy.

mehaníce, *mehanikusan*: gépiesen, gondolkozás nélkül; —

mechanika: erőtan, gépelmélet; — *mechanikai technológia*: gépi gyártástan; — *mechanikus*, gépész, műszerész; — *mechanizmus*: gépezet, szerkezet.

melák: otromba, esetlen, mamlasz ember.

melankólia: búskomorság, mélabú; — *melankólikus*: búskomor, mélabús.

melanzs: keverék.

melódia: dallam; — *melodikus*: dallamos.

mementó: emlékeztető, intőjel.

memoár: emlékirat.

memorandum: beadvány, fölterjesztés.

memória: emlékezet, emlékezőtehetség; — *memoriter*: emlékezetből, fejből; — *memorizál*: könyv nélkül megtanul.

menazséria: állatsereglet.

menázsi: közétkezés, katonai étkezés.

menedzsel: mások ügyeit intézi; — *menedzser*: ügyvivő, intéző, vállalkozó.

mentalitás: lelkiség, észjárás, gondolkozásmód.

mentor: vezető, tanácsadó, nevelő, pártfogó.

menü: étlap, étrend, teríték.

menza: diákasztal, diákétkező.

meridián: délkör; — *meridionális*: déli.

meritum: érdem, lényeg, jelentőség.

merkantil: kereskedelmi.

mesüge: bolond.

meszendzser: küldönc.

metaforikus: képletes, átvitt értelmű.

metamorfózis: átváltozás, átalakulás.

meteorológia: időjárástan; — *meteorológiai*: időjárástani; — *meteorológiai intézet*: idővizsgáló intézet; — *meteorológus*: időjárásvizsgáló.

metodice: módszeresen; — *metodika:* módszertan; — *metodikus:* módszeres, rendszeres, tervszerű; — *metódus:* módszer, eljárás.

metronóm: ütemmérő.

metropólisz: főváros, világváros.

metyié: mesterség, szak, foglalkozás.

mezaliansz: rangon aluli házasság.

mezon: ház, kereskedőcég.

mezzanin: félemelet.

miazma: fertőzés, ragály; — *miazmás:* fertőzött.

míder: fűző.

mídinett: divatárusleány.

migrén: fejfőrcs, féloldali fejfájás, fejzsába.

mikrofon: hangvevő.

mikrométer: paránymérő.

mikroszkóp: paránymérő; — *mikroszkopikus:* parányi.

mílicia: katonaság, polgárőrség.

milió: környezet, asztalközép.

militáris, militarista: katonai; — *militarizáció, militarizálás:* elkatonásítás; — *militarizál:* elkatonásít; — *militarizmus:* katonai uralom, katonai szellem.

millenáris: ezredévi, ezredéves; — *millennium:* ezredéves évforduló, ezredévi ünnep.

mimika: arcjáték, némajáték.

mimikrí: hozzá hasonulás, környezetutánczás, alkalmazkodás a környezethez.

mineráliák: ásványok; — *mineralógia:* ásványtan; — *mineralógus:* ásványismerő, az ásványtan tudósa.

miniatűr: apró, parányi, kisméretű, kis kép, kisalakú.

minimál: megszabja a legalacsonyabb árat; — *minimális:* legalacsonyabb, legkisebb, legcsekélyebb; — *minimum:* legalább, legkevesebb; — *minimuma valaminek:* legalsó

foka, legkisebb mennyisége, határa, száma valaminek, völgypont.

minoritás: kisebbség.

minuciozítás: aprólékosság, finomság, kicsinyesség; — *minuciózus:* aprólékos, hajszálnyi, kicsinyeskedő, szőr-szálhasogató.

minusz: kevesebb, hiány, tartozás.

minuta, minutum: perc, pillanat.

minyon: apró sütemény.

mirákulum: csoda.

miskulancia: keverék, kotyvalék, mesterkedés, szemfényvesztés.

misz: unott, fásult, kedélytelen; — *miszem van:* rossz kedvem van, undorodom.

missz: kisasszony, angol nevelőnő.

misszió: küldetés, hivatás, térítés, megbízás; — *misszionárius:* hitterjesztő, igehirdető.

misztérium: titok, rejtély, vallásos színdarab; — *misztikum:* titokzatosság, rejtély; — *misztikus:* titokzatos, rejtélyes, sejtelmes.

misztifikáció, misztifikálás: megtévesztés, rászedés, szemfényvesztés, félrevezetés, ámitás; — *misztifikál:* megtéveszt, rászed, félrevezet, ámit.

mitesszer: pattanás, bőratka.

mítikus: regés, meseszerű; — *mitológia:* regivilág, hitregetan; — *mitológiai, mitológikus:* hitregetani; — *mítosz:* hitrege.

mítíng: gyűlés, verseny, összejövetel.

mítmahol: résztvesz, a társasággal tart.

míttra: püspöksüveg.

mixel: kever; — *mixer:* italkeverő; — *mixtúra:* keverék.

- mizantróp:** embergyűlölő, világgyűlölő; — *mizantrópia:* embergyűlölet, világgyűlölet.
- mízerábilis:** nyomorúságos, szánnalmas, ínséges, silány; — *mizéria:* ínség, nyomor, baj.
- mnemotehnika:** emlékezeterősítés, emlékezetsegítés, emlékezettan.
- moaré:** habos.
- mob:** csőcselék, tömeg, söpredék.
- mobiliák:** ingóság; — *mobilis:* ingó, mozgó, mozgékony; — *mobilitás:* mozgékonyság, mozgathatóság; — *mobilizáció, mobilizálás:* mozgósítás; — *mobilizál:* mozgósít.
- modell:** minta, mintakép; — *modellíroz:* mintáz; — *modellírozás:* mintázás.
- moderálás:** mérséklés, tartóztatás; — *moderál:* mérsékel, tartóztat; — *moderálja magát:* túrtózteti magát.
- modern:** új, divatos, korszerű; — *modernizál:* újjáalakít, divatosít; — *modernizálás:* újjáalakítás, divatosítás.
- molesztál:** zaklat, alkalmatlankodik, terhére van; — *molesztálás:* zaklatás, alkalmatlankodás, kellemetlenkedés.
- molett:** kövérekés, gömbölyded, teltidomú.
- móló:** kikötőgát, hullámgát.
- momentán:** éppen most, hirtelen, rövid ideig tartó; — *momentum:* pillanat, mozzanat.
- monarha:** egyeduralkodó; — *monarhia:* egyeduralom; — *monarhikus:* egyeduralmi; — *monarhizmus:* egyeduralmi rendszer.
- mondén:** nagyvilági, társasági.
- mondúr:** egyenruha.
- monogám:** egynejű; — *monogámia:* egynejűség.
- monográfia:** részlettanulmány; — *monografikus:* részlettanulmányi.
- monogramm:** névbetű, kezdőbetűk.

monokli: félszemüveg.

monológ: magánbeszéd; — *monologizál:* magában beszél.

monománia: rögeszme, hóbort; — *monomániás:* rögeszmés, hóbortos.

monoplán: egyfedelű.

monopólium: szabadalom, egyedárusság, kizárólagos jog; — *monopolizál:* lefoglal, kisajátít.

monoteista: egyistenhívő; — *monoteizmus:* egyistenhívés.

monoton: egyhangú, unalmas, fárasztó; — *monotónia:* egyhangúság, unalmasság.

monstrancia: szentségtartó, szentségmutató.

monstrum: szörnyeteg, óriás; — *monstruózus:* szörnyeteg, torz, idomtalan.

montíroz: fölszerel, szerel, ellát, fölragaszt; — *montírozás:* fölszerelés, szerelés, fölragasztás; — *montőr:* szerelő.

monumentális: nagyszabású, nagyvonalú, lenyűgöző, emlékszerű, hatalmas; — *monumentalitás:* nagyméretűség, nagyvonalúság, emlékszerűség, nagyszerűség, fönségeség; — *monumentum:* emlékmű, emlék.

morál: erkölcs, erkölcsi érzék, fölfogás, tanulság; — *morális:* erkölcsi, erkölcsös, erkölcsre vonatkozó; — *moralista:* erkölcsstanító, erkölcsbíró; — *moralitás:* erkölcs, közerkölcs; — *moraliter:* erkölcsileg; — *moralizál:* erkölcsről elmélkedik, erkölcsöt tanít; — *morel in-szeniti:* erkölcsi züllöttség, beszámíthatatlanság.

moratórium: haladék, halasztás.

móres: tisztesség, illendőség.

morfológia: alaktan; — *morfológiai:* alaktani.

morfondíroz: tündöklik, töpreng; — *morfondírozás:* tündök, töprengés.

morg: hullaház, tetemnéző.

morózus: mogorva, komor, barátságtalan.

mortalitás: halandóság.

mosusz: pénzma.

motiváció, motiválás: megokolás, okadatolás; — *motivál:* megokol, megmagyaráz, igazol; — *motiválatlan:* megokolatlan, nem menthető; — *motivált:* megokolt; — *motivum:* indító ok, indíték, mozzanat, elem, zenei tétel.

mótor: hajtógép; — *mótorcsónak:* gépcsónak; — *mótorbicikli:* gépkerekpár; — *motorikus:* géphajtású.

motring: pamutköteg.

mottó: jelszó, jelige, jelmondat.

mózerol: beáru, besűg.

multiplikáció, multiplikálás: szorzás, sokszorozás; — *multiplikál:* szoroz, megsokszoroz.

mundér: katonaruha, egyenruha.

muníció: lövészer, lövészerkészlet.

murizik: lármát csap, veszekszik.

muuszíroz: pezseg.

muszkli: izom; — *muszkli:* izmos, erős.

mutáció, mutálás: változás, változtatás, hangváltozás; — *mutál:* változik, változtat.

mutter: anyacsavar.

mutyiba: felesben, közösen, együtt; — *mutyizás:* felezés; — *mutyizik:* megfelez.

muzikális: zeneértő, zenekedvelő; — *muzikalitás:* zenei érzék, zeneiség.

N.

náció: nemzet, nemzetség, fajzat; — *csúnya náció:* csúnya népség; — *nacionálé:* származás, személyleírás, személyi adatok; — *nacionális:* nemzeti, hazafias; — *nacionalista:* hazafi, nemzeti érzelmű; — *nacionalizmus:* hazafiság.

nadír: mélypont.

nádli: bevarrás, ékvarrás.

nahtkaszli: éjjeliszekrény.

naív: gyermekded, egyszerű, romlatlan, ártatlan; — *nai-vítás, naívság:* gyermekesség, egyszerűség, romlatlanság, ártatlanság.

narkotikum: kábítószer, altató; — *narkotikus:* bódító, bódult; — *narkotizál:* elbódít, elkábít, elaltat, érzéstelenít; — *narkózis:* elkábítás, elaltatás, érzéstelenítés.

narratív: elbeszélő.

nassol: nyalakodik, torkoskodik; — *nassolás:* nyalakodás, torkoskodás.

naturáliák: termények, természetbeli járandóság; — *naturális:* természeti, természetes; — *naturalista:* természetes tehetség, istenadta művész; — *naturalizálás:* honosítás; — *naturalizál:* honosít.

natúrsnicli: hirtelensült borjúszelet.

nautika: hajózás.

navigáció: hajózás.

nazális hang: orrhang.

necc: háló, rece; — *neccel:* recéz; — *neccelés:* recézés.
necesszer: útikészlet, piperekészlet, doboz.

negáció: tagadás; — *negatív:* tagadó, nemleges, fordított kép, fonákja valaminek; — *negative:* tagadó értelem-

ben; — *negativum*: nemlegesség, tagadás, hiány, eredménytelenség.

negligálás: mellőzés, semmibevevés; — *negligál*: mellőz, semmibe sem vesz, elhanyagol; — *negligencia*: hanyagság, nemtörődömség.

neglizsé: pongyola, házi ruha.

nekrológ: gyászbeszéd, megemlékezés, búcsúztató.

nemezis: végzet, balvégzet, megtorlás, bosszuló sors.

neológus: nyelvújító; — *neológia*: nyelvújítás; — *neologizmus*: újítás, új szó, új kifejezés.

nepotizmus: atyafipártolás, rokonuralom.

nervozitás: idegesség, nyugtalanság, izgatottság; — *nervózus*: ideges, nyugtalan, izgatott.

nesztor: tapasztalt aggastyán.

nett: csinos, takaros.

nettó súly: tiszta súly; — *nettó nyereség*: tiszta nyereség.

neuraszténia: ideggyöngeség, idegesség; — *neuraszténiás*: ideges, gyöngé idegzetű; — *neurózis*: idegbaj.

neutrális: semleges, érdektelen, pártatlan, közömbös; — *neutralitás*: semlegesség, pártatlanság; — *neutraliter*: közömbösen; — *neutralizáció*, *neutralizálás*: közömbösítés; — *neutralizál*: semlegesít, hatástalanít, közömbösít, leköt, ellensúlyoz.

nexus: összeköttetés, kapcsolat, kötelék, ismeretség; — *nexusban van*: kapcsolata van, összeköttetésben van.

nimbusz: fénykoszorú, dicsőség, hírnév.

nimolé: semmi; — *nimolista*: pénztelen, semmirekellő, éhenkórász, senki.

nipp: csecsebecse, apróság, kis dísz tárgy.

nírvána: teljes megsemmisülés.

nítt: szegecs; — *níttel*: szegeccsel; — *níttelés*: szegeccselés.

nivellál: egyenlővé tesz, kiegyenlít, egyenget, szintez; —

nivellálás: kiegyenlítés, egyengetés, szintezés; — **nivelláló:** kiegyenlítő, közvetítő, áthidaló; — **nívó:** színvonal, szint, magasság; — **nívós:** színvonalas, kiváló, értékes.

nobilis: nemes, úri, nagylelkű; — **nobilitás:** nemesség, nagylelkűség, bőkezűség.

nokedli: galuska.

nomád: vándorló, pásztorkodó, kóborló.

nomenklátúra: névjegyzék, műszótár, szógyűjtemény.

nonsalansz: hanyagság, nembánomság, könnyedség.

nonszensz: képtelenség, értelmetlenség, oktalanság.

norma: szabály, szabvány, minta, zsinórmérték, törvény; — **normális:** rendes, szabályos, törvényszerű, szokásos, egészséges; — **nem normális:** nem rendes, beszámíthatatlan.

nosztalgia: honvágy; — **nosztalgikus:** hazasóvárgó.

nosztrifikáció, nosztrifikálás: honosítás, érvényesítés; — **nosztrifikál:** honosít, érvényesít.

notabilitások: előkelőségek, előkelők, főemberek.

notesz: jegyzőkönyvecske, zsebkönyv.

notórius: megrögzött, jólismert, hírhedt.

novícia: apácajelölt; — **novícius:** újonc, szerzetesjelölt.

novum: újdonság, új dolog.

nőrsz: gyermekgondozó.

núdli: metélt.

null, nulla: semmi; — **kinulláz:** kisemmiz; — **nullifikáció, nullifikálás:** érvénytelenítés, megsemmisítés; — **nullifikál:** érvénytelenít, megsemmisít.

numerál: számít, számot tesz, megszámlál, megszámoz; — **nem numerál:** nincs súlya; — **numerikus:** számszerinti, számbeli; — **numero:** szám; — **numerus:** szám, dallamosság.

numizmatika: éremtan; — *numizmatikus:* éremtannal foglalkozó.

nüánsz: árnyalat, színezet, csekély eltérés.

O.

objektív: tárgyilagoss, elfogulatlan, tárgylencse; — *objektíve:* tárgyilagossan, elfogulatlanul; — *objektivitás:* tárgyilagosság, pártatlanság; — *objektum:* tárgy, épület, ingatlan.

obligó: kötelezettség, kezesség; — *obligát:* kötelező, szokásos, elmaradhatatlan.

obskúrus: homályos, érthetetlen, korlátolt, jelentéktelen.

obstruál: agyonbeszél, megakaszt; — *obstruálás, obstrukció:* agyonbeszélés, megakasztás.

obszcén: fajtalan, trágár, mosdatlan, arcpiritó; — *obszcenitás:* fajtalanság, trágárság, szemérmertlenség, arcpiritó dolog.

obszervál: megfigyel, észlel; — *obszervatórium:* csillagvizsgáló, megfigyelő állomás, megfigyelő intézet.

oceanográfia: tengertan.

odiózus: gyűlöletes, áldatlan; — *ódium:* gyűlölet, harag.

ofé: tájékozott valamiben, ért valamihez.

offenzív: támadó, sértő; — *offenzíva:* támadás, előnyomulás; — *offenzíve:* támadóan, sértően.

offisz: szolgálat.

ofszejd: lesállítás.

okkázió: alkalom, alkalmi vásár, szerencsés véletlen.

okkult: rejtelmes, titkos; — *okkultista:* titokzatos tanítások híve; — *okkultizmus:* rejtelmes tanok.

okkupáció, okkupálás: elfoglalás, megszállás, birtokbavétel; — *okkupál:* elfoglal, megszáll.

oktáv: nyolcadrétű, nyolcad; — **oktogon:** nyolcszögű tér, nyolcszög.

oktroj, oktrojálás: ráerőszakolás, rákényszerítés; — **oktrojál, ráoktrojál:** ráerőszakol, rátukmál; — **oktrojált alkotmány:** kényszeralkotmány.

okulár: szemlencse.

okuláré: szemüveg, pápaszem.

oligarha: hatalmaskodó főúr, főnemes; — **oligarhia:** kevesek uralma.

olimpiász: világverseny.

ómen: jel, intőjel; — **ominózus:** baljóslatú, végzetes, szerencsétlen, átkos, rosszindulatú.

omlett: tojáslepeny.

omnibusz: társaskocsi.

omnipotencia: mindenhatóság, korlátlan hatalom; — **omnipotens:** mindenható, nagyhatalmú.

ondolál: hullámosít, haját süt; — **ondolálás:** hullámosítás, hajsütés; — **ondolált:** hullámosított.

onkli: nagybácsi.

opció: elővételi jog; — **opciót kap:** elsőbbségi jogot kap, elővételi jogot kap.

operáció, operálás: műtét, hadművelet; — **operatív:** sebészeti; — **operatőr:** sebész, képmester.

opponál: ellenez, ellenzékieskedik, szembeszáll; — **opponálás, opposzió:** ellenvetés, ellenszegülés, ellenpárt.

opportunist: megalkuvó, alkalmazkodó, köpönyegforgató; — **opportunizmus:** megalkuvás, alkalmazkodás, köpönyegforgatás; — **opportúnus:** alkalmas, célszerű, hasznos.

optika: fénytán; — **optikai:** fénytani; — **optikus:** szemüveges.

optimista: könnyen hívő, bizakodó, derülten látó; — **op-**

- timisztikus:** derült fölfogású; — **optimizmus:** könnyen hives, bizakodás, vérmes reménység, derűlátás.
- oráció:** beszéd, szónoklat; — **orákulum:** jóslat, jóshely; — **orátor:** szónok.
- oranzsád:** narancsszőrp.
- ordinaré:** közönséges, faragatlan, durva.
- ordó:** kitüntetés, rendjel, érdemjel.
- ordonánc:** küldönc.
- ördövr:** ízelítő.
- ordré:** rendelet, parancs.
- organikus:** szerves, élő, lényeges; — **organizáció:** szervezet; — **organizál:** szervez, rendszerez, elrendez; — **organizálás:** szervezés, rendszerezés, elrendezés; — **organizátor:** szervező; — **organizmus:** szervezet, élő test; — **organum:** szerv, testrész, hang, közlőny.
- orgia:** kicsapongás, tivornyázás, dorbézolás, dőzsölés.
- orientáció, orientálás:** tájékozódás, igazodás; — **orientál:** tájékoztat, fölvilágosít; — **orientálódik:** tájékozódik, igazodik valami felé, kapcsolatot keres; — **orientálva van:** tájékozott.
- orientális:** keleti.
- originális:** eredeti, tősgyökeres.
- orkeszter:** zenekar, zenekar helye.
- ornamentális:** díszítő; — **ornamentika:** díszítés, díszítő művészet; — **ornamens, ornamentum:** díszítés, dísz, ékítmény; — **ornáns:** díszítő.
- ornátus:** díszöltözet, papi öltözet.
- ornitológia:** madártan; — **ornitológus:** madártudós.
- orográfia:** hegyszer.
- ortodox:** igazhitű, óhitű, maradi; — **ortodoxia:** igazhitűség, óhitűség, maradiság.
- ortográfia:** helyesírás; — **ortografikus:** helyesírási.

- ortológia:** nyelvhelyesség; — *ortológus:* nyelvőrző.
ortopéd: testegyenestő; — *ortopédia:* testegyenestés, testidomítás, testigazítás.
oszcilláció: rezgés, ingadozás; — *oszcillál:* rezeg, ingadozik.
osztéria: olasz korcsma, olasz csapszék.
ováció: ünneplés, tetszésnyilvánítás.
ovál, ovális: tojásalakú, hosszúkás.
oxidáció: rozsdásodás; — *oxidál:* rozsdásít; — *oxidálódik:* rozsdásodik.
ökonómia: gazdaság, háztartás, takarékosság, közgazdaságtan; — *ökonómikus:* gazdaságos, takarékos, jó beosztású; — *ökonómus:* gazdálkodó, gazdasz.

P.

- paccer:** ügyetlen, kontár, kétbalkezü; — *paccol, elpaccol:* elpuskáz, elügyetlenkedik, elront, kontárkodik.
páciens: beteg.
pacifikál: lecsendesít, megbékít, rendet teremt; — *pacifista:* békebarát, békeszerző; — *pacifizmus:* világbéke-mozgalom.
pacni: folt.
pacsni: vesepecsenye széle.
pádimentum: padló, padozat, deszkázott föld.
paif volt: oda volt, elhült, elképedt.
pájslí: tüdő, savanyú tüdő.
pakk: csomag, poggyász; — *pakol:* csomagol, elkotródik.
pakli: csomag, doboz; — *paklizik:* összejátszik valakivel.
paktál: egyezkedik, alkudozik; — *összepaktál:* megegyezik, összejátszik; — *paktum:* megegyezés, alku, szerződés.

paleográfia: írástörténet.

paleontológia: őslénytan.

paletó: felöltő.

paletta: festékkeverő tábla, festékes tálca.

pamflet: gúnyirat, röpirat, förmedvény; — *pamfletista:* röpiratíró.

panácea: csodaszer, varázsszer.

panama: sikkasztás, vesztegetés, visszaélés, csalás; — *panamázik:* sikkaszt, szélhámoskodik, csal; — *panamista:* sikkasztó, szélhámos, csaló.

pancs: kotyvalék; — *pancsol:* kotyvaszt, lucskol.

pandan: megfelelő, ugyanolyan, hozzáillő.

panegirikusz: dicsőítő beszéd, magasztaló ének.

pánik: fejetlenség, zürzavar, ijedelem, vakrémület.

paníroz: morzsába tesz, bemorzszáz; — *panírozott:* morzsás, kirántott.

panoráma: körkép, tájkép, látvány.

pantalló: hosszú nadrág.

panteon: emlékcarnok.

pantomím: némajáték.

panzió: vendégház, nyugdíj.

papírmásé: papirospép, gyúrt papiros.

pappendekli: kéregpapiros, lemezpapír.

parádé: pompa, fény, díszfelvonulás; — *parádés:* ünnepi, díszes, ragyogó; — *parádés ruha:* díszruha, ünneplő ruha; — *parádézik:* pompázik, hivalkodik, fitogtatja magát.

paradigma: példa.

paradox: látszólag képtelen, látszólag ellentmondó, fonák; — *paradoxon:* látszólagos ellentmondás.

parafál: jóváhagy, aláír; — *parafálás:* jóváhagyás, aláírás.

parafrázis: körülírás.

paragrafus: szakasz, cikk.

paralitikus: bénult, agyalágyult, szélütött; — *paralízis:* bénulás, szélütöttség; — *paralizál:* kiegyenlít, meg-hiúsít.

parallel: párhuzamos, egyidejű; — *parallelizmus:* párhuzamosság; — *parallelogramma:* egyenközű négyszög.

paraplé: esernyő.

paraván: spanyolfal, kályhaellenző.

parazita: élősd, ingyenélő, más munkájából élő.

parcella: telek, házhely, földdarab; — *parcelláz:* tel-
kekre oszt, földarabol.

parciális: részleges, egyoldalú, különérdekű, egységbontó.

pardon: bocsánat, kegyelem.

parenézis: intelem, intő beszéd, buzdítás.

parentáció, parentálás: búcsúztató, gyászbeszéd, halotti
beszéd; — *elparentál:* elbúcsúztat, elsirat.

parié: tejszínes fagylalt.

parforsz-vadászat: hajtóvadászat, falkavadászat.

parföm: illatszer; — *parfömös:* illatos; — *parfüméria:*
illatszertár, illatszerkereskedés; — *parfömöz:* illatosít,
szagosít.

pária: kítaszított, nyomorult, megvetett.

paríroz: engedelmeskedik, szótfogad; — *kiparíroz:* kivéd,
elhárít; — *nem paríroz:* nem engedelmeskedik, ellen-
kezik.

paritás: egyenlőség, egyenjogúság, viszonyosság, egyér-
tékűség.

parízer: párizsi.

park: liget, díszkert, kocsállomás, kocsivárakozó; —
parkíroz, parkoz: beültet, befásít, állomásozik.

parkett-táncos: bértáncos.

- parlament:** országgyűlés, országház; — *parlamenter:* békekövet; — *parlamentáris:* országgyűlési, népképviseleti; — *parlamentarizmus:* képviseleti rendszer.
- paródia:** gúnyos utánzás, torzítás; — *parodizál:* utánoz, torzít, kigúnyol.
- paróka:** vendéghaj.
- parókia:** paplak, lelkeszi állomás.
- parola:** becsületszó; — *paroláz:* kezet ad.
- paroli:** hajtóka.
- paroxizmus:** lázroham, örvöngés, önkívület, mámor.
- partáj:** lakó.
- partecédula:** gyászjelentés.
- partedli:** előke, állkendő.
- parterr:** földszint; — *parterrtorna:* talajtorna.
- parti:** játszma, házasság; — *jó partit csinált:* jól nősült, jól ment férjhez.
- partikuláris:** helyi, szűkkörű, széthúzó, különálló; — *partikularizmus:* széthúzás, egységbontás, külön érdekek.
- partitúra:** vezérkönyv.
- partner:** társ, játszótárs, résztvevő.
- partvis:** kefeseprű, szőrseprű.
- parvenü:** szerencselovag, szerencsefi, felkapaszkodott, jöttment.
- passz:** tovább, vége, pont.
- passzió:** szenvedély, kedvtelés, lelkesedés; — *passzionátus:* szenvedélyes.
- passzíroz:** áttör, átsajtol.
- passzit, pászit:** illeszt; — *passzol, pászol:* odaillik, összeillik; — *elpasszol:* elmulaszt, elszalaszt; — *lepasszol:* lemarad, levitézlik; — *passzent:* jól fekvő, testhez álló, szoros.
- passzív:** tétlen, részvétlen, tartózkodó, szenvedő; — *passz-*

- szíva:** adósság, teher, tartozás; — **passzivitás:** tétlenség; — **passzívum:** szenvedő alak.
- passzus:** útlevel, marhalevel, hely, részlet, kifejezés.
- pászít:** illeszt; — **pászol:** illik, összevág; — **passzent:** jól fekvő, testhez álló, szoros.
- paszkvillus:** gúnyirat.
- paszpartu:** papiroskeret, igazolvány, szabadjegy.
- paszpol:** alátét, alászegés.
- paszta:** pép, kenőcs.
- pasztel:** színes kréta; — **pasztelkék:** búzavirágszín, égszínkék.
- pasztilla:** golyócska.
- pasztörizál, pasztöröz:** csíráatlanít; — **pasztörizált, pasztörözött:** csíráatlanított.
- patália:** csetepaté, pörpatvar, veszekedés.
- pátens:** nyílt parancs; — **patent:** szabadalom; — **patentíroz:** szabadalmaz; — **patentkapocs:** nyomókapocs.
- páter:** atya; — **páternoszter:** folytonjáró.
- patetikus:** szenvedélyes, lendületes, emelkedett hangú, ünnepélyes; — **pátosz:** hév, lendület, ünnepélyesség.
- patína:** nemes rozsdá, színvesztés, fakulás; — **patinás:** jóhírű, rozsdás, fakult.
- patológia:** kórtan; — **patológikus:** beteges, kóros, kórtani.
- patriarkális:** családias, ősi, egyszerű.
- patrióta:** hazafi; — **patriotikus:** hazafias; — **patriotizmus:** hazafiság.
- patron:** töltény, minta.
- patrónus:** védőszent, pártfogó, kegyúr; — **patronázs:** védelem.
- patrul:** őrzéskor.
- patvarista:** ügyvédjelölt, joggyakornok.

- paukol:** betanít, begyakorol.
pausálé: átalány; — *pausálár:* átalányár.
pauszpapír: másoló-papír.
pauza: szünet, szünetjel; — *pauzál:* szünetel, pihen.
pavillon: kerti ház, nyaraló.
pedagógia: neveléstudomány; — *pedagógium:* tanítók nevelőintézete; — *pedagógus:* nevelő, tanító.
pedál: taposó.
pedáns: pontos, rendszerető, aprólékos, szőrszálhasogató; — *pedantéria:* pontosság, rendszeretet, aprólékosság, szőrszálhasogatás, fontoskodás.
pedellus: iskolaszolga.
pedigré: állatok családfája, kutyák származása.
pedikűrös: lábápoló; — *pedikűrözés:* lábápolás.
peh: balszerencse, baj, galiba; — *pehes ember:* szerencsétlen flótás.
pejgli: dióspatkó, mákospatkó.
pejsli: tüdő.
pelerin: körgallér.
pemzli: ecset.
penetrál: átítat; — *penetráns:* átható, orrfacsaró.
penitencia: vezeklés, bűnbánat, megbánás; — *penitenciázik:* vezekel.
penna: toll.
pentatlon: ötös verseny, öttusa.
penzió: nyugdíj; — *penzionál:* nyugalomba helyez, nyugalmaz, nyugdíjaz; — *penzionált:* nyugalmazott, nyugdíjas.
penzum: föladat, munka, lecke.
percent: százalék; — *percentuális:* százalékos.
percepció, percipiálás: észrevezés, fölfogás; — *percipiál:* megért, észrevesz, fölfog.

perfekt: tökéletes, befejezett; — *perfektuál:* elvégez, lebonyolít, megvalósít, befejez, végrehajt.

perfid: áruló, alávaló, galád, hitszegő, álnok; — *perfidia:* hűtlenség, szőszegés, csalárdság, alattomoság, álnokság.

perforáció, perforálás: átlukasztás, átfúrás, lyuksor; — *perforál:* átlukaszt, átfúr.

pergola: oszlopos lugas.

perhorreszkál: hibáztat, rosszat, visszautasít, szégyell.

periféria: külső terület, kültelek, környék; — *periférikus:* külső, kültelki, környéki.

periodikus: időszakos, szabályosan visszatérő, rendszeresen ismétlődő; — *periódus:* időszak, kor, körmondat.

periszkóp: kilátócső.

permanencia: készenlét, készültség, folytonosság; — *permanenciában van:* készenlétben van, állandóan együtt van; — *permanens:* állandó, tartós, folytonos.

permill: ezrelék.

permutáció, permutálás: változtatás, cserélés, rendcsere; — *permutál:* változtat, cserél.

peroráció, perorálás: szónoklás, beszédáradat; — *perorál:* szónokol.

perpetuum mobile: örökmozgó.

perspektíva: távlat, kilátás.

persziflál: kigúnyol, nevetségessé tesz; — *persziflázs:* kigúnyolás, nevetségessé tétel, csipős gúny.

perszóna: személy, némbér; — *perszonáliák:* személyi adatok, iratok; — *perszonális:* személyi; — *perszonifikáció, perszonifikálás:* megszemélyesítés; — *perszonifikál:* megszemélyesít.

pertli: zsinór, szalag, fűző.

pertraktál: tárgyal, megbeszél; — *pertraktálás:* tárgyalás, megbeszélés.

pertu vagyunk: tegezödünk.

pesszimista: sötéten látó, komor világnézetű; — *pesszimisztikus:* sötét, komor, borús; — *pesszimizmus:* sötétlátás, rosszathivés, komor világnézet.

petíció: kérelem, kérvény, folyamodvány; — *peticionál:* kérelmez, folyamodik.

pia: ital, bor; — *piál:* iszik.

pianinó: rövid zongora.

piesesztál: talapzat, tekintély, erkölcsi magaslat.

pietás: kegyelet, tisztelet; — *pietista:* jámborkodó; — *pietizmus:* túlzott jámborság.

pikáns: sikamlós, ledér, kétértelmű, csiklandós; — *pikáns szósz:* inycsiklandozó mártás, csípős mártás, fűszeres mártás; — *pikantéria:* csípős dolog, csiklandós eset, borsos történet, érdekesség, különösség.

pikíroz: keményít, kidolgoz; — *pikírozás:* éköltség.

pikírt: csípős, sértődött, éles, ingerült.

pikkel, pikkje van rá: haragszik, feni rá a fogát, begyében van.

pikkoló: kis csésze fekete, kis pohár sör, kispincér, borfiú.

piknik: batyubál.

piknométer: fajsúlymérő.

pikszis: doboz, szelence.

piktor: festő; — *piktúra:* festészet, festmény; — *pingál:* fest.

pilóta: repülő, révkalauz.

pincetta: csipesz.

pionír: úttörő, utász, előharcos.

pipetta: szippantó.

piramidális: óriási, roppant, rengeteg; — *piramis:* gúla.

piré: pép, kása, áttört étel.

pirománia: gyujtogató kórság, gyujtogató téboly; — *piromániás:* gyujtogató; — *pirotehnika:* tűzijáték-művészet; — *pirotehnikus:* tűzijátékrendező.

pirula: labdacs.

piszlicsár: jelentéktelen, apró-cseprő.

piti, pitiáner: kicsi, jelentéktelen, pénztelen, csúnya.

pitli: vödör.

pitoreszk: festői.

pizsama: hálóköntös.

plafon: mennyezet.

plágium: irodalmi lopás; — *plagizál:* gondolatot ellop; — *plagizátor:* irodalmi tolvaj.

plakát: falragasz, hirdetmény; — *plakatiroz:* kiragaszt.

plakett: veret, emlékérem.

pláne: söt, különösen, főkép, éppen, hát még.

planéta: bolygó.

planimetria: síkmértan.

planíroz: kiegyenget, elsímit; — *planírozás:* egyengetés, elsímitás.

plans: vívódeszka, dobogó.

plántál: ültet; — *plantázs:* ültetvény.

plánium: terv, vázlat, síkság.

plasziroz: elhelyez; — *plaszirozás:* elhelyezés.

plaszticitás: szoborszerűség, domborúság; — *plasztika:* szobrászat; — *plasztikus:* szemléletes, kiemelkedő, szoborszerű.

plasztron: ingmell, mellvért.

platform: síktér, lapos tető, szónoki emelvény, egység-alap, politikai megegyezés.

platni: tűzhely-lap, lemez.

plató: fennsík, síkság.

plátói, platonikus: eszményi, lelki, szellemi.

plauzibilis: hihető, elfogadható, valószínű; — *plauzibilitás:* valószínűség.

plé: bádóg.

plebsz: nép, tömeg, csöcselék.

pléd: lábtakaró, útikendő, nagykendő.

plenáris: teljes, összes; — *plenum:* testület, gyűlés, ösz-szeség.

pleonasztikus: szószaporító; — *pleonazmus:* szószaporítás, szófölösleg.

plezúr: sebesülés.

plisszé: berakás; — *plisszíroz:* berak; — *plisszírozott:* berakott.

plomb: fogtömés, ólomzár; — *plombál:* fogat töm, le-
ólmoz.

plöröz: strucctoll.

plump: esetlen, ormótlan.

plurális: többesszám; — *pluralitás:* többség.

plusz: többlet, fölösleg, felár.

plutokrácia: vagyonos osztály, pénzuralom; — *pluto-
krata:* vagyonos ember, pénzfejedelem; — *plutokra-
tikus:* pénzuralmi.

plümó: lábdunna.

pneumatik: légtömlő, légabroncs, gumiabroncs, fúvott
gumi; — *pneumatikus:* légnyomású.

podagra: köszvény; — *podagras:* köszvényes.

pódium: dobogó, emelvény.

poéma: költemény; — *poéta:* költő; — *poétika:* költé-
szettan; — *poétikus:* költői; — *poézis:* költészet.

poén: pont, egység, lökés, dobás.

poent: csattanó, éle valaminek; — *poentíroz:* kiélez,
hangsúlyoz.

pogrom: zsidómészárlás, zsidóirtás.

poláris: sarki; — *polarizáció:* fényssarkítás; — *polarizált:* sarkított; — *pólus:* sark.

polémia: vitatkozás, tollharc, szóharc; — *polemikus:* vitatkozó; — *polemizál:* vitatkozik.

poliandria: többférjűség; — *poligám:* soknejű; — *poligámia:* soknejűség.

polícia, policáj: rendőrség.

poliglott: többnyelvű; — *poliglottizmus:* többnyelvűség.

polihisztor: mindentudó, egyetemes tudós.

políroz, politúroz: csiszol, fényez, simít; — *polírozás, politur, politúrozás:* fényezés, csiszolás, simítás.

politehnika: ipartan; — *politehnikum:* ipariskola, műszaki iskola.

politika: államvezetés.

poltron: gyáva, pipogya, szájhős.

pomádé: hajkenőcs; — *pomádés:* hajkenőcsös.

pomológia: gyümölcstenyésztés; — *pomológus:* gyümölcstenyésztő.

ponderál: súlya van, nyom a latban, mérlegel; — *ponderáns:* nyomós, jelentős.

pónem: arc, ábrázat.

ponpon: bojt.

pontifex: főpap; — *pontifikál:* nagymisét mond.

ponton: álló hajó; — *pontonhid:* úszóhid.

populáris: népszerű, népies; — *popularitás:* népszerűség; — *popularizáció:* népszerűsítés; — *popularizál:* népszerűsít.

porció: adag; — *porcióz:* adagol; — *porciózás:* adagolás.

pornográf: aljasul érzéki, trágár; — *pornográfia:* trágár, fajtalan, aljasul érzéki irodalom.

porózus: likacsos; — *pórus:* likacs.

portál: kapuzat, kirakatváz; — *portál valakit:* pártol, fölkarol, támogat valakit.

portás: kapus.

portébl: hordozható.

portepé: kardbojt.

portó: viteldíj, postadíj; — *portómentes:* díjtan.

portré: arckép, képmás.

posszibilis: alkalmas, lehető, lehetséges; — *posszibilitás:* lehetőség.

poszt: őrhely, állomás, őrszem; — *posztkiszni:* levél-szekrény.

posztszkriptum: utóirat.

posztulátum: követelmény, kellék.

posztumusz: hátrahagyott, utószülött.

potentát: hatalmasság, nagyúr.

potpurri: egyveleg.

póz: színészkedés, nagyképüsködés, testtartás; — *pózol:* színészkedik, nagyképüsködik; — *pózolás:* színészkedés, hatásvadászat; — *pozór:* színészkedő, nagyképű, hatásvadászó.

pozíció: állás, helyzet, rang, méltóság; — *pozícióra tett szert:* érvényesült.

pozitív: kézzelfogható, határozott, valóságos; — *pozitive:* bizonyosan, határozottan; — *pozitivitás:* bizonyosság, határozottság; — *pozitívum:* kézzelfogható dolog, valóság, bizonyosság, tény, adat.

pönálé: bírság, büntetéspénz.

pracli, pracni: tenyér, kéz.

pragmatikus: oknyomozó.

prakker: poroló.

praktikus: gyakorlati, hasznos, életrevaló; — *praktizál:*

gyakorol, működik; — *praxi*: gyakornok; — *praxis*: gyakorlat, működés.

precedens: hasonló eset, korábbi eset, előzmény; — *van rá precedens*: már előfordult, van rá korábbi példa; — *precedenst alkot*: irányadó lesz a jövőre.

preceptor: tanító, nevelő.

precíz: pontos, szabatos; — *precízen*: pontosan, szabatosan; — *precíziós műszer*: finom műszer; — *precízíroz*: pontosan meghatároz, szabatosan kifejez; — *precizitás*: pontosság, szabatosság.

predesztináció, predesztinálás: végzetszerűség, rendeltetés; — *predesztinál*: kijelöl, kiszemel, előre meghatároz; — *predesztinálva van*: ez a végzete, erre van rendelve.

prédikáció: szentbeszéd, egyházi szónoklat; — *prédikál*: szentbeszédet mond, szónokol.

prédikátum: nemesi előnév.

predominál: uralkodik, kimagaslik; — *predomináló*: döntő, elhatározó, hathatós.

prefektúra: elöljáróság, kormányzóság; — *prefektus*: elöljáró, kormányzó, helytartó.

pregnans: találó, szabatos, csattanós, rövid.

prehisztorikus: történelemelőtti, őskori.

preklárusz: színjelesen érett.

prelúdium: előjáték.

prematurusz: jelesen érett.

premier: első előadás, bemutató.

premissza: előzmény, kiindulópont.

prémium: jutalom, kedvezmény, díj.

preparáció, preparálás: előkészítés, kitömés; — *preparál*: előkészít, kitöm, kikeresi a szavakat; — *preparator*: kikészítő, tömő; — *preparátum*: készítmény.

preponderál: uralkodik, kitűnik; — *preponderancia:* nagyobb hatalom, fölsőbbiség.

prepotencia: basáskodás, hatalmaskodás; — *prepotens:* hatalmaskodó, erőszakoskodó.

presbíter: egyházi előljáró, egyháztanácsstag; — *presbitérium:* egyháztanács.

présel: sajtol.

presszió: kényszer, nyomás; — *presszionál:* kényszerít, erőltet, rászorít.

presztizs: tekintély, jó hírnév, erkölcsi súly; — *presztizskérdés:* hatalmi kérdés.

preventív: megelőző, óvó, elhárító; — *preventive:* jóelőre, megelőzve.

prezencia: jelenlét.

prezent: ajándék; — *prezentel:* ajándékoz.

prezentál: bemutat, előterjeszt; — *prezentálás:* bemutatás, előterjesztés.

prézes, prezidens: elnök; — *prezideál:* elnököl; — *prezidium:* elnökség, elnöklés.

prézli: morzsa.

prezumpció: föltevés; — *prezumpatív:* leendő, várományos, reménybeli.

príma: elsőrendű, legjobb.

príma balerína: első táncosnő; — *primadonna:* első színésznő.

primer: elsődleges, elsőfokú; — *primőr:* korai gyümölcs, korai főzelék, újság, újdonság.

primitív: kezdetleges, fejletlen.

princ: herceg, királyfi; — *princesz:* hercegnő, hercegkisasszony.

princesz ruha: öv nélküli ruha.

principális: főnök.

principium: alapelv, irányelv, vezéreszme.

prior: perjel.

prioritás: elsőbbség.

priusz: előélet, megelőző dolgok, korábbi adatok.

privadiner: tisztiszolga.

privát: magán, házi, személyes; — *privátim:* magánúton, négy szemközt, bizalmasan; — *privatizál:* magánélelet folytat.

privilegium: kiváltság, kedvezmény, szabadalom, előjog; — *privilegizált:* szabadalmazott, kiváltságos.

prizma: hasáb; — *prizmatikus:* hasábos.

probírmamzell: próbakisasszony, próbálóleány.

probléma: kérdés, föladat, tétel; — *problematikus:* kétséges, megoldatlan, talányos, bizonytalan.

procc alak: nagyképűsködő ember, pöffeszkedő ember; — *proccol:* nagyzol, pöffeszkedik, elősködik.

procedúra: eljárás; — *processzus:* folyamat, eljárás, pör.

procent: százalék.

processzió: körmenet, búcsújárás.

producer: filmvállalkozó.

produkció, produkálás: termelés, alkotás, gyártás, mutatvány, előadás; — *produkál:* termel, alkot, gyárt, létrehoz, fölmutat; — *produkálja magát:* művészkedik, előad; — *produktív:* termékeny, gyümölcsöző, hasznos, eredményes; — *produktum:* termék, gyártmány, eredmény.

profán: világi, avatatlan, kegyeletsértő, szentségtelen; — *profanáció, profanizálás:* megszenségtelenítés, kegyeletsértés; — *profanizál:* megszenségtelenít, megcsúfol, sárba ránt.

professzionista, profi: hivatásos.

professzor: tanár.

- proféta:** jövendölátó, látnok, jós; — *profécia:* jóslat, jövendölés; — *profétizál:* jósol, jövendöl.
- profil:** arcél, körvonal, keresztmetszet; — *profilban:* oldalt.
- profilaktikus:** megelőző, elhárító, óvó, védő; — *profilaxis:* elhárítás, védekezés, bajelőzés.
- profit:** haszon, nyereség, előny, sáp; — *profitál:* hasznot húz valamiből.
- prognózis:** jóslás, időjóslás, jelzés.
- programm:** tárgysorozat, napirend, munkarend, műsor, tájékoztató; — *programot adott:* közölte munkatervét; — *programmszerű:* műsorszerű.
- progresszió:** haladás, emelkedés; — *progresszív:* haladó, fokozatos; — *progresszíve:* fokozatosan.
- prohibíció:** tilalom, szesztilalom, akadály; — *prohibitív:* óvó, tiltó, védővamos.
- projekció, projektum:** vetület, javaslat, tervezet; — *projektív geometria:* vetítő mértan.
- proklamáció:** kiáltvány, hirdetmény, fölszólítás, szózat; — *proklamál:* kihirdet, kijelent, közhírré tesz.
- prokurista:** cégvezető, cégjegyző.
- proletár:** nyomorgó, züllött; — *proletárosít:* nyomorba dönt, elszegényít.
- prológus:** előhang, előszó, megnyitó.
- prolongál:** meghosszabbít, halaszt.
- promenád:** sétatér.
- promill:** ezrelék.
- prominens:** hangadó, kiváló, kimagasló.
- prompt:** gyors, rögtönös, pontos.
- propagál:** terjeszt, ismertet, hirdet, népszerűsít; — *propaganda:* terjesztés, ismertetés, hírverés, toborzás; — *propagandát csinál:* mozgalmat indít; — *propaganda-*

minisztérium: eszmeterjesztő minisztérium; — **propagátor:** terjesztő, hirdető, népszerűsítő.

propedeutika: bevezetés, előkészítés; — **propedeutikus:** bevezető, előkészítő.

propeller: csavargőzös, hajtócsavar.

proponál: javasol, indítványoz, előterjeszt; — **propozíció:** javaslat, indítvány, előterjesztés, ajánlat.

proporcio: arány, viszony; — **proporcionális:** arányos, viszonylagos.

prospektus: tájékoztató, ismertetés, tervrajz.

prosperál: boldogul, érvényesül.

proscénium: előszín, színpadelőtti.

proszít: egészségére!

protegál: támogat, pártfogol; — **protegálás, protekció:** támogatás, pártfogás, közbenjárás; — **protektor:** pártfogó, közbenjáró.

protestál: tiltakozik, óvást tesz; — **protestálás:** tiltakozás, ellenvetés.

protézis: fogpótlás, művégtag.

protokollum: jegyzőkönyv, napló.

prototípus: mintakép, öskép.

proverbium: közmondás.

providenciális: gondviselésszerű.

provincia: vidék, tartomány, kerület; — **provincializmus:** vidékiesség, tájéjtés.

provízió: jutalék, osztalék.

provizórikus: ideiglenes, átmeneti, rögtönzött; — **provizórium:** ideiglenes állapot, átmeneti kormányzat.

provokáció, provokálás: kihívás, ingerlés, fölizgatás; — **provokál:** kihív, izgat; — **provokáló:** kihívó, szemtelen; — **provokátor:** izgató, lázító.

prózái: hétköznapi, közönséges.

prémier: első előadás, bemutató.

prúd: szenteskedő, szemforgató, álszemérmes; — *prüderia:* szenteskedés, szemforgatás, álszemérem.

pszeudó: ál, koholt, hamis, nem valódi.

pszihé: lélek, lelki alkat; — *pszihiáter:* elmeorvos, elme-
gyógyász; — *pszihiátria:* elmeorvoslás; — *pszihikus:*
lelki; — *pszihoanalitikus:* lélekelemző; — *pszihoanali-*
zis: lélekelemzés; — *pszihografológia:* írásos lélekelem-
zés; — *pszihografológus:* írásos lélekelemző; — *pszi-*
hológia: lélektan; — *pszihológus:* lélekbűvár; — *pszi-*
hózis: lelki betegség.

publicista: közíró, vezércikkíró; — *publicisztika:* köziro-
dalom, politikai sajtó; — *publicitás:* nyilvánosság.

publikáció, publikálás: közlés, kiadvány; — *publikál:*
közöl, kiad; — *publikum:* közönség, nyilvánosság.

pucc: cicoma, cifraság, pipere, fényűzés; — *puccos:* föl-
cicomázott, divatmajom; — *pucéráj:* tisztító üzlet; —
pucol: tisztít; — *megpucol:* megtisztít, eltakarodik, el-
szelel.

puccs: zendülés, államcsíny, összeesküvés.

púder: arcpor, hintőpor; — *púderez:* behint, poroz.

puff: dudor, túlbővítés.

puffer: ütköző, lökeshárító.

pukedli: bókolás, bók.

pulárd: hízott jérce.

pullóver: kötött kabát, kötött mellény.

pult: kiszolgáló asztal.

pulzus: érverés, verőér.

pumpa: szivattyú, fűjtató; — *pumpál:* szivattyúz; —
pumpálás: szivattyúzás.

pumpol: kölcsönkér, pénzt vasal ki; — *pumpolás:* köl-
csönkérés.

punktum: pont! vége! nincs tovább!

pupilla: szembogár.

purgatórium: tisztítótűz.

purifikáció, purifikálás: tisztogatás; — *purifikál:* megtisztít, rendet teremt; — *purista:* nyelvtisztító; — *purizmus:* nyelvtisztítás; — *púrum:* tisztázat.

puritán: szigorú erkölcsű, tiszta jellemű.

purparlé: beszélgetés, alkudozás, tárgyalás.

puszedli: habcsók.

puszíroz: előretol, támogat.

putik: lebúj, kiskocsmá.

puvoár: hatalom; — *plenpuvoár:* teljes hatalom, szabad kéz.

püré: pép, kása, áttört étel.

R.

rabatt: árengedmény.

rabiátus: dühös, dühöngő, erőszakos, goromba.

rabic-fal: hálósfal.

rabulista, rabulisztikus: szócsavaró; — *rabulisztika:* szócsavarás, körmönfont okoskodás, törvénycsavarás.

ráció: józan ész, észszerűség, értelem; — *racionális:* észszerű, célszerű; — *racionalizál:* célszerűsít, egyszerűsít; — *racionalizálás:* egyszerűsítés, célszerűvé tétel.

radiátor: fűtőtest.

radikális: gyökeres, kíméletlen, szélsőséges; — *radikálisán:* gyökeresen; — *radikalizálódás:* balfelé tolódás.

rádiótelegráfia: szikratávírás.

radír: törölógumi; — *radiroz:* töröl, dörgöl.

rádiusz: sugár, küllő; — *rádiuszvektor:* vezérsugár.

ráf: abroncs, karika.

raffinált: finomított, tisztított, agyafúrt, kitanult, ravasz;

— *raffinéria:* finomítás, furfang, ravaszság.

raffolás: ráncolás, állóránc.

ragu: vagdalék, becsinált.

rajon: körzet; — *rajonírozás:* körzetbeosztás.

rakett: ütő.

rakéta: röppentyű.

ráma: keret.

ramazuri: zenebona, hűhó, fölfordulás.

rámol: takarít, rendezkedik, kirak; — *rámolás:* takarítás, rendezkedés.

ramszték: hátszín.

randalíroz: garázdálkodik, lármázik, duhajkodik.

randevu: találkozás, találka, légyott.

rapid: gyorsíramú, hirtelen, rohamos.

rapli: hóbert, szeszély, rigolya; — *raplis:* szeszélyes, hóbertos, rigolyás.

raport: kihallgatás.

rapszodikus: csapongó, szaggatott, töredékes.

raritás: ritkaság.

rassz: fajta, faj.

rasztli: késpalló.

ráta: részlet.

ratifikáció, ratifikálás: jóváhagyás, megerősítés, törvénybe iktatás, aláírás; — *ratifikál:* jóváhagy, megerősít, törvénybe iktat, aláír.

razzia: rendőrhajsza, rajtaütés, portyázás, átkutatás.

reagál: visszahat, fogékony valami iránt; — *nem reagál rá:* nem felel rá, nincs rá hatása, rá se hederít.

reakció: visszahatás, ellenhatás; — *reakcionárius, reakciós:* haladásellenes, szélső jobboldali.

reaktívál: újra alkalmaz, hivatalába visszahelyez; — *reaktíválás:* visszahelyezés.

realiák: tárgyi ismeretek; — *reális:* valóságos, józan, gyakorlati; — *realista:* józanul látó, hidegen mérlegelő; — *realisztikus:* tárgyas, valószerű; — *realitás:* valóság, valószerűség; — *realizál:* megvalósít; — *realizmus:* valószerűség, természetesség, a való élet festése.

rebah: haszon, nyereség.

rebellió: lázadás, forradalom; — *rebellis:* lázadó, forradalmár, fölkelő, pártütő, zendülő.

rébusz: rejtvény, talány.

recenzeál: megbírál; — *recenzens:* bíráló; — *recenzió:* bírálat, ismertetés.

receptió: befogadás, egyenjogúsítás; — *receptív:* fogékony, befogadó.

recept: orvosi rendelvény, ételleírás.

recidíva: visszaesés, ismétlődés.

reciprocitás: kölcsönösség, viszonzosság; — *reciprok:* kölcsönös, fordított.

recitál: szaval, előad; — *recitátor:* szavaló, fölolvasó.

redakció: szerkesztőség; — *redaktor:* szerkesztő.

redengót: hosszú kabát, Ferenc József-kabát.

redivíusz: föltámadt, újraélő, visszatért.

redukál: csökkent, korlátoz; — *redukálódik:* kevesbedik, egyszerűsödik; — *redukált:* leszállított, csökkentett, korlátozott; — *redukció:* csökkentés, leszállítás, korlátozás.

redut: vigadó.

refektórium: ebédlő.

referáda, referátum: előterjesztés, jelentés; — *referál:* előad, beszámol, jelentést tesz; — *referencia:* fölvilágosítás, tájékoztatás; — *referens:* előadó.

reflektál: számít valamire, jogot formál, válaszol, felel;
— *reflektáns:* pályázó, igénylő.

reflektor: fényszóró, fénnyvető.

reflex: visszaverődés, tükörkép, önkénytelen mozdulat.

reflexió: elmélkedés, megjegyzés, észrevétel; — *reflexív:* elmélkedő.

reform, reformálás: átalakítás, javítás, megújhodás, újtás, újjáteremtés; — *reformál:* újit, átalakít, javít, újjáteremt; — *reformátor, reformer:* újtó, átalakító, újjáteremtő.

refrakció: sugártörés; — *refraktor:* sugártörő, messzelátó.

reifrén: sorismétlés, visszatérő sor.

refü: visszautasítás; — *refüzál:* visszautasít.

regálé: italmérési jog, királyi haszonvétel.

regatta: evezősegyesület, csónakverseny.

regeneráció, regenerálás: megújulás, újjászületés; — *regenerál:* újjáteremt, újjáalkot, megifjít; — *regenerálódik:* újjászületik, megfiatalodik; — *regenerátor:* újjáalkotó.

régens: kormányzó, uralkodóhelyettes.

regiment: ezred, sokaság.

regió: tájék, légréteg.

regiszter: iktatókönyv, táblázat, jegyzék, hangfokozat; — *regisztrál:* beiktat, jegyzékbe vesz.

reglama: szabályzat, rendszabály.

regresszív: visszafejlődő.

regruta: ujonc; — *regrutálódik:* kiegészül, gyarapodik.

regula: szabály, rend; — *reguláris:* szabályos, rendes; — *regulátor:* szabályozó; — *reguláz:* szabályoz, ráncba szed, megleckéztet.

rehabilitáció, rehabilitálás: visszahelyezés, a becsület

helyreállítása; — *rehabilitál*: visszahelyez, helyreállítja becsületét, elégtételt szolgáltat.

reinkarnáció: megtestesülés, újjászületés.

rekapituláció, rekapitulálás: ismétlés, összefoglalás; — *rekapitulál*: ismétel, összefoglal.

reklám: hirdetés, hírverés, híresítés; — *reklámoz*: hirdet, híresít.

reklamáció, reklamálás: főlshólalás, óvás, panasztétel, visszakövetelés; — *reklamál*: főlshólal, megsúrget, tudakol, igényel.

rékli: ujjas.

rekommendálás: ajánlás; — *rekommendál*: ajánl.

rekompenzáció, rekompenzálás: megtérítés, kártalanítás, kárpótlás; — *rekompenzál*: megtérít, kártalanít, kárpótol.

rekoneszansz-vízit: köszönő-látogatás.

rekonstruál: helyreállít, főlújit, átalakít; — *rekonstruálás, rekonstrukció*: helyreállítás, főlújítás, átalakítás.

rekonszideráció: újabb megfontolás.

rekonvaleszcencia: lábadozás, üdülés; — *rekonvaleszcens*: lábadozó, üdölő, gyógyuló.

rektifikáció, rektifikálás: helyreigazítás, kijavítás; — *rektifikál*: helyreigazít, kijavít.

rektor: kormányzó, igazgató.

rekviem: gyászmise.

rekvirál: főlkutat, harácsol, szerez; — *rekvirálás*: harácsolás.

rekvizitum: kellék, főlszerelés.

reláció: jelentés, viszonylat, vonatkozás.

relatív: viszonylagos; — *relative*: viszonylag, többé-kevésbbé, aránylag; — *relativitás*: viszonylagosság.

relief: dombormű.

- relikvia:** ereklye, maradvány, hagyaték.
remédium: orvosság, segítés, jogorvoslat.
remí: eldöntetlen.
reminiszcencia: visszaemlékezés, emlék.
remítettenda: visszaküldendő áru.
remíz: kocsiszín.
remuneráció: jutalom, ajándék; — *remunerál:* jutalmaz, részesít a jövedelemből.
renegát: hitehagyott, vértagadó, elvtagadó.
reneszánsz: megújhodás, újjászületés.
renitencia: ellenszegülés, engedetlenség; — *renitens:* ellenszegülő, engedetlen; — *renitenskedik:* ellenkezik, akadékoskodik.
renomé: hírnév, becsület, jóhír.
renonsz: tévedés.
renovál: kijavít, megújít, tataroz, helyreállít; — *renoválás:* kijavítás, megújítás, tatarozás, helyreállítás.
rentábilis: jövedelmező, gyümölcsöző, hasznothajtó.
reorganizáció, reorganizálás: újjászervezés; — *reorganizál:* újjászervez.
reparáció, reparálás: javítás, tatarozás; — *reparál:* javít, tataroz.
repatriál: visszaköltözik, visszahonosodik; — *repatriálás:* visszaköltözés, visszahonosítás.
repertoár: műsor, játékrend.
repertórium: címjegyzék.
repetál: ismétel; — *repetálás, repetíció:* ismétlés; — *repetitórium:* ismétlő előadás, ismétlő tanítás.
replika: válasz, felelet, visszavágás; — *replikázik:* válaszol, megfelel, visszavág.
represszália: megtorlás.
reprezentáció, reprezentálás: képviselet, szereplés, ran-

gos életmód; — *reprezentál*: képvisel, szerepel, megtestesít, kifejez; — *tud reprezentálni*: jó fellépése van; — *reprezentáns*: képviselő; — *reprezentatív férfiú*: vezéregyéniség; — *reprezentatív kiállítás*: bemutató kiállítás; — *reprezentációs költség*: hivatással járó költség.

repríz: fölüjítás.

reprodukál: elmond, fölelevenít, sokszorosít; — *reprodukálhatatlan*: meg nem ismételhető, durva; — *reprodukción*: fölelevenítés, másolat, műnyomat; — *reproduktív*: ismétlő, utánzó, másoló, sokszorosító.

republikánus: köztársaságpárti.

reputáció: jóhir, becsület.

cerni: tűzhely sütője.

resó: gázfőző, gázforraló.

respektál: tisztel, megbecsül; — *respektus*: tisztelet, becsülés, tekintély.

respublika: köztársaság.

ress: ropogós.

restancia: hátralék.

restauráció: helyreállítás, tisztújítás; — *restaurál*: kijavít, helyreállít.

restituál: helyreállít, visszahelyez; — *restitución*: helyreállítás, visszahelyezés.

restringál: korlátoz, csökkent, megszorít.

reszenzus: megütközés, méltatlankodás, fölháborodás, visszatetszés, ingerültség.

reszkíroz: kockáztat, merészel; — *reszkirt*: kockázatos, merész.

reszort: ügykör, hivatali beosztás.

resztel: pirít.

resztli: maradék.

retikul: kézitáska.

retina: szemideghártya, recehártya.

retirál: hátrál, visszavonul; — **retirálás:** hátrálás, visszavonulás.

rétor: szónok; — **retorika:** szónoklástan, szónoklattan; — **retorikus:** szónokias.

retorta: lombik.

retorzió: megtorlás, megtorló intézkedés, fenyítés.

retrográd: visszafejlődő, hátralépő, hanyatló.

retúr: vissza; — **retúrjegy:** fordulójegy, visszatérőjegy.

retus: fényképjavítás, átfestés; — **retusál:** fényképet átjavít, átfest; — **retusált:** javított, átfestett, átdolgozott.

reuma: csúz; — **reumás, reumatikus:** csúzos.

reuzál: boldogul, érvényesül.

reváns: viszonzás, megtorlás, bosszú, elégtétel; — **revanzál:** viszonzoz, meghálál, megtorol.

reveláció: megnyilatkozás, ihlet, sejtés; — **revelál:** ki nyilatkoztat, kitar, fölfed.

rever: kihajtó, vállpánt.

reverencia: tisztelet, hódolat.

reverenda: papi ruha.

reverzális: kötelezvény, írásos nyilatkozat.

revideál: fölülvizsgál, ellenőriz; — **revízió:** fölülvizsgálás, ellenőrzés, helyesbítés, jóvátétel, perújítás; — **revizor:** ellenőr, könyvvizsgáló.

revolúció: forradalom; — **revolucionárius:** forradalmár.

revü: látványos darab, divatbemutató, folyóirat.

revolver: forgópisztoly; — **revolverez:** megzsarol, kieroszakol; — **revolverlap:** zuglap, zsaroló újság.

rezerva: tartalék, tartózkodó viselkedés; — **rezervál:** eltesz, fenntart, tartalékol; — **rezervált:** fenntartott, tartózkodó, kimért; — **rezervista:** tartalékos.

rezervoár: gyűjtőmedence, víztartó.

rezidencia: székhely, palota.

rezignáció: lemondás, beletörődés, reménytelenség, megnyugvás; — *rezignál:* lemond, megnyugszik sorsában; — *rezignált:* lemondó, reményvesztett.

rezisztencia: ellenállás.

rezón: józan ész, észszerűség, értelem; — *rezoníroz:* okoskodik, vitatkozik; — *rezonőr:* okoskodó, elmélkedő, bölcselkedő.

rezonál: visszhangzik, együtthangzik; — *rezonancia:* visszhangzás, együtthangzás; — *rezonátor:* hangszekrény, hangerősítő, együtthangzó.

rezsi: üzemköltség, kezelés költsége.

rezsim: uralom, kormányrendszer.

rezsó: gázfőző, gázforraló.

rezultáns: eredő; — *rezultátum:* eredmény, következmény.

rezumál: összegez, összefoglal; — *rezümé:* összefoglalás, összegezés.

ribillió: fölfordulás, háborúság, forrongás.

rigli: retesz; — *berigliz:* beretesz, bezár.

rigorozitás: szigorúság; — *rigorózus:* szigorú, rideg, merev.

ríng: kör, cirkuszi porond.

ríngli: gyűrűcske, karika, hurok.

rínglispil: sergő, körhinta.

riport: tudósítás, hírszolgálat; — *riporter:* hírszerző, hírlaptudósító.

riposzt: visszavágás, találó felelet; — *riposztos:* visszavág.

rípsz: bordázott.

rítmika: verstan; — *rítmikus:* ütemes, kimért, szabályosan

- váltakozó, dallamos; — *ritmus*: versalak, versmérték, szabályos lejtés, dallamos lüktetés.
- ritus**: egyházi szokás, vallási szertartás; — *rituális*: vallási, szertartási.
- rivális**: vetélytárs; — *rivalitás*: versengés, vetélkedés; — *rivalizál*: vetélkedik, verseng.
- rizikó**: kockázat, veszély.
- rizottó**: rizses étel.
- robusztus**: izmos, tagbaszakadt, markos.
- ródlí**: szánkó.
- rojalista**: királypárti.
- rokk**: kabát, köntös.
- roletta**: tekercsfüggöny, fényfogó.
- rolló**: redőny.
- rolni**: tekercs, henger.
- romanticizmus**: regényesség; — *romantika*: regényesség, kalandosság, rendkívüliség; — *romantikus*: regényes.
- rosztfil**: hátszín.
- rotáció**: körforgás; — *rotációs gép*: körforgó gép; — *rotációs papír*: hengeres nyomópapír.
- rozetta**: kis rózsa, rózsaaalakú díszítmény, rangjelző gomb.
- rubrika**: rovat; — *rubrikáz*: rovatol.
- rukkol**: vonul; — *rukkzakk*: hátizsák.
- rulád**: göngyöleg, tekercs.
- rumli**: fölfordulás, kavarodás, zűrzavar, váratlan megrohanás.
- ruszli**: muszka, sárga csótány.
- ruszni**: oroszhal.
- rusztikus**: parasztos, faragatlan, durva; — *rusztikusság*: parasztosság, faragatlanság, durvaság.

rutin: gyakorlottság, jártasság, ügyesség; — *rutinírozott:* gyakorlott, jártas, ügyes.
rúzs: arcpirosító; — *rúzsos:* pirosított; — *rúzsoz:* pirosít.
rüs: fodor.

S.

sablon: minta, kapta; — *sablonos:* gépies, elcsépeelt, megszckott, tucatmunka.
saccol: értékel, becsül.
sakter: metsző; — *saktolás:* metszés.
sál: nyakvédő, nyakbavető, nyakmelegítő.
sáml: zsámoly.
samott: tűzálló téglá.
sampányer: pezsgő.
sampinyon: csiperkegomba.
sampion: bajnok, győztes.
sampon: hajmosópor.
sánsz: esély, kilátás, eshetőség.
sanzon: dal.
sanzsán: színváltó, színjátészó.
sanzsíroz: eltüntet.
sarlah: vörheny.
sarlatán: szélhámós, szemfényvesztő.
sarmör: kedves, szeretetreméltó.
sarzsí: rang, rangfokozat.
sasszé: tánclépés; — *sasszíroz:* ellejt.
satíroz: árnyékol.
sedövr: remek, mestermű.
séf: főnök.
seft: üzlet; — *seftel:* üzérkedik, kereskedik.
séma: minta, táblázat, vázlat; — *sematikus:* átnézetes, táblázatos, vázlatos; — *sematizmus:* címtár, névkönyv.

sercli: kenyérvég.

seszli: toldalék, csípőfodor.

sevró: kecskebőr.

sezlon: heverő.

síber: csempész; — *síbol:* csempész.

sifr: titkos írásjegy; — *sifrírozott:* titkos írású, titkos jegyű.

sífon: pamutvászon.

sífonér: szekrény.

sikk: divat, ízlés, kellem, báj; — *sikkes:* divatos, ízléses, helyes, takaros.

sillabizál: kibetűz, szótagol.

simiel: ócsárol, piszkol, szid, szapul, leszól.

skála: fokozat, foksor, hangsor, beosztás.

skandál: ütemez.

skandalum: botrány.

skarlát: vörheny, bíborszínű.

skartba tesz: mellőz, félretesz.

skatulya: doboz.

skicc: vázlat; — *skiccel:* fölvázol.

skontó: árengedmény, levonás.

skribler: firkász, zugíró.

skrupulózus: kicsinyes, aggodalmaskodó, kétkedő, szőrszálhasogató; — *skrupulus:* kétség, töprengés, aggodalom.

slafrok: pongyola, hálóköntös.

slág: gumicső.

sláger: divatdal, fénypont, főszám.

slágfertig: gyorseszű, szavakész, talpraesett, visszavágó.

slágvort: címszó, vezérszó.

slájm: nyálka; — *slájmos:* nyálkás, hurutos.

slamasztika: kellemetlenség, galiba; — *benne van a slamasztikában:* bajban van.

slamos: lompos, rendetlen, elhanyagolt.

slank: karcsú, nyúlánk, vékony; — *slankít:* karcsúsít.

slauh: gumicső.

slejer: fátyol.

slejfni: szalag.

slendrián: fölületes, hanyag, rendetlen, lompos, nemtörődöm.

slepp: uszály, kíséret; — *slepperhajó:* vontatóhajó.

slicc: hasíték, rés, fölvágás.

sliff: csiszoltság, símaság, úri viselkedés.

slingel: hurkol; — *slingelés:* hurkolás, huroköltés; — *slingli:* hurok.

slipsz: csokornyakkendő.

slukk: hörpintés, szippantás.

slussz: derék, derékbőség, zárlat; — *slussz!:* nincs tovább!

smakkol: ízlik.

smarn: semmiség; — *smarni:* morzsa.

smínk: arcfesték; — *sminkeli magát:* festi magát.

smirgli: csiszolóvászon, üvegpapír; — *smirgliz:* csiszol, fényesít.

smirkász: csekélység.

smírol: ken.

smokk: fölfuvalkodott, képzelődő, nyegle.

smonca: fecsegés, locsogás, üres beszéd.

smucig, smucián: fukar, zsugori, garasoskodó, piszkos; — *smucigság:* fukarság, zsugoriság, garasoskodás, piszokosság.

smukk: ékszer.

snájdig: nyalka, hetyke, katonás, kackiás, tűzrőlpattant.

snapsz: pálinka.

snassz: szűkmarkú, fősvény, kopott, szegényes.

snejderej: szabóság.

snellszider: gyorsforraló.

snicli: szelet.

snídling: metélő hagyma.

snitt: szelet, vágás, szabás.

sóder: kötörmelék, kavics.

sodó: bormártás, tejmártás.

sofőr: gépkocsivezető; — *sofíroz:* gépkocsit vezet.

sóher: silány, kopott, gyarló.

sokk: rázkódtatás, rángás, reszketés, roham, ütés.

sommás: rövid, velős.

sort: rövid nadrág.

sottis: kockás.

sovinisza: fajimádó, fajvédő, honimádó; — *sovinizmus:*
fajimádás, fajvédelem, honimádás.

spácium: szabad hely, időköz, térköz, hézag.

spagát: madzag, zsineg.

spájz: éléskamra.

spaléta: ablaktábla.

spalétlétra: ikerlétra.

spangli: pánt.

spannol: kifeszít; — *spannolás:* kifeszítés; — *spannung:*
feszültség.

spárga: madzag, zsineg.

sparherd: vastúzhely.

spármejszter: takarékoskodó, zsugori, garasoskodó.

speceráj: fűszeres bolt; — *specerájos:* fűszeres.

speciális: különleges, szakszerű; — *specialista:* szakértő,
szakember; — *specialitás:* különlegesség, sajátosság;
— *specialiter:* különösen, voltaképen; — *speciell:*

különösen, főkép; — *specifikus*: sajátos, egyéni, faji.
speditőr: szállító.

spejz: éléskamra.

spékel: tüzdel, megszalonnáz.

spektákulum: látványosság, zenebona.

spektrálanalízis: színeképelemzés; — *spektroszkóp*: szín-
 képvizsgáló; — *spektrum*: színekép.

spekuláció, spekulálás: számítás, okoskodás, tervezgetés;
 — *spekulál*: törli a fejét, tervezget, számít, gondolko-
 dik, nyereszskedik; — *spekuláns*: nyereszskedő, üzér-
 kedő; — *spekulatív*: elméleti, vizsgálódó, elvont, szem-
 lélődő.

spendíroz: ajándékoz.

spenót: paraj, laboda.

sperrhakni: álkulcs, tolvajkulcs.

spicc: szopóka, hegye valaminek; — *spicce van, spicces*:
 italos, kaptatos, be van csípve; — *spicchús*: marha-
 fartő.

spicli: besúgó, kém.

spindel: orsó.

spion: kém; — *spionkodik*: kémkedik, leskelődik, szag-
 lász.

spirális: csigavonal, csigavonalú, csavarvonal, csavarvo-
 nalú, órarúgó.

spirítusz: szellem, ész, borszesz; — *spirituális*: szellemi,
 lelki.

spisz: nyárs, maszat.

spongya: szivacs.

spontán: önként, kényszer nélkül.

sporadikus: egyes, szórványos.

spórkassza: takarékpénztár, takarékpersely; — *spórol*:
 takarékoskodik, megtakarít.

sprengol: szétrobbant.

spriccel: hint, freccsent, permetez; — *spriccer:* fröccs.

sprőd: rideg, merev, kemény.

sprúdliz: habar.

spulni: orsó, cséve; — *spulniz:* orsóz, gombolyít, csévéz.

spúr: szimat, sejtelem; — *jó spurim van:* jó orrom van, jól sejtem.

srác: gyerkőc, kölyök, fickó.

srafiroz, sraffoz: csikoz, vonalkáz, árnyékol; — *sraffozott:* csíkozott, vonalkázott, árnyékolt.

srég: rézsút, ferdén, haránt; — *srég vizavi:* rézsút szemben.

sról: csavar.

stabil: állandó, biztos, szilárd; — *stabilitás:* állandóság, szilárdság; — *stabilizál:* állandósít, megrögzít, megstabilizál.

stáció: állomás, pihenő.

stádium: állapot, fejlődési szakasz, fok; — *kezdő stádium:* kezdetén, legkezdetén; — *végző stádium:* végén, legvégén.

stafázs: díszítmény, mellékalakok.

staféta: gyorsfutár, lánc, váltott verseny.

stafíroz: kelengyét ad, fölszerel; — *stafírun:* kelengye, fölszerelés.

stagnál: megreked, pang, szünetel, megáll, tesped.

stájgerol: drágít, emeli a házbért.

stallum: javadalom, állás, hivatal.

stambília: bélyegző.

stamgaszt: törzsvendég.

stampedli, stamperli: pohárka, kupica.

stand: állomáshely, árusítóhely.

stander: kád.

stangli: rudacska.

stanícli: papírzacskó.

start: indulás, indítás, rajta!; — *starter:* indító; — *startol, starthoz áll:* indul.

statáriális: rögtönítelő; — *statárium:* rögtönítelő bíraskodás.

statiszta: segédszínész, néma személy; — *statisztál:* segédkezik.

statisztika: szám hasonlítás, számelemzés; — *statisztikai adatok:* szám hasonlító adatok, számelemző adatok; — *statisztikai táblázat:* szám hasonlító táblázat, számelemző táblázat; — *statisztikus:* szám hasonlító.

statuál: megállapít, megszab, meghatároz; — *statútum:* szabályrendelet, szabályzat; — *példát statuál:* példát mutat.

státus: állam, állomány, létszám, testület.

steji: kemény, merev.

stelácsi: polc, állvány.

stempli: bélyeg, pecsét, bélyegző; — *lestempliz:* lebélyegez, pecsétet üt rá.

steril: csíráatlanított, meddő, terméketlen; — *sterilizáció, sterilizálás:* csíráatlanítás, meddősítés, terméketlenítés; — *sterilizál:* csíráatlanít, meddősít, terméketlenít.

steppel: letűz, tüzdel; — *steppelés:* géptűzés, gépvarrás.

stift: csap, rudacska.

stigma: jel, jegy, bélyeg; — *stigmatizáció:* megbélyegzés; — *stigmatizál:* megbélyegez.

stih: mellékíz; — *stihpróba:* találompróba, kémpróba; — *stihvort:* vezérszó, jelszó.

stihliroz: csipked, bosszant, ingerkedik, kötekedik.

stikkel: hímez; — *stikkelés:* himzés.

stikli: csíny, huncutság, kópéság.

stilisztai: íróművész; — *stilizál:* fogalmaz, szövegez, módosít, díszít; — *stílusos:* ízléses, odaillő; — *stílustalan:* ízléstelen, oda nem illő.

stímmel: hangol, egyezik, összevág; — *stimmt!:* helyes! rendben van!

stimuláció, stimulálás: ösztönzés, ösztökélés, izgatás, nógatás; — *stimulál:* ösztönöz, ösztökél, izgat, nógat; — *stimuláns:* ösztönző, ösztökélő, izgató, nógató.

stipendium: ösztöndíj.

stírcelés: behajtás, kifordítás.

stopp!: állj!; — *stopperóra:* rögzítő óra, versenyóra; — *stoppol:* rögzít, foltoz, besző, harisnyát javít; — *lestoppol:* időt mér, elcsíp valakit.

stósz: halom, rakás, nyaláb, lökés, taszítás.

stráf: sáv, csík; — *stráfos:* sávos, csíkos.

strátszekér: teherkocsi, társzekér.

stramm: kemény, feszes.

strand: part; — *strandfürdő:* partifürdő; — *strandtoalett:* fürdőöltözet.

strapa: vesződség, fáradság, megerőltetés; — *nagy itt a strapa:* nagy itt a hajsza, megerőltető itt a munka; — *straparuha:* köznapi ruha, viselőruha; — *strapál:* fárad, koptat, elcsigáz; — *agyonstrapálja magát:* agyon dolgozza magát; — *lestrapált:* elcsigázott, kimerült.

strasz: üveggyémánt, hamis drágakő.

stratégia: hadvezér; — *stratégia:* hadászat, hadvezetés; — *stratégiai:* hadászati, hadvezéri.

strázsál: őrt áll, vár.

stréber: könyöklő, törtető, kapaszkodó; — *stréberkedik:* könyöklő, törtet, kapaszkodik; — *stréberség:* törtetés, kapaszkodás.

strikt: szigorú, pontos, határozott, szabatos, kimért; —

strikte: szigorúan, pontosan, határozottan, szabatosan, kimérten.

strimfli: harisnya.

strófa: versszak.

stróman: álszemély, álszereplő.

strózsák: szalmazsák.

strufni: húzószalag.

struktúra: szerkezet, alkat.

stuccol: megkurtít, körülnyír.

stucni: kezelő, hajtóka, söröspohár, borospohár.

stúdió: műterem; — *studíroz*: tanulmányoz, töpreng; —

stúdium: tanulmány.

stukatúr: mennyezetvakolat.

stupid: ostoba.

sturm: roham, támadás.

subick: fénymáz.

sublót: fiókosszekrény.

suíni: fészter, pajta, szín.

sukk: láb.

summa: összeg.

suszter: cipész; — *elsuszterol*: elront.

suvíksz: cipőkenőcs.

sváda: beszélőképesség, szóáradat, bőbeszédűség; — *jó*

svádája van: jól tud beszélni, győzi szóval, dül a szó belőle.

svadron: lovasszázad.

svejfol: kikanyarít, karcsúsít, derékba szab; — *svejfolás*:

derékba szabás; — *svejfolt*: derékbaszabott.

svíndler: csaló, szélhámos; — *svíndli*: csalás, szélhámos-ság; — *svíndliz*: csal, szélhámoskodik.

svung: lendület; — *svungba jön*: belemelegszik, nekilendül; — *svungot vesz*: nekilendül.

Sz.

- szabotál:** amerikázik, halogat, húzza a dolgot; — **szabotázs:** amerikázás, munkagátlás.
- szacc:** kávé alja, üledék.
- szafaládé:** kurta kolbász.
- saft:** lé; — **saftos:** bõnedvű; — **saftos virsli:** virsli lében.
- szakramentum:** szentség.
- szaldíroz:** nyugtáz, a fizetést elismeri.
- szalon:** fogadószoba, divatterem, társalgó; — **szalonkép:** finom modorú, társaságba való.
- szaltó:** légbuckfenc.
- szalutál:** tiszteleg; — **szalutálás:** tisztelgés.
- szalvéta:** asztalkendő.
- szanál:** orvosol, talpra állít; — **szanálás:** orvoslás, talpraállítás.
- szanatórium:** gyógyítóiintézet.
- szandál:** saru.
- szangvinikus:** vérmes, hevesvérű, hirtelen, lobbanékony.
- szanitéc:** egészségügyi katona.
- szankció:** szentesítés, jóváhagyás, megtorló intézkedés; — **szankcionál:** szentesít, törvényerőre emel, jóváhagy.
- szanzsén:** fesztelenül, tartózkodás nélkül, kereken.
- szardonikus:** csúfondáros, keserű, torz, görcsös, ördögi.
- szarkasztikus:** maró, fulánkos, metsző, csípős, égető; — **szarkazmus:** maró gúny.
- szarkofág:** kőkoporsó, díszkoporsó.
- szatira:** gúny, gúnyirat; — **szatirikus:** gúnyos, gúnyolódó; — **szatirizál:** gúnyolódik, kigúnyol, ostoroz.
- szatiszfakció:** elégtétel.
- szaturál:** telít, átítat.

szcéna: jelenet; — **szcenikus:** színi, színpadi; — **szceni-
roz:** jelenetekre oszt; — **szcenárium:** darabvázlat.

szeánsz: ülés, összejövetel.

szeccesszió: kiválás, elpártolás; — **szeccessziós:** túlzottan
újszerű.

széf: páncélrekesz, páncélfiók.

szegmentum: szelvény.

szeizmográf: földrengésjelző.

szejmedlizés: szegőzés.

szekál, szekíroz: bosszant, zaklat, gyötör, kínoz; — **sze-
kánt:** házsártos, zsémbes; — **szekatúra:** bosszantás,
zaklatás, gyötres, kínzás.

szekrétó: kiválasztás, váladék; — **szekrétós:** kiválasztó.

szekreter: írószekrény.

szekszepl: női varázs, vonzóerő.

szekta: felekezet, párt; — **szektárus:** valamilyen párthoz
tartozó, felekezethez tartozó.

szektor: gerezd, cikk.

szekularizáció, szekularizálás: államosítás, világiásítás,
— **szekularizál:** államosít, világivá tesz.

szekundál: segédkezik, pártján van valakinek; — **sze-
kundáns:** segéd.

szekundér: másodlagos.

szekundum: másodperc.

szeladon: udvarló, epekedő szerelmes.

szelekció, szelektálás: kiválasztás, rostálás, selejtezés; —
szelektál: kiválaszt, rostál, selejtez.

szellémédmen: magalett ember.

szemafor: jelzőkar.

szemeszter: félév.

szeminarista: kispap, papnövendék, intézeti növendék; —

- szeminárium:** papképző, papnevelő-intézet, egyetemi intézet.
- szendvics:** rakott zsemlye.
- senilis:** elaggott, agg; — **senilitás:** aggkori gyengeség.
- szénior:** idősebb.
- szentencia:** vélemény, ítélet, jeles mondás; — **szentenciózus:** velős mondásokban bővelkedő.
- szentimentális:** érzelmes, érzélgős, siránkozó; — **szentimentalizmus:** érzélgősség.
- szenzáció:** meglepő hír, rendkívüli esemény; — **szenzációs:** rendkívül érdekes, meglepő hatású, példátlan.
- szenzibilis:** érzékeny, gyengéd; — **szenzibilitás:** érzékenysé-
ség.
- szenzitív:** érzékeny, érzékenykedő, fogékony.
- szenzuális:** érzéki; — **szenzualitás:** érzékiség.
- szeparál:** elkülönít; — **szeparé:** különszoba.
- szepszís:** fertőzés, genyedés, vérmérgezés.
- szeptett:** hetes.
- szerenád:** éjjeli zene.
- széria:** sorozat, sor; — **szériagyártás:** tömeges gyártás.
- szekl:** kör, társaság; — **szeklt tart:** megszólítással tűn-
tet ki, társalog.
- szerpentin:** kígyóút, papírkígyó.
- szérum:** oltóanyag.
- szervál:** adogat; — **szerválás:** adogatás.
- szervilis:** szolgálalkü, talpnyaló, megalázkodó; — **szervilizmus:** szolgálalküség, talpnyalás, megalázkodás, meghunyászkodás, csúszás-mászás.
- szervíroz:** talál, fölshoz; — **szervisz:** kiszolgálás, edény-
készlet.
- szet:** forduló.
- szezón:** évad, évszak.

- szféra:** gömb, égboltozat, hatáskör; — *érdekszféra:* érdekkör.
- szieszta:** pihenő; — *sziesztázik:* pihen.
- szignál:** jelez, kézjeggyével ellát, megjelöl; — *szignált kép:* kézjegyes kép; — *szignatúra:* jel, jelzés, aláírás.
- szilencium:** csönd, hallgatás.
- szilfid:** karcsú, tündéri, légies.
- szillabus:** kivonat, jegyzék.
- szillogizmus:** következtetés, okoskodás; — *szillogisztikus:* következtető, okoskodó.
- sziluett:** árnyékkép, körvonal.
- szimbolikus:** jelképes, képes; — *szimbolizál:* jelképcz, ábrázol, példáz; — *szimbolizálás:* jelképezés, ábrázolás; — *szimbolum:* jelkép.
- szimfónikus:** sokszólamú.
- szimmetria:** tükrösség, arányosság, részarányosság; — *szimmetrikus:* tükrös, részarányos, arányos.
- szimpátia:** rokonszenv, vonzalom, együttérzés; — *szimpatikus:* rokonszenves, vonzó, megnyerő, együttérző; — *szimpatizál:* rokonszenvez valakivel, vonzódik valakihez.
- szimpla:** egyszerű, egyrétű; — *szimplex:* egyszerű, jelentéktelen, együgyű; — *szimplicitás:* egyszerűség, együgyűség, korlátoltság; — *szimpliciter:* egyszerűen.
- szimptoma:** tünet, jelenség, jel.
- szimulálás:** színlelés, tettetés; — *szimulál:* színlel, tettét, alakoskodik; — *szimuláns:* színlelő, tettető.
- szimultán:** együttes, egyidejű; — *szimultaneitás:* együtesség, egyidejűség.
- szindikátus:** érdekcsoport, tömörülés, szövetkezés; — *szindikus:* ügyvivő.
- szinekúra:** gondnélküli, munkával nem járó.

szingulárisz: egyesszám, kivételes, különálló.

szinkronisztikus: egyidejű; — **szinkronizálás:** egyidejűsítés.

szinódus: zsinat, egyházi gyülekezet.

szinoním: rokonértelmű, hasonló jelentésű; — **szinonima:** rokonértelmű szó.

színtetikus: összefoglaló, egyesítő; — **szintézis:** összetétel, rendszerezés.

sziréna: kürt, tülök.

szírup: szörp.

szisztéma: rendszer; — **szisztematika:** rendszertan; — **szisztematikus:** rendszeres; — **szisztematizál:** rendszerez, rendszerbe foglal.

szíti: belváros, kereskedőnegyed.

szituáció: helyzet, körülmények, állapot; — **jól szituált ember:** tehetős ember, jómódú ember.

szkepszis: kételkedés, hitetlenség; — **szkepticizmus:** kételkedő szellem; — **szkeptikus:** kételkedő, hitetlen, tamáskodó.

szlőjd: kézimunka, kézügyesség.

sznob: nagyképű, úrhatnám, előkelősködő; — **sznobizmus:** nagyképűség, előkelősködés.

szoaré: estély.

szociális: társadalmi, közjóléti; — **szocializál:** köztulajdonná tesz; — **szocializálás:** köztulajdonba vétel; — **szociálpolitika:** társadalompolitika; — **szociográfia:** társadalomrajz; — **szociológia:** társadalomtudomány; — **szociológiai:** társadalomtudományi; — **szociológus:** társadalomtudós; — **szocialista:** munkáspárti.

szófa: pamlag.

szofista: álbölcselkedő, hamisan okoskodó, furfangos; —

- szofisztikus:** ál, csaló; — **szofizma:** álokoskodás, ál-bölcsekedés.
- szokli:** lábazat, talppárkány.
- szokni:** rövid harisnya, félharisnya.
- szolenoíd:** áramtekercs.
- szolid:** szilárd, biztos, megbízható, tisztességes.
- szolidáris:** együttérző, összetartó; — **szolidaritás:** összetartás, közös felelősség.
- szoliter:** egyes drágakő, magános fa.
- szóló:** egyedül; — **szólóban:** magánosan; — **szólista:** magánénekes, egyedül játszó; — **szólótánc:** egyestánc.
- szonda:** kutatóvas.
- szontágszjéger:** kocavadász.
- szontágszrauber:** ritkán dohányzó.
- szordinó:** hangfogó, hangtompító, halkító; — **szordinós:** tompított.
- szortíroz:** osztályoz, rendez, összeválogat; — **szortírozás:** osztályozás, rendezés, összeválogatás.
- szósz:** mártás, lé; — **szószban van:** bajban von; — **szószol:** fecseg; — **szószolás:** fecsegés.
- szpícs:** szónoklat, beszéd.
- szpiker:** bemondó.
- szplin:** búskomorság; — **szplínes:** búskomor, mélabús.
- sztanniol:** ónlemez, ezüstpapír.
- sztár:** mozicsillag, kiválóság, híresség.
- sztatika:** egyensúlytan; — **sztatikus:** nyugvó, egyensúlyozó; — **sztatív:** állvány, tartókészülék.
- sztenderd:** színvonal, minta, szabály; — **sztenderdmű:** vezérmű, zászlósmű; — **életsztenderd:** életszínvonal.
- sztenografál:** gyorsírással ír; — **sztenografált:** gyorsírásos; — **sztenográfia:** gyorsírás; — **sztenografus:** gyorsíró; — **sztenogramm:** gyorsírásos szöveg.

sztereometria: térmértan.

sztereoszkóp: térlátó.

sztereotíp: megszokott, állandó.

sztoicizmus: egykedvűség, nyugodtság; — *sztoikus:* egykedvű, nyugodt.

szturníroz: visszavon, érvénytelenít, megsemmisít.

sztrájk: munkaszünetetés, bérharc; — *sztrájkol:* a munkát abbahagyja, bérharcot folytat.

szubjektív: egyéni, személyes; — *szubjektíve:* egyéni nézőpontból; — *szubjektivitás:* egyéniség, személyesség.

szubordináció: alárendeltség, fegyelem, engedelmesség, függés; — *szubordinál:* alárendel, alávet; — *szubordinált:* alárendelt, függő.

szubsztrátum: alap, anyag, tárgy.

szubtilis: finom, éleselméjű, aprólékos; — *szubtilitás:* finomság, éleselméjűség, műgond.

szubtropikus: forró égővi.

szubvenció, szubvencionálás: segély, támogatás; — *szubvencionál:* segélyez, támogat; — *szubvencionált:* államsegélyes, segélyezett.

szüflé: fölfújt.

szuggerál: sugalmaz, elhitet; — *szuggesztíó:* sugallat, befolyás, elhitést; — *szuggesztív:* igéző, kényszerítő, sugalló, lenyűgöző.

szukcesszív: fokozatos; — *szukcesszíve:* fokozatosan, egymás után, lépésről-lépésre, lassanként.

szukreszcencia: gyarapodás, pótlás, új nemzedék.

szupé: vacsora.

szuperál: működik, sikerül, meghalad; — *kiszuperál:* ki-selejtez.

szuperlatívusz: felsőfok, túlzás.

szupponál: föltételez; — *szuppozíció:* föltevés.

szupremácia: fennhatóság, felsőbbség.
szurrogátum: pótlék, pótlószer.
szuterrén: alagsor, pincesor, mélyszint.
szuverén: fejedelmi, független, korlátlan, önkormányzati;
     — *szuverénítás:* felségjog, függetlenség, hatalom.
szűzsé: tárgy, mese, tartalom.
szvetter: kötött kabát.
szvit: kíséret.

T.

tabella: táblázat, rovatos kimutatás; — *tabelláris:* táblázatos, rovatos; — *tabletta:* táblácska.
tábesz: hátgerincsorvadás.
tabló: csoportkép, előkép, némakép, általános elképedés.
tahométer: sebességmérő.
taksa: díj, árszabás; — *taksál:* becsül, értékel.
taktika: harcászat, mesterkedés; — *taktikai:* harcászati;
     — *taktikázik:* mesterkedik, fortélyoskodik, húzza-vonja a dolgot; — *taktikus:* csapatvezér.
taktus: ütem.
talentum: tehetség; — *talentumos:* tehetséges.
talizmán: bűvös tárgy, varázsszer.
talmi: ál, hamisított, nem valódi.
talon: szelvény-utalvány, maradék-kártya.
tambúr: dob, dobos.
tampon: dugasz; — *tamponál, tamponoz:* eldugaszol.
tank: tartály, harcikocsi.
tantí: nagynéni.
tantyiém: osztalék, részesedés, jutalék.
tapéta: kárpít; — *tapétáz:* kárpitoz.
tapőr: bérzongorás.
tapper: itatósnyomó.

tára: burkolatsúly, csomagolás súlya.

tarifa: árszabás, díjjegyzék.

taszter: billentyű, nyomógomb, kapcsoló.

tauglih: alkalmas, bevált.

taxaméter: díjmutató; — *taxative:* tételenként felsorolva, részletezve, egyenként.

teátrális: színészi, színpadias, hatásvadászó; — *teátrum:* színház.

tehnika: műszaki tudomány, műegyetem, szakügyesség, gyakorlat, készség; — *tehnikai:* műszaki, gyakorlati; — *tehnikus:* műszaki ember, műegyetemi hallgató; — *tehnokrácia:* műszaki uralom, gépek uralma; — *tehnológia:* anyagfeldolgozás; — *tehnológus:* anyagfeldolgozó, ipariskolás.

téka: tok, tartó.

telefon: távbeszélő; — *telefonál, telefonoz:* távbeszélőn beszél; — *telefonice:* távbeszélő útján.

telegráf: távíró; — *telegrafál:* sürgönyöz, táviratoz; — *telegráfus:* távírótiszt; — *telegramm,* sürgöny, távirat.

telepátia: távolbaérzés, messzeérzés; — *telepatikus:* távolbaérző, messzeérző.

teleszkóp: messzelátó.

televízió: távolbalátás; — *televíziós:* távolbalátó.

téma: tárgy, tétel, feladat.

temperál: mérsékel, enyhít; — *temperált:* mérsékelt; — *temperatúra:* hőmérséklet.

temperamentum: véralkat, idegalkat, természet; — *temperamentumos:* eleven, heves, vérmes, fürge, tűzről pattant.

tempó: ütem, iram, viselkedés, szokás; — *tempós:* kiért, körülményes.

ten: arcszín, arcbőr.

tendál: irányul, célóz, törekszik; — *tendencia:* irányzat, célzatosság, szándék; — *tendenciózus:* célzatos, rosszindulatú.

teológia: hittudomány; — *teológus:* hittudós, növendékpap.

teoretice: elméletben; — *teoretikus:* elméleti, elmélkedő, elmélet embere; — *teória:* elmélet.

terápia: gyógyítás, gyógyítástudomány.

terc: harmad; — *tercett:* hármass; — *terciér:* harmadlagos.

terminológia: szaknyelv, műnyelv; — *terminus:* határidő; — *terminusz tehnikusz:* szakkifejezés, mesterszó, műszó.

termofor: hőtároló; — *termométer:* hőmérő; — *termosz:* hőpalack.

terrakotta: égetett agyag, téglaszín.

terrén: terület, terep, talaj.

territoriális: területi; — *territórium:* terület, vidék.

terror: rémület, rémuralom, megfélemlítés; — *terrorisztikus:* megfélemlítő; — *terrorizál:* megfélemlít, rémületben tart; — *terrorizmus:* rémuralom, zsarnokság.

testál: örököül hagy, ráhagy, végrendelkezik.

tetanusz: merevgörcs.

textil: szövő, szőtt.

textus: szöveg, alapige.

tezaurál: értékeket fölhalmoz.

tézis: tétel, vitatétel.

tiara: pápai hármaskorona.

tikett: jegy, cédula, tétjegy.

tingli-tangli: alsórendű mulatóhely.

tinktúra: folyadék; — *jódtinktúra:* jódoldat.

tipikus: jellegzetes; — *tipus:* fajkép, mintakép.

tipli: faék.

tipográfia: nyomdászat; — *tipografus:* nyomdász.

tipp, tippelés: ötlet, jó gondolat, sejtés, hozzávetés; —

tippel: találgat, jelöl, véleményez, sejdit.

tiptop: kifogástalan, tökéletes.

tírada: szóáradat.

tirannizál: zsarnokoskodik, elnyom; — *tirannizmus:* zsarnokság, elnyomatás; — *tirannus:* zsarnok, kényúr.

titán: óriás; — *titáni:* óriási, rendkívüli, egetostromló.

titulál: címez, megszólít; — *titulus:* cím, jogcím, ürügy.

toalett: öltözet, ruha, öltözőszoba, félrehely; — *toalettet*

csinál: öltözik; — *toalett-cikk:* piperecikk.

tolerancia: türelem, türelmesség, elnézés; — *toleráns:* türelmes, elnéző.

tónus: hang, modor, színezés, színegység, színárnyalat.

topográfia: helyrajz, helyleírás.

torniszter: bórzsák, borjú.

tortúra: kínzás, gyötrés, kínvallatás.

torzó: csonk.

tósz: pohárköszöntő, felköszöntő, áldomás; — *tósztozik:* pohárköszöntőt mond, felköszönt.

totális: egyetemes, teljes, összes; — *totalitás:* teljesség, összesség; — *totaliter:* egészen, tökéletesen.

trabális: tenyeres-talpas, nagytestű, esetlen.

traccs: terefere, fecsegés, pletyka; — *traccsol:* tereferél, fecseg, pletykázik.

tradíció: hagyomány; — *tradicionális:* hagyományos.

trafál: eltalál.

trafik: dohányosbolt.

trafikál: fondorkodik, mesterkedik, cselt sző.

trakta: lakoma, eszem-iszom; — *traktál:* megvendégel, jóltart.

traktor: gépeke, vontató.

traktus: épületrész, épületszárny.

trambulin: ugródeszka.

tramplí: otromba, nehézkes, tenyeres-talpas.

trancsíroz: fölívág, fölszeletel; — *trancsírozás:* fölívágás, fölszeletelés.

transz: önkívület.

transzcendens, transzcendentális: érzékfölötti, természetfölötti, túlvilági, tapasztalást meghaladó.

transzformáció, transzformálás: átalakítás, átalakulás; — *transzformál:* átalakít; — *transzformátor:* áramátalakító, feszültségváltó, áramváltó.

transzparens: világító kép, világító írás, fényírás, tűzírás.

transzponál: áttesz, áthelyez; — *transzponálás:* áttétel.

transzport: szállítás, szállítmány; — *transzportál:* elszállít, fuvaroz.

tranzakció: művelet, egyezkedés.

tranzigens: egyezkedő, megalkuvó, békülékeny.

tranzító: átmenő.

tranzverzális: átlós, összekötő.

trappol: üget; — *trappolás:* ügetés.

traverz: vasgerenda, harántgerenda, keresztköti gerenda.

treffer: találat; — *hauptideffer:* főnyeremény.

tréma: remegés, lámpaláz; — *trémázik:* remeg, lámpaláza van.

tremoló: hangrezegtetés; — *tremolózik:* hangját rezegteti.

trén: szekérsor, szekerészet.

tréner: edző, idomító; — *tréning:* edzés; — *treniroz:* edz, előkészül, gyakorol.

trepanáció, trepanálás: koponyalékelés; — *trepanál:* koponyát lékel.

tressz: szegőszalag.

- trezor:** páncélfiók, kincstár, ékszertartó.
tribün: emelvény.
tricikli: háromkerekű.
trigonometria: háromszögtan.
trikolór: háromszínű, háromszínű zászló.
trinkgeld: borravaló.
trió: hármas, háromszólamú.
tripartitum: hármas könyv.
tripla: háromszoros.
triumfál: ujjong, diadalmaskodik, győzedelmeskedik; —
triumfátor: győztes; — *triumfus:* diadal, diadalmenet,
 ünnepelés.
triviális: közönséges, útszéli, elkoptatott, lapos; — *trivialitás:* közhely, elcsépejt kifejezés, parlagiság.
trófea: diadaljel, győzelmi jelvény.
troglodita: barlanglakó.
trollibusz: sintelen.
tromfol: letorkol; — *letromfolás:* letorkolás.
tropikus: forróégyövi, délszaki, egyenlítői, perzselő, forró;
 — *trópus:* forróégyöv, szókép.
trotli: hülye, félkegyelmű, totyakos.
tröszt: üzleti érdekszövetség.
trucc: duzzogás, dac; — *truccol:* duzzog, makacskodik,
 dacol.
trupp: csapat, csoport, szintársulat.
trükk: fogás, csel, furfang.
trümó: tükrös szekrény, alacsony szekrény.
tuberkulotikus: gümőkóros; — *tuberkulózis:* gümőkór.
tubus: cső, festéktartó.
tumultuózus: háborgó, zavargó; — *tumultus:* csödület,
 kavarodás.
tunel: alagút.

tunkol: mártogat; — *tunkolás:* mártogatás.
túr: forduló, menet; — *túra:* kirándulás, út; — *turista:* kiránduló, természetjáró.
turbina: örvénygép.
turbulens: zavargó, háborgó, nyugtalan, lármás.
turf: lóverseny, versenytér.
turista: természetjáró.
turné: művészi körút.
turnus: forduló, csoport.
tuss: zuhany, találat; — *eltussol:* takargat, palástol, leplez, elsímít, agyonhallgat; — *tuszt húz:* rázendít.
tühtig: derék, használható.
tüll: fátýol.

U.

ukáz: parancs, önkényes rendelkezés, cári rendelet.
ultimátum: utolsó fölszólítás, végső jegyzék, végső nyilatkozat; — *ultimó:* utolsó, a hónap utolsó napja, a lejárat napja.
ultraviolett: ibolyántúli.
umslág: borogatás.
unberúfn: jó órában mondva.
unfer: nem tisztességes, nem kifogástalan.
ungusztíózus: izléstelen, undorító, étvágyrontó.
unheimlih: barátságtalan, rossz érzést keltő, rideg, gyanús.
unifikál: egyesít, egységesít; — *unifikálás:* egyesítés, egységesítés.
uniformis: egyenruha; — *uniformizál:* egyöntetűvé tesz.
unikum: egyetlen darab, különlegesség, páratlan dolog, ritkaság.

unintelligencia: műveletlenség; — *unintelligens:* értelmetlen, műveletlen.

unió: egység, egyesülés, szövetség.

uniszónó: egyhangúlag, egyhangon.

univerzális: egyetemes, általános; — *univerzálzseni:* egyetemes lángész, mindenhez értő; — *univerzum:* világ-egyetem, mindenség.

unszimpatia: ellenszenv; — *unszimpatikus:* ellenszenves.

untauglih: alkalmatlan.

unzerejner: magunkfajta, hozzánk hasonló.

unzsenirt: fesztelen, tartózkodás nélkül.

urlaub: szabadság, kimenő, távozási engedély.

urna: hamvveder, szavazóláda.

utilitarista: haszonleső, haszonelvű; — *utilitarizmus:* hasznosság elv.

utópia: légvár, álmvilág, délibáb; — *utópikus, utópisztikus:* álomszerű, elérhetetlen, lehetetlen; — *utópista:* délibábkergető, légvárépítő.

uvertűr: nyitány, előjáték.

úzus: szokás, gyakorlat.

übercíher: felöltő.

übermencs: emberfölötti ember, felsőrendű ember.

überműtig: fékezhetetlen, elkapatott, pajkos.

V.

vacillál: habozik, ingadozik, tétovázik; — *vacillálás:* habozás, ingadozás, tétovázás.

vadémékum: zsebkönyv, útmutatás, tájékoztató.

vádli: lábikra.

vafli: ostya.

vagány: csibész, csavargó, szélhámos, zshivány, alvilági alak.

vagon: vasúti kocsi.

vajdling: mosogató edény, mosótál.

vakáció: szünet, szünidő.

vákuum: üresség, légüres tér; — *vákuum kliner:* por-szívó.

valcer: keringő.

valorizáció, valorizálás: átértékelés; — *valorizál:* átértékel.

valőr: érték.

valuta: pénzürték, pénzláb, külföldi pénz.

vandal: kegyetlen, romboló, pusztító; — *vandalizmus:* kegyetlenség, rombolás, pusztítás.

vándlizik: bolyong, imbolyog.

variáció: változat, különféleség; — *variál:* változtat; — *variáns:* változat, szövegeltérés.

varieté: énekes mulató, táncos mulató.

vegetáció: növényzet; — *vegetál:* tenyészik, tengődik; — *vegetatív:* tenyésző, tengődő.

vegetariánizmus: növényevő életmód; — *vegetariánus:* növényevő.

vehemencia: heveség, erőszakosság; — *vehemens:* erőszakos, dühös.

vekker: ébresztőóra, serkentő.

vekní: cipő.

velleitás: törekvés, szándék, hajlandóság, irányzat.

velocipéd: kerékpár; — *velodrom:* kerékpárpálya.

véna: ér, tehetség.

ventilátor: szélcsavar, légszár, szellőztető.

veranda: fedett tornác.

verbális: szóbeli.

verbuvál: toboroz, összefogdos.

verifikáció, verifikálás: igazolás, megerősítés; — *verifikál:* igazol, megerősít.

verkli: hangláda, sípláda.

vermut: ürmös.

verniszázs: tárlatnyitó, tárlat bemutatója.

vertikális: függőleges.

verv: hev, tűz, lelkesedés, lendület.

verzátus: jártas, tapasztalt, gyakorlott.

verzió: hírváltozat, híresztelés.

vesztibül: előcsarnok, csarnok.

veterán: öreg katona, aggharcos, agg.

vétó: tiltakozás; — *vétót emel:* tiltakozik.

vexál: bosszant, gyötör, ingerel.

viadukt: völgyhíd, szárazhíd, áthidalás.

vibráció, vibrálás: rezgés; — *vibrál:* rezeg, káprázik a szeme.

vicc: élce, tréfa; — *viccel:* élcelődik, tréfál; — *vicces:* élces, tréfás.

vice: al-, másod-, segéd-, helyettes; — *viceverza:* viszont, megfordítva, kölcsönösen.

vicinális: helyiérdekű, szomszédos, szárnyvasút.

vikend: hétvégi pihenő, hétvége.

vikszel: fényesít; — *vikszelés:* fényesítés.

villa: nyaraló.

vimmedli: pattanás.

vindikál: követel, igényel.

vink: intés, biztatás, figyelmeztetés.

vinkli: derékszög.

vinkulum: bánatpénz.

vinyetta: címke, címrajz.

vircsaft: gazdálkodás.

- virilista:** nagyadózó, legtöbb adót fizető.
- virtuális:** látszólagos, várható, lehetséges.
- virtuóz:** művész; — *virtuozitás:* művészi tökéletesség, mesteri ügyesség.
- virulencia:** mérgező erő, fertőző képesség; — *virulens:* mérgező, fertőző, élettől duzzadó.
- vitalis:** életbevágó, fontos; — *vitalitás:* életerő, életrevalóság.
- vitrázs:** függöny.
- vitrin:** üvegszekrény.
- vitriol:** kénsav.
- vívát:** éljen!
- víviszekció:** élveboncolás.
- vívőr:** életélvező, világfi, életművész.
- vízavi:** szemben, átellenben, szembenlévő.
- vízió:** látomás, rémlátás, káprázat, jelenés; — *vizionárius:* látomásszerű, jelenésszerű.
- vízit:** látogatás; — *vizitáció:* vizsgálat; — *vizitál:* megvizsgál; — *vizitel:* meglátogat; — *vizitkártya:* névjegy.
- vizuális:** látási.
- vízum:** láttamozás.
- voks:** szavazat.
- volán:** iramkerék, kormánykerék.
- volontőr:** gyakornok.
- volumen:** térfogat, terjedelem.
- vukli:** hajtekercs.
- vulgáris:** elterjedt, közönséges, köznapi, ismert, mindennapi; — *vulgarizál:* népszerűsít; — *vulgó:* köznyelven, közönségesen, azaz.
- vurcníz:** kihasznál; — *vurcnizás:* szipolyozás.
- vulkán:** tűzhányó; — *vulkanizál:* hegeszt.

Z.

zacc: kávé alja, üledék.

zeimedli: szegély, szegő.

zenit: tetőpont.

zéró: semmi.

ziccer: alkalom, játékhiba.

ziher: biztos; — *ziherhejc-tű:* biztosító tű, csukótű.

zofort: rögtön, azonnal, mindjárt.

zokni: rövid harisnya, félharisnya.

zóna: öv, szakasz, éghajlat.

zoológia: állattan; — *zoológus:* állatismerő, az állattan tudósa.

zrí: láрма, fölfordulás, mulatság; — *zris:* mókás; —

zrízik: lármázik.

Zs.

zsabó: mellfodor.

zsáner: fajta, életkép; — *nem az én zsánerem:* nem az én ízlésem.

zsardinettó: csemege, vegyes gyümölcs.

zsargón: keveréknyelv, korcsnyelv, tolvajnyelv, csibésznyelv.

zselatin: csontenyv.

zselé: gyümölcskocsonya, édes kocsonya.

zsén: zavar, restelkedés, elfoglultság; — *zsénben van:* kínos helyzetben van; — *zsenáns:* feszélyező, kínos, kellemetlen; — *zseníroz:* feszélyez, bánt; — *zsenírozza magát:* restelkedik, szégyeli magát.

zsenerozitás: nagylelkűség, bőkezűség; — *zsenerózus:* nagylelkű, bőkezű.

zseni: lángész, lángelme; — *zseniális:* lángeszű, szelle-

mes, nagytehetségű; — *zsenialitás*: találékonyság, eredeti gondolkodás, tehetség.

zseton: játékbárca, fizetőbárca.

zsilé: mellény.

zsilett: borotvapenge.

zsírál: forgat, aláír, átruház, átutal, kezességet vállal; —

zsírás: forgató, kezes; — *zsíró*: forgatás, kezesség; —

zsíróügylet: átiróügylet.

zsoké: versenylovas.

zsonglör: bűvész, szemfényvesztő.

zsömper: kötött kabát.

zsuga: kártya; — *zsugáz*: kártyázik.

zsúr: fogadónap, uzsonna, délutáni összejövetel.

zsurnaliszta: újságíró; — *zsurnalisztika*: hírlapirodalom, újságírás.

zsuzsu: csecsebecse.

zsűri: versenybíróság, bíráló bizottság, esküdtszék.

A nemzet nyelvében él, a nemzet élete a nemzet nyelve.

Rákosi Jenő.

Vannak nyelvtudósok, akik eleve lemondanak a beszéd helyes vagy helytelen voltának megítéléséről. Ők csak „nyelv-tényeket“ ismernek a feladatuknak csupán azok megmagyarázását tartják. Az ő tartózkodásukból azonban nem következik a bírálat jogosulatlansága. Egy másik, avatatlan felfogás viszont egyenest támadja a nyelvgondozó törekvéseket, úgy gondolkozva, hogy a nemzet nem zárkozhat el idegen műveltségi hatások elől, sőt okosan teszi, ha az idegen nyelvekből mennél többet átvesz a magáéba. Nos, ha az említett nyelvtudóstól nem kaphatunk, — ettől a nyelvünket szántszándékkal elidegeníteni vágyó, jámbor rajongótól bizonyára nem kérünk tanácsot.

Horváth János.

Idegen szavak nyelvünkben: bolondnak mondanánk azt a pávát, amelyik tűzok-tollat tüzdelne a maga tollai közé.

Gárdonyi Géza.

IDEGEN KIFEJEZÉSEK.

Egyesek azzal kérkednek, hogy idegen szólásokkal tüzelik tele beszédüket. Akár kényelemből, akár hatás-vadászatból teszik, rontják vele a magyar nyelvet. Az idegen kifejezések használata csak akkor jogosult, ha különös hangulatfestő célunk van velük.

A leginkább elterjedt latin, francia, olasz és angol szólások és jó magyar megfelelőik a következők.

à la carte (ejtsd: a la kart): étlap szerint.

ab ovo: legelejétől.

ad absurdum: képtelenségig, lehetetlenségig.

ad analogiam: valaminek a példájára.

ad audiendum verbum: kihallgatásra.

ad hoc bizottság: alkalmi bizottság.

ad infinitum: a végtelenségig.

ad maiorem Dei gloriam: Isten nagyobb dicsőségére.

ad multos annos: még sok évig.

ad notam vesz: följegyez.

ad personam: személyhez.

ad referendum: előterjesztés végett.

ad vocem: ehhez megjegyzem.

aequo loco: egyenlő helyen.

agent provocateur (ejtsd: azsan provokátor): fölbérelt beugrató.

à jour lenni (ejtsd: ázsúr): lépést tartani a dologban.

à la bonne heure (ejtsd: a la bonör): épen jókor.

alea jacta est: a kocka el van vetve.

alfától ómegáig: elejétől végéig.

a limine: kereken, meghallgatás nélkül, minden tárgyalás nélkül.

all right (ejtsd: ól rájt): minden rendben.

alma mater: nevelő iskolánk, egyetemünk.

anno Domini: az Úr évében.

apage satanas: távozz tőlem, sátán!

a priori: eleve.

argumentum ad hominem: személyhez szóló bizonyíték.

audiatur et altera pars: hallgassuk meg a másik felet is.

aurea mediocritas: arany középút.

au revoir (ejtsd: örövoár): a viszontlátásra.

bona fide: jóhiszeműen.

bon mot (ejtsd: bonmó): szellemes mondás, jó mondás.

business is business (ejtsd: biznisz iz biznisz): az üzlet üzlet.

captatio benevolentiae: a jóindulat megnyerése.

casus belli: háborús ok.

cercle-t tart (ejtsd: szerkl): megszólítással tüntet ki.

c'est la guerre (ejtsd: sze la ger): bizony, ez a háború!

chef d'oeuvre (ejtsd: sedövr): remekmű, mestermű.

cherchez la femme (ejtsd: sersé la fam): keresd az asszonyt.

circulus vitiosus: körbenjáró okoskodás.

circumdederunt: halotti búcsúztató.

comme il faut (ejtsd: komilfó): mintaszerű, kifogástalan (viselkedés).

conditio sine qua non: elengedhetetlen feltétel.

consilium abeundi-t kap: azt tanácsolják, hogy távozzék az iskolából.

corpus delicti: bűnjel, büntárgy.

corpus juris: törvénykönyv, törvénygyűjtemény.

cum grano salis: okkal-móddal, okosan.

cum jure successionis: az utódlás jogával.

curriculum vitae: életrajz.

danse macabre (ejtsd: dansz makabr): haláltánc.

de facto: valójában, valóban.

de genere: nemzetségből való.

de gustibus non est disputandum: az ízlésről nem kell vitatkozni.

de jure: jog szerint, igazság szerint.

de mortuis nil nisi bene: a halottakról semmit vagy jót.

Deo gratias: hála Istennek.

de profundis: a mélységből.

deus ex machina: a bonyodalmat váratlanul megoldó személy vagy esemény.

divide et impera: bontsd meg egységüket és uralkodjál rajtuk!

doctor honoris causa: tiszteletbeli doktor.

doctor juris utriusque: jog- és államtudományi doktor.

dolce far niente (ejtsd: dolcse fár niente): édes semmittevés.

ecce homo: íme az ember!

editio princeps: első kiadás.

en bloc (ejtsd: an blok): tömegben, egyszerre.

enfant terrible (ejtsd: anfan teribl): rettenetes gyerek, fenegyerek.

entre nous (ejtsd: antrnu): magunk között, négy szemközt.

eo ipso: magától értetődően, egészen természetesen.

eppur si muove: és mégis mozog a föld.

- est modus in rebus*: mindent mértékkel!
et tu mi fili, Brute: te is fiam, Brutus?
ex abrupto: rögtönözve, előkészítés nélkül.
ex cathedra kijelentés: ellenvetést nem tűrő kijelentés.
ex offo: hivatalból, kötelességszerűen.
expressis verbis: határozottan, kereken.
extra Hungariam non est vita: Magyarországon kívül nincs élet.
fait accompli (ejtsd: fetakompli): befejezett tény, kész tény, megmásíthatatlan tény.
fiat justitia: legyen igazság!
fiat lux: legyen világosság!
fin de siècle (ejtsd: fendősziekl): századvég.
finita la commedia (ejtsd: finita la kommedia): vége a komédiának.
five o'clock tea (ejtsd: fájvaklak ti): ötórai tea.
forma dat esse rei: a külső alak a dolog lényege.
gaudeamus igitur: vigadjunk tehát!
Good bye (ejtsd: gut báj): Isten vele!
grand prix (ejtsd: granpri): nagydíj.
grand seigneur (ejtsd: granszenyőr): főúr, előkelő.
grande toilette (ejtsd: grand toálett): díszruha, ünneplő.
grata persona: kedvelt személy.
gratis et franco (ejtsd: gratisz et frankó): ingyen és bérmentve.
habemus papam: van pápánk.
happy end (ejtsd: hepi end): szerencsés befejezés.
haute volée (ejtsd: ót volé): előkelő társaság.
hic Rhodus, hic salta: most mutasd meg, mit tudsz!
high life (ejtsd: háj lájf): előkelő társaság.
himen-hír: eljegyzési hír, házasságkötési hír.

historia est magistra vitae: a történelem az élet tanító-mestere.

homo novus: új ember.

honoris causa doctor: tiszteletbeli doktor.

horribile dictu: szörnyű még elmondani is.

hors concours (ejtsd: ór konkúr): versenyen kívül, nem pályázó, kitűnő.

ignoti nulla cupido: ismeretlenre nem vágyódunk, a tudatlannak nincs vágya.

in concreto: a valóságban.

in contumaciam elitél: távollétében elítél.

in effigie: jelképesen.

in floribus: virágjában.

in hoc signo vinces: ebben a jelben győzni fogsz.

in medias res: a dolog kellős közepébe.

in memoriam: emlékezetül.

in nomine Dei: Isten nevében.

in vino veritas: borban az igazság.

inter arma silent Musae: háborúban hallgatnak a múzsák.

jeunesse dorée (ejtsd: zsönesz doré): aranyifjúság.

lapsus linguae: nyelvbtlás.

l'art pour l'art (ejtsd: lar pur lar): a művészet a művészetért.

lucidum intervallum: józan pillanat.

lupus in fabula: a mesében szereplő farkas.

made in Germany (ejtsd: méd in Dzsörmeni): készült

Németországban, német áru.

mater dolorosa: fájdalmas anya.

maximo calculo: legföltrebb.

mea culpa: én bünöm.

memento mori: emlékezzél meg róla, hogy meg kell halnod

- mens sana in corpore sano*: ép testben ép lélek.
misera plebs: a nyomorult nép.
miserere: irgalmazz!
modus vivendi: a megélhetés módja, kiségitő út.
more patrio: ősi szokás szerint.
mors imperator: halál öfelsége.
mutatis mutandis: a megváltoztatandók megváltoztatásával, kellő változtatással.
nervus rerum: a dolgok főmozgatója.
nobile officium: nemesi kötelesség, tiszteletbeli hivatal.
noblesse oblige (ejtsd: noblesz oblizs): az előkelőség kötelez.
nolens-volens: kénytelen-kelletlen.
nomen est omen: a név végzetes.
nomina sunt odiosa: neveket ne említsünk.
non plus ultra: valaminek a netovábbja.
non putarem: nem várt.
nota bene: jegyezd meg jól, meg kell jegyezni.
numerus clausus: zárt létszám.
ora et labora: imádkozzál és dolgozzál.
palam et publice: nyilvánosan, ország-világ előtt.
panem et circenses: kenyeret és szórakozást.
par excellence (ejtsd: parekszelansz): kiváltképen, főleg.
Pater noster: Miatyánk.
Patrona Hungariae: Magyarország védőasszonya.
pax vobiscum: béke veletek!
per amorem Dei: az Isten szerelmére!
per analogiam: ennek mintájára, ehhez hasonlóan.
per longum et latum: széltében-hosszában.
perpetuum mobile: örökké mozgó.
per tangentem: futólag, mellesleg.
pia fraus: jámbor csalás, jószándékú megtévesztés.

pium desiderium: jámbor óhaj.

plein pouvoir (ejtsd: plen puvoár): korlátlan hatalom.

poetica licentia: költői szabadság.

pompes funèbres (ejtsd: pomp fünebr): temetkező vállalat.

poste restante (ejtsd: poszt resztant): postán maradó küldemény.

post festa: elkésve.

p. c. — pour condoléance (ejtsd: pur kondoléansz): részvétemet fejezem ki.

p. f. — pour féliciter (ejtsd: pur féliszité): szerencsét kívánok.

pourparler (ejtsd: purparlé): tanácskozás, megbeszélés, tárgyalás, eszmecsere.

p. p. c. — pour prendre congé (ejtsd: pur prandr konzsé): búcsúvétel végett.

p. r. — pour remercier (ejtsd: pur römerszié): köszönöm!

prima vista: első látásra.

primus inter pares: első az egyenrangúak között.

pro domo: belső használatra; — *pro domo beszél*: hazabeszél, saját érdekében beszél.

pro és contra: mellette és ellene.

pro forma: a látszat kedvéért.

pro futuro: a jövőre vonatkozólag.

pro libertate: a szabadságért.

pro litteris et artibus: a tudományért és művészetért.

pro memoria: emlékezetül, emlékeztetőül.

pro patria: a hazáért.

pro primo: először.

prosit: egészségére!

punctum saliens: a dolog bibéje, veleje, bökkenője.

quid nunc?: mit tegyünk most?

qui tacet, consentire videtur: a hallgatás belceegyezés.

quo jure?: mi jogon?

quo vadis?: hová mégý?

quod Deus avertat: mentsen meg tőle az Isten!

quod erat demonstrandum: ezt kellett bebizonyítani.

requiescat in pace: nyugodjék békében!

reservatio mentalis: főnntartás gondolatban, titkos mel-
lékgondolat.

restitutio in integrum: visszahelyezés az eredeti állapotba.

Roma locuta, causa finita: Róma szólt, az ügy be van
fejezve.

sacré coeur (ejtsd: szakrékör): szent szív.

safe deposit (ejtsd: széf depozít): értékes tárgyak őrző-
helye.

salto mortale: halálugrás.

salvus conductus: menedéklevél, oltalomlevél.

sancta simplicitas: szent együgyűség.

sapienti sat: okos embernek ennyi is elég.

scripta manent: az írás megmarad.

self-made-man (ejtsd: szelfmédmen): magalett ember.

semper idem: mindig ugyanaz.

sic itur ad astra: így szárnyalunk a csillagokig.

sic transit gloria mundi: így múlik el a világ dicsősége.

signum laudis: a dicséret jelvénye.

si vis pacem, para bellum: ha békét akarsz, készülj a
háborúra.

solí Deo gloria: egyedül Istené a dicsőség.

sors bona: jó sors, jó szerencse.

spiritus rector: értelmi szerző, mozgató.

splendid isolation (ejtsd: szplendid ájzolésn): előkelő el-
szigeteltség.

stante pede: azonnal, tüstént, abban a szempillantásban.

status quo: a régi állapot.

sub auspiciis regis, gubernatoris: királyi, kormányzói elismeréssel.

sub rosa: bizalmasan, magunk közt mondva.

summa cum laude: kitüntetéssel.

sursum corda: bátorság!

suum cuique: mindenkinek a magáét.

table d'hôte (ejtsd: tabldót): közös asztal, azonos étrendű közös étkezés.

tabula rasa: tiszta helyzet.

Te Deum: hálaadó ének. (Téged Isten...)

tempi passati: elmúlt idők, régi jó idők.

terra incognita: ismeretlen terület, ismeretlen föld.

tertium non datur: harmadik eshetőség nincs.

tête-à-tête (ejtsd: tet a tet): négy szemközt, bizalmas együttlétben.

totum fac (ejtsd: tótum fak): mindenek, jobb keze valakinek.

tout égal (ejtsd: tutégál): mindegy, egészen mindegy.

tutti-frutti: keverék, mindenféle gyümölcs.

ubi bene, ibi patria: ahol jó a sora, ott van a hazája.

ultima ratio: végső ok, utolsó eszköz.

uti figura docet: amint az ábra mutatja.

utriusque juris doctor: a jog- és államtudományok doktora.

va banque-ot játszik (ejtsd: vabank): mindent kockáztat.

vademecum: zsebkönyv, utasítás.

vae victis: jaj a legyőzötteknek!

vanitatum vanitas: hiúságok hiúsága, minden csak hiúság.

varietas delectat: a változatosság gyönyörködtet.

vederemo, vedremo: majd meglátjuk.

Veni Sancte: segélykérő ének. (Jöjj el Szentlélek Isten...)

verba volant: a szó elröpül.

viribus unitis: egyesült erővel.

vis major: nagyobb erő, elháríthatatlan akadály.

vitam et sanguinem: életünket és vérünket!

vivat, crescat, floreat: éljen, növekedjék, virágozzék!

Valljuk meg, hogy nagyon megszűkülünk a magyarságban.
Csodálkozom nemzetünkön, hogy anyanyelvét felejtani látszik,
olyan világban pedig, amelyben minden haza emeli a maga nyelvét.

Bessenyei György.

Kész volnék poraszló lenni a magyar nyelv mellett és mind-
azokat kikorbácsolni hazámból, kik a magyar levegővel és
magyar kenyérrel örömet élnek, de magyarul tudni mégsem
akarnak.

Kisfaludy Sándor.

A magyar nyelv és a magyar nép elenyészni nem fog soha.

Kazinczy Ferenc.

És a nemzet mint egy térli álljon
Érc karokkal győzni a viszályon.

Vörösmarty Mihály.

Véntől fiatalig, dústól szegényig, a legjelesebb férfiaktól legbájosabb hölgyeinkig, mindenki tegyen meg anyanyelvéért, amit tehet, mert ezzel mindent ki lehet vinni, ami nemzetünk, sőt az emberiség díszére méltó.

Széchenyi István.

Nálunk sok ember azt véli, ha más nyelvet rosszul beszél, okosabb, mintha magyarul jól szólna.

Kisfaludy Károly.

Meleg szeretettel függj a hon nyelvén! Mert haza, nemzet és nyelv három egymástól elválaszthatatlan dolog s aki a nyelvért nem buzog, az a hazáért és nemzetért sem lesz kész áldozni.

Kölcsay Ferenc.

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhitattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéktek.

Reményik Sándor.

A MAGYAROK SZÁMA 12 MILLIÓNÁL TÖBB.

Magyarország	8.000.000
Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia .	3.400.000
Északamerikai Egyesült Államok	600.000
Kanada	50.000
Németország	40.000
Franciaország	40.000
Brazília	30.000
Argentína	10.000
Olaszország	7.000
Oroszország	6.000
Belgium	5.000
Európa többi része	8.000
Amerika többi része	7.000
Ázsia	3.000
Afrika	3.000
Ausztrália	1.000

NYELVTUDOMÁNYI ISMERETEK.

Balassa József: A nyelvek élete. Budapest, 1938.

Czuczor Gergely és Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. Hat kötet. Pest, 1862—1874.

Dengl János: Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus. Budapest, 1937.

Gombocz Zoltán és Melich János: Magyar etymologiai szótár. Budapest, 1914-től.

Horger Antal: A nyelvtudomány alapelvei. Második kiadás. Budapest, 1926.

Horger Antal: Magyar szavak története. Budapest, 1924.

Horger Antal: A magyar nyelvjárások. Budapest, 1934.

Magyarosan. Nyelvművelő folyóirat. Pintér Jenő közreműködésével szerkeszti Putnoky Imre. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása. Budapest, 1932-től.

NYELVTUDOMÁNYI ISMERETEK.

Simonyi Zsigmond: A magyar nyelv. Második kiadás, Budapest, 1905.

Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond: Magyar nyelvtörténeti szótár. Három kötet. Budapest, 1890—1893.

Szinnyei József: Magyar tájszótár. Két kötet. Budapest, 1893—1901.

Szinnyei József: Rendszeres magyar nyelvtan. Tizenhatodik kiadás. Budapest, 1926.

Szinnyei József: A magyar nyelv. Tizennegyedik kiadás. Budapest, 1929.

Tolnai Vilmos: Magyarító szótár. Második kiadás. Budapest, 1928.

Zolnai Gyula: Magyar oklevélszótár. Budapest, 1906.

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. Budapest, 1938.

T A R T A L O M.

A magyar stílus	9
Nyelvi sajátosságok	19
Hibás szavak	33
Hibás kifejezések	49
Idegen szavak	107
Idegen kifejezések	273

Sárkány Nyomda R.-T.